Мавка, язичницька слов'янська Богиня любові. Об'єкт культу прадавніх жителів Криворіжжя.

Магазин-салон, заклад торгівлі промисловими товарами, одягом, книгами набув поширення на Криворіжжі у 90-х - 2000.

Маггеміт, мінерал класу оксидів. Колір темно-коричневий. Сильно магнітний. У Кривбасі дуже рідкісний. Вперше вивчав М. І. Світильський у 1932. Вважається різновидністю магнетиту. Знайден. у рудах ш. ім. Валявка у вигляді світло-сірих, білих відокремлень. Вивчали Ю. Г. Гершойг, Л. Г. Прожогін, Б. І. Пирогов.

Магдебура Володимир Іванович (5.5.1964, Кр. Ріг). Бард. Зак. Інгулецьк. гірнич. тех-м (1983). У квіт. 1984-лют. 1986 воював в Афганістані. Працює на дроб. фабриці № 1 НКГЗК. Чл. літстудії "Горицвіт". Вірші і музику пише з дитинства. Лауреат укр. фестивалю "Солдатська пісня" (1989, 1991), "Червона рута" (1990, 1991), Міжнарод. фестивалю "Доля" (1992). Головна тема - афганські роздуми.

Магеллана, провулок Першотравневого житломасиву Терн. р-ну. Закладен. у кінці 40-х. Розвитку набув в 50-60-х. До 1985 мав назву провулок Жовтневий. Довж. 320 м, ширина 8 м. Має 15 приват. будинків, проживає 53 чол. Вкритий відсівом. Назван. на честь мореплавця Магеллана Фернана (бл. 1480, Португалія-27.4.1521, Філіппіни). Організатор першої навколосвітньої подорожі. У 1505-1521 провів кілька морських експедицій в Атлантич. і Тихому океанах. Обслуговує 81 в/з.

"Маген Давид", пам'ятний знак, встановлен. у 1989 на місці розстрілу євреїв в р-ні шахти № 5. Являє символ скорботи, пам'яті про жертви холокосту.

"Магия. Краса и сила", приват. газета езотеричних знань, заснована А. А. Чичиркіним у лист. 1996. Виходить раз на тиждень тиражем 3 тис. екз.

Магідов Борис Йосипович (1884, Донбас-1972). Уч. рев. подій. Освіта вища. У 1917 заст. голови Донецько-Криворізьк. обл. ком-ту РСДРП(б). У 1918 нарком праці Донецько-Криворізьк. рад. республіки. Уч. гром. війни у скл. 10А. Брав участь у відбудові народ. господарства. Працював в парт. органах.

Магілат Олександр Юхимович (1889, Полтавська обл. -1970, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. Донецьк. гірнич. ін-т (1931). З 1909 працював штейгером на Олександрівськ. руднику. З 1914 зав. рудником. У 1923-1933 зав. ш. "КІМ", голов. інж. РУ ім. К. Лібкнехта. У 1934 премійований автомобілем від С. Орджонікідзе. Після війни працював у тр-ті "Дзержинськруда", НДГРІ, ін-ті "Кривбаспроект".

"Магістраль", садівницьке товариство відділка залізниці. Закладене в 70-х в Довг. р-ні. Пл. 8 га. Має 115 ділянок.

"Магісталь", шахта, Євгеніївського рудника закладена на землях поміщика Махоріна у 1901. Введена у 1906. Мала дерев'яний копер, підйомну машину на 45 к. с. Потужність до 130 тис. т руди. У 1906-1919 видобуто 1,3 млн. т руди. Заклала селище Червона Гірка. З початком гром. війни зруйнована. Відбудова почалася у 1923. Ствол пройден. на глибину 215 м, закріплен. бетоном. Видобуток досяг 150 тис. т. Входила до скл. ШУ "Інгулець". Закрита у 1937. Ствол розташован. в р-ні сучас. вул. Тельмана.

Магістральні електричні мережі, діють як самостійне підприємство з червня 1998. Початок беруть від цеху мереж і підстанцій КРЕС ім. Ілліча і входили до скл. райуправління "Дніпроенерго". Передають і розподіляють електроенергію електростанцій Дніпровської енергосистеми і здійснюють зовнішнє електропостачання пром. споживачів. Мають магістральні електромережі потужністю 330-750 кВт. На території Криворіжжя 5 підстанцій – "Рудне-330", "Першотравнева-330", "Кіровська-330", "Південна-330", "Гірнича-330". Працює 352 чол. Директори Г. І. Хомченко, Л. І. Бичков.

Магнезит (від лат.- магній), мінерал класу кабонатів. Блиск скляний, колір білий. Супутні мінерали доломіт, опал, тальк, гіпс. Геологи довели присутність М. у Кривбасі у горизонтах талькових сланцях і в залізистих речовинах Півд. руд. р-ну. Вивчали В. С. Федорченко, Ю. Ю. Юрк, Ю. Г. Гершойг.

Магнетит (від грецьк. - каміння з м. Магнезія у Туреччині), мінерал класу оксидів і гідроксидів. Блиск напівметалевий, колір чорний. Магніт. Широко розповсюджен. у криворізьк. неокислен. залізнист. породах і рудах. У породі 20-50%, у багатих рудах до 80-90%, у сланцях до 20%. Вперше дослідив геолог Р. А. Прендель у 1882. Предмет вивчення П. П. П'ятницьким, І. І. Танатаром, Н. П. Семененком, ін.

Магнетитові руди, складають 0,2% загальн. запасів багатих руд Кривбасу. Мають високу міцність і масив, іноді неясно - тонкосмугасту текстуру. Рудні мінерали представлені магнетитом до 80-85%, гематитом до 15% і мартитом 1-5%. Неруд. мінералами є кварц, хлорит, карбонат.

Магнітогорська, вулиця, житломасиву ім. К. Лібкнехта Сакс. р-ну. Закладена в 30-х сім'ями гірників ШУ "Червона гвардія". Розвитку набула в 50-60-х. Довж. 910 м, ширина 6 м. Має 28 держ. та 11 приват. будинків, проживає 1,2 тис. чол. Заасфальтована, пл. зелених насаджень 0,2 га. Названа на честь м. Магнітогорськ Челябінськ. обл. Заснован. у 1929 на р. Урал. Центр. металург. промисловості Росії. Обслуговує 11 в/з.

Магнітола, комбінована установка з об'єднаних у загальному корпусі радіомовного приймача та магнітофона. Мали широке розповсюдження на Криворіжжі в 50-80-х.

Магнітометр (від магнії і грецьк.-вимірюю), прилад, з допомогою якого вимірюють магнітну індукцію, магнітне поле Землі, вивчають аномалії, розвідують запаси корис. копалин. Криворізькі геологи використовували типи М-2, М-18, М-23, М-27.

Магніторадіола, комбінована установка, яка складається з радіомовного приймача, магнітофона та електропрогравача. Мала широке розповсюдження на Криворіжжі у 50-80-х.

Магніторозвідка, система наукового вивчення магнітного поля Землі. На Криворіжжі започаткована у 20-х XX ст. Результати використовуються для регіональних геологічних побудов, вивчення тектоніки геоструктур, проведення розвідки родовищ, складанні геологіч. карт.

Магнітофон, програвач для магнітних стрічок (на бобінах 50-70-х, в касетах 70-90-ті) поширений на Криворіжжі. Використовувався під час вивчення іноземних мов, в навчальних закладах. Поступово витісняється компакт-дисками.

Магнолія (Magnolia), вічнозелені і листопадні дерева або кущі з великими цілокраїми, еліптичними листками, вис. 25-30 м. Квітки великі, іноді сягають в діам. 30-45 см. Плід - шишкоподібна збірна листянка, насіння з м'ясистим, червоним або рожевим принасінником. Розмножується насінням і щепленням. Листопадні більш зимостійкі, ніж вічнозелені. Для озеленення Кр. Рогу рекомендуються 4 інтродуковані види. **М. Кобус** - дерево до 20-30 м заввишки, в умовах Криворіжжя здебільшого високий листопадний кущ. Листки 8-10 см завдовжки, квітки молочно-білі, 10-12 см у діам. Походить з Японії. **М. Суланжа** - великий кущ або деревце з широкоовальними листками, 10-12 см завдовжки, з великими рожевими чашеподібними квітками. Має гібридне походження. **М. трипелюсткова** та **М. оберненояйцелиста** - з кремово-білими квітками.

"Магнолія", театр моди, заснован. у верес. 2000 у Довг. комплексі позашкільної роботи за ініціативою С. М. Мартинової. Виготовляються моделі одягу. Переможець міськ. фестивалів "Мода-2000", "Юні перукарі".

Магонія (Mahonia), вічнозелені кущі або невеликі деревця родини барбарисових. Близько 50 видів. Батьківщина - Півн. Америка. В озелененні Кр. Рогу використовується **М. падуболиста** - вічнозелений кущ до 1 м заввишки з сірою корою. Листки складні, непарноперисті, до 20 см довж., шкірясті, з 5-9 довгасто-яйцеподібними листочками. Квітки жовті, до 8 мм у діам., в багатоквіткових китицях 5-8 см довж. на кінцях пагонів. Плоди довгасто-еліптичні до 9,5 мм довж., синьо-чорні з сизим нальотом, з 2-8 насінинами. Цвіте IV-V. Розмножується насінням, живцями, відсадками. Перспективна для зеленого будівництва **М. повзуча** - низький кущ до 25 см заввишки. Види магонії завдяки вічнозеленим листкам декоративні взимку, під час цвітіння та плодоношення. Рекомендуються для групових посадок у парках, скверах, на газонах.

Магро Петро Іванович (22.6.1918, Дніпропетров. обл.). Чл. СХУ (1964). Зак. Дніпропетров. худ. уч-ще. (1940). Уч. ВВВ. Станкова графіка. Автор картини "На криворізькій землі" (1963), твори "Хліб" (1961), "ДП-9 будується" (1974), "Подвиг" (1980), "Вітчизняна війна" (1985) ін. Уч. виставок з 1948. Персонал. виставки у Дніпропетровську (1978, 1981), Києві (1981). Живе у Дніпропетровську. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст. (2).

"Мадонна", театр моди, Центру дитячої творчості "Горицвіт" Жовт. р-ну створен. у 1990. Першим у Кр. Розі почав організовувати показ моделей, виготовлен. учасниками студії. Уч. фестивалів "Україно моя", "Творчі серця", "Силует-97". Серед кращих колекцій "Квіти", "Рок мода". Відвідує до 100 дівчат. Керівник В.О.Бондар.

Мадьяров Абдунасул Мухаммадьярович (1902, Хіва - 1991, Кр. Ріг). Представник хівінськ. знаті. Освіта середня. Виховувався при дворі Хівінськ. хана, батько був міністром ховінськ. уряду. У 1920 вислан до Москви. У 1923-1927 служив у міліції Катеринослава. У 1927-1944 вантажник, ст. конюх ШУ "Більшовик". У січ. 1944 насильно вивезен до Німеччини. З 1947 працював теслею, завгоспом КРЕС. Ім'я повернув історії криворізьк. журналіст Г. Д. Гусейнов. Народ. художник СРСР Т. Курязов створив портрет (1990). Реабілітован. у 1999.

Мадьяров Нагір-Тура (1887, Хіва - 1944 Кр. Ріг). Узбецьк. поет. Представник родини, яка була наближена до двору хана Хіви. У 1920 вислан з Хіви. У 1923-1944 працював вартовим на ШУ "Більшовик". Писав вірші. Один з представників династії Кунградів.

Маєток, умовне земельне володіння, форма землеволодіння у дореволюц. Рос. імперії. У кінці XV-початку XVIII ст. надавалося державою за цилісне несення військ. і виконання держ. служби. Не підлягав продажу, обміну, переданню у спадщину. У 1714 злилося з вотчиною. У XVIII-XX ст. наділ землі, будинок з госп. спорудами, те саме, що й земельний. М. на Криворіжжі існували у Кочубея, Зомера, Колачевського, Поля, Галковського, Шмакова, Харіна ін.

Мажара (тюрк.), великий віз з решітками-стінками для перевезення снопів, сіна ін., в яку впрягали волів або коней. Таким транспортом користувалися й чумаки. Мав широке застосування на Криворіжжі з давніх часів до 60-х XX ст.

Мажара В'ячеслав Іванович (20.12.1940, Кр. Ріг). Засл. енергетик України (1994). Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1971). У 1958-1962 слюсар СУ № 551. З 1962 машиніст парових турбін, майстер, нач. котлотурб. цеху, голов. інж. ТЕЦ ком-ту "Криворіжсталь". Умілий організатор виробництва. Ударник п'ятирічок, переможець змагань.

Мажара Іван Михайлович (20.8.1929, Дніпропетров. обл.). Керівник правоохоронців. Зак. Київ. вищу школу МВС (1968). У 1948-1949 інструктор дитбудинку. У 1953-1954 вихователь гуртожитку тр-ту "Криворіжбуд". У 1954-1969 дільничний, слідчий, оперуповноважений, нач. відділення по боротьбі з розкрадачами соцвласності УВС Кр. Рогу. У 1969-1974 нач. Терн. РВВС. У 1974-1982 нач. позавідомч. охорони Дзерж. р-ну. У 1957 врятував потопаючого, за що удостоєн медалі "За врятування потопаючого". Відмінник міліції.

Мажуга Михайло Семенович (1.1.1920, Чернігів. обл.). Ген.-майор. Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе (1949, Військ. акад. Генштабу (1959). В арм. з 1936. Уч. ВВВ з червня 1941 у скл. 188 СД. Під час боїв за Кр. Ріг нач. штабу 523 СП 188 СД. Відзначився в боях за Кр. Ріг, Лозуватку, Родіонівку. Виявив мужність і героїзм. Здобув тяжке поранення. В арм. до 1966. Оселився у м. Житомир. Почес. громадянин с. Чкаловка. Активіст ветеран. руху. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст. (2), Червоної Зірки (2).

Мазанка, хатина або будинок на Криворіжжі побудований з каменю або плетених щитів, зовні обмазаних глиною, перемішаною з кізяком, тирсою або соломою і побілена, у давнину на Криворіжжі.

Мазикін Микола Данилович (1923, Кр. Ріг - 18.12.1993, Дніпропетровськ).Керівник підпілля. Зак. Дніпропетров. ун-т. Вихованець СШ № 37. Комсорг школи. У верес. 1941 організував підпільну гр. "Гвардієць" кол. Червоногвардійськ. рудника. Склав текст

клятви. Керував збереженням зброї, організацією таємних сховищ. Писав листівки, рятував молодь від угону в Німеччину, військовополонених. Керував диверсіями, походом підпільників до Чорного лісу в Кіровоград. обл. У жовт. 1943 комісар партизан. загону М. П. Гриньова. У скл. спецзагону А. М. Шурупова вів бій за дамбу КРЕС. Уч. ВВВ з лют. 1944. У 1945-1947 секретар Жовт. райкому ЛКСМУ. Згодом працював на гірнич. підприємствах Серед. Азії. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки.

Мазур Антоніна Юхимівна (22.8.1944, Вінницька обл.). Відом. еколог. Зак. Донецьк. ун-т (1972). У 1972-1983 лаборант, наук. співробітник Донецьк. ботсаду. У 1983-1992 керівник Криворізьк. відділення Донецьк. ботсаду. З 1992 директор Криворізьк. ботсаду. Засновник цього закладу. Канд. біологіч. наук. Знавець флори Кривбасу. Має великі заслуги у збереженні біорізноманіття регіону, розробці методів озеленення територій гірнич. підприємств. Співавтор наук. винаходу з біологіч. закріплення поверхні хвостосховищ. Уч. міжнарод. наук. конференцій з проблем екології. Автор 80 наук. праць з проблем рекультивації порушених земель, флори Кривбасу. Нагородж. знаком "За заслуги перед містом".

Мазур Василь Миколайович (23.5.1970, Донецька обл.). Майстер спорту. Футболіст. Захисник. Виступав за ком-ди "Шахтар" (Донецьк), "Зоря" (Луганськ), "Крила Рад" (Самара). У "Кривбасі" 1993-1995. Провів 130 ігор. Рекордсмен України за кількістю ігор, проведених без замін (84). Був капітаном.

Мазур Володимир Пилипович (29.8.1968, Кр. Ріг). Художник. Освіта середня. Працює у графіці, скульптурі малих форм. Ювелір. Володіє ткацтвом та ковальством. Уч. конкурсів народ. творчості. Уч. виставок з 1995. Персональні у Жовт. Водах, Дніпропетровську, Києві. Роботи зберігаються у приват. колекціях в Україні, США, Італії, Швеції. Звертається до історич. образів. Серед творів "Задумливий лев", "Ведмідь серед соняхів", "Помпезний вухань", "Козак Микола Кононенко", "Роман пасе волів".

Мазур Олексій Васильович (1921, Кр. Ріг-груд. 1969, Москва). Ген.-майор. Зак. Військ.-повітр. акад. Вихованець СШ № 15. В арм. з 1939. Уч. ВВВ. Командував авіачастинами. Військ. льотчик 1-го класу. Опанував 100 типів сучас. літаків. Після війни командував авіаз'єднаннями, уміло передавав досвід молодим пілотам. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Мазур Фелікс Адамович (25.2.1911, Хмельницька обл. - лют. 1988, Кр. Ріг). Пед. керівник. Зак. Київ. педін-т (1939). На педроботі з 1929. У 1939-1941 директор СШ в Ржищеві. Уч. ВВВ з серп. 1941 у скл. 619 арт. полку 179 СД. Служив у Війську Польському. У 1946-1952 директор Ржищевськ. педтех-му Київ. обл. Відмінник народ. освіти (1952). У 1952-1955 директор Глухівськ. пед. ін-ту. У 1956-1961 заст. директора Ізмаїльськ. пед. ін-ту. У 1961-1973 директор/ректор Криворізьк. педін-ту. У 1977-1983 доцент кафедри історії. Канд. економіч. наук (1960). Полковник. Автор наук. праць. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст. (3), Червоної Зірки, "Знак Пошани", Хрестом Грюнвальда 3 кл., Золотим, Срібним Хрестами Заслуг (Польща).

Мазура М. (засл. гірник України, 1969), трудова діяльність пов'язана з ш. ім. ОДПУ РУ ім. Ілліча. У 50-70-х працював бурильником. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Мазуренко Дмитро Филимонович (13.10.1936, Черкаська обл.). Засл. будівельник України (1996). Зак. Уманськ. тех-м механізації с/госп. (1955). З 1955 на будовах Кривбасу. З 1959 тесля, бригадир, ст. виконроб тр-ту "Криворіжбуд". Брав участь у реконструкції ДП №№ 6 - 9, станів - 2-4, блюмінгів - 2, 3. Розробив метод заливки та шліфовки підлоги. Виховав багато будівельників.

Мазуренко Олександр Іванович (1937, Костромська обл.). Відом. будівельник. Освіта н/середня. На будовах Кривбасу з 1955. Стояв у витоків тр-ту "Криворіжжитлобуд". Працював штукатуром БУ № 2. Переможець змагань. Брав участь у будівництві багатьох об'єктів. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Мазурик Михайло Йосипович (15.7.1934, Польща-13.4.1995, Кр. Ріг). Засл. шахтар України (1978). Зак. гірнич. школу № 7 (1958). У 1958-1986 бурильник ш. "Центральна" РУ ім. XX партз'їзду. У 1986-1993 електрослюсар ВАТ "Суха Балка". Чл. бригади Героя Соц. праці В. М. Довгаля. Новатор виробництва. Визнан. майстер буріння штангових шпурів. Наставник.

Мазут (тюрк.), густа темно-коричнева рідина, залишки після відокремлення з нафти або продуктів її вторинної переробки бензилових, керосинових та газойлевих фракцій. Застосовують на Криворіжжі як рідке котельне паливо, для виробництва моторних палив та мастильних масел і бітумів, коксу.

Маївки революційні, перші травневі таємні зібрання, присвячені дню Міжнародної пролетарської солідарності, відбувалися на Криворіжжі на початку XX ст. Часто приймали форму сходу робітників. Інколи проходили маївки-страйки. До революції учасників маївок розганяла поліція, організаторів заарештовували. Перші відкриті маївки проходили на Криворіжжі на початку 20-х по закінченню гром. війни.

Маївка на честь 1-го Травня у Кривбасі, вперше відбулася 1.5.1904 за ініціативою керівників Соц.-демократич. гуртків Т. Рейніш і М. Монастирського. Ввечері за всіма законами конспірації на березі Інгульця між цегельн. з-дом і затоплен. Лихманівськ. рудником зібралося 100 чол. Виступаючі Т. Рейніш, Ф. Дикий, П. Аністрат закликали до боротьби із самодержавством, розповсюджували листівки газ. "Искра". Робітники вимагали повалення монархії, встановлення 8-годин. робочого дня.

Май-Дніпрович Дмитро (справж. Майборода Дмитро Андрійович). (1895, Черкаси - 4.1.1930, Тирасполь). Літератор. Зак. 2-класну школу. Наймитував, працював на шахтах Донбасу. З дитинства писав вірші. Писав про гірників Кривбасу, відвідував регіон. Серед збірок "Старий шахтар", "Криворіжжя", "Дніпросонце", "Залізний тон". З 1928 працював в газ. "Плугатирул рошу" в Тирасполі.

Майборода Андрій Савелійович (17.10.1889.-?). Гірнич. керівник. Освіта середня. У 1904-1905 рахівник, гірнич. десятник Тарапаківськ. рудника. Уч. рев. подій 1905. Створював бойові дружини на руднику "Суха Балка". У 1907-1910 перебував на засланні. У 1910-1917 експедитор на рудниках. У 1917 голова правління громадської безпеки земської управи, зав. біржою праці. Уч. гром. війни. Згодом працював у Наркоматі зовніш. торгівлі, займався постачанням гірнич. промисловості. Доля не відома.

"Майбутній хімбоєць", газета, хімнавчального пункту міськради Тсоавіахіму виходила у 30-ті.

"Майбутня зміна", газета, для молоді виходила у Кр. Розі у 1927-1930. Значний обсяг матеріалів присвячувався проблемам молоді.

"Майбутня зміна", газета, орган Дніпропетров. обкому і міськкому ЛКСМУ під такою назвою виходила з 1927-1941. Друкувала багато матеріалів про життя криворізьк. молоді. Мала корпункти у Кр. Розі.

Майдан, у давні часи на Криворіжжі, 1. Прогалина на горі. 2. Смолокурня на великій галявині. 3. Торг, базар. 4. Стародавні могили. 5. Вигін для випасу худоби. 6. Назва площі.

"Майдан Праці", станція швидкісного трамваю, відкрита у 1986. До жовт. 1999 вважалася кінцевою, з цього часу має продовження до ст. "Зарічна". Спроектована у надземному варіанті. Скл. з вестибуля пл. 199 кв. м, платформи пл. 312 кв. м, довж. 54 м. Приймає поїзди зі ст. "Жовтнева" та "Індустріальна". Обслуговує жителів мкрн. Гірницький та працівників КЦРЗ.

"Майдан Парці", ст. швидкісного трамваю сквер, закладен у 1986. Пл. 0,5 га. Обладнан. клумбами, пішохідними доріжками, місцями відпочинку.

Майданик Уляна Архипівна (1935, Сумська обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1961 працювала машиністом ШПУ № 1 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Майданник Петро Ілліч (30.11.1930, Кіровоград. обл.). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1961), Дніпропетров. гірнич. ін-т (1968). У 1948-1954 інспектор, художник промартілі в

Чернівецьк. обл. У 1954-1959 кріпильник шахт "Гігант", "Комунар", секретар ком-ту ЛКСМУ РУ ім. Дзержинського. 1959-1962 гірнич. майстер, нач. блоку ш. "Комунар" РУ ім. Дзержинського. У 1962-1966 інструктор, зав. промвідділом міськкому КПУ. У 1966-1986 заст. директора НКГЗК. З 1986 на керівних посадах на ПівдГЗК. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Майданник Прокіп Іванович (1891, Кіровоград. обл.-19.1.1950, Кр. Ріг). Гірник-новатор. З початку 20-х на рудниках Кр. Рогу. Кріпильник, прохідник, гірнич. майстер. Під час ВВВ працював на Уралі. У 1945 відбудовував шахти ШУ ім. Кірова. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Майкопська, вулиця, розташована у житломасиві Бажанове Жовт. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця 2-а Майкопська. Довж. 500 м, ширина 7 м. Має 45 приват. будинків, проживає 62 чол. Багата на зелені насадження. Названа на честь м. Майкоп, центру нафтової промисловості на Кавказі. Обслуговує 31 в/з.

Маймур Вадим Павлович (9.10.1938, Дніпродзержинськ- ?). Гірнич. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1961). У 1961-1977 майстер, нач. зміни, дільниці, нач. аглофаб-ки, у 1977-1983 голов. агломератник, у 1983-1987 заст. голов. інж. НКГЗК. З червня 1987 голов. агломератник ВО "Укррудпром". Вивів агрофаб-ку на проектну потужність. Керував реконструкцією. Автор 7 винаходів, 80 рацпропозицій на загальну суму 302 тис. крб. Золота медаль ВДНГ. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Майоран (Majorana), рід рослин родини губоцвітих. Батьківщина - Середземномор'я. **М. садовий** - однорічна трав'яниста рослина. Стебло прямостояче, 20-50 см. Листки черешкові, супротивні, еліптичні. Квітки дрібні, зібрані в колосоподібні пучки. Плід - однонасінний горішок. Цвіте VI-IX. З листків і квіток добувають ефірну олію. Добрий медонос, лікарська рослина. Препарати заспокійливо діють на центральну нервову систему, стимулюють діяльність шлунка і кишечнику. В Криворізьк. регіоні вирощується на присадибних ділянках.

Майоров Анатолій Михайлович (1926, Ярослав. обл.). Почес. гірник. Освіта середня. У 1953-1975 бурильник, у 1976-1981 машиніст установки по руйнуванню негабарит рудника ПівдГЗК. Вдосконалював установку. Передовик виробництва, переможець змагань, ударник п'ятирічок.

"Майстер", газета, заснована у лист. 1995 А. А. Пановим. Має інформаційно-технічне призначення. Виходить раз на тиждень тиражем 1 тис. екз.

Майстерня з ремонту сільгосп. інвентарю, існувала у Кр. Розі у 1920-1921 на базі з-дів Василевського, Кесельмана, "Пневматик". Постачала село сільгосп. технікою.

Майстерня пересувна ПРМ, створена колективом ін-ту ВНДПрудмаш у 80-ті. Призначена для проведення ремонтів гірнич. обладнання за умов підземних калійних рудників. Маса 10 т. Швидкість 20 км. Виготовляв Воронезький з-д гірничо-збагач. обладнання.

Майстренко Василь Трохимович (1901, Запорізька обл. - груд. 1941). Уч. партизан. руху. Зак. Дніпропетров. курси слідчих. Уч. гром. війни у скл. 11А, боротьби з басмачами. У 1921-1927 працював на РУ ім. Артема. У 1927-1941 в інспекції з якості марганц. руд. У серп. 1941 залишен. у підпіллі. Загинув у бою у скл. партизан. загону.

Майстренко Микола Петрович (25.1.1940). Буд. керівник. Зак. Новобузьк. тех-м механізації с/госп. (1958). У 1958-1959 технік Привільнянськ. трактор. станції. У 1961-1962 майстер тр-ту "Криворіжбудмеханізація". У 1962-1963 виконроб тр-ту "Криворіжаглобуд". У 1963-1966 інж. тр-ту "Криворіжшляхводбуд". У 1966-1991 голов. механік, нач. будуправління, заст. керуючого, у 1991-1999 керуючий тр-том "Криворіжсільбуд". Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Майстрик Омелян Якимович (19.10.1924, Хмельницька обл.). Керівник правоохоронців. Зак. Київ. вищу школу МВС (1962). У 1947-1959 на опер. роботі в Дніпродзержинськ. та П'ятихатськ. відділах міліції. У 1959-1960 нач. карного розшуку Жовт. РВВС. У 1961-1963

нач. Дзерж. РВВС. Один з організаторів боротьби із злочинністю у Кр. Розі на початку 60-х. Піддався репресіям за безпорядки у Дзерж. р-ні у 1963. Згодом реабілітован.

Майська Фаїна Антонівна (4.12.1936, Свердлов. обл.). Майстер зв'язку СРСР (1991). Зак. Свердлов. тех-м зв'язку (1955).У 1955-1959 технік Магадан. телеграфу. У 1960-1997 телеграфіст, ст. електромеханік, інж., нач. дільниці, нач. зміни Центру електрозв'язку № 1 Дніпропетров. дирекції "Укртелекому".

Майтак Микола Михайлович (20.8.1934, Кр. Ріг). Засл. будівельник України (1975). Освіта середня. У 1954-1959 монтажник СУ № 106, у 1959-1994 бригадир СУ № 108 тр-ту "Криворіжстальконструкція". Прем. Ради Міністрів СРСР (1974). Новатор виробництва. Майстер монтажу складних металоконструкцій. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Мак (Papaver L.), рід одно-, багаторічних трав'янистих рослин родини макових. Рослина з молочним соком. Листки здебільшого перистороздільні. Квітки поодинокі на довгих кінцевих квітконосах. З дикорослих видів на Криворіжжі найбільш поширений **М. дикий** - однорічник з червоними, рожевими або білими квітками - як бур'ян на полях, схилах, біля шляхів. В культурі та здичавіло інколи трапляється **М. снотворний** - відома харчова і лікарська рослина. У декоративному квітникарстві найпоширеніший **М. східний.** Вис. рослини 45-120 см. Колір квітів: білий, рожевий, червоний, жовтий з різними відтінками. Цвіте VI-VII. Розмножується насінням. Використовують для групових посадок, для зрізу.

"МакДональдс", ресторан, швидкого обслуговування відкрит. у Кр. Розі у груд. 1999 на пр. Гагаріна у Дзерж. р-ні. Він став 31-м в Україні. Споруджен. за типовим проектом. Має 80 посадкових місць. Обслуговують 60 чол. в фірмовому одязі. Протягом 2-3-х хвилин можна замовити й отримати гамбургери, чізбургери, картоплю фрі, тонізуючі напої, десерт. Обладнан. системою "МакДрайв", має дитяч. кімнату і майданчик.

"Макабі", спортивна група, єврейської громади у Кр. Розі. Існувала за часів гром. війни. Ліквідована у 1921.

Макаренка, вулиця, знаходиться в мкрн. ПівдГЗК Інгулецьк. р-ну. Забудова тривала у 1954-1956 ПівдГЗК. Довж. до 150 м. має 2 будинки 3-4 поверх. Названа на честь педагога Макаренка Антона Семеновича (13.3.1888, Сумська обл.-1.4.1939, Москва). Зак. Полтав. учительськ. ун-т (1917). Організував трудколонії. Написав кн. "Педагогічна поема", "Прапори на баштах" ін. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора. Обслуговує 26 в/з.

Макаренко Анатолій Кирилович (14.5.1949, Дніпропетров. обл.). Проф. діяч. Зак. КГРІ (1977). У 1969-1982 майстер, ст. інж., заст. нач. УКБ КМК. У 1983-1992 нач. бюро, цеху, голова профкому ДРРЗ. З берез. 1992 голова міськкому профспілки трудящих металургійної і гірничодобувної промисловості. Уч. міжнарод. конгресів профспілок в Франції, Москві. Делегат з'їздів профспілок України. Знак Федерації профспілок України.

Макаренко Віктор Сергійович (8.1.1931, Кр. Ріг). Держ. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1955). З 1947 працював в райжитлоуправлінні. У 1955-1967 вольцювальник, майстер, нач. зміни, інж. сортопрокат. цеху 1, заст. секретаря парткому КМЗ. У 1967-1969 2-й секретар Криворізьк. міськкому КПУ. У 1969-1972 інструктор ЦК КПУ. У 1972-1977 1-й секретар Севастопольськ. міськкому КПУ. У 1977-1987 1-й секретар Кримськ. обкому КПУ. Депутат Верх. Рад СРСР, України. Чл. ЦК КПУ. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора (2), "Знак Пошани", Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України.

Макаренко Володимир Іванович (10.10.1946, Москва). Засл. металург України (1999). Зак. Моск. ін-т сталі і сплавів (1969). З 1971 шихтувальник, сталевар, майстер, заст. нач. мартен. цеху з-ду "Криворіжсталь". У 1981-1985 інструктор Дніпропетров. обкому КПУ. У 1985-1991 секретар парткому ком-ту "Криворіжсталь". З 1992 нач. конвертор. цеху № 1, нач. управління маркетингу, нач. мартен. і конвертор. цехів ком-ту "Криворіжсталь". Делегат XXVII з'їзду КПУ, XXVIII з'їзду КПРС. Умілий організатор виробництва.

Макаренко Іван Мефодійович (1894, Криворіжжя – 10.8.1920). Уч. рев. руху. Освіта н/середня. Уч. 1-ї світ. війни. У 1918 у скл. загонів Червоної гвардії. З 1920 у скл. повітової міліції. Загинув у бою з бандитами.

Макаренко Іван Степанович (1904, Кр. Ріг-1.9.1938). Гірнич. керівник. Зак. Моск. гірнич. ін-т (1935). У 1927-1930 технік ШУ ім. Чубаря. У 1934-1938 голов. інж. тр-ту "Нікополь-Марганець". Жертва сталінських репресій. Реабілітован. у 1958.

Макаренко Микола Олександрович (23.7.1923, Київ. обл.). Проф. (1979). Д. М. Н. (1970). Зак. Київ. медін-т (1953). У 1956-1972 науковець, зав. лабораторією фізіології праці, гігієніч. відділу, заст. директора, у 1972-1989 директор Криворізьк. ін-ту гігієни праці та профзахворювань. Створив наук. школу з проблем патогенезу та профілактики вібраційних хвороб. Проводив дослідження з проблем виробнич. впливу на організм, змін фізіологіч. функцій в організмі гірників та металургів. Відомий вчений-гігієніст. Автор монографії та наук. праць з проблем вібрації, профзахворювань.

Макаренко Микола Тимофійович (20.8.1924, Кр. Ріг). Енергетик-новатор. Освіта середня. Уч. ВВВ з берез. 1944 у скл. 276 гв. СП. У 1947-1998 нач. зміни, машиніст котлів КРЕС/ТЕЦ ім. Ілліча. Раціоналізатор. Передовик виробництва. Нагороджений орд. Жовтневої Революції, Вітчизняної війни 2 ст. (2), Грамотою Президії Верх. Ради України.

Макаренко Сергій Лаврентійович (11.9.1937, Кр. Ріг). Засл. майстер спорту (1960). Зак. Білоруськ. ін-т фізкультури (1969). Чемпіон Олімпійськ. ігор у Римі (1960) у греблі на каное-двійці (С. Л. Гейштор) на дистанції 1 тис. м. Тренувався у спорт. тов-ві "Спартак" (Брест). Чемпіон світу (1963), Європи (1961), СРСР (1959-1963). Перебуває на тренерськ. роботі у Білорусії. Нагороджений орд. "Знак Пошани".

Макарів день, випадає на 1 лютого, яка погода була на Криворіжжі в цей день, таким і буде весь лютий.

Макаров Віталій Юхимович (1934). Пед. керівник. Зак. Рубіжанськ. індустр.-пед. тех-м. У 1953 працював слюсарем ш. "Гігант" РУ ім. Дзержинського, ст. майстром СПТУ № 39. У 1970-1973 працював у системі профосвіти в Алжирі. У 1973-1979 директор СПТУ № 29. У 1979-1982 радник профосвіти в Алжирі. З 1982 директор СПТУ № 37. Відмінник народ. освіти. Грамоти Держкомітету профтехосвіти СРСР, України. Прем. ім. Крупської (1987).

Макаров Григорій Аристович (21.12.1940-27.9.2001, Кр. Ріг). Засл. металург України (1989), засл. працівник промисловості України (1994). Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1968). У 1959-1999 контролер ВТК конвертор. цеху, майстер мартен. цеху, нач. зміни, нач. цеху підготовки составів, заст. нач. відділу, заст. гендиректора ком-ту "Криворіжсталь". Почес. металург СРСР, засл. працівник "Криворіжсталі". Нагороджений орд. "За заслуги" 3 ст., Трудового Червоного Прапора.

Макаров Микола Андрійович (2.4.1902, Полтав. обл.-70-ті). Ветеран спорту. Зак. Ленінград. ін-т фізкультури ім. Лесгафта (1931). У 1919-1923 інструктор всеобучу в Лубнах. У 1923-1925 стояв у витоків спорт. руху в Червоній Армії. Один з перших організаторів спортруху у Кр. Розі. У 1931-1935 ст. викладач фізкультури КГРІ. Перший у Кр. Розі володар всіх оборон. знаків 30-х. Засновник гімнастики у Кр. Розі. У 1935-1941 ст. викладач фізкультури педін-ту. Уч. ВВВ з серп. 1941. Влітку 1942 потрапив у полон. Здійснив 3 втечі. Срібний годинник за сумлінну службу (1919). У 1946-1949 ст. викладач педін-ту/КГРІ.

Макарова Аліна Вікторівна (6.5.1955, Пермська обл.). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. мед. ін-т (1981). У 1972-1975 медсестра 5-ї міськ. лікарні. У 1981-1990 лікар, зав. педіатрич. дільницею 1-ї дитячої міськ. лікарні.. З 1990 голов. лікар дитячого кардіоревматологічного санаторію. Умілий організатор і керівник лікування хворих дітей.

Макарова Валентина Іванівна (19.4.1939, Київ). Засл. тренер України (1977). Зак. Київ. ін-т фізкультури (1971). Плаванням займається з 1954. Перший тренер С. С. Бородчак. Уч. 1-ї Спартакіади народів СРСР (1956), призер ДСТ "Спартак". У 1959-1968 методист міськхарчопрому. З 1968 тренер з плавання ПС НКГЗК, СК "Богатир", ДЮСШ № 1. Виховала олімп. чемпіона С. Фесенка. Талановитий педагог. Тренер вищої категорії.

Макашов Леонід Миколайович (14.1.1931, Курська обл.). Відом. проектант. Зак. Харків. гірнич. ін-т (1952). У 1953-1955 гірнич. майстер, пом. нач. ш. "Жовтнева" РУ ім. Комінтерну. З 1955 ст. інж., кер. групи. Голов. конструктор проектів ін-ту "Діпрорудмаш"/ВНДПІрудмаш. Керував створенням бурверстатів АБУ-1, АБУ-2, ТБС. Канд. тех. наук (1973). Золота медаль ВДНГ. Держ. прем. України (1980). Винахідник. Автор наук. праць з проблем удосконалення гірнич. техніки.

Македонський Віталій Кирилович (10.6.1931). Діяч культури. Зак. Криворізьк. педін-т. З 1957 викладач, заст. директора, директор музшколи № 2. З 1977 керівник дитяч. симфоніч. оркестру. Лауреат муз. фестивалів. Виховав багато проф. музикантів.

Макєєв Анатолій Олексійович (28.9.1922, Брянськ-15.3.1999, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1955). Уч. ВВВ з 1941. У 1955-1977 нач. дільниці, голов. інж., нач. ш. ім. Орджонікідзе РУ ім. Леніна. Канд. тех. наук (1966). У 1977-1995 ст. наук. співробітник, зав. лабораторією НДГРІ. Займався розробкою і впровадженням нових технологій. Практик і науковець. Нагороджений орд. Жовтневої Революції, Вітчизняної війни 1, 2 ст., знак. "Шахтарська слава" 3 ст.

Маківка Броніслав Володимирович (15.8.1932, Тернопільська обл.-28.2.1999, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. 1951-1982 кріпильник, прохідник ВКБ РУ ім. Кагановича/ХХ партз'зду. Один з кращих прохідників Кривбасу. Виховав плеяду гірників, наставник і раціоналізатор. Нагороджений орд. Трудового Червоного Прапора, Трудової Слави 3 ст., знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Макіївська, вулиця, в м. Інгулець. Забудова почалася в 70-х з розвитком ІнГЗК. До груд. 1975 носила назву вулиця Нагірна. Довж. 700 м. Має 26 приват. будинків. Названа на честь м. Макіївка Донецьк. обл. (1777). Має розвинуту металург. промисловість. Населення до 500 тис. чол. Обслуговує 64 в/з.

Макітра, велика посудина для тертя маку у давні часи на Криворіжжі.

Маклик Аркадій Андрійович (1922, Білорусія - лют. 1944, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Освіта н/середня. Під час окупації перебував у підпіллі. Розстрілян. гестапо після жорстоких катувань.

Маклок Віктор Іванович (13.9.1948, Кр. Ріг). Чл. СХУ (1977). Зак. Одеськ. педін-т (1971). Станковий живопис. Уч. виставок з 1974, твори "Будівництво ДП №9" (1974), "На новобудовах Кривбасу" (1974), "Купон" (1975), "Портрет Н. Боброві" (1976), "Будівельники" (1981), "Вечірня зміна" (1982), "Спогади" (1985), "Перший сніг" (1986), "Великі друзі" (1986), "Герой Радянського Союзу В. Циганков" (1986) ін.

Маковіїв, святих мучеників Українська православна церква, відкрита у серп. 1996 у с. Кривбас Гейківськ. сільради. Розташована у пристосованому приміщенні кол. клубу. Відвідують віруючі сіл Гейківськ. сільради. Богослужіння відбуваються у вихідні і святкові дні. Пристольне свято Маковія (14 серпня). Настоятель О. І. Босуля.

Маковій Микола Іванович (1.8.1952, Кр. Ріг). Відом. полярник. Зак. Криворізьк. тех-м пром. транс-ту (1975). У 1969-1970 пом. машиніста екскаватора ПівдГЗК. У 1973-1985 машиніст тепловоза залізнич. цеху № 2 КМЗ. У 1985-1987 технік-механік трансп. загону 31-ї експедиції в Антарктиду. Здійснив 1,5 тис. км. перехід від ст. "Мирний" до ст. "Схід". Перший громадянин України, учасник рад. експедиції в Антарктиді. У 1987-1989 машиніст тепловоза залізнич. цеху № 2 КМК. У 1989-1991 технік-механік 35-ї експедиції в Антарктиду. З 1991 заст. директора ТОВ "БФТ", голова правління друкарні "Октавій-принт". У 2001 учасник укр. експедиції на ст. ім. Вернадського в Антарктиді. Найдосвідченіший полярник України, майстер проведення санно-гусеничних поїздів.

Макогон, качалка, товща з одного кінця для тертя маку, у давнину на Криворіжжі.

Макогон Григорій Васильович (26.9.1923, Миколаїв. обл.-квіт. 1984, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. Криворізьк. тех-м рудавтоматики (1968). У 1939-1941 токар з-ду "Комуніст". Уч. ВВВ з лип. 1941. У 1949-1984 токар, технік, нач. мех.-складального цеху № 1 з-ду "Комуніст". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Раціоналізатор і

наставник. Брав участь у відбудові підприємства. Умілий організатор виробництва. Нагородж. орд. Жовтневої Революції.

Макрида, назва десятника на старих руднях Криворіжжя.

Максименко Віктор Іванович (16.7.1961, Херсон. обл.). Госп. керівник. Зак. КГРІ (1984). У 1984-1986 інж., секретар ком-ту ЛКСМУ з-ду гірнич. машинобудування. У 1986-1988 інструктор оргвідділу міськкому ЛКСМУ. У верес. 1988 створив першу у Кр. Розі комерц. фірму "Імпульс". Разом з молодими проектантами запропонував місце будівництва Свято-Преображенського собору. Співзасновник італійськ. фірми "Центро-Італія", засновник комерц. фірми "Світ" (1993). Меценат культури і мистецтва, спонсор чемпіона Європи з боксу В. Зінов'єва.

Максецький Анатолій Васильович (26.4.1937, Запорізька обл.). Новатор виробництва. Зак. Криворізьк. гірничомеханіч. тех-м (1974). У 1960-1992 кранівник, ст. майстер, заст. нач. ливарного цеху ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Брав участь у виготовленні меморіального комплексу "Перемога" у Кр. Розі (1968). Нагородж. орд. Трудової Слави 2, 3 ст.

Максименко Максим Якович (21.7.1895, Полтав обл.-60-ті, Кр. Ріг). Пром. керівник. Освіта н/середня. Уч. гром. війни. В енергетиці з 1929. Актив. учасник будівництва КРЕС. Ударник перших п'ятирічок. У 1941-1944 у системі "Саратовенерго". У 1944-1956 заст. нач. турбінного цеху КРЕС/ТЕЦ ім. Ілліча. Учасник відбудови енергосистем Кривбасу. Уміло керував монтажем обладнання. Нагородж. орд. Леніна.

Максимець Ганна Данилівна (1913, Львів. обл.-12.4.1942, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Освіта середня. Чл. ОУН з 1930. У 1932-1939 перебувала у польськ. концтаборі "Бенеза Картузька". Чл. проводу ОУН. У лип. 1941 у скл. Похідної групи ОУН вела пропаганду ідей незалежності України у схід. областях. У Кр. Розі заарештована гестапо і страчена після тривалих катувань.

Максимов Іван Веремійович (20.3.1920, Кіровоград. обл.- ?, Кр. Ріг). Новатор с/госп. виробництва. Освіта н/середня. Уч. ВВВ у скл. стрілецьк. частини. У 1966-1988 комбайнер рад-пу ім. К. Лібкнехта. Передовик виробництва. Майстер вирощування високих врожаїв зернових. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Вітчизняної війни 2 ст., Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Максимов Олег Миколайович (26.8.1963, Кр. Ріг-11.10.1983, Афганістан). Воїн-інтернаціоналіст. Зак. СПТУ № 9 (1981). З 1981 служив на іранськ. кордоні. З 1982 в Афганістані. Загинув у бою. Прикрив відхід бойових друзів. Похован. у Кр. Розі. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Максимов Прокофій Миколайович (90-ті, Криворіжжя - лип. 1919, там же). Уч. рев. подій. Освіта н/середня. Уродженець с. Мар'янівка. Малоземельний селянин. У 1918 перебував у скл. Лозуватськ. загону Чернової гвардії. Розстрілян. після жорстоких катувань загоном отамана Клепача.

Максимов Сергій Борисович (8.3.1962, Кр. Ріг). Діяч мистецтв. Зак. Криворізьк. муз. уч-ще (1981), Кишинів. ін-т мистецтв (1986). Навчався по класу альта (педагог Ю. А. Шильман). З 1986 провідний артист камерн. оркестру Молдови. Уч. гастролей в США, Франції, Італії, Іспанії ін.

Максимюк Василь Кирилович (12.7.1936, Івано-Франк. обл.-20.8.2000, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1958-1960 водій автобази № 2, робітник з-ду сантехвиробів. У 1960-1993 горновий ДП №7 КМЗ. У 1993-1999 працював у цеху благоустрою ком-ту "Криворіжсталь". Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора (2).

Максюта Тетяна Іванівна (12.11.1947, Кр. Ріг). Художник. Зак. Дніпропетров. худ. уч-ще (1968). Уч. виставок. Працює у галузі станкового живопису. Захоплюється пейзажем і натюрмортом. Серед робіт "Натюрморт з горобиною" (1985). Живе у Кр. Розі.

"Макулан", народна назва жилмасиву у Ц.-Міськ. р-ні, виникла від назви австрійської фірми, що споруджувала будинки для сімей військових.

Макуха, відходи насіння при виготовленні олії, яка використовується на Криворіжжі для відгодівлі домашньої худоби.

Макуха Іван Никифорович (15.9.1911, Сумська обл.- кінець 80-х, Астрахань). Військ. діяч. Зак. Вищі військ. курси "Постріл" (1943). Уч. ВВВ з лип. 1941. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р 60 гв. СП 20 гв. СД. Уміло керував підрозділами, виявив особисту мужність і героїзм. Нагородж. орд. Червоного Прапора (2), Суворова 3 ст., О. Невського, Вітчизняної війни 1, 2 ст., Червоної Зірки (2).

Макуха, полкового осавула володіння, на Криворіжжі займали 3 тис. десятин, які він одержав у 1779 від рос. імператриці Катерини II. Угіддя використовувалися у с/госп. процесі.

Макуха Федір Андрійович (кінець 80-х XIX ст.-жовт. 1941, Криворіжжя). Мед. керівник. Освіта середня. З 1910 фельдшер Лозуватськ. амбулаторії. У єдиній особі обслуговував населення від Лозуватки до В. Тернів. Під час гром. війни таємно лікував партизанів. Вважається одним з перших медпрацівників у сільському Криворіжжі. Заклав основу для створення у 1931 Лозуватськ. лікарні. Організовував худ. самодіяльність, грав у спектаклях.

Макухи І., слобода, існувала із середини XVIII ст. на півд. від поштової ст. Кр. Ріг на маршруті Кизикерменськ. поштового тракту. Використовувалася для відпочинку і заміни коней.

Макушина, балка, розташована в р-ні с. Новоселівка. Довж. 2,5 км. Схили пологі, багаті на різнотрав'я. У верхів'ї має незначні розгалуження. Поширені пасовища. Назва походить від прізвища першопоселенця.

Макущенко Сергій Миколайович (10.9.1972, Кр. Ріг). Поет, художник, бард. Зак. КГРІ (1994). Працює в техніці графіки. Уч. виставок. Твори зберігаються у приват. колекціях України, Росії, Ізраїлю, Німеччини. Дипломант міськ. фестивалів автор. пісні. Чл. клубу автор. пісні "Соль". Уч. рок-фестивалів в Україні. Грав у криворізьк. рок-групах "Шо-шо", "Понти". Друкується в періодич. пресі. У 1997 випустив кн. "Бомбы для Родины", де зібрані твори молоді Кр. Рогу.

Мала Глеюватa, балка, у центр. частині житломасиву кол. РУ ім. Леніна Терн. р-ну. З правого боку в р-ні парку впадає у р. Саксагань. Довж. 2 км. Починається з абсолютної відмітки 110.0 м. На відстані 500 м задернована ледь помітна лощину. Нижче автошляху на Веселі Терни на абсолютній висоті з'являються незадерновані обриви, вис. 5-6 м, у яких відокремлюється лесовидний суглинок. Нижче схили задерновані і стають похилішими, маючи крутизну 12-15º. По руслу проходить водотік. Ближче до гирла днище заболочується. На днищі створені ставки, схили забудовані. Назва походить від наявності глею і малих розмірів.

Мала Дубова, балка, розташована у межах Жовт. р-ну. Довж. до 1,5 км. Тягнеться з півн. на півд. Належить до басейну р. Саксагань. Назву одержала через незначні розміри і зарості дубів у давні часи.

Малаєв Ілля Іванович (2.8.1909, Кр. Ріг-21.5.1977, там же). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1935). У 1935-1939 гірнич. майстер, нач. дільниці ш. ім. Орджонікідзе. У 1940-1941 викладач КГРІ. Уч. ВВВ з лип. 1941. Уч. визволення Кр. Рогу. У 1946-1958 інж. РУ ім. Ілліча. У 1958-1960 працював у тр-ті "Кривбасшахтопроходка". У 1960-1969 голов. інж. проектів. ін-ту "Кривбаспроект". Брав участь у відбудові шахт РУ ім. Ілліча. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1, 2 ст., Червоної Зірки.

Малай, назва пшоняної каші, яку варили чумаки просто неба у давні часи на Криворіжжі.

Маланки, день святої Меланії 13 січня на Криворіжжі, ще називають Василевою колядою, щедрим вечором.

Малахай, великий теплий хутряний капелюх східного походження за часів козацтва на Криворіжжі.

Малахіт (від грец. - Мальва), мінерал класу карбонатів. Блиск скляний, колір зелений. Геолог Ю. Г. Гершойг вважав М. вторинним мінералом міді у зоні окислення сульфідних жил. Вивчали П. Кульшин, С. О. Конткевич, М. Г. Дядченко.

Малахов Володимир Анатолійович (7.1.1968, Кр. Ріг). Соліст балету. Зак. Моск. хореограф. уч-ще (1986). Клас хореографа П, А. Пестова. Балетом захопився у криворізьк. студії Т. П. Паршиної. У 1986-1992 соліст Моск. театру класич. балету. З 1992 соліст Віденськ. театру опери і балету. Одночас. з 1994 соліст Канадської опери, з 1995 - американськ. театру "Метрополітен. опера", з 1996 - Штутгардськ. театру. Провідні партії "Лебедине озеро", "Євгеній Онегін", "Жізель", "Ромео і Джульєта" ін. Досяг найвищої форми класич. балету "Модерн-класика". Танцював на сценах Австрії, Англії, В'єтнаму, Канади, Іспанії, Італії, Німеччини, Нідерландів, США, Франції, Японії. Зняті 2 фільми "Браво, Малахов", "Справжній принц". 1-а прем. у Варні (1986), спецприз Всесоюз. театр. тов-ва (1988), 1-й приз Паризьк. акад. класич. танцю (1989), прем. ім. Ч. Тані (Італія, 1995), приз ім. Мясіни (Італія, 1996), приз "Божественний" (США, 1997), приз кращого танцюриста Європи (1998) ін.

Малахов Георгій Михайлович (29.3.1907, Сумська обл. - ?, Кр. Ріг). Акад. НАН України (1967), почес. чл. АГНУ (1991), проф. (1953). Д. Т. Н. (1951), Держ. прем. СРСР (1948), України (1970), ім. В. І. Вернадського (1987). Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1930). Виховувався в сім'ї залізничника, часто змінював місце проживання. Жив у Крюкові, Люблініі, Знам'янці, Катеринославі. З трав. 1930 нач. дільниці ш. "Магістраль" Інгулецьк. рудника. Ініціатор введення скреперної доставки руди, підповерхового обрушення на цій шахті. Того ж року очолив відділ механізації. Дослідив теорію роботи пневматич. молотків. Видав книгу (1934). У 1933 зав. гірнич. роботами РУ ім. газ. "Правда". У 1934-1935 голов. інж. РУ ім. газ. "Правда". У 1935-1937 голов. інж. РУ "Жовта Річка". Вперше застосував буріння шпурів з використанням знімних коронок, метод відкритих-підземних виробок. "Жовта Річка" одержала звання кращого рудника СРСР. У 1937-1938 голов. інж. РУ ім. Дзержинського. У 1938-1939 голов. інж. тр-ту "Руда". З 1939 переходить до наук. діяльності, очолює гірнич. сектор НДГРІ. Почав розробляти систему поверхово-примусових обрушень при видобутку руди. У серп. 1941 керував евакуацією НДГРІ на Урал. У 1941-1942 голов. інж. НДГРІ в м. Бакальськ Челябінськ. обл. Застосував систему підповерхових штреків. У 1942-1944 голов. інж. Бакальськ. рудника. У 1945 голов. інж. Дашкестанськ. РУ у Закавказзі. У січ. 1946 очолив кафедру рудних родовищ КГРІ. Продовжив дослідження ефективності видобутку заліз. руд системою поверхових примусових обвалень з відбійкою руди глибокими свердловинами. У 1951 призначен. директором КГРІ. За час перебування у цій посаді кількість викладачів зросла від 89 до 465, докторів наук від 3 до 13, канд. наук від 22 до 221. Кількість випускників збільшилася від 186 до 1285. Кількість студентів зросла від 1450 до 8 тис. Особисто підготував 15 докторів і 75 канд. наук. Читав лекції у Фрайберзьк. гірнич. акад. (Німеччина), Глазго, Кемпборні (Британія), Монреалі, Кінгстоні (Канада), Делі (Індія), Кабулі (Афганістан). Автор 27 монографій, 360 публікацій, володар 15 автор. свідоцтв. З 1973 зав. відділом проблем розробки рудних покладів Акад. наук України. З 1989 початі дослідження з проблем покращення геоекологіч. стану у Кривбасі. Нагороджен. орд. Леніна, Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", знак. "Шахтарська слава" 1-2 ст.

Малахов Ігор Миколайович (15.8.1946, Кр. Ріг). Еколог. Зак. МВТІ ім. Баумана (1970). Прац. інж.-випробувачем на двигунобудівному з-ді. З 1973 в ін-ті ВНДПІрудмаш, зав. лабораторією в Ін-ті геологіч. наук НАН України. Канд. тех. наук. З 1982 вивчає проблеми екології, управління народним господарством, розробок технології видобутку заліз. руди і захисту природ. середовища. Співавтор дослідження циклічно-потокової технології видобутку заліз. кварцитів. За це здобув прем. ім. Вернадського (1987). Своєю діяльністю сприяв формуванню екомислення. Уч. перших екогуртків у Кр. Розі. З 1991 чл. Екоцентру України. У 1993 створив і очолив міську раду Екоцентру-К.

Малахов Микола Тарасович (1.12.1938, Бєлгород. обл.). Держ. керівник. Зак. Воронезьк. ун-т, Вищу партшколу при ЦК КПУ. У 1958-1960 бурмайстер Льговської геологіч. експедиції. У 1964-1971 бурмайстер, інж.-геолог, заст. голов. інж. тр-ту "Кривбасгеологія". У 1971-1983 інструктор, голова парткомісії міськкому КПУ, 2-й секретар Ц.-Міськ. райкому КПУ. У 1983-1984 голова Сакс. райради. У 1984-1987 1-й секретар Сакс. райкому КПУ, у 1987-1991 1-й секретар Ц.-Міськ. райкому КПУ. У 1991-1994 заст. нач. експедиції "Кривбасгеологія". У 1994 директор інспекції "Діяпруда", в апараті Сакс. райвиконкому. Нагороджс. орд. "Знак Пошани".

Малашонка В. Д. геологічні дослідження, проводилися на Криворіжжі у 1948-1949. Розглядалися проблеми вдосконалення техніки буріння, перспективи розвитку Кривбасу після відбудови.

Малега Алла Василівна (4.10.1937, Кр. Ріг). Діяч мистецтв. Зак. Дніпропетров. культпросвіт. уч-ща (1960). У 1960 організувала та очолила ансамбль народ. танцю "Райдуга" Центру дитячої та юнацької творчості Дзерж. р-ну. Виховала багато талановитих артистів. Лауреат і дипломант багатьох фестивалів і конкурсів. Відмінник народ. освіти України (1977).

Малега Валерій Володимирович (4.12.1949, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Львів. мед. ін-т (1973). У 1974-1977 зав. амбулаторією ст. Мудрьона. У 1977-1978 терапевт 6-ї міськлікарні. У 1978-1981 зав. відділом охорони здоров'я Сакс. райвиконкому. Керував будівництвом 5-ї лікарні, 5-ї стоматполікліліники. У 1981-1982 заст. голов.лікаря 9-ї лікарні. У 1982-1987 заст. голов. лікаря 4-го протитубдиспансеру. У 1987 директор уч-ща підвищення кваліфікації та перепідготовки молодш. спеціалістів з мед. освітою. У 1997 стажувався в Канаді. Відмінник охорони здоров'я.

Маленко В'ячеслав Євгенович (25.10.1946, Сумська обл.). Госп. керівник. Зак. Харків. інж.-буд. ін-т (1969). Майстер спорту. У 1969-1971 ст. майстер, у 1971-1975 ст. інж., у 1975-1976 заст. нач. цеху, у 1976-1979 заст. нач. Криворізьк. управління газового госп-ва, у 1979-1986 голов. інж., у 1986-1994 нач. управління, з січ. 1995 голова правління ВАТ "Криворіжгаз". Призер першості СРСР, України з авіамодельного спорту. Уч. міжнарод. конгресів з проблем газопостачання у Франції, Данії. Лауреат номінації "Золота фортуна".

Маленкова ім., колгосп, існував у 1950-1954 на територ. сучас. Недайводськ. сільради. Об'єднав кол-пи "Політвідділ", ім. Ворошилова, Кірова, Сталіна, Фрунзе, "Зоря", "Нова Зоря". Мав 4,1 тис. га землі. Займався вирощуванням зернових, нетелів для кол-пів Криворізьк. р-ну. Ліквідован. у 1954 шляхом перейменування у кол-п "Гвардієць".

Малець Марія Іванівна (15.7.1947, Волинська обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1967 швачка, майстер пошив. цеху, нач. пошив. цеху Криворізьк. швейної фабки. Лідер профспілки швейників. Переможець змагань, ударник праці, наставник. Нагороджс. орд. Трудової Слави 3 ст.

Малецький Вадим Володимирович (18.11.1941, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1965). У 1958-1960 скреперист майстер ш. "Саксагань" РУ ім. Дзержинського. У 1965-1968 механік Іркутськ. річкового пароплавства. У 1968-1973 енергетик ІнГЗК. У 1973-1983 голов. інж., директор дріжджового з-ду. Керував виведенням підприємства на проект. потужність, розробкою процесу виготовлення якісної продукції. З 1983 механік ІнГЗК.

Малєєв Геннадій Андрійович (7.7.1932, Кр. Ріг-30.12.1980, там же). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1955). З 1955 інж., геолог, ст. геолог, голов. геолог., заст. директора рудника ПівдГЗК. У 1969-1979 секретар парткому ком-ту ПівдГЗК. Ударник п'ятирічок, новатор виробництва, умілий керівник, наставник. Делегат XXIV з'їзду КПУ. Нагороджс. орд. Трудового Червоного Прапора (2).

Малий Аль Миколайович (9.4.1936, Кр. Ріг). Науковець. Зак. КГРІ (1960). У 1960-1962 майстер ШПУ № 1 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". З 1962 ст. інж., зав. лабораторією управління гірнич. тиском НДГРІ. Автор 50 наук. праць, 6 винаходів. Вивчає проблеми створення екобезпечних технологій розробки потуж. руд. родовищ. Розробив концепцію

ефективного відпрацювання залізн. руд на глибоких горизонтах Запорізьк. залізоруд. комту. Уч. ВДНГ. Канд. тех. наук.

Малий Борис Мусійович (11.6.1941, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1964). У 1959-1960 слюсар РУ ім. XX партз'їзду. У 1965-1998 кер. групи, зав. лабораторією ін-ту "Механобрчормет". Канд. тех. наук (1980). Автор 136 праць, 17 винаходів з проблем сухої магніт. сепарації руд. У 1990-1992 працював в Індії. Уч. ВДНГ.

Малий Віктор Володимирович (26.3.1960, Кр. Ріг). Керівник правоохоронців. Зак. Київ. ін-т народ. господарства (1985). Акад. МВС України (1996). З 1980 в органах МВС. Інспектор, оперуповноважений, заст. нач. Інгулецьк., Дзерж. РВВС. З жовт. 2000 нач. Терн. РВВС. Знак "За відмінну службу" від міністра МВС України. Один з організаторів боротьби із злочинністю.

Малий Володимир Михайлович (1885, Криворіжжя - 1942, там же). Уч. рев. подій. Освіта н/середня. Уродженець с. Лозуватка. Уч. гром. війни. Перебував у скл. Лозуватськ. партизан. загону. Один з організаторів кол-пів. Розстрілян. нім. окупантами після жорстоких катувань.

Малий Володимир Мусійович (15.6.1934, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1956). У 1956-1959 нач. зміни Оленегорськ. збагач. фаб-ки. У 1960-1979 заст. голов. інж. ЦГЗК. У 1979-1997 зав. відділом збагач. окислен. заліз. руд ін-ту "Механобрчормет". З 1997 живе в Німеччині. Канд. тех. наук (1987). Керував наук. роботами з технології магнітної сепарації слабомагніт. заліз. руд. Уч. міжнарод. конференцій із збагач. залізн. руд.

Малий жайворонок (Calanarella Cinerea), птах ряду горобцеподібних. Довж. до 20 см, вага до 45 г. Забарвлення бурувате з темними повздовжніми плямами. Населяє відкриті лісові простори Криворіжжя. Перелітний птах. Тримається парами, зграйками на землі. Співає у повітрі. Пісня-щебетання "вітті-вітті-ті-ті-ті". Гніздо на землі. Кладка у квіт.-червні з 4-5 яєць. Живиться комахами.

Малий Іван Степанович (18.10.1930, Миколаїв. обл. - 26.12.1974, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1955). У 1955-1967 нач. зміни, заст. голов. інж. рудника ПівдГЗК. З квіт. 1967 1-й директор тр-ту / підприємства "Кривбасвибухпром". Формував колектив, вивів підприємство на проект. потужність, створив його базу. Керував впровадженням передових методів проведення вибуху. Автор техніч. новинок у буровибухових роботах. Почес. гірник (1966). Уч. ВДНГ СРСР.

Малий Кінь (лат. Egunlens), екваторіальне сузір'я. З території Криворіжжя видно влітку, восени.

Малий Лев (лат. Leo Mihor), екваторіальне сузір'я Півн. півкулі. З території Криворіжжя видно взимку, навесні.

Малий Пес (лат. Canis Mihor), екваторіальне сузір'я з яскравою зіркою Проціоном. З території Криворіжжя видно восени, взимку, на початку весни.

Малий підорлик (Aguilla homarina), птах ряду соколоподібних. Довж. 48-95 см, вага 0,65-3,5 кг. Забарвлення сіро-буре, голова сіра. Дзьоб міцний, гачкуватий, лапи міцні, короткі. Населяє лісостеп Криворіжжя. Перелітний птах. Гнізда на деревах. Гладка у квіт.-трав. з 2 яєць. Тримається парами. Живиться гризунами, комахами.

Малик Володимир Михайлович (29.3.1935, Полтав. обл.). Почес. майстер металургії СРСР (1991). Зак. КГРІ (1967). З 1958 пом. машиніста електровоза, черговий електрик, механік, нач. дільниці, ст. майстер на аглофаб-ці ПівдГЗК. У 1976 приймав участь у запуску агломашин К-312 на з-ді "Хуста Кошовиця" (Польща). Ударник п'ятирічок, переможець змагань, новатор виробництва, наставник. Автор 20 райц. пропозицій.

Маликін Віталій Маркович (31.1.1982, Кр. Ріг). Відом. шахіст. Освіта середня. Вихованець гімназії Ц.-Міськ. р-ну. У шахи грає з дитинства. Тренер Л. К. Саплінов. Чемпіон Кр. Рогу (1997). Бронз. призер Всесвіт. дитяч. олімпіади у скл. збірної України з шахів (1997).

Маликов Василь Мусійович (23.4.1865, Миколаїв-січ. 1945, Кр. Ріг). Герой праці (1935). Освіта н/середня. Працював з 1875. Майстер чавуноливарник. Багато років віддав Руcько-

суднобудівн. з-ду у Миколаєві. Уч. рев. подій 1905. 2 місяці провів у Верхньодніпров. в'язниці. У 1921-1945 ливарник з-ду "Комуніст". Актив. учасник його відбудови. Створив школу ливарників. Ударник перших п'ятирічок. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Маликов Георгій Васильович (1903, Миколаїв- 80-ті, Кр. Ріг). Ветеран спорту. Один з організаторів спортруху на Криворіжжі. З 1918 працював на з-ді "Пневматик". У 1919 організував футбол. ком-ду. Будував стадіон "Динамо". Уч. 1-го міжнарод. футбол. матчу у Кр. Розі (1925), 1-ї окружної спартакіади (1926). Працював на руднику. В 1930-1935 жив у Харкові. Чл. збірної ком-ди України з футболу. З 1935-1941 працював на КМЗ. У 1941-1948 на металург. з-ді у Н/Тагілі. Після війни працював на КМЗ. Тренував футбол. ком-ду.

Малиновський Цезар Казимирович (8.12.1922, Хмельницька обл.). Герой Рад. Союзу (27.2.1945). Зак. Військ. акад. бронетанк. військ (1957). Уч. ВВВ з січ. 1943 у скл. 220 Тбр. Відзначився у січ. 1945 у боях за Варшаву. У 1969-1973 заст. ком-ра 17-ї Криворізьк. танк. дивізії (Кр. Ріг). З 1973 полковник у запасі. Оселився у Києві. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст., Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки (2).

Малиш Іван Григорович (1917, Криворіжжя – 7.8.1993, там же). Новатор с/госп. виробництва. Освіта н/середня. Працював у кол-пі. Уч. ВВВ з серп. 1941. З 1946 працював у кол-пі/рад-пі "Інгулецький". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Похован. у с. Лозуватка. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки, "Знак Пошани".

Малиш Любов Сергіївна (28.8.1927, Полтав. обл. – 22.12.1990, Криворіжжя). Новатор с/госп. виробництва. Освіта н/середня. З 1947 доярка кол-пу "Шлях Леніна", рад-пу "Інгулецький", Лозуватськ. птахофаб-ки. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Майстер високих надоїв молока. Наставник. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Малиш Михайло Іванович (1864, Криворіжжя – червень 1918, там же). Уч. рев. подій. Освіта н/середня. Малоземельний селянин с. Лозуватка. У 1917-1918 перебував у скл. Лозуватськ. загону Червоної гвардії. Зазнав жорстоких тортур і розстрілян. австро-нім. окупантами.

Малиш Ніна Данилівна (22.8.1941, Брестська обл. - ?, Кр. Ріг). Новатор с/госп. виробництва. Освіта н/середня. У 1959-1990 доярка рад-пу "Веселі Терни". Надоювала по 4,5 тис. кг молока на кожну фуражну корову. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Уч. зльотів передовиків. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Малишев Петро Пилипович (17.10.1915, Чернігів. обл. - ?, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта н/середня. Працював у системі тр-ту "Криворіжпівнічрудбуд". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Жовтневої Революції.

Маликов Петр Миколайович (30.6.1931, Курська обл.- 1986, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Зак. Криворізьк. гірничомеханіч. тех-м (1972). У 1962-1986 формувальник, нач. ковальсько-пресового, сталеплавильн. цехів, нач. бюро, стропальник модельн. цеху КЦРЗ. Брав участь у запуску виробництва. Провідний формувальник. Створював зразки відливок. Нагородж. орд. Леніна.

Маліхов Федір Іванович (7.11.1917, Кр. Ріг-11.9.1997, там же). Повний кавалер орд. Слави (1944, 1945 (2). Освіта н/середня. Працював рибалкою у Керчі. У 1936-1938 старшина рибальськ. катера на Дал. Сході. Уч. ВВВ. з верес. 1941 у скл. 26 СД . Розвідник доставив 32 "язики". З 1945 працював підривником і кріпильником РУ ім. Дзержинського. Уч. відбудови шахт. Переможець змагань. Уч. ВДНГ, бронз. медаль. Наставник. Брав актив. участь у військ.-патріот. вихованні. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст., Слави 1-3 ст., Червоної Зірки, знак. "Шахтарська слава" 3 ст.

Малинні жуки, малинники (Byturidae), родина жуків. Понад 20 видів, поширені в Європі й Азії; в Україні - 2 види, з них малинний жук - шкідник малини й ожини.

Малиніна Тамара Петрівна (3.3.1938, Одеса). Пром. керівник. Зак. Одес. тех-м харчової промисловості (1959). У 1959-2001 технолог, пекар-майстер, нач. цеху хлібоком-ту № 2/ВАТ "Криворіжхліб". Започаткувала виготовлення нових сортів хлібобулочних виробів. Виховала кілька поколінь пекарів. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Малинова, вулиця, розташована у житломасиві Бажанове Жовт. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця 2-а Нова Зоря. Довж. 800 м, ширина 7 м. Має 25 приват. будинків. Багата на зелені насадження. Обслуговує 31 в/з.

Малиновський Родіон Якович (23.11.1898, Одеса-31.3.1967, Москва). Маршал Рад. Союзу (1944). Двічі Герой Рад. Союзу (8.9.1945, 8.9.1958). Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе (1930). У 1911-1913 наймитував. У 1913-1914 працював в одеськ. крамниці. З верес. 1914 у скл. 266 полку. Кулеметник. Георгіївськ. кавалер. З квіт. 1916 уч. боїв у Франції - Мармелон, Бримон. Тричі удостоєн. франц. орд. Крун де Гер з мечами. У лип. 1917 чл. робочого комітету. Перебував у таборі в Африці. У жовт. 1919 потрапив до Владивостока. Уч. гром. війни з лист. 1919 у скл. 240 СП 30 СД. Уч. боїв в Сибіру. Залишився в арм. У 1921 уч. боїв з Унгерном в Монголії. Уч. боїв в Іспанії. Військ. радник, полковник Маліно. У 1940 дослідив події в Іспанії. Канд. військ. наук. У 1939 викладав у Військ. акад. ім. Фрунзе. З берез. 1941 ком-р 48 СК на Пруті. Обороняв Дніпропетровськ. З груд. 1941 командував Півд. фр. З серп. 1942 командуюч. 66А під Сталінградом. З лист. 1942 команд. 2 гв. А. З січ. 1943 командував Півд. фр. З берез. 1943 командував Півд.-Захід. (з жовт. 1943 3-й Укр.) фр. Операцією по визволенню. Кр. Рогу керував із штабу в Софіївці. Тільки на Інгульці армії М. знищили 40 тис. фашистів, 14 тис. захопили в полон. У штабі по вул. Чередниченка, 12 розробляв Березнегувато-Снігурівську операцію. Удостоєн орд. Суворова 1 ст. Керував Одеськ. операцією. З трав. 1944 командував 2-м Укр. фр. У серп.-верес. 1945 командував Забайкал. фр. Визволяв Маньчжурію. Після війни командував Далекосхід. ВО. У 1957-1967 міністр оборони СРСР. Депутат Верх. Ради СРСР 2-7-го скликань. Бронз. бюст в Одесі. Ім'я присвоєне. Військ. акад. бронетанк. військ, вулицям, теплоходу ін. Автор спогадів. Похован. біля Кремлівськ. стіни. Нагородж. орд. Леніна (5), "Перемога", Червоного Прапора (3), Суворова 1 ст. (2), Кутузова 1 ст. Народний Герой Югославії.

Малиновського вулиці сквер, закладен у середині 70-х. Пл. 0,7 га. Обладнан пішохідними доріжками, місцями для відпочинку. Доглядають вихованці Терн. станції юних натуралістів.

Малиновського, вулиця, Першотравневого житломасиву Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула в 50-60-х. До 1975 мала назву провулок Металургів. Довж. 630 м, ширина 8 м. Має 10 держ. будинків, проживає 312 чол. Вкрита асфальтом. Названа на честь полководця Р. Я. Малиновського. Обслуговує 77 в/з.

Малиновського М. Я. (буд. керівник) **трудова діяльність** пов'язана з тр-том "Дзержинськруда". Освіта вища. У 60-ті працював голов. енергетиком тр-ту "Дзержинськруда". Згодом керуючий тр-том "Дніпроенергоремонт". Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора. Біографіч. даних не виявлено.

Малиновського Р. Я. меморіальна дошка, встановлена у 1975 на будинку № 1 одноймен. вулиці у Терн. р-ні. Напис вказує чиїм ім'ям названа вулиця.

Малиновського Р. Я. штаб, розташовувався у лют.-берез. 1944 в будинку № 10 по вул. Металургів (сучас. вул. Чередниченка, 12 на Гданцівці у Ц.-Міськ. р-ні). Будинок побудован. у 30-х і належав працівниці з-ду "Комуніст" Є. Т. Красовській. Звідси командуючий 3-м Укр. фр. керував початком Березнегувато-Снігурівською операцією.

Малина (Rubus), листопадні кущі родини розових. Близько 600 видів. Листки прості, трійчасті або перистоскладні. Квітки двостатеві, білі, суцвіття - китиця або волоть. Плід - соковита складна кістянка. Розмножується насінням, кореневими паростками. В садівництві Кривого Рогу поширена **М. звичайна** або **лісова**. Походить з Європи, Сибіру і Півн. Америки. Родоначальниця багатьох культурних сортів, до 2 м заввишки, з кулястими червоними, солодкими плодами. Цвіте VI-VII. На Криворіжжі культивують сорти "Новокитаївська", "Награда". Рідше зустрічаються: **М. запашна** - до 1-1,5 м заввишки з долонеподібно-лопатевими листками, квітки пурпурові або рожеві, поодинокі або у волотях, запашні і **М. загадкова** - до 2,5 м заввишки, пагони шипуваті, дугоподібні,

з ліловим нальотом, декоративна особливо взимку. Два останні види рекомендуються в озеленення Кр. Рогу для групових посадок у парках та скверах.

Малич, назва породи вівців у давні часи на Криворіжжі.

Малинівка (Epithacus), птах родини дроздових. Довж. 12-16 см, вага 16-20 г. Невеликий співучий птах. Зверху оливково-сірувато-бурий, знизу сірувато-білий. Населяє ліси, парки Криворіжжя. Перелітний птах. Тримається самотньо, парами на землі, в кущах. Самець співає у вертикальному положенні. Голосна трель "тік-тік-тік". Гніздо на землі. Кладка у трав.-червні з 5-6 яєць. Живиться комахами, ягодами.

Малихін Валентин Васильович (25.1.1932, Кіровоград. обл.). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1956). У 1956-1959 майстер, виконроб тр-тів "Криворіжбуд", "Криворіжаглобуд". У 1959 електрик, нач. зміни, заст. голови профкому НКГЗК. У 1964-1967 ст. інж. на будівництві Бхілайськ. металург. з-ду в Індії. З 1968 нач. сектора, заст. нач. техвідділу НКГЗК. Уч. будівництва НКГЗК, організації благоустрою на проммайданчику. Автор 60 рацпропозицій із загальним економічним ефектом 350 тис. крб. Очолював НТТ НКГЗК.

Малиш Іван Іванович (22.11.1915, Криворіжжя-6.10.1980, там же). С/госп. керівник. Освіта н/середня. Уродженець с. Лозуватка. З початку 20-х проживав у с. Красна Балка, працював у кол-пі ім. Петровського. Уч. ВВВ з груд. 1941 у скл. 26 СП 142 СД. З 1946 бригадир, у 1949-1955 голова кол-пу ім. Петровського с. Красна Балка. Відроджував господарство. З 1955 бригадир польової бригади кол-пу "Перемога", рад-пу "Веселі Терни". Уч. ВДНГ (1957). У 1963-1975 працював у тр-ті "Дніпроспецбуд".

Малиш Ніна Данилівна (22.8.1941, Брестська обл.). Новатор с/госп. виробництва. Освіта н/середня. У 1959-1990 доярка рад-пу "Веселі Терни". Надоювала по 4,5 тис. кг молока на кожну фуражну корову. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Уч. зльотів передовиків. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Малишкін Олександр Георгійович (1892-1938) Літератор. Освіта вища.Письм. автор роману "Люди из захолустья" (1938), оповідання "Ніч над Кривим Рогом", де зображені події 1919 на Криворіжжі. Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Малоархангельська, вулиця, розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. Довж. 1,9 тис. м, ширина 9 м. Має 97 приват. будинків, проживає 238 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Назва походить від архангелів - слуг Бога і посередників між ним і людьми. Обслуговує 55 в/з.

Малодобровольський, рудник, заснован. у 1899 Алмазним товариством на землях А. В. Добровольського. Рудні поклади до 2 саж. із запасами 55 млн. пудів руди. Розроблялися шахтами по 30 саж. "Візірка" і Малодобровольська. Затоплен. під час гром. війни. За рад. часів видобуток вело РУ "Інгулець".

Малозьомов Іван Іванович (8.10.1899, Брянська обл.-19.11.1954, Київ). Видат. архітектор. Зак. Київ. худ. ін-т (1927). У 1928-1954 викладав у Харків., Київ. буд. ін-тах. У 1929-1941 керував проектами забудови Кр. Рогу (Соцмісто, робітнич. селища). Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Малолозуватська, балка, розташована у межах с. Лозуватка. Довж. до 1,5 км. Тягнеться з півн. на півд. Належить до басейну р. Інгулець, впадає у неї. У низов'ї схили круті, багаті на зарості чагарників і різнотрав'я. Назва походить від малих розмірів.

Малоока П. В. підпільна група, діяла у Кр. Розі у жовт. 1941-лют. 1944. Ком-р П. В. Малоок. До скл. входили І. І. Білоножко, А. Дорошенко, І. Г. Конський, Д. А. Родзевілов, Л. Т. Степанченко. А. Дорошенко склав текст клятви, володів конспіративною квартирою з радіоприймачем. Складалися і розповсюджувалися листівки, організовувався саботаж, виведено з ладу електродвигуни. Д. А. Родзевілов вів агітацію на селі, І. І. Білоножко знищив нім. офіцера.

Малоросійська губернія, адміністративно-територ. одиниця, яка утворена на Лівобереж. Україні у 1796. До скл. входили Чернігів., Новгород-Сіверське, Київ., Катеринослав. намісництво, зокрема Криворіжжя. Центр – у Чернігові. У 1802 ліквідоване шляхом утворення Чернігів. і Полтав. губ.

Малярійний комар, анофелес (Anopheles), рід кровососних комах родини комарових; переносник збудників малярії людини. Бл. 300 видів, в Україні - 4. Проти М. к. застосовують меліоративні, хімічні та біологічні (випускають у водойми рибу гамбузію) заходи боротьби.

Малолєтко Борис Григорович (1925, Кр. Ріг - 6.1.1944, там же). Уч. підпілля. Освіта н/середня. У 1942-1944 брав актив. участь у підпільній боротьбі у скл. групи С. Т. Циганенка. Виконував обов'язки зв'язкового, передав зброю партизанам М. Скирди у Чорному лісі. Заарештован. і після катувань розстрілян. гестапо. На могилі на Бажанівськ. кладовищі меморіал. плита.

Малородній Степан Наумович (29.12.1922, Кіровоград. обл.-22.12.1996, Кр. Ріг). Військ. діяч. Зак. Військ.-мор. уч-ще (1951). З 1939 на ЧФ. Уч. ВВВ у скл. арт. частин ЧФ. У 1945-1948 провів 61 день на траленні акваторії Чорного моря. До 1965 служив на підводних човнах. Капітан 2-го рангу. У 1965-1967 голова Інгулецьк. міськради. Краєзнавець. Вивчав події 1944 по визволенню Інгульця. Знайшов могилу Героя Рад. Союзу Ф. Л. Каткова. Ініціатор перепоховання його останків в Інгульці. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Малухін Олександр Іванович (9.8.1942, Свердлов. обл.). Мед. керівник. Зак. Свердлов. мед. ін-т (1970). У системі охорони здоров'я з 1970. У 1984-1986 голов. лікар 2-ї дитячої міськ. лікарні. Згодом виїхав до Росії.

Малюка П. (засл. лікар України) трудова діяльність пов'язана з лікуванням дітей. Народився у Кр. Розі у 1895. Один з перших лікарів часів відбудови. Працював у 2-ій дитяч. міськ. лікарні. Залишив дослідження з історії криворізьк. медицини.

Малюта Дмитро Іванович (11.10.1924, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1953). У 1953-1961 працював на ПівдГЗК, будував Бхілайськ. металург. ком-т в Індії. У 1961-1969 голов. інж., у 1969 в.о. директора НКГЗК. Згодом працював на керівних посадах на ПівнГЗК. Винахідник. Керував техніч. переоснащенням гірнич. ком-тів Кривбасу.

Малютін Євген Іванович (27.6.1927, Чернігів. обл.-14.9.1991, Москва). Відом. геолог. Зак. Новочеркаськ. політех. ін-т (1951). У 1951-1969 голов. геолог, ст. інж., голов. інж. тр-ту "Кривбасгеологія". Згодом нач. відділу чорних металів Мінгео України, нач. Голов. управління геології Мінчормету СРСР. Керував геологіч. дослідженнями в Кривбасі, підрахунками запасів руд. Брав участь у складанні статей "Горной энциклопедии". Автор наук. праць. Відмінник розвідки надр СРСР. Загинув в автокатастрофі. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Маляренко Леонід Романович (15.9.1951, Кр. Ріг). Почес. радист СРСР (1991). Зак. Криворізьк. тех-м гірнич. електромеханіки (1970). З берез. 1975 інж. лінії споруд зв'язку та абонент. пристроїв Центру зв'язку № 1 Дніпропетров. дирекції "Укртелекому". Зробив вагомий внесок у розвиток електрозв'язку у Кр. Розі.

Малярійна станція, створена у 1932. Персонал займався профілактикою і лікуванням небезпечної інфекційної хвороби. Її спалахи спостерігалися у 30 - 40-х. У 1945 зафіксовано 1 тис. хворих. На 1949 ліквідована повністю і станція втратила свої значення, функції профілактики передані інфекційній лікарні.

Малярія (італ. malaria від malo- поганий і aria – повітря), в давнину вважали, що малярію викликає нездорове повітря. Гостра протозойна хвороба, спричинювана малярійними плазмодіями; характеризується періодичними приступами гарячки. Переносники збудників - самки малярійних комарів. Останній спалах м. у Кр. Розі спостерігався на початку 30-х.

Мальва, рожа (Alcea), рід дво-, багаторічних, зрідка однорічних трав'янистих рослин родини мальвових. Походять із Схід. Середземномор'я. Найбільш поширена **М. рожева,** або **рожа рожева.** Стебло міцне, гіллясте, 80-250 см заввишки. Листки великі, лопатеві, по краях зубчасті. Квітки 8-10 см у діам., прості та махрові, білі, рожеві, кремові, червоні до чорних. Цвіте VII-VIII. Розмножують насінням, діленням куща або живцями. На

Криворіжжі вирощується квітникарями-любителями, рекомендується для більш широкого впровадження в озеленення Кр. Рогу.

Мальвазія, сорт солодкого виноградного вина у давнину на Криворіжжі.

Мальков Костянтин Іванович (30.10.1936, Тверська обл.). Почес. гірник (1977). Освіта н/середня. У 1958-1965 забійник на руднику боксит. руд на Уралі. У 1965-2000 підривник, бригадир нарізної бригади ш. ім. Леніна. Систематично перевиконував виробничі. завдання на 150-180%. Наставник. Переможець змагань. Нагородж. знак. "Шахтарська слава" 3 ст.

Малькевич Леонід Петрович (1909, Кр. Ріг-17.4.1982, Москва). Держ. діяч. Зак. Дніпропетров. ін-т інж. залізнич. транс-ту (1932). У 1932-1933 пом. машиніста паровоза депо ст. Довгинцеве. У 1933-1937 нач. Ясинуватськ. вагон. дільниці. У 1937-1948 заст. нач. залізниці ім. Кагановича, нач. Півд.-Урал. залізниці. У 1948-1959 заст. міністра шляхів сполучень СРСР. У 1959-1965 нач. Півн.-Кавказ. залізниці. У 1965-1969 радник посольства СРСР у Румунії. У 1970-1980 радник посольства СРСР в НДР. Нагородж. орд. Леніна (4), Трудового Червоного Прапора (2), Дружби народів.

Мальков Віктор Володимирович (1937, Чувашія). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1964 працював прохідником ШПУ № 2 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. "Знак Пошани". Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Мальков Іван Дмитрович (1923, Горков. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. Працював на залізниці. Уч. ВВВ з лист. 1942 у скл. Півн. флоту. Супроводжував союзні конвої. У 1962-1988 диспетчер, машиніст тепловоза залізнич. цеху ПівнГЗК. Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Трудового Червоного Прапора, Трудової Слави 3 ст., медалью Ушакова.

Мальований Юрій Петрович (17.5.1940, Вінниця). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1957-1960 ливарник, слюсар Вінницьк. агрегат. з-ду. У 1960-1995 лаборант, ст. машиніст млинів, секретар парторганізації збагач. фаб-ки, член профкому НКГЗК. Наставник. Виробнич. плани перевиконував на 120-130%. Уч. видобутку 100 млн. т. руди Кривбасу у 1970. Уч. Всеукр. наради у ЦК КПУ, Радміні (1975). Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України.

Мальцев Анатолій Іванович (6.9.1941, Дніпропетровськ). Чл. СХУ (1975). Зак. Дніпропетров. худ. уч-ще (1962). Станкова графіка. Роботи присвячені Кр. Рогу "ДП №9 будується" (1975), "Кривий Ріг індустріальний" (1980), "Індустрія Кривого Рогу" (1980), твори "Кіжі" (1969), "Травень" (1973), "Дніпропетровську-200 років" (1976), "Люди і війна" (1985). Живе у Дніпропетровську.

Мальцев Валентин Васильович (11.7.1942, Миколаїв. обл.). Транспорт. керівник. Зак. Дніпропетров. інж.-буд. ін-т (1966). У 1968-1975 ст. технолог, директор авторембази. У 1975-1986 заст. голови профкому автотр-ту. У 1986-1989 заст. голов. інж. автотр-ту. У 1989-1992 голов. інж., у 1992-1998 директор автобази № 20. Умілий організатор виробництва.

Мальцев Валентин Миколайович (16.8.1927, Перм). Транспорт. керівник. Зак. Харків. ін-т інж. залізнич. транс-ту (1950). У 1950-1961 черговий ст. Ясинувата, нач. ст. Сартана, Волноваха, нач. відділу руху Донецьк. залізниці. У 1961-1963 заст. нач. Запорізьк. відділка залізниці. У 1963-1967 нач. Криворізьк. відділка Придніпров. залізниці. Нагородж. орд. Леніна.

Мальцев Прокіп Харитонович (8.6.1893, Кіров. обл. - ?, Кр. Ріг). Почес. будівельник (1948). Освіта середня. Уч. рев. подій у Петрограді, штурму Зимового палацу. Уч. гром. війни у скл. 45 бр. 15 СД. З кінця 30-х на будовах Кривбасу. Ветеран тр-ту "Криворіжбуд". Один з перших будівельників КМЗ. У 1941-1945 працював у Магнітогорськ. військкоматі. Згодом займав керівні посади у тр-ті "Криворіжбуд". Нагородж. орд. Леніна, знак. "Герою ревруху".

Мальцева М. А. (засл. артист України) творча діяльність, пов'язана з Криворізьк. театром ім. Шевченка. У середині 60-х голов. режисер. Поставив спектакль "Четверо з вулиці Жанни". Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Мальчикова Ірина Костянтинівна (13.3.1989, Кр. Ріг). Спортсменка. Освіта н/середня. Займається карате-до у СК "Цунамі" з 2000, тренер С. В. Петренко. Бронз. призер чемпіонату світу серед юніорів (Угорщина, 2001), чемпіонка України (Київ, Кр. Ріг, 2001).

Мамалига, страва з кукурудзяного борошна та січки, що популярна на Криворіжжі серед вихідців з Молдови.

Маменко Іван Григорович (20.4.1924, Кіровоград. обл. - 1978, Кр. Ріг). Засл. гірник України. Освіта середня. Працював на ШУ "Інгулець". У 1942 насильно вивезен. до Німеччини. У 1947-1954 прохідник, гірнич. майстер, нач. дільниці ш. "МЮД", у 1954-1957 бурильник, нач. дільниці ш. № 10, у 1956-1973 гірнич. майстер, нач. кар'єру ш. "Центральна" РУ "Інгулець". Ударник п'ятирічок, переможець змагань.

Мамілярія, рід рослин родини кактусових, що включає близько 400 видів. Батьківщина – півд. штати США, Мексика, Колумбія. Морфологічна особливість мамілярій - наявність сосочків, які покривають стебло спіралеподібними рядами. Форма стебла 4-гранна на розрізі. Колючки знаходяться на кінці сосочка. У більшості видів квітки самозапильні, дрібні, 1-2 см в діам., з'являються щільним кільцем (до 100 квіток) навколо верхівки стебла. Квітки білі, жовтуваті, кремові, рожеві, яскраво-малинові. Плід - продовгувата ягода яскраво червоного, оранжевого, зеленуватого кольору. В домашніх колекціях криворіжців найчастіше зустрічаються: **М. Гана, М. бокаська, М. колумбійська.**

Маміна-Сибіряка, вулиця, розташована у житломасиві Чорногорка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 30-х. Розвитку набула в 40-х. До 1975 мала назву вулиця 2-а Інгулецька. Довж. 230 м, ширина 7 м. Має 45 будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. письменника Маміна-Сибіряка (Маміна Дмитра Наркисовича, 6.11.1852, Свердлов. обл.-15.11.1912, Петербург). Автор романів "Приваловські мільйони" (1883), "Гірське гніздо" (1884), "Три кінці" (1890), "Золото" (1892), "Хліб" (1895), творів для дітей "Оленчині казки" (1895), "Сіра Шийка" (1893) ін., нарисів "Бійці", "Від Уралу до Москви", істор. повісті "Охонині брови" ін. Обслуговує 98 в/з.

Мамон Григорій Гаврилович (11.11.1913-1993, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. Харків. автошлях. ін-т (1940). Уч. ВВВ. У 1952-1953 нач. тех. відділу дослід. з-ду тр-ту "Дзержинськруда". У 1953-1956 директор Бєлгородськ. МТС. У 1956-1961 голов. інж., у 1961-1962 директор, у 1962-1972 знову голов. інж. дослід. з-ду НДПІрудмаш. З 1972 працював в ін-ті НДПІрудмаш. Займався реконструкцією з-ду, оснащенням дільниць.

Мамонов Іван Єгорович (12.3.1926, Тверська обл.). Пром. керівник. Зак. Миколаїв. суднобуд. ін-т (1959). У 1959-1977 інж., нач. відділу, голов. енергетик, заст. директора Півд. труб. з-ду. У 1977-1983 директор з-ду "Восход". Сприяв зміцненню мат. бази, керував будівництвом нових цехів.

Мамонта-вівчарники, день 15 вересня.

Мамошко Ілля Іович (1904, Кр. Ріг- ?, там же). Гірнич. керівник. Освіта вища. З 1918 працював на рудниках Інгульця. У 1929-1941 голова спілки гірників ШУ ім. Чубаря/"Інгулець". У 1941-1944 працював на Березівськ. руднику на Уралі. У 1944-1954 заст. керуючого РУ "Інгулець". Двічі брав участь у відбудові рудників Кривбасу. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Мамошко Олександр Іович (1902, Кр. Ріг-?, там же). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ. З 1917 працював на Рахманівськ. руднику. У 1918-1920 уч. гром. війни. У 1920-1923 працював на Польовому руднику. У 1925-1941 бурильник, нач. дільниці, ст. майстер шахт "МЮД", № 6, "Центральна" в Інгульці. У 1941-1944 нач. дільниці Бакальськ. РУ на Уралі. У 1944-1949 нач. дільниці ш. "Центральна" ШУ "Інгулець". Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Мамрак Олександр Петрович (29.8.1936, Кр. Ріг). Засл. металург України (1994). Освіта середня. З 1952 токар, слюсар, бригадир ремонтників блюмінга-1 ком-ту "Криворіжсталь".

Передовик виробництва, ударник п'ятирічок, переможець змагань. Засл. працівник "Криворіжсталі".

Мамут Фелікс Зун'євич (20.5.1938, Київ). Поет. Зак. Донецьк. ін-т торгівлі (1973), КГРІ (1975). У 1957-1975 скреперист, кріпильник, майстер РУ ім. XX партз'їзду. У 1975-1994 викладач спецдисциплін СПТУ № 32. Вірші пише з дитинства. Разом з композитором П. В. Маслеєм написав більше 30 пісень. Захоплюється лірикою, історич. темами. Друкувався в періодич. пресі, колектив. збірниках. Автор збірок "Благодари любовь" (1996), "Жизни сад" (1998), поеми "Я из племени тех..." (1999). Займається перекладом з укр. мови.

Манаєнко Кирило Максимович (70-ті XIX ст.-40-ві XX ст. Кр. Ріг). Герой праці (1933). Освіта н/середня. Один з найстаріших гірників Кривбасу. Ветеран рудника Колачевського/ШУ ім. Орджонікідзе. Під землею працював з 1896. За 36 років відвантажив 121,5 тис. т. руди. Уч. рев. подій 1905, 1917. Актив. учасник відбудови Кривбасу.

Манганіт (від магнію), мінерал класу оксидів. Колір коричнево-бурий, сталево-сітий. Блиск напівметал. У Кривбасі дуже рідкісний. Зустрічається у скл. марганцевих руд Інгулецьк. родовища.

Мандат полотняний, назва документа, що побутував на Криворіжжі у дореволюційні часи серед підпільників та у роки гром. війни, коли влада мінялася майже щодня. М. п. робився з клаптика тканини, на ньому писався текст та ставилася печатка, потім документ замивався в підкладку одягу і його нелегко було знайти під час обшуку, при цьому він не пошкоджувався, коли його гнули або м'яли і цим мав перевагу над паперовим документом.

Манзенюк Дмитро Опанасович (30.9.1929, Тернопільська обл.). Почес. гірник. Освіта н/середня. У 1961-1980 прохідник ШПУ № 2 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Уч. швидкіс. проходок. Наставник. Нагородж. знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Манелюк Микола Антонович (5.3.1912, Вінницька обл.-31.1.1977, Криворіжжя). С/госп. керівник. Освіта н/середня. У 30-х голова кол-пу "Нова Зоря" (с. Зоря Криворізьк. р-ну). Уч. рад.-фін. війни, уч. ВВВ з серп. 1941. У 1953-1972 комбайнер, бригадир кол-пу "Зоря", рад-пу "Гвардієць". Похован. у с. Зоря. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Маніні Йозеф (? -?). Італ. антифашист. За часів окупації Кр. Рогу служив в охороні табору для рад. військовополонених. Співробітничав з підпільною групою "Месники" і брав участь в організації втеч полонених. Доля невідома.

Мантачка, брусок з абразивного матеріалу для наточування сільгосп. інвентаря.

Мантуленко Володимир Іванович (3.2.1925, Саратов. обл.-30.8.1999, Кр. Ріг). Буд. керівник. Зак. Миколаїв. педін-т (1956). У 1955-1963 учитель рос. мови СШ № 30, директор СШРМ № 24. У 1963-1967 інструктор міськкому КПУ. У 1967-1978 секретар парткому, у 1978-1980 заст. нач. ДБК. У 1980-1986 голова міськкому профспілки робітників будівництва та промбудматеріалів. Чл. ЦК профспілки. Умілий керівник будіндустрії. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Мантуленко Микола Григорович (5.1.1948, Криворіжжя). Військ. керівник. Зак. Єйське вище військ. авіауч-ще (1972). Уродженець с. Ганнівка. В арм. з 1967. Майстер пілотування сучас. бойових літаків "Міг" і "Су". У 1988-1989 брав участь у бойових діях в Ефіопії. У запасі з 1993, підполковник. Проводить значну громадську роботу. З 1999 голова ветеранів військ. конфліктів "Шураві" Жовт. р-ну. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Мануїльського, вулиця, знаходиться в мкрн., ПівдГЗК Інгулецьк. р-ну. Забудова тривала у 1960-1993. Довж. 1 тис. м. Розташовані 17 5-4-поверх. будинків, політехнікум, Будинок дитяч. творчості, дітсадок. Названа на честь держ. діяча Мануїльського Дмитра Захаровича (21.9.1883, Хмельницька обл.-22.2.1959, Київ). Акад. (1945). Актив. уч. рев. подій 1917. Голова Ради Міністрів України. Обслуговує 73 в/з.

Мануйлов Павло Миколайович (1892, Кр. Ріг- 1950, Київ). Уч. рев. подій. Освіта н/середня. Уч. 1-ї світ. війни. У 1917 формував загони Червоної гвардії у Кр. Розі. Брав

участь у збройному повстанні січ. 1918. У квіт. 1919 очолив 1-й Комуністич. полк. Актив. учасник гром. війни. Відзначен. почес. зброєю. Один з керівників відбудови рудників Кривбасу.

Мануйлова П. М., меморіальна дошка, встановлена у 1976 на будинку № 2 по вул. Мануйлова Сакс. р-ну. Напис свідчить, що вулиця названа на честь уч. рев. подій П. М. Мануйлова.

Маняка О. У. (засл. працівник промисловості України (1988) трудова діяльність пов'язана з РУ ім. Кірова. З 1956 працював електромонтером енергоцеху. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Біографіч. даних не виявлено.

Манько Віктор Павлович (29.5.1939, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Кримськ. мед. ін-т (1965). У 1965-1971 дитяч. лікар на Чукотці. У 1971-1976 лікар в Бахчисараї. З 1976 фтизіатр 4 протитубдиспансера. Лікар вищої категорії. Народ. співак України, дипломант конкурсів. Відзначен. почес. грамотою Великого театру.

Манько Василь Якович (? -19.6.1943, ?). Уч. підпілля. Освіта середня. Працював художником у міськ. драмтеатрі. Уч. оборони Севастополя у скл. крейсера "Червона Україна". За часів окупації працював художником у клубі Соцміста. Уч. підпільної групи П. Ю. Щербака, В. Г. Козиненка. Чл. підпільного комітету. Писав листівки, брав участь у диверсіях. Мужньо витримав тортури в гестапо. Відправлен. у концтабір Маутхаузен.

Манько Гаврило Антонович (1894, Криворіжжя - 27.6.1918, там же). Уч. рев. подій. Освіта н/середня. Уродженець с. Лозуватка. У юності наймитував. Уч. 1-ї світ. війни. У 1918 перебував у скл. Лозуватськ. партизан. загону. Розстрілян. австро-нім. окупантами після жорстоких катувань. Похован. на меморіалі у с. Лозуватка. Місце поховання у народі зветься "Могилою Манька".

Маразмій вицвітаючий, часничник дубовий (Marasmius prasiosmus (Fr.) Fr.), їстівний гриб. Шапка (1) 2-3 (4) см у діам., жовтувата, вохряно-бура або коричнювата, при підсиханні вицвітає до жовтувато-білуватої. Пластинки брудно-жовтуваті, згодом коричнюваті, вузькі, густі. Спори 7-10 х 4-5 мкм. Ніжка 2-6 х 0,15-0,4 см, рудувата, з часом коричнева, іноді бурувато-червона, тонкоповстиста, біля основи шерстисто-волосиста, вгорі світліша, порошиста. М'якуш білуватий, з сильним запахом часнику. На Криворіжжі росте у листяних лісах, на опалих листках дуба лісонасадженнях, на лісовій підстилці, після тривалих дощів (жовт. – лист.).

Маразмій колесовидний (Marasmius rotula (Scor. ex Fr.) Fr.), гриб. Шапка 0,5 - 1,5 см у діам., дзвониковидна, біла, білувата, радіально-складчаста, в центрі часто з горбочком, темніша - сірувата або рудувата. Пластинки білі, рідкі, широкі, не доходять до ніжки, утворюючи коларіум. Спори 7-10 х 3,5-5 мкм. Ніжка капіляровидна, темно-коричнева, чорнувата, гола. М'якуш без особливого запаху. На Криворіжжі росте у лісонасадженнях вздовж водосховищ, на лісовій підстилці, після тривалих дощів. Масово, на загниваючих гілках, листі, деревині, групами (верес. – лист.).

Маразмій листовий (Marasmius epiphyllus (Pers. ex Fr.) Fr.), гриб. Шапка 0,5-1 см у діам., опукло-, згодом плоско-розпростерта, біла, брудно-біла, дуже тонка, прозора, зморшкувата. Пластинки приростлі, злегка спускаються на ніжку, дуже рідкі, вузькі, білуваті. Цистиди веретеновидні. Спори 8-10(11) х 3-4 мкм, веретеновидно-овальні. Ніжка 1 -2 см завд., капіляровидна, вгорі біла, донизу жовта, біля основи коричнева, порожниста. М'якуш дуже тонкий, без особливого запаху. В дубових лісонасадженнях всих типів, на лісовій підстилці, після тривалого дрощу, групами (жовт. – лист.).

Маразмій луговий (Marasmius oreades (Bolt ex Fr.) Fr.), їстівний гриб. Шапка 2-5 см у діам., конусовидно- або опукло-розпростерта, згодом плоско-розпростерта, кремова, кольору шкіри, вохряно-кремова, рудувата, гола, з гладеньким або рубчастим краєм. Пластинки білі, з часом кремові або вохряно-кремові, рідкі, широкі, жилкуваті. Спори 7-10 х 4-5 (6) мкм. Ніжка 4-7 х 0,3-0,5 см, щільна, білувата, кремова, волокниста, іноді порошисто-пластівчаста. М'якуш білуватий, висихаючий з приємним запахом. На

Криворіжжі росте на луках, пасовиськах, лісових галявинах, великими групами (часто утворює "відьмині кільця" (трав. - лист.).

Маранта (Maranta), рід рослин родини марантових. Батьківщина - тропічна Америка. Багаторічні трав'янисті рослини з симподіально розгалуженим кореневищем. Декоративно-листяні. Листки лінійно-ланцетоподібні, продовгувато-еліптичні, овально-округлі, орнаментальні або зелені. Квітки зібрані у волотеподібне суцвіття, дрібні. В умовах Криворіжжя культивуються в теплих оранжереях. Найбільш декоративні: **М. біложилчаста "Еритронейра",** різн. **Керкова**, різн. **Массанжа "Триколор"**.

Мараскин, солодкувата горілка, настояна на гірких або кислих ягодах у давні часи на Криворіжжі.

Марасєєв Федір Васильович (19.4.1915, Тверська обл.). Почес. громадянин с. Родіонівка (1990). Зак. Черкаськ. військ. уч-ще (1942). В арм. з 1936. Уч. визволення Кр. Рогу скл. 24 СД, ком-р учбового батальйону. Важко поранен. у бою під с. Родіонівка. Працював у Мінмонтажспецбуді СРСР. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Марганець (Manganum), Mg, хімічний елемент VII групи періодичної системи, атомний номер 25, атомна маса 54,9380, метал, t пл. 1244 град. С. Використовують на ком-ті "Криворіжсталь" для легування сталей та одержання сплавів на його основі, у виробництві мікродобрив. Відкритий шведським хіміком К. Шєєлє і одержаний шведським мінерологом Ю. Ганом у 1774. Колір сріблясто-білий, метал крихкий. М. руди, природ. утворення із вмістом марганцю, які доцільно видобувати. Близько 150 мінералів вміщують М. Вивчався з кінця XIX ст. У 50-70-х розроблялося Інгулецьк. родовищем.

Маргарит, перлини у давні часи на Криворіжжі.

Маргаритки (Bellis), українська ботанічна назва стокротки - рід рослин родини айстрових. Батьківщина - Європа. Серед квітникарів-любителів Кр. Рогу поширені сорти М. багаторічних. Рослини низькі, до 15-20 см заввишки. Квітки густомахрові або прості, 2-3 - 6 і більше см в діам., білі, рожеві, червоні. Листки лопатчасті. Цвіте IV і до заморозків. Розмножують насінням і поділом куща. Використовують для рабаток, бордюрів, міксбордерів тощо.

Марена (моряна, морена, маржана), язичницька слов'янська богиня смерті, вмираюча богиня літньої плодючості. Об'єкт культу прадавніх жителів Криворіжжя.

Марета Михайло Петрович (5.6.1900, Криворіжжя). Керівник правоохоронців. Зак. Новочеркаськ. індустр. ін-т (1936). Уч. гром. війни з квіт. 1920 у скл. 1-го залізнич. полку. У 1924-1926 нач. міліції Криворізьк. р-ну. У 1926-1941 машиніст, механік шахт ім. Жовтневої революції, "Північна". У 1941-1954 на парт. роботі на шахтах Воркути. Нагородж. орд. "Знак Пошани". Подальша доля не відома.

Марена (Rubia), рід рослин родини маренових. Нараховує близько 60 видів, поширених у Серед. і Півд. Америці, Середземномор'ї. В культурі на Криворіжжі зустрічається **М. красильна**. Багаторічна трав'яниста рослина. Стебла прямостоячі, 4-гранні, вис. 30-120 см, вкриті колючими шипиками. Листки супротивні, видовженоеліптичні. Квітки двостатеві, дрібні, віночок зеленувато-жовтий. Плоди - ягодоподібні, чорні. Цвіте VI-VII. Лікарська рослина. Препарати з марени здатні розчиняти і виводити з організму фосфати, оксалати і урати. Вирощується в Криворізьк. бот. саду.

Маренич Валерій Петрович (1.1.1946, Кр. Ріг). Засл. артист України (1979). Зак. СШ № 29, муз. школу № 1, Луцьке культ. уч-ще. Дитинство провів на Гданцівці. Працював на з-ді "Комуніст". У 1969 учасник муз. конкурсу в Алма-Аті. Створив "Тріо Мареничів" у скл. дружини Антоніни Олександрівни (1949), її сестри Світлани Олександрівни (1956). З 1972 у Волинськ. філармонії. Популярне тріо 70-80-х. Виконавці укр. народ. пісень.

Маренка (Asperula), рід трав'янистих рослин або півкущиків родини маренових. На Криворіжжі найбільш поширена **М. румелійська** - багаторічник із дерев'яніючими біля основи стеблами. Листки вузькі, одножилкові. Квітки дрібні (1,5-3 мм завд.), білі, лійкоподібні з 4-лопатевим відгином, зібрані в розгалужені пухкі суцвіття. Широко розповсюджена на степових схилах балок, вапнякових відслоненнях.

Маресьєв Олексій Петрович (20.5.1916, Волгоград. обл.- трав. 2001, Москва). Герой Рад. Союзу (24.8.1943). Зак. Батайське авіа. уч-ще (1937). ВПШ при ЦК КПРС (1952). У 1934-1937 будував Комсомольськ-на-Амурі. В арм. з 1937. Уч. оборони Кр. Рогу у скл. винищ. авіаполку. Прикривав небо над Довгинцевим. У скл. 580 ВАП збив 4 літаки. 4.4.1942 під час повітр. бою під Дем'янськом збитий і 18 діб пробирався до своїх. В госпіталі лишився ніг. Після напруж. тренувань повернувся на фр. Легенда рад. авіації. З червня 1943 заст. ком-ра ескадрильї 63 гв. ВАП 3 гв. ВАД. Збив 7 літака. Здійснив 8651 вильотів. У запасі з 1946. Канд. історич. наук. З 1956 у ком-ті ветеранів війни. Прообраз повісті Б. Польового "Повесть о настоящем человеке" (1946). Почес. солдат. Нагородж. орд. Леніна (2), Жовтневої Революції, Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст., Трудового Червоного Парпора (2), Дружби народів, Червоної Зірки.

Марета Анатолій Степанович (1928, Кр. Ріг-середина 90-х, Севастополь). Засл. працівник культури України (1983). Освіта вища. Уч. ВВВ з 1944. Працював у газ. "Слава Севастополя", "Флаг Родины". Автор кількох книжок публіцистики, дослідив біографію адмірала Ф. Ф. Ушакова. Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Марини Раскової, вулиця, житломасиву ім. Горького Терн. р-ну. Закладена в 30-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 1 тис. м, ширина 9 м. Має 66 приват. будинків, проживає 234 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь Героя Рад. Союзу Раскової Марини Михайлівни (28.3.1912, Москва-4.1.1943, там же). У 1938 здійснила 2 далекі безпосадочні перельоти. Під час ВВВ формувала жіночі авіаполки. Загинула в авіакатастрофі. Обслуговує 17 в/з.

Марище, марево, привид ін. у давнину на Криворіжжі.

Марії Ульянової, вулиця, Першотравневого житломасиву Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Сформувалася і набула розвитку в 50-60-х. До 1975 носила назву провулок Чернишевського. Довж. 400 м, ширина 9 м. Має 17 приват. будинків, проживає 64 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь держ. діяча Ульянової Марії Іллівни (18.2.1878, Симбірськ-12.6.1937, Москва). Сестра В. І. Леніна. Уч. рев. руху з 1898. У 1917-1929 одна з керівників газ. "Правда". Обслуговує 81 в/з.

Марійська, вулиця, розташована у житломасиві ім. К. Лібкнехта Сакс. р-ну. Закладена в 30-х родинами гірників РУ ім. К. Лібкнехта. Розвитку набула в 50-60-х. Довж. 457 м, ширина 4 м. Має 59 приват. будинків, проживає 147 чол. Заасфальтована, газифікована. Зелених насаджень 2,9 га. Названа на честь республіки Марі-Ел. Обслуговує 11 в/з.

Марін Петро Кир'янович (20-ті, Полтава-7.1.1942, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Освіта н/середня. Під час окупації перебував у скл. підпільної групи. Розстрілян. гестапо після жорстоких катувань. Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Маріупольська, вулиця, розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 30-х. Розвитку набула в 40-х. Довж. 1,43 тис. м, ширина 7 м. Має 31 держ. будинок. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь м. Маріуполь-промислового і портового центру Донецьк. обл. Обслуговує 19 в/з.

"Марічка", народний квартет, створен. у верес. 1993 на базі ПК ПівнГЗК за ініціативою Г. Валько. У програмі укр. народні і сучас. пісні. Народний з 1994. Лауреат фестивалів і конкурсів. Бере участь у концертах і масових заходах.

"Марія", благодійний фонд ,підтримки молодих талантів заснован. у Кр. Розі у січ. 1998. Об'єднав меценатів, спонсорів, підприємців, які підтримують мистецтво і дбають про культуру. Серед засновників фонду ПриватБанк, газ. "Червоний гірник", "Промпобуткомфорт" ін.

Марія - спали сніги, день 14 квітня, з цього дня на Криворіжжі починається повінь, розливаються Інгулець та Саксагань.

Марка виробнича, клеймо, штамп, що ставиться на виробі або на його упаковці з метою індивідуалізації виробника. Маркування сприймається як необхідний атрибут всіх видів промисловості. Поміж інших існує криворізька марка.

Марказит (від араб. камінь-вогниво), мінерал класу сульфідів. Блиск металевий. Колір жовтий. Непрозорий. У Кривбасі рідкісний. Супутні мінерали марганець, кобальт, нікель, титан. Має гідротермальне утворення. Вивчався геологами П. М. Каніболоцьким, Ю. Г. Гершойгом, В. С. Федорченком.

Маркевич Василь Якович (20.11.1947, Ростов. обл.). Засл. металург України (1999). Освіта середня. З 1973 вальцювальник, оператор стана гарячої прокатки СПЦ №2 ком-ту "Криворіжсталь". Новатор виробництва, ударник п'ятирічок, переможець змагань. Систематично перевиконує виробничі норми. Наставник.

Маркевич Мирон Богданович (1.2.1951, Львів). Футбол. тренер. Майстер спорту (1973). Зак. Львів. ін-т фізкультури (1973), Вищу школу тренерів (1983). У 1970-1976 півзахисник у ФК "Карпати" (Львів), СКА (Львів), "Торпедо" (Луцьк). Зіграв 100 матчів. У 1984-1994 голов. тренер ФК "Волинь" (Луцьк), "Поділля" (Хмельницький), "Карпати"(Львів). У 1994-1995 голов. тренер ФК "Кривбас". Утримав команду у вищій лізі. З 1995 голов. тренер "Карпат" (Львів), "Металург" (Запоріжжя), "Аланія" (Росія).

Маркетингу кафедра Криворізького економіч. ін-ту Київ. економіч. ун-ту , створена у 1994 у скл. фак-ту економіки та управління. Працює 7 викладачів. Готує спеціалістів з економіч.теорії, методології економіч. прогнозування, маркетингового менеджменту, організації оптової та роздрібної торгівлі. За роки існування підготовлено 600 фахівців.

Маркін Петро Михайлович (1913). Гірнич. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т. Працював на шахтах Донбасу. Уч. ВВВ з серп. 1941. З кінця 40-х на РУ ім. Дзержинського. Працював нач. зміни, брав участь у громадській роботі. У 1953-1960 нач. ш. "Комунар", очолював техвідділ РУ ім. Дзержинського. Умілий організатор процесу видобутку руди. Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Маркіна Світлана Володимирівна (28.3.1950, Кр. Ріг). Пед. керівник. Зак. Криворізьк. педін-т (1972). З 1970 учитель рос. мови СШ №№ 53, 37, 3, ПТУ № 33, зав. відділом Терн. райвиконкому, зав. методкабінетом Терн. райвно. З 1992 заст. директора, з 1997 директора Жовт. ліцею. Умілий організатор навч. процесу. Прем. ім. Крупської (1984). Відмінник освіти. Автор наук. праць з проблем педагогіки. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Маркітан Павло Пилипович (1887, Волинь-25.10.1937, Київ). Парт. діяч. Зак. учительську семінарію. Працював учителем, зав. 2-клас. уч-щем на Волині. З 1915 в Чугуїв. школу прапорщиків, служив в рос. арм. Уч. гром. війни з берез. 1919. У 1919 секретар Баришівськ. повіткому ВКП(б). Після гром. війни секретар Подільськ. губкому, інструктор ЦК КП(б)У, секретар Одеськ., Криворізьк. окружкомів, 2-й секретар Одес. обкому КП(б)У. З 1932 1-й секретар Чернігів. обкому КП(б)У. Жертва сталінськ. репресій. Закатован у Лук'янівськ. в'язниці Києва. Реабілітован у 1956.

Марков Олександр Семенович (7.1.1934-1990). Пром. керівник. У 1983-1984 директор міськмолокоз-ду № 1. Згодом ст. наук. співробітник науково-дослід. ін-та харчової промисловості.Докладних біографіч. даних не виявлено.

Марков Валентин Олександрович (17.11.1927, Іванівська обл.). Почес. майстер металургії СРСР (1991). Зак. КГРІ (1972). З 1960 ст. електромеханік, ст. майстер, заст. нач. залізнич. цеху ПівдГЗК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань, новатор виробництва, наставник. Автор 64 рацпропозицій.

Марков Олексій Йосипович (1922, Ярославль-30.10.1943, Криворіжжя). Визволитель. Освіта середня. Уч. ВВВ з верес. 1943 у ск. 324 Криворізьк. артполку. Ст. сержант, навідник гармати 4-ї батареї. У бою під Лозуваткою здійснив героїч.подвиг. Підбив 4 танки, втратив ногу і важкопораненим знищив ще один танк. Загинув від кулеметної черги з літака. Перепохован. у братській могилі в с. Лозуватка. Нагородж. орд. Леніна, Червоної Зірки.

Маркова Анастасія Антонівна (14.6.1926, Сумська обл.-25.11.1978, Кр. Ріг). Банкір. Зак. Одес. кредит. ін-т (1963). У 1943-1944 працювала на залізниці в Харкові. У 1947-1956 ст. інспектор Сумськ. облконтори Будбанку. У 1956-1961 нач. відділу Дніпропетров.

облконтори Будбанку. У 1961-1965 заст., у 1965-1978 керуюча Криворізьк. відділенням Будбанку.

Маркова Г. С. трудова діяльність пов'язана з ш. "Саксагань" РУ ім. Дзержинського. Ударник п'ятирічок 50-70-х, переможець змагань. Майстер швидкіс. проходок, уміло керував самохідними гірнич. комплексами. Нагородж. орд. Леніна, Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора. Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Маркович Борис Олександрович (21.9.1932, Полтав. обл.). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1957). У 1957-1970 конструктор, голов. конструктор ДРРЗ. Згодом голов. конструктор об'єднання "Кривбасрудоремонт", директор Житомирськ. філії Київ. ін-ту сільгоспмашинобудування. Канд. тех. наук. Створив напівавтоматич. лінію по виготовленню металокріпі. Автор наук. праць.

Маркович Олександр Еммануїлович (верес. 1902, Київ - ?). Транспорт. керівник. Навчався в Київ. ін-ті інж. міськелектротранс-ту (1937-1938). Уч. гром. війни з берез. 1919 у скл. 1-го Київ. полку. У 1922-1927 штампувальник з-ду "Ленінська кузня" (Київ). У 1927-1933 у скл. органів ДПУ. У 1933-1935 заст. директора МТС в Дніпропетров. обл. У 1935-1937 співробітник органів НКВС (Кр. Ріг). У 1937-1939 директор міськ. управління трамваю. У 1939-1941 директор цигельного з-ду. Уч. ВВВ з жовт. 1941 у скл. 230/63 гв. т/бр. У 1946-1947 заст. директора КГРІ. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки. Подальша доля не відома.

Марковський Іван Зіновійович (27.3.1901, Брест. обл.-18.1.1978, Кр. Ріг). Почес. громадянин Кр. Рогу (1968). Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1932). У 1915-1917 наймитував. У 1917-1918 працював на Катеринослав. металург. з-ді. Уч. гром. війни. У скл. 30 СД визволяв Харків, Крим. У 20-х на госпроботі. У 1932-1941 ст. інж., нач. зміни, директор Дніпропетров. металург. з-ду ім. Петровського. У 1941-1944 нач. прокат. цеху Н/Тагільськ. металург. з-ду. У 1956-1966 нач. прокат. цеху, голова профкому, заст. директора КМЗ. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Трудового Червоного Прапора.

Марковського А. М. (транспорт. керівник) трудова діяльність ,пов'язана з організацією транспорт. руху у Кр. Розі у середині 30-х. У 1937-1941 директор управління трамваю. Доклав зусиль на розвиток трамвайної мережі у Кр. Розі, керував евакуацією господарства на схід. Докладних біографіч. даних не виявлено.

Маркс Артур Йосипович (1932). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. З 1949 працював штукатуром на будовах. З 1956 працював електрозварником рад-пу ім. Комінтерну. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Марксистські гуртки, виникли на Криворіжжі на початку XX ст. під час розвитку робітничого рев. руху. Гуртки перехідного типу, де марксизм уживався разом з народництвом. У гуртках вивчали роботи К. Маркса, Ф. Енгельса та ін. рев. літературу, заборонену у дореволюційні часи.

Маркшейдерсько-геодезичний факультет Криворізького технічного ун-ту, створен. у 1971 на базі маркшейдерсько-шахтобудівного фак-ту, що діяв у скл. КГРІ з жовт. 1966. Готує спеціалістів - інженерів-шахтобудівників та маркшейдерів. Сучас. назву отримав у 1980. До скл. входять кафедри прикладної геодезії, вищої геодезії, маркшейдерськ.справи, фізики і філософії. Навчається до 450 студентів, працює до 70 викладачів. За час існування підготовлено більше 3 тис. спеціалістів.

Маркшейдерської справи кафедра Криворізького технічного ун-ту, створена у 1944 у скл. КГРІ. Готує спеціалістів з маркшейдерськ. справи, геометрії надр, математичної обробки маркшейдерськ. вимірів, фізики гірнич. порід, охорони та раціонального використання надр. Працювали професори П. І. Кудряшов, Й. Я. Рейзенкінд, П. І. Федоренко.

Марманчук Віктор Павлович (11.5.1962, Кр. Ріг-15.12.1981, Афганістан). Воїн-інтернаціоналіст. Зак. СШ № 108. В Афганістані ком-р танка. Сержант. У серп. 1981 мужньо відбивав атаки заколотників на колону бензовозів. Пораненим залишився в строю. В одному з боїв втратив ногу. Помер від ран. Похован. у Кр. Розі.

Марманчука В., меморіальний знак і пам'ятна алея,обладнані на території СШ № 118 у 1989. На каштановій алеї встановлена меморіальна дошка з червоною зіркою з написом, що В. П. Марманчук загинув в Афганістані.

Марманчук Павло Анатолійович (14.3.1939, Дніпропетровськ). Засл. працівник промисловості України (1984), засл. металург України (1999). Зак. КГРІ (1968). У 1955-1961 слюсар аглоцеху ПівдГЗК. Стояв у витоків агловиробництва на ПівдГЗК. З 1969 конструктор, нач. сектора, нач. відділу, нач. управління голов. конструктора ком-ту "Криворіжсталь". Умілий організатор виробництва. Винахідник. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Мармурова, вулиця,в мкрн. Перемога в Дзерж. р-ні. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула в 50-60-х. Багата на зелені насадження. До 1975 носила назву провулок Новолермонтівський. Названа на честь мінерала мармура. Обслуговує 74 вз.

Марокко Сергій Іванович (28.10.1922, Дніпропетров. обл.). Сільгосп. керівник. Освіта вища. Уч. ВВВ. Під час боїв за Кр. Ріг ком-р роти мінометів 6 гв. ПДП 1 гв. ПДД. У боях виявив мужність і героїзм. Працював секретарем Апостоловськ. райкому КПУ, директором передового рад-пу. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1, 2 ст., Червоної Зірки, Дружби народів.

Мартенівське виробництво к-ту "Криворіжсталь", переробка чавуну та сталевого лому у сталь шляхом окислювальної плавки у газових або полум'яних мазутних печах з регенерацією теплоти. У 90-х мартенівське виробництво використовується для випуску 20% сталі.

Мартенівський цех, введен. в експлуатацію у груд. 1960 у скл. ком-ту "Криворіжсталь". До скл. входило 5 мартен. печей ємністю 600 т. з проект. потужністю 3,5 тис. т. сталі. У 1964-1967 здійснене переведення печей з продувкою ванни киснем через сводові фурми. У 1973 і 1977 введені двованні агрегати. У 1985 переведен. на розливання сталі з допомогою шиберних затворів. У 1992 і 1994 зупинені мартен. печі № 2,3. У скл. 2 міксер. відділень ємністю по 1,3 тис. т, 3 міксер. кранів, 7 заливальних машин, 6 заливальних, 9 заливальних, 4 консольних кранів, 5 газоочисток, 4 майданчики для розливу сталі, двованний розливальний агрегат № 6 і піч № 4. Працює 545 чол. Начальники Ю. Ф. Воронов, З. І. Полтавець, Е. В. Шаповалов, В. Х. Черкас, А. А. Беляков, В. М. Гуров, Ю. В. Кубилюнас, В. Б. Бурштейн, В. А. Горошко, О. І. Зозуля, В. І. Макаренко, В. Г. Писаренко, С. В. Трощий.

Мартин (Larus), птах родини мартинових. Довж. до 80 см, вага 2,5 кг. Звичайний, річковий. Середніх розмірів. Голова кавово-коричнева, крила сірі з чорними кінцями, інше оперення біле. Дзьоб, лапи червоні. Населяє річкові долини, ліси Криворіжжя. Перелітний птах. Утворює великі колонії. Гнізда з трави на плаваючих купках очерету. Кладка квіт.-трав. з 3 яєць. Голос - тріскуче "кьярр". Живиться водними комахами, мертвою рибою. Дуже корисний.

Мартина-лисогона, народна назва 27 квітня на Криворіжжі. Цього дня лисиці рили нові нори і залишали старі.

Мартиненка Л. І. геологічні дослідження, проводилися на Криворіжжі в кінці 40-х під егідою Чернівецьк. ун-ту. Вивчалися проблеми утворення багатих руд, процеси формування магнетито-мартитових, мартито-гідрогематитових і гідрогематитових руд Кривбасу.

Мартиненко Володимир Антонович (6.12.1933, Сумська обл.). Засл. металург України (1995). Освіта вища. У гірнич. промисловості з початку 60-х. У 1976-1986 нач. дільниці, у 1986-1999 нач. аглоцеху, голов. технолог ВАТ ПівдГЗК. Умілий організатор виробництва. Зробив вагомий внесок у систему агломерації.

Мартиненко Володимир Петрович (14.5.1937, Пермська обл.). Засл. металург України (1993). Зак. КГРІ (1960). У 1956-1960 кріпильник, бурильник ш. ім. Ворошилова, у 1960-1974 нач. дільниці, голов. інж., нач. ш. "Саксагань" РУ ім. Дзержинського. У 1974-1983 голов. інж. об'єднання "Укрруда". У 1983-1998 ген. директор Полтав. ГЗК. З 1998 голова

асоціації "Укргірвибухпром". Проф., Д. Т. Н. Почес. проф. АГНУ. Держ прем. України (1982, 2000). Почес. громадянин м. Комсомольська. Автор 80 наук. праць, 3 монографій з проблем технології розробки корис. копалин, охорони середовища. Нагородж. орд. Св. Володимира 3 ст., "Знак Пошани", Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України, знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Мартиненко Леонтій Іванович (18.6.1903, Запорізька обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1931). У 1923-1924 ремонтник ст. Пологи. У 1931-1932 пом. декана геологіч. фак-ту ДГІ. У 1932-1933 петрограф тр-ту "Прибалхашбуд". У 1934-1936 геолог тр-ту "Руда". У 1936-1941 асистент ДГІ. У 1941-1944 ст. геолог рудника Ачисай (Казахстан). У 1945-1952 зав. кафедрою мінералогії Чернівецьк. ун-ту. У 1952-1955 нач. лабораторії геології НДГРІ. У 1955-1975 зав. кафедрами родовищ корис. копалин, мінералогії. Канд. геол.-мінерал. наук (1950). Автор 30 наук. праць з проблем геологіч. будови, генезису руд Кривбасу.

Мартиненко Леонід Олександрович (18.11.1937, Дніпропетров. обл.). Почес. майстер металургії СРСР (1991). Зак. Дніпропетров. гірнич. тех-м (1959). У 1959-1961 гірнич. майстер ш. ім. Димитрова (Донецьк. обл.). З 1964-1986 бурильник, інж., майстер, нач. дільниці рудника ПівдГЗК. У 1986-1989 гірнич. майстер підприємства "Кривбасвибухпром". З 1989 майстер, оператор станції, комірник рудника ПівдГЗК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник.

Мартинов Анатолій Васильович (2.7.1937, Херсон. обл.). Передовик сільгосп. виробництва. Освіта середня. У 1959-1997 водій рад-пу "Красний забойщик". Ударник п'ятирічок, передовик змагань. Нагородж. орд. Дружби народів.

Мартинов Борис Леонідович (11.6.1938, Омськ). Діяч мистецтв. Зак. Омськ. пед. ін-т (1962), Щукінське театр. уч-ще (1967). Організував студентськ. театр. У 1967-1969 актор, режисер Пермськ. театру юного глядача, облфілармонії. У 1969-1970 актор Молдавськ. драмтеатру ім. Чехова. Написав сценарій про Омський острог до 150-річчя Ф. М. Достоєвського. У 1972 поставив п'єсу "Повстання" С. Михалкова в Грозненськ. театрі. У 1973-1974 ставив спектаклі у Владивостокськ. театрі ім. Горького. У 1975-1992 режисер Магаданськ., Кримськ., Гродненськ., Петрозаводськ. театрах. З 1992 режисер, голов. режисер, актор Криворізьк. театру драми і музкомедії ім. Шевченка. Поставив спектаклі "Гамлет", "Трамвай бажання", "Скляний звіринець", "Ресторан".

Мартинов Віталій Косьмович (5.9.1926, Свердлов. обл.). Засл. працівник вищої школи України (1982). Проф. (1994). Канд. тех. наук (1954). Зак. КГРІ (1948). У 1942 робітник тр-ту "Уралзолото". У 1948 нач. дільниці РУ ім. XX партз'їзду. У 1948-верес. 1996 асистент, аспірант, нач. сектора, ст. викладач, доцент, зав. кафедрою підземної розробки, проректор КГРІ/КТУ. Автор 100 наук. праць і монографій з проблем розробки корис. копалин. У 1959-1975 член метод. ради Мінвузу України. Нагородж. Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України, знак. "Шахтарська слава" 3 ст.

Мартинов Іван Денисович (90-ті, Криворіжжя-лип. 1919, там же). Уч. рев. подій. Освіта н/середня. Уродженець с. Мар'янівка. Малоземельний селянин. У 1918 перебував у скл. Лозуватськ. загону Червоної гвардії. Розстрілян. після жорстоких катувань загоном Клепача.

Мартинов Іван Іванович (1906-1943). Гірнич. керівник. Зак. Моск. гірнич. ін-т. У 20-х бурильник, бригадир РУ ім. К. Лібкнехта. Нач. дільниці, зав. ш. "КІМ". У 1938 голова спілки гірників, у 1939-1941 секретар міськ. ВКП(б). У 1941 зав. руд. відділом Дніпропетров. обкому КП(б)У. З лип. 1941 на фронті. Загинув у бою.

Мартинов Іван Пимонович (90-ті, Криворіжжя-лип. 1919, там же). Уч. рев. подій. Освіта н/середня. Уродженець с. Мар'янівка. Малоземельний селянин. У 1918 перебував у скл. Лозуватськ. загону Червоної гвардії. Розстрілян. після жорстоких катувань загоном Клепача.

Мартинов Іван Прокопович (17.6.1903, Орлов. обл.-10.10.1980, Кр. Ріг). Почес. гірник. Зак. Криворізьк. гірнич. тех-м (1952). На шахтах Кривбасу з 1926. Брав актив. участь у

відбудові шахт. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. У 1941-1945 машиніст паровоза,слюсар Гороблагодатськ. рудника на Уралі. У 1945-1957 машиніст, механік підйому ш. "Жовтнева" РУ ім. Комінтерну. Переможець змагань. Наставник. Нагородж. орд. Леніна.

Мартинов Олег Вікторович (5.4.1973). Священнослужитель. Зак. КТУ (1995). За фахом гірнич. інж. Настоятель Свято-Георгіївського храму у Кр. Розі. Сприяє розвитку Укр. православної церкви.

Мартинов Опанас Юхимович (1912, Кріворіжжя -?, там же.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. Працював у кол-пі с. Мар'янівка. Уч. ВВВ з серп. 1941. Після війни працював у кол-пі, слюсарем ЦГЗК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Трудового Червоного Прапора.

Мартинович Микола Іванович (1962, Кр. Ріг-1989, Калінінград). Льотчик-снайпер. Зак. Єйське льотне уч-ще (1983). Служив льотчиком-випробувачем. Підкорив кілька типів сучас. літаків. Майор. Загинув під час чергового польоту. Пам'ять береже колектив СШ № 106.

Мартинович-Лашевського П. І. земельні володіння, придбані у 1870 в р-ні с. Веселий Кут Веселотернівськ. волості. Складалися з 33 дес.

Мартит (від римськ. - бог війни), мінеральна речовина, продукт перетворення магнетиту на гематит. Геолог Ю. Ю. Юрк вважав, що в результаті тих перетворень М. набув самостійних кристалографіч. форм. Широко розповсюджен. в окислених залізист. породах і рудах. М. на світу - білий. Предмет дослідження геологів Є. Ф. Шнюкова, Я. М. Бєлєвцева.

Мартитові руди,складають 60% загальних запасів багатих руд Кривбасу. Складаються в основному з мартиту і гематиту в руд. частині і кварцу в неруд. У незнач. кількості утримується магнетит, гідроокиси заліза, продукти розкладу алюмосилікатів, іноді карбонат. На кол. РУ ім. Комінтерну М. р. складалися мартиту (80-95%), магнетиту (0,1-1,5%), кварциту (6-8%), глинист. речовин (0,5-3%).

Мартовича, вулиця, в сел. Озерне в Інгульці. Забудова почалася у 1975 шляхом переселення жителів сел. Дубова Гірка. Довж. 450 м. Має 12 приват. будинків. Названа на честь укр. письменника Мартовича Олекси (Лесь) Семеновича (12.2.1871, Івано-Франк. обл. - 11.1.1916, Львів. обл.). Обслуговує 102 в/з.

Мартусенко Михайло Стефанович (15.12.1921, Краснодар. кр.). Герой Рад. Союзу (20.12.1943). Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе (1947), Воронезьк. ун-т (1959). В арм. з 1940. Відзначився при форсуванні Дніпра 1.10.1943 в р-ні Мишуриного Рогу. Комбат 30 гв. ПДП 10 гв. ПДД. За добу відбив 15 контратак, визволив кілька сіл. Серед перших зав'язав бої за Кр. Ріг. В арм. до 1960, полковник. Працював у Воронезьк. авіауч-щі. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Мартьянова Галина Миколаївна (15.9.1949). Діяч культури. Зак. Криворізьк. педін-т (1971). У 1966-1971 викладач музшколи № 6. З 1971 викладач, доцент музпед. фак-ту педін-ту. Солістка ансамблю “Лілея”. Лауреат всесоюз. фестивалів (1985, 1987). Веде наукову діяльність. Виховала багато проф. музикантів.

Марченко Павло Зіновійович (25.6.1905, Одеса-30.10.1981, Кр. Ріг). Відом. проектант. Зак. Одес. буд. ін-т (1931). Один із засновників ін-ту “Кривбаспроект”. З 1932 інж., кер. групи. У 1941-1945 проектував шахти в Н/Тагілі. У 1945-1952 інж., у 1952-1960 голов. інж. проектів, у 1960-1970 нач. відділу промспоруд ін-ту “Кривбаспроект”. Проектував адмін.-пром. будівлі шахт Кривбасу.

Маршала Василевського бульвара сквер, закладен. у середині 70-х в Жовт. р-ні. Пл. 0,6 га. Багатий на зелені насадження, має місця для відпочинку.

Маруна, піретрум (Pyrethrum), рід багаторічних трав'янистих рослин родини айстрових. На Криворіжжі 1 дикорослий вид - **М. щиткова**. Рослина вис. 60-150 см з перисторозсіченими листками. Кошики зібрані негустим щитком. Крайові язичкові квітки білі. Зустрічається зрідка по достатньо зволожених схилах балок, чагарниках. Рослина

декоративна. Охороняється в межах Дніпропетров. обл. В декоративному квітникарстві поширений **П. рожевий.** Батьківщина - Кавказ. Стебла до 60 см вис., прямі. Листки чергові, перисторозсічені. Суцвіття поодинокі, 5-6 см в діаметрі; язичкові квітки рожеві, трубчасті жовті. Цвіте V-VI. Вирощують у групових посадках та на зріз.

Марусик Семен Іванович (берез. 1908, Чернігів. обл.-3.3.1949, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Зак. Полтав. військ. уч-ще (1933). У 1926-1930 прохідник ШУ ім. Кагановича. У 1930-1931 голова артілі у П'ятихатськ. р-ні. У 1931-1938 політрук роти 4 СП 2 СД. У 1938-1941 гірнич. майстер, заст. керуючого ШУ ім. Кагановича. Брав актив. участь у відбудові шахт. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. Пропагував метод О. І. Семиволоса. Уч. ВВВ з лип. 1941 у скл. 123 КП 26 КД. У 1942-1944 голова артілі у Казахстані. У 1944-1945 заст. керуючого ШУ ім. Кагановича. У 1945-1949 працював у тр-ті "Криворіжбуд".

"Марусина могила", курганний могильник, розташован. на вододілі на півн. кордоні Криворізьк. р-ну за 3 км. на півн. схід від околиці с. Іванівка і за 3,7 км на північ. захід від с. Валове. Складається з 3-х насипів. Вис. домінуючої 6,3 м. Другий вис. 2,1 м, діам. 25 м. Третій повністю розораний і зафіксований по оголеному глиняному викиду. Оглянутий археологом О. О. Мельником у 1983.

Марусич Катерина Яківна (1949, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1967 дозувальник, моторист бетон. виробництва № 3 ВАТ "Кривбасбудіндустрія". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Марусич Микола Іванович (1905, Криворіжжя - ?). Почес. залізничник. Освіта середня. На залізниці з 1919. Працював слюсарем, машиністом депо ст. Довгинцеве. Серед перших опанував паровоз "СО". Щоденний пробіг нараховував 500 км. Винахідник і наставник. Майстер водіння надважких составів. Подальша доля не відома.

Марутов Володимир Олександрович (8.6.1931, Одеська обл.). Проф. (1991). Зак. Одес. політех. ін-т (1955). З 1955 працював на з-ді "Комуніст", ст. інж., керівником групи НДГРІ, голов. конструктором ін-ту "Діпрорудмаш". З 1968 доцент, професор КГРІ. Канд. тех наук (1968). Чл. метод. комісії Мінвузу України (1988). Автор більше 40 наук. праць.

Марухський перевал, розташован. у захід частині Великого Кавказу в р-ні р. Маруха. Висота 2739 м. Восени 1942 вела оборонні бої 394 Криворізька СД. У 60-70-х криворізькі спортсмени, слідопити провели кілька походів, встановили на вершині пам'ятний знак.

Марущак Анатолій Васильович (22.5.1948, Кіровоград. обл.). Передовик виробництва. Освіта середня. Вихованець СПТУ № 8. З 1970 вальцювальник, слюсар СПЦ № 1 ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Знак ЦК ВЛКСМ. Нагородж. орд. "За заслуги" 3 ст.

Марфа - молочниця, день 16 травня, з цього дня на Криворіжжі варили зелений борщ з кропиви.

Марфине літо, народна назва теплого осіннього періоду у вересні, бабине літо у давні часи на Криворіжжі.

Марфи - розсадниці або Марфи-молочниці, 17 травня. У цей день на Криворіжжі садили капусту, а корови починали давати більші надої.

Мархілевич Казимир Йосипович (1880, Волинська обл.- 25.11.1937). Гірнич. керівник. Освіта середня. Із бідного литовського роду. У 1901 прибув на Криворіжжя, самотужки опанував фах гірнич. майстра. Представляв інтереси нім. фірми "Дойчер-Кайзер" по закупівлі руди. Брав участь у антивоєн. виступах у 1916. Брав участь у відбудові Кривбасу. У 30-х працював інспектором держінспекції з якості руди. У верес. 1937 заарештован. органами НКВС за звинуваченням в антирад. діяльності на користь Німеччини. Після "суду" розстріляний. Реабілітован. у 1957.

Марчан Анатолій Федорович (21.5.1945, Дніпропетров. обл.). Керівник зв'язку. Зак. Одес. ін-т зв'язку (1973). У 1967-1970 ст. технік бюро прикладної механіки в Красноярську. У 1970-1975 майстер, нач. дільниці, заст. нач. цеху зв'язку ЦГЗК. У 1986-1988 нач. міжміськ. телефон. станції, у 1988-1989 заст. голов. інж., у 1989-1999 заст. нач.

міськ. вузла зв'язку. З лип. 1999 нач Центру електрозв'язку. Керував введенням нових АТС, монтажем сучас. обладнання.

Марченка І. І. підпільна група, діяла у трав. 1943-січ. 1944 на території ШУ ім. К. Лібкнехта. За інш. відомостями мала назву спілки добровільного товариства ліквідації фашизму. Мала рацію. Виготовляла листівки, рятувала молодь від угону до Німеччини, визволяла військовополоненних, організовувала диверсії. На жовт. 1943 нараховувала 23 чол. Діяла в р-ні робітничих селищ Катеринівка, Кушнірбуд, радгоспу № 25. Знищено 19 німців, 17 зрадників. Визволено 200 військовополонених, 100 чол. врятовано від каторги. Серед актив. членів В. Звєрєв, Ф. Зеленський, Ф. Клотченко, Г. Круц, О. Марченко, В. Осадча, В. Подорванов, І. Шаповалов ін. О. Артеменко, Л. Гиба, В. Григор'єв, С. Доманський, І. Івакін, Г. Круц, І. Марченко, В. Звєрєв розстріляні в гестапо.

Марченко Анатолій Авдійович (21.10.1923, Чернігів. обл.-5.4.1978, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1952). Уч. ВВВ з лип. 1941.У 1942-1945 перебував у полоні. У 1952-1978 гірнич. майстер, нач. дільниці, голов. інж., нач. ш. "Гвардійська" РУ ім. Р. Люксембург. Будував шахту. Новатор виробництва. Раціоналізатор і наставник. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Марченко Володимир Іванович (25.1.1943, Кр. Ріг). Держ. керівник. Зак. Харків. інж.-буд. ін-т (1966). З 1959 слюсар, ст. майстер, нач. цеху, голов. інж. СУ № 551, нач. управління СУ № 567. У 1976-1990 заст. керуючого тр-том "Дніпросантехмонтаж", голов. інж. тр-ту "Південпромхіммонтаж". У 1990-1996 1-й заст. голови Сімферопольськ. міськвиконкому. У 1996-1998 заст. міністра Кабміну України. З 1998 міськ. голова м. Ялта. Золота медаль МКА "За ефективне управління" (2000). Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Марченко Володимир Петрович (26.2.1958, Полтав. обл.). Чл. СЖУ (1990). Зак. Київ. ун-т (1985). У 1985-1987 кор. газ. "Червоний гірник". З 1987 у пресі м. Полтави. З 1993 голов. редактор газ. "Вечірня Полтава".

Марченко Іван Іванович (1916, Криворіжжя-січ. 1944, Кр. Ріг). Підпільник. Зак. Янівські військ. курси (1940). В арм. з 1938. Служив в 41 СД. Уч. ВВВ з червня 1941 у скл. 166 окрем. інж. батальйону 176 СД. У верес. 1941 у бою під Лубнами потрапив у полон. Здійснив втечу. У трав. 1943 організував підпільну групу на ШУ ім. К. Лібкнехта. Організовував диверсії, виготовлення листівок. У груд. 1943 заарештован. гестапо. По дорозі здійснив напад на охорону і втік. В січ. 1944 знову затриман. і після тортур розстріляний. Тривалого часу не визнавався, як підпільник і керівник групи.

Марченко Іван Якович (1907, Кіровоград. обл.-11.9.1941, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Освіта середня. Під час окупації перебував у підпіллі. Розстрілян. гестапо після жорстоких катувань.

Марченко Любов Федорівна (1.12.1937, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1956-1977 електромонтажник КСУ № 447 тр-ту "Дніпроелектромонтаж". Передовик, наставник, ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Марченко Микола Іванович (23.10.1952, Дніпропетров. обл.). Засл. працівник транспорту України (1998). Зак. Дніпропетров. тех-м залізнич. транс-ту (1972). У 1974-1975 черговий по ст. Незабудіне. У 1975-1991 диспетчер, з 1991 черговий по дирекції залізнич. перевезень Криворізьк. відділка Придніпров. залізниці. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Ім'я у Книзі Трудової Слави Придніпров. залізниці. Уміло забезпечує безаварійний рух поїздів. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Марченко Михайло Опанасович (1919, Харків. обл.). Засл. лікар Таджикистану. Зак. Харків. мед. ін-т (1941). Уч. ВВВ з верес. 1941. Під час боїв за Кр. Ріг ст. лікар 1145 і 1147 СП 353 СД. Уміло організував лікування поранених, брав участь у порятунку табору військовполонених у Кр. Розі. Після війни нач. медслужби Туркестанськ. і Середньоазіатськ. ВО. Працював деканом фак-ту удосконалення лікарів Таджикистану. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки (2), "За службу Батьківщині" 3 ст.

Марченко О. Ф. (новатор сільськ. виробництва) трудова діяльність пов'язана з рад-пом "Південний". Вирощувала високі врожаї проса, працювала дояркою. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора. Біографіч. даних не виявлено.

Марчик Микола Олександрович (7.6.1956, Кр. Ріг). Відом. шахіст. Зак. КГРІ (1978). У шахи грає з середини 60-х. Чемпіон Кр. Рогу (1975, 1986, 1999, 2000). Перший тренер В. З. Кобзін. Уч. і призер чемпіонатів України, ДСТ "Буревісник", "Динамо", Дніпропетров. обл. Першим серед криворіжців виконав нормативи майстра України з шахів (1999). Канд. тех. наук. Доцент Криворізьк. техніч. ун-ту.

Марчик Олена Олександрівна (1941, Кіровоград. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1965 працювала машиністом ШПУ № 3 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Марчук Іван Григорович (5.3.1937, Львівська обл.). Новатор будівництва. Освіта н/середня. З 1956 очолював бригаду ПМК-98 тр-ту "Криворіжсільбуд". Стояв у витоків підприємства. Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Брав участь у будівництві багатьох об'єктів сільського Криворіжжя. Один з перших опанував бригадний підряд. Наставник. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, Трудової Слави 3 ст.

Маршака вулиця, житломасиву "Даманський" Терн. р-ну. Закладена на початку 70-х. Розвитку набула в 80-х. Довж. 1,8 тис. м, ширина 11 м. Має 21 висотний будинок, проживає 2769 чол. Розташована міськ. лікарня № 7. Вкрита асфальтом. Названа на честь дитяч. поета Маршака Самуїла Яковича (3.11.1888, Воронеж-4.7.1964, Москва). Твори "Дванадцять місяців", "Весела мандрівка від А до Я", дитяч. вірш. Ленінська прем. (1963). Обслуговує 89 в/з.

Маршака С. Я., меморіальна дошка, встановлена на будинку № 23 по вул. Маршака Терн. р-ну у 1981. Назва на граніті вказує чиїм ім'ям названа вулиця.

Маршала Василевського бульвар, Жовт. р-ну. Закладен на початку 60-х. Розвитку набув в 70-80-х. Довж. 2,1 тис. м, ширина 10-12 м. Являє собою житломасив, що складається з висотних будинків. Проживає 9250 чол. Розташовані 2 школи, торговий центр, дитсадок. Встановлена меморіальна дошка на честь О. М. Василевського. Багатий на зелені насадження. Обслуговує 63 в/з.

Маршалов Олексій Олександрович (1.8.1953, Новосибірська обл.). Буд. керівник. Зак. КГРІ (1977). У 1982-1991 майстер, виконроб, з 1981 голов. інж. тр-ту "Криворіжіндустрбуд". Умілий керівник виробництва. Брав участь у будівництві та реконструкції об'єктів ком-ту "Криворіжсталь". Наставник, винахідник і раціоналізатор. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Маршова вулиця, розташована у житломасиві Чорногорка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 30-х. Розвитку набула в 40-х. До 1975 мала назву провулок 1-й Нагорний. Довж. 160 м, ширина 7. Має 17 держ. будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Обслуговує 98 в/з.

Маршрутна вулиця, розташована у житломасиві Карнаватка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 30-х. Розвитку набула в40-х. Довж. 380 м, ширина 7 м. Має 30 держ. будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Обслуговує 72 в/з.

Мар'янівки села кургани, розташовані, 1. За 0,5 км на захід від шосе Кр. Ріг-Кіровоград, на вододілі лівого берега р. Інгулець. Вис. 1,2 м, діам. 25 м. Обораний. 2. На першому вододілі бівого берега р. Інгулець. За 0,4 км на півд. схід від села і за 0,25 км на схід від шосе Кр. Ріг-Кіровоград. Висота 2 м. На схилах залишки окопів часів ВВВ. 3. На схилі південніше б. Скотовита, за 1,2 км на схід від села і за 1 км від силікат. з-ду. Висота 0,3 м. Оглянуті археологом О. О. Мельником у 1983.

Мар'яни, давня назва жіночого намиста на Криворіжжі. Серед фольклору – "Гарні мар'яни, а дівку не красять".

Мар'яни-кикимори, день 1 березня.

Мар'єнко Володимир Іванович (27.3.1928, Криворіжжя). Почес. гірник. Освіта н/середня. У 1945-1978 люковий, машиніст електровоза ш. "Жовтнева" РУ ім. Комінтерну. Один з найдосвідченіших машиністів. Переможець річних змагань. Випробовував нову техніку. Підготував 25 машиністів. Нагородж. орд. "Знак Пошани", знак. "Шахтарської слави" 1-3 ст.

Мар'янівка село, Лозуватськ. сільради розташоване на березі Карачунівськ. водоймища за 6 км на півд. від центру сільради. Рельєф хвилястий. Проходить автострада Кр. Ріг-Кіровоград. Засноване у 1765 переселенцями з м. Глухова Харків. губ. Землі подаровані Катериною II капітану Уварову. Частина жителів виміняна на коней і собак у Рязан., Орлов. губ. У 1789 існувало 18 дворів, проживало 60 чол. Частина земель належала поміщику Ходинову. У 80-х XIX ст. володіння перейшло до Пащенків. У 1905 селяни виступали проти землевласників. Молодь працювала на шахтах Кривбасу. У 1918 існувало 105 дворів. Серед багатіїв І. і П. Бураленки, В. Чумак. Належало до Лозуватськ. вол. У 1917-1922 місце класових сутичок. У 20-х діяла комуна ім. Шевченка. У 30-х діяло 4 колгоспи. Постраждало під час війни. У 1941 проходила лінія оборони Кр. Рогу. Відбудова тривала до початку 50-х. У 1958 проведено електрику. У 1966 проживало 471 чол., у 1977-392 чол. Пл. до 70 га, має 6 вулиць, 146 будинків, проживає 293 чол. Діє магазин, мережа турбаз.

Мар'янівське родовище будівельних пісків, розташоване на півн.-схід. околиці с. Мар'янівка. Сировина використовується у будівництві.

Мар'янівське родовище гранітів, розташоване на півд.-захід околиці с. Мар'янівка. Сировина використовується у будівництві.

Мар'янівський молитвений будинок віри євангельської, споруджен. у с. Мар'янівка Лозуватськ. волості на пагорбі лівого берега р. Інгулець у 1912 на зібрані жителями кошти у розмірі 12 тис. крб., які спочатку розраховувалися на будівництво школи. Однак В. Пащенко змінив плани. Існував до початку 20-х.

Мар'янівський цегельно-черепичний завод, споруджен. у кінці XIX ст. купцем Голованівським. Випускав цеглу, черепицю, яку купували заможні селяни навколишніх сел і жителі Кр. Рогу. Мав кілька механізмів. Занепав у роки гром. війни.

Маслина Лідія Андріївна (9.5.1939, Полтав. обл.). Засл. працівник промисловості України (1994). Зак. Криворізьк буд. тех-м (1968). У 1957-1967 працювала у тр-ті "Кременчук ГЕСбуд". У 1963-1970 маляр ДБК. З 1970 ст. майстер, нач. прокат. дільниці ком-ту "Криворіжсталь". Передовик виробництва, переможець змагань, наставник.

Маслов Анатолій Володимирович (17.1.1936, Кр. Ріг). Засл. енергетик України (1994). Зак. Криворізьк. металург тех-м (1965). З 1952 обмотник, майстер, нач. зміни, дільниці, слюсар електрорем. цеху ком-ту "Криворіжсталь". Кращий за професією. Наставник. Новатор виробництва. Переможець змагань.

Маслов Василь Селіверстович (6.11.1928, Дніпропетров. обл. - 15.4.1996, Кр. Ріг). Засл. працівник промисловості України (1982). Зак. Харків. політехніч. ін-т (1955). У 1956-1989 майстер, ст. інж., голов. енергетик ком-ту "Криворіжсталь". Умілий організатор виробництва. Керував введенням енергоносіїв на ком-ті. Нагородж. орд. Леніна.

Маслоробка, ручний пристрій для збивання масла у давнину на Криворіжжі.

Маслюк Вадим Сергійович (6.12.1941, Дніпропетров. обл.). Засл. металург України (1984). Зак. Дніпропетров. індустр. тех-м (1962). З 1968 газівник, машиніст шихтоподачі ДП №9 ком-ту "Криворіжсталь". Новатор виробництва, ударник п'ятирічок, переможець змагань. Одна з найпомітніших особистостей ком-ту у 70-90-х. Нагородж. орд. "За заслуги" 3 ст., Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Масляний Михайло Григорович (16.8.1928, Дніпропетров. обл.). Відом. геолог. Зак. КГРІ (1953). У 1953-1991 геолог ш. "Гігант", голов. геолог РУ ім. Дзержинського. З 1991 майстер КГРІ/КТУ. Детально вивчав родовища. Ініціатор відкриття кар'єру "Північний". Винахідник. Переможець річних змагань. Автор наук. праць. Нагородж. знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Масляний живопис, вид живопису, виконаний худож. масляними фарбами. Виконується на полотні, дереві, картоні, папері, покритому грунтом (станковий масляний живопис). Техніка масляного живопису розроблена на початку XV ст. братами ван Дейк. Завдяки інтенсивності тонів і тонкощів кольорових переходів М. ж. володіє багатими можливостями відтворення здорової картини світу. У техниці М. ж. працюють майже усі криворізькі. художники.

Масляниця (маслєна неділя, сирна седмиця), неділя, яка є попередником Великого посту. Весінянє свято дохристиянськ. походження на Криворіжжі. Символіка обряду пов'язана з древньослов'янськ. традиціями проводів зими та зустрічі весни.

Масляні фарби, фарби на основі оліф. Випускаються густотертими (пастоподібні) та готовими до споживання (рідкими). Утворюють покриття з задовільною атмосферостійкістю, невисокою твердістю, які повільно набухають у воді та руйнуються у щолоках. Прості у застосуванні, використовуються в основному у будівництві (фарбувалися стін та ін.), а також у живопису. Основний вид продукції Криворізьк. сурикового з-ду.

Маслянка, народ. назва ємності, 1. Для збивання вершкового масла. 2. В яку наливали мастило для змащування агрегатів та механізмів. 3. Різновид пісенного фольклору Криворіжжя, що виконувався під час свят на Масляну.

Мастило, рідкі види масла, які використовуються на підприємствах і у господарствах Криворіжжя для змащування механізмів.

"Маски", всеукр. фестиваль дитячих та юнацьких театр. колективів проводиться у Кр. Розі з 1997 у ПК з-ду гірнич. машинобудування. Запрошуються колективи з України. Сприяє відродженню театр. мистецтва серед молоді.

Маслаченко Володимир Микитович (5.3.1936, Дніпропетров. обл.). Засл. майстер спорту (...). Зак. СШ № 1, навчався в Дніпропетров. мед. ін-ті. Відом. футбол. вратар. Грати почав у Кр. Розі у скл. юнацької команди "Будівельник". У 1952-1953 у скл. "Спартак" (Кр. Ріг), у 1953-1956 "Металург" (Дніпропетровськ), у 1957-1962 "Локомотив" (Москва), у 1962-1969 "Спартак" (Москва). Провів 315 матчів. Чемпіон СРСР (1962), сріб. призер (1959, 1963, 1968). Володар Кубка СРСР (1957, 1963, 1965). Кращий воротар СРСР (1961). За збірну СРСР (1960-1962) провів 8 матчів. У 1972-1973 тренер в Чаді, у 1970-1971, 1974-1991 коментатор Всесоюз. радіо і ЦТ, 1992-1994 керівник студії "Спорт+Sport". У 1975-1989 ведучий "Футбольного огляду". З 1997 футбол. коментатор НТВ Росії. Вів репортажі з чемпіонатів світу з футболу (1978, 1986), Європи (1984, 1988). Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Маслов Борис Сергійович (30.12.1935, Крим). Почес. гірник. Освіта середня. У 1959-1962 вантажник в Ізмаїлі. У 1962-1995 прохідник, бригадир шахт ім. газ. "Правда", "Дніпропетровська-Комсомольська" РУ ім. К. Лібкнехта. Один з кращих прохідників Кривбасу. Під землею працював 33 роки. Майстер швидкіс. проходок. Переможець змагань. Наставник. Створив школу передового досвіду. Нагородж. орд. Леніна, "Знак Пошани".

Маслов Юрій Олексійович (8.8.1936, Пензенська обл.-9.8.1992, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1959). У 1959-1962 гірнич. майстер, нач. дільниці, у 1962-1966 нач. ш. "Центральна", секретар парткому, 1966-1977 керуючий РУ "Інгулець", з 1978 заст. директора ІнГЗК з підземних робіт. Умілий організатор процесу видобутку руди. Керував повторною розробкою родовища, чим подовжив видобуток на 20 років, за цей час на-гора піднято 15 млн. т руди. Прем. Ради Міністрів СРСР (1991). Нагородж. Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України, знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Маслова Раїса Глібовна (20.3.1944, Читинська обл.). Засл. учитель України (1988). Зак. Курськ. педін-т (1969). У 1959-1962 майстер килимного цеху в м. Дмитров Курськ. обл. У 1962-1964 ст. піонервожата, у 1969-1979 учитель історії СШ в м. Дмитров. У 1979-1998 учитель, завуч СШ № 82. Учитель-новатор. Досвід вивчався на рівні області. У 1998 виїхала до Росії.

Масляний Владислав Володимирович (18.5.1971, Кр. Ріг). Художник. Зак. Криворізьк. педін-т. Працює у галузі станкового живопису і графіки. Захоплюється пейзажами і натюрмортами. Викладає у худшколі № 2. Уч. виставок. Серед робіт "Свіжий вітер", "Осіння тиша" (2000) ін.

Масова культура, поняття, охоплююче багатообразні та різноманітні явища культури XX ст., які набули розповсюдження на Криворіжжі в зв'язку з науково-техніч. революцією та постійним оновленням засобів масової інформації. Виробництво, розповсюдження та споживання продуктів масової культури носять індустріально-комерц. характер. Діапазон розуміння масової культури дуже широкий - від примітивного кітчу (ранній комікс, мелодрама, естрадний шлягер, "мильна опера") до складних, змістовно насичених форм (деякі види рок-музики, "інтелектуальний" детектив, поп-арт). Для естетики масової культури характерне постійне балансування між тривіальним та оригінальним, агресивним та сентиментальним ін.

"Мастер", газета заснована у лист. 1995 А.А.Пановим. Має інформаційно-технічне призначення. виходить раз на тиждень тиражем 1 тис. екз.

Масштабна вулиця, розташована у житломасиві ім. Щорса Жовт. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. Довж. 600 м, ширина 7 м. Має 20 будинків. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Обслуговує 63 в/з.

Масюк Володимир Дмитрович (28.12.1937, Донецька обл.). Пром. керівник. Зак. Харків. політех. ін-т (1960). З 1964 конструктор, заст. голов. конструктора, нач. відділу механізації КЦРЗ. Розробляв агрегати автоматич. ліній. Забезпечував переоснащення ливарного виробництва, модернізацію, оснащення. Успішно монтував роботизовані лінії. Автор 40 рацпропозицій.

Матвєєв Микола Олексійович (1907 – кінець 70-х, Кр. Ріг). Військ. керівник. Освіта середня. В арм. з кінця 20-х. Уч. ВВВ з лют. 1943 у скл. підрозділів радіорозвідки. В арм. до середини 50-х. Після звільнення у запас працював у відділі кадрів сурикового з-ду. Нагород. орд. Леніна, Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Матвієнко Анатолій Павлович (15.7.1910, Воронезька обл.-верес. 1997, Кр. Ріг). Засл. будівельник України (1960). Освіта н/середня. У 1930 будував з-д "Червоний котельник" (Таганрог). У 1931-1934 монтажник на будовах Керчі, Єнакієве, Донецька. У 1934-1941 монтажник тр-ту "Криворіжбуд". Один з перших будівельників КМЗ. Ударник II-III-ї п'ятирічок. Особливо відзначився на монтажі ДП №2. У 1941-1943 працював на будовах Н/Тагілу. Уч. ВВВ з лип. 1943 у скл. авточастин. У 1945-1948 монтажник СУ №№ 106, 105. Один з фундаторів тр-ту "Криворіжстальконструкція". Видат. будівельник Кривбасу. Керував кращою бригадою на будівництві ДП №9. Ім'я занесене у Книгу пошани Мінспецбуду України (1967, 1972). Створив школу будівельників. Наставник і раціоналізатор. Громадськ. діяч. Нагороджк. орд. Вітчизняної війни 1 ст., Трудового Червоного Парпора (2), "Знак Пошани".

Матвієнко Анатолій Федорович (20.6.1942). Буд. керівник. Зак. КГРІ (1974). У 1962-1963 технік тр-ту "Укргеофізрозвідка". У 1967-1970 інж., нач. відділу тр-ту "Дніпроспецбуд". У 1970-1975 інж., ст. виконроб тр-ту "Криворіжпівнічрудбуд". У 1975-1976 голов. інж. БУ № 3 тр-ту "Кривбасрудбуд". У 1977-1979 ст. виконроб тр-ту "Криворіжсільбуд". У 1979-1983 голов. технолог тр-ту "Криворіжшляхводбуд". У 1983-1986 нач. ПМК-250, у 1986-2000 голов. інж. тр-ту "Криворіжсільбуд".

Матвієнко Василь Йосипович (24.8.1927, Ростов. обл.). Засл. енергетик України (1976). Зак. Дніпропетров. тех-м залізнич. транс-ту (1969). У 1944-1962 електромонтер, майстер, нач. дистанції контакт. мережі станцій Ерастівка, Саксагань. У 1962-1987 нач. Криворізьк. дільниці енергопостачання Придніпров. залізниці. Брав участь у відбудові залізнич. господарства. Умілий керівник виробництва. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Почес. залізничник.

Матвієнко Пилип Володимирович (1925, Кр. Ріг-27.6.1942, там же). Уч. підпілля. Освіта н/середня. Під час окупації Кр. Рогу перебував у скл. підпільної групи Родіонова. Брав

участь у бойових діях, збирав зброю, розповсюджував листівки, збирав відомості про рух поїздів по ст. Довгинцеве. Загинув у гестапо після жорстоких катувань. Похован. у Парку залізничників.

Матвієнко Сергій Миколайович (26.10.1966, Кр. Ріг). Чл. СХУ (1995). Зак. Дніпропетров. худ. уч-ще (1985). З 1987 художник ком-ту "Криворіжсталь". Працює у галузі живопису і графіки. Уч. виставок (Кр. Ріг, Київ). Роботи у музеях і приват. колекціях Німеччини, США, Росії, Казахстану.

Матвійчук Василь Олександрович (4.11.1930, Брест. обл.). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1955). У 1955-1959 технолог з-ду "Комуніст". З 1959 інж., голов. конструктор, конструктор 1-ї категорії ДРРЗ/ВАТ "Рудор". Брав участь у впровадженні нових технологій, створив напівавтоматичні лінії, бурові інструменти.

Матвійчук Микола Вікторович (13.12.1963, Кр. Ріг-9.11.1983, Ташкент). Воїн-інтернаціоналіст. Зак. СПТУ № 45 (1981). Працював токарем в РМЦ №3 КМК. В арм. з 1982. Уч. 14 рейдів на Джилалабад. Сержант, ком-р БМП. Двічі поранений. Помер від тяжкого поранення в Афганістані. Похов. у Кр. Розі. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Математики кафедра Криворізького педун-ту, створена у 1930. Біля витоків стояли Ф. К. Косик, П. В. Полунін, А. А. Марков, Ф. К. Гелескул ін. У 1972 поділено на кафедри математики і математичного аналізу, які у 1995 знову об'єдналися у єдину кафедру. Серед кращих викладачів І. П. Малашко, Ф. Г. Гнатовський, В. Г. Тарнапольський, М. П. Хорошко, В. М. Соловйов, В. М. Темченко, Л. С. Наришкіна, І. Ф. Сафір, В. І. Биков, Н. В. Богатинська ін. Завідуючі Ф. К. Косик, П. В. Полунін, Б. М. Яхнін, Б. Г. Друзь, С. В. Уткіна, А. Л. Жахов, Л. О. Черних, О. І. Олейников, В. В. Корольський.

Математичні методи і програмні заходи, розроблені науковцями КГРІ у 80-х. Призначені для розрахунків та оптимізації на ЕОМ 8 - полюсних магніт. систем барабанних сепараторів з постійними магнітами. Підвищують продуктивність сепаратора.

Математичного аналізу кафедра Криворізького педун-ту створена у 1972 на базі кафедри математики. Серед засновників Б. М. Яхнін, М. П. Хорошко, Я. Я. Зверховський, В. В. Корольський, В. Г. Філіпенко. Читаються лекції з математич. аналізу, теорії функцій, геометрії, теоретич. механіки, діють спецкурси і спецсемінари. У 1995 об'єднана з кафедрою математики. Завідуючі О. І. Половина, П. І. Ульшин.

Материнка (Origanum), рід трав'янистих рослин родини губоцвітих. На Криворіжжі зростає **М. звичайна** - шорсткоопушена, нерідко пурпурово забарвлена багаторічна рослина, 40-100 см заввишки. Квітки лілово-рожеві, зібрані у щитковидно-волотисті суцвіття. Звичайно зустрічається по днищах і нижніх частинах схилів балок, чагарників. Рослина лікарська, має широкий спектр фармаколог. властивостей.

Матигін Микола Федорович (20.1.1930, Вітебська обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1971). У 1951-1954 ст. майстер з-ду в Нікополі. У 1954-1955 диспетчер МТС в Черкас. обл. У 1955-1972 нач. цеху випалу, у 1972-1976 голов. інж., у 1976-1983 заст. директора Криворізьк. цем. з-ду. Згодом працював на Вишгородськ. дослід. з-ді "Карат". Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Матиця, сволока потолочної балки, що тримала на собі стелю хати, на сільському Криворіжжі.

Матіола, див. **левкой.**

Маткє Боскє, пам'ятник існував на католицькому кладовищі на старій Гданцівці. Споруджен. на кошти польськ. промисловців, що володіли Гданцівськ. чавуноливарним з-дом. Був місцем паломництва католиків Криворіжжя. Постать Матері Божої виконана в 1,3 м зросту, стояла на кургані до 3 м. Відкрит. у 1900, відправлен. на переплавку у 1929.

Матня, мішкоподібна частина волоку або павука, в який збивалася риба під час рибалки у давнину на Криворіжжі.

Матов Еммануїл Йосипович (1904, Кр. Ріг-1987, Рига). Відом. фінансист. Освіта вища. Під час гром. війни служив у міліції. У 1925-1931 бухгалтер артілі "Харчовик", хлібоз-ду № 1. У 1931-1934 нач. фінвідділу на будівництві з-ду "Криворіжсталь". З 1934 кредитний

інспектор, у 1939-1941 зав. фінвідділом Криворізьк. міськвиконкому. Керував евакуацією коштовностей Кр. Рогу. Уч. ВВВ з лип. 1941. В арм. до 1958, підполковник. У 1958-1985 голов. економіст Міністерства харчової промисловості Латвії. Трудовий стаж дорівнював 66 років. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки (2).

Матов Яків Йосипович (груд. 1908, Кр. Ріг-жовт. 1975, Ташкент). Засл. будівельник Узбекистану (1969). Зак. Середньоазіат. політех. ін-т (1954). У 1924-1933 працював на будовах Кривбасу. У 1933-1936 заст. директора і нач. будівництва корпусу КГРІ. У 1936-1942 заст. директора і нач. будівництва Середньоазіат. індустр. ін-ту (Ташкент). У 1949-1956 голов. інж., керуючий будтр-ту № 93 в Ташкенті. У 1956-1965 заст. міністра будівництва Узбек. РСР. У 1965-1971 заст. нач. Голов. управління постачання Узбек. РСР. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани" (2), Почес. Грамотами Президії Верх. Ради Узбек., Казах. РСР.

Маторженики, пиріжки, які пекли у дорогу, у давнину на Криворіжжі.

Матрос Аніслав Антонович (17.6.1938, Кр. Ріг). Пед. керівник. Зак. Одес. ун-т (1969). У 1957-1965 геолог у Серед. Азії. У 1972-1975 заст. директора Криворізьк. музею. У 1975 ст. викладач, зав. кафедрою історії Криворізьк. педін-ту/ун-ту. Краєзнавець. Автор 70 наук. праць з історії.

Матросова вулиці сквер, закладен у 70-х в Терн. р-ні. Пл. 1,8 га. Обладнан. пішохідними доріжками, клумбами, місцями для відпочинку.

Матросова вулиця, Першотравнев. житломасиву Терн. р-ну. Закладена в 30-х. Сформувалася і набула розвитку в 50-70-х. До 1975 мала назву вулиця Павлоградська. Довж. 2 тис. м, ширина 11 м. Має 29 багатоповерхових будинків, проживає 1493 чол., 98 приват. будинків, проживає 348 чол. Розташовані міськ. лікарня № 14, ПК "Першотравневий". Вкрита асфальтом. Названа на честь Героя Рад. Союзу Матросова Олександра Матвійовича (1924, Дніпропетровськ-23.2.1943, Псков. обл.). Закрив своїм тілом амбразуру ворожого дзота. Обслуговують 77, 78, 71 в/з.

Матросова О. М. меморіальна дошка, встановлена у 1975 на будинку № 88 одноймен. вулиці у Терн. р-ні. Напис вказує, чиїм ім'ям названа вулиця.

Матус Андрій Володимирович (18.3.1973, Кр. Ріг). Майстер спорту. Освіта середня. З 1984 займається самбо, дзюдо у СК "Молодість" тов-ва "Авангард"/"Україна". Чемпіон СРСР серед юнаків (Брянськ, 1989), ВЦРПС (1991). Багаторазовий чемпіон України.

Матусевич Володимир Іларіонович (24.8.1938, Кр. Ріг). Засл. працівник промисловості України (1984). Освіта середня. З 1954 слюсар з ремонту вагів вагового цеху ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Матухно Георгій Мусійович (1900, Луганська обл.-25.12.1947, Магнітогорськ). Пром. керівник. Зак. Харків. машбуд. ін-т (1931). З 1915 токар з-ду "Пролетар" в Донбасі. У 1931-1937 нач. техвідділу Центр. мехмайстерень у Кр. Розі. У 1937-1941 голов. інж. з-ду "Комуніст". З 1941 знаходився в евакуації в м. Магнітогорськ. У 1944-1947 директор Магнітогорськ. з-ду гірнич. обладнання. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Матченко Марія Іванівна (22.10.1922, Криворіжжя). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. Уч. відбудови с/госп. Криворіжжя. Працювала ланковою рад-пу ім. Шевченка. Майстер високих врожаїв зернових. Ім'я у Книзі Трудової Слави Дніпропетров. обл. Ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. Леніна.

Матчин Дмитро Захарович (15.5.1928, Курська обл.). Засл. будівельник України (1974). Освіта н/середня. У 1956-1988 бригадир мулярів БУ № 5 тр-ту "Криворіжіндустрбуд". Новатор виробництва, наставник, ударник п'ятирічок, переможець змагань. Відзначився на будівництві ДП №9 ін. об'єктів.

Матюхін Костянтин Селіверстович (21.5.1887-?). Керівник зв'язку. Зак. Очаківськ. телеграф. курси. Працював секретарем Миколаїв. ком-ту Херсон. губ., чл. Катеринослав. поштово-телеграф. ком-ту, секретар Губправління зв'язку. З червня 1920 до середини 20-х

начальник Криворізьк. міськ. поштово-телеграф. контори 2-го класу. Відновив діяльність телеграфу, відкрив 14 відділень зв'язку. Доля не відома.

Матяш Василь Йосипович (31.12.1916, Миколаїв. обл.- 4.8.1983, Кр. Ріг). Передовик виробництва. Освіта середня. У 1934-1939 кочегар, пом. машиніста паровоза депо ст. Довгинцеве. У 1939-1947 машиніст паровоза в Казахстані. У 1947-1972 машиніст паровоза, інструктор Криворізьк. локомотив. депо. Наставник. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Почес. донор. Нагороджж. орд. Леніна.

Махаон (Papilio machaon), денний метелик родини парусникових. Розмах крил 6,5-8,5 см. Поширен. в помірній смузі Європи й Азії. Гусінь живиться листям культурних і диких зонтичних рослин, іноді пошкоджує моркву і кріп. Як рідкісний вид занесений до Червоної книги України.

Махлаєв Василь Георгійович (29.1.1910, Могильов. обл.). Проф. (1963). Д. Г/М. Н. (1961). Зак. Ленінград. педін-т (1931), Моск. геологіч. ін-т (1937). У 1931-1937 викладач хімії і біології в Ленінграді, Улан-Уде, Вологді. У 1937-1940 аспірант Ленінград. педін-ту. У 1940-1942 доцент Башкирськ. педін-ту (Уфа). У 1942-1952 доцент Орлов. педін-ту (у 1942-1944 у Бірську). У 1952-1961 доцент, декан геолого-розвід. фак-ту, у 1961-1968 зав. кафедрою мінералогії КГРІ. Вивчав польові шпати Хібін, поклади крейди, геологію, літологію Орлов. обл., карбонатні породи Криворізьк. докембрія. Автор 30 наук. праць. В 1968 виїхав з Кр. Рогу. Подальших відомостей не виявлено.

Махонько Анатолій Васильович (31.5.1949, Донецька обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1981). У 1968 робітник Єнакієвськ. металург. з-ду. З 1972 дозувальник, агломератник, нач. зміни, дільниці, заст. нач. аглоцеху ПівдГЗК. У 1994-1995 працював в Індії. З 1997 нач. аглоцеху ПівдГЗК. Умілий організатор виробництва, активно впроваджує нові технології, що поліпшує якість агломерату. Нагороджж. знак. “За заслуги перед містом”.

Махорка, суміш міцного (домашнього) тютюну (самосаду) для куріння. Часто господарки використовували її для розсипання між одягом від молі.

Махорова, невелика балка, довж. до 1,8 км. Верхів'я знаходиться в р-ні трампарку у Ц.-Міськ. р-ні. У 80-х XIX ст. вів дослідження гірнич. інженер С. О. Конткевич. Забудована, порушена гірнич. виробками початку XX ст. Назва пішла від прізвища поселенця.

Махортов Сергій Григорович (4.7.1918, Орловська обл.). Розвідник. Зак. Уманськ. сільгосп. ін-т (1941). У 1924-1936, 1944-1947 жив на руднику ім. К. Лібкнехта. Уч. рад.-фін. війни (1939-1940). Уч. ВВВ. Агентурний розвідник у тилу ворога. Передавав цінні відомості. Брав участь у диверсіях на залізниці. Згодом працював на керівних. посадах у с/госп. Багаторазовий уч. ВДНГ. Нагороджж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Махров Олексій Григорович (7.11.1919, Мордовія-16.1.1979, Рига). Герой Рад. Союзу (10.3.1944). Зак. військ. курси (1942). До 1939 працював учителем у Мордовії. В арм. з 1939. Уч. танк. рейду на Кр. Ріг. Ком-р танк. роти 181 Тбр. 18 ТК. На початку жовт. 1943 знищив 2 танки, 3 САУ, 2 бронемашини противника. Під час прориву до Кр. Рогу 24-25.10. підбив 2 танки, САУ, знищив багато живої сили. Дістав поранення, залишився в строю. В арм. до 1965, підполковник. Працював на ризьк. з-ді. Нагороджж. орд. Леніна, Червоної Зірки (3).

Мацепура Тимофій Микитович (1908, Криворіжжя-жовт. 1941, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Освіта н/середня. Працював на шахтах Кривбасу. Під час окупації перебував у скл. підпільної групи. Розстрілян. гестапо після жорстоких катувань.

Мацеєв Володимир Гаврилович (20.7.1924, Кр. Ріг-9.12.1984, там же). Проф. (1984) Д. Е. Н. (1983). Зак. Дніпропетров. ун-т (1956). Уч. ВВВ з лип. 1943 у скл. 4 гв. авіаполку 9 гв. авіадивізії АДД. У 1948-1950 секретар Дзерж. райкому ЛКСМУ. У 1950-1958 інструктор, зав. відділом Дзерж. райкому КПУ. У 1958-1962 зав. відділом міськкому КПУ. У 1963-1984 ст. викладач, доцент, зав. кафедрою економіки КГРІ. Автор 75 наук. праць,

монографій з проблем економіки збагачення руд, планування показників по праці і зарплаті на підприємствах чорної металургії.

Мацкін Рувім Ізрайлович (15.7.1926, Кр. Ріг). Чл. СХУ. Зак. Харків. худ. уч-ще (1955). Станковий живопис. Роботи "Лист із Батьківщини" (1964), "Мрійники" (1967), "Хірург" (1968). Учасник виставок з 1963. Працював у Харкові.

Мачехін Василь Сергійович (22.9.1920, Алтай). Гірнич. керівник. Зак. Томськ. політех. ін-т (1951). У 1946-1948 майстер Листв'янськ. РУ Новосибір. обл. У 1951-1956 нач. дільниці, голов. інж. Ольтераськ. ШУ. У 1956-1958 інж. шахти в Монголії. У 1961-1968 нач. ШПУ № 2, 1 тр-ту "Кривбасшахтопроходка".

Мачок жовтий (Glaucium flavum), одно- або дворічна трав'яниста рослина родини макових. У дикому стані зростає в літоральній смузі по берегах Чорного моря в Криму. Стебло голе, розгалужене, 20-50 см, вся рослина сиза. Листки густо опушені. Квітки правильні, лимоно-золотистого кольору. Плід - двогнізда стручкоподібна коробочка. Цвіте V-VII. Використовується як сечогінний, заспокійливий, протидіабетичний засіб. Вирощується на Криворіжжі любителями-квітникарями.

Мачула, лико, яке драли з липи для плетіння кошиків, взуття ін., у давнину на Криворіжжі.

Мачульський Михайло Петрович (10.7.1934, Бобруйська обл.). Засл. металург України (1984). Освіта середня. З 1957 оператор бесемерівськ. цеху, розливник, слюсар конвертор. цеху № 1 ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Брав участь у громадській діяльності. Нагороджений орд. Трудової Слави 3 ст.

Машина (франц. - machine), пристрій, що виконує механічний рух з метою перетворення енергії, матеріалів або інформації. М. бувають – енергетичні, технологічні, транспортні, інформаційно-обчислювальні та ін., у тому числі, с/госп. та побутові. На Криворіжжі М. використовуються досить широко і в усіх сферах життя, але найпоширенішими є агломераційні, вальцеві, повітродувні, вольтододатні, витяжні, врубові, врубовантажні, газопалильні, газозварювальні, згинальні, гідравлічні, гірничі, завалочні, кантувальні, кувальні, відсаджувальні, рудопромивальні, бурові, електрозварювальні, що розповсюджені на ком-ті "Криворіжсталь", ГЗК, шахтах та рудниках міста. В побуті криворіжців поширені М. – пральні, прасувальні, друкарські, кухонні, ЕОМ ін. На дорогах міста працюють М. дорожні, поливальні, сміттєзбиральні, асфальтувальні ін. На сільському Криворіжжі поширені М. спушувальні, доїльні, деревообробні, дощувальні, дноочисні, днопоглиблювальні, жатки, жниварки, сінокосарки, землеробські, зерноочисні, зерновіддільні, картоплезбиральні, бурякозбиральні, сівальні ін. В друкарнях міста та на фаб-ці "Поліграфіст" працюють М. друкувальні, офсетні, брошурувальні, дротяно-швейні ін. В ательє, на швейній та взуттєвій фабриках працюють різноманітні швейні М.

Машина для виконання гідрогелевої забійки свердловин на кар'єрах, розроблена науковцями КГРІ у кінці 70-х. Дозволяє зменшити викиди в атмосферу отруйних газів. Базується на автомобілі МАЗ-509. Автори А. О. Гурін, В. Н. Назаренко. Уч. міжнарод. виставки в Монголії (1981).

Машина для доставки матеріалів та обладнання 1 ВОМ. А, виготовлена спеціалістами ін-ту ВНДПІрудмаш у 1985-1990. Призначена для механізації завантаження і доставки матеріалів під час підземних виробок. Вантажоспроможність 4 т. Маса 8,8 т. Серійний випуск почався у 1985 на Воронезьк. з-ді гірничозбагач. обладнання.

Машина для дроблення руди 1 МДР, створена колективом ін-ту ВНДПІрудмаш у 80-ті. Призначена для подрібнення негабарітних шматків руди і породи. Маса 1,2 т. Виготовлялася на ДРРЗ з 1988.

Машина для зрошення виробок ПМШ, створена колективом ін-ту ВНДПІрудмаш у 80-ті. Призначена для зрошення грунту виробок в калійних рудниках. Маса 8 т. Виготовляв Воронезьк. з-д.

Машина для обстеження покрівлі 1 МКС, створена колективом ін-ту ВНДПІрудмаш у 80-ті. Призначена для огляду покрівлі гірнич. виробок вис. до 8 м. Маса 11 т. Виготовлялася на Воронезьк. з-ді гірничозбагач. обладнання.

Машина для очищення гірничих виробок, створена науковцями КГРІ на початку 80-х. Призначена для очищення залізнич. шляхів за умов. гірнич. виробок.

Машина для перевезення людей 1 ВЛГА, створена колективом ін-ту ВНДПІрудмаш у 80-ті. Призначена для перевезення людей підземними виробкам. Швидкість 30 км. Маса 8,2 т. Серійний випуск почався у 1986 на Воронезьк. машинобудівному з-ді.

Машинецький Микола Якович (1.2.1947, Дніпропетров. обл.). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1972). У 1972-1975 інж. з-ду "Будмаш" в Луганськ. обл. З 1976 нач. бюро, заст. голов. технолога, голов. інж., директор з-ду "Восход", голова правління ВАТ "Констар". Один з керівників суднобудівної промисловості України, брав участь у виведенні з-ду "Восход" на проект. потужність.

Машинобудівельна вулиця, розташована у житломасиві Гданцівка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 40-х. Розвитку набула в 50-х. Довж. 386 м, ширина 7 м. Має 64 держ. будинки. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Обслуговує 68 в/з.

"Машинобудівник", клуб школяра**,** діяв у Ц.-Міськ. р-ні в 80-90-х. Об'єднував школярів, які відвідували гуртки і секції за інтересами. Вихованці брали участь у виставках, фестивалях і конкурсах.

Машкін Петро Олександрович (15.6.1912, Курська обл. - ?). Гірнич. керівник. Зак. Липецьк. гірнич. тех-м (1938). У 1932-1934 слюсар цукроз-ду у Воронезьк. обл. У 1938-1939 нач. дільниці Златоустівськ. ШУ на Уралі. Уч. ВВВ з лип. у скл. танк. частин. У 1946-1952 нач. дільниці, з 1953 нач. ш. "Північна" РУ ім. Кірова. Уч. відбудови рудника. Стахановець. Нагороджений орд. Вітчизняної війни 2 ст.

Машков Ігор Анатолійович (23.2.1924, Донецька обл. – 6.5.1961, Одеса). Герой Рад. Союзу (22.2.1944). Освіта вища. Уч. ВВВ з квіт. 1942. Стрілець 182 гв. СП 62 гв. СД відзначився у боях на Дніпровськ. плацдармі в р-ні с. Мишурин Ріг і на півн. Криворіжжя. Працював в органах держбеспеки. Нагороджений орд. Леніна, Вітчизняної війни 2 ст.

Машков Олексій Михайлович (19.6.1939, Донецька обл.). Засл. тренер України (1994). Зак. Білорус. ін-т (1960). У 1960-1965 тренер СК РУ ім. Кірова. У 1965-1967 викладач фізвиховання КГРІ. Майстер спорту (1960) із спорт. гімнастики. З лист. 1967 тренер СК "Богатир". Підготував мсмк І. Булахову, Н. Просенюк, мс Л. Єфімову. Автор поетич. збірок.

Машкова Ніна Олександрівна (1.1.1946, Харків. обл.). Засл. тренер України (1995). Зак. КГРІ (1974). З жовт. 1970 тренер з спорт. гімнастики СК "Богатир". Виховала мсмк І. Булахову, Н. Просенюк, мс Л. Єфімову.

Маштак, породи коней невисокого зросту у давнину на Криворіжжі. Пізніше так називали невисоку людину.

Машталір, візник, який керує кіньми під час їзди в кареті, фаетоні, екіпажі, у давнину на Криворіжжі.

Машура Олександр Іванович (11.9.1921, Кр. Ріг-30.10.1983, там же). Спорт. діяч. Зак. Дніпропетров. тех-м фізкультури. Уч. ВВВ з лип. 1941 у скл. десант. військ. Після війни відновлював спорт. рух у Кр. Розі. Тренував футболістів, очолював міськраду ДСТ "Буревісник". З 1959 перший голова міськ. спілки спорт. організацій.

"Маяк", клуб школяра, діяв у Довг. р-ні в 80-90-х. Об'єднував школярів, які відвідували гуртки і секції за інтересами. Вихованці брали участь у виставках, фестивалях і конкурсах.

"Маяк", рибколгосп, діяв на Карачунівськ. водоймищі з 50-х до 1966. Розводив і вирощував рибу. На його базі створене рибне господарство (рибгосп).

"Маяк", садівницьке товариство, управління залізнич. транс-ту тр-ту "Кривбасруда", закладене в 70-х у Ц.-Міськ. р-ні. Пл. 5,7 га. Має 84 ділянки.

Маяк, села балка, розташована за 3 км на півн. від центру с. Маяк. Пл. 2 га. Має пологі схили, протікає струмок. Оточена лісонасадженнями. Багата на рослинність.

Маяк села, 1. Курган розташован. за 0,6 км на півд. від центру і за 1 км на півд. захід від центру с. Золота Поляна. Складається з 4-х насипів. Вис. домінуючого 4,6 м, діам. 70 м. 2-й вис. 1 м, діам. 30 м. 3,4-й вис. 0,5 м, діам. 18 м. 2. Розташован. за 50 м на схід від електроз-ду і за 0,25 км на півд. від с. Біляєво/Маяк. Вис. 2 м, діам. 43 м. Оглянут. Г. Г. Михайлюком, у 1983 О. О. Мельником.

Маяк, села меморіал на братській могилі визволителів, відкрит. у лист. 1957 біля клубу. Скульптура воїна з автоматом вшановує пам'ять загиблих у жовт. 1943-лют. 1944. Пам'ятник виготовлен. у Харків. худ. майстерні.

Маяк село, Надєждівськ. сільради Криворізьк. р-ну розташоване за 18 км на схід від центру сільради. Рельєф спокійний, дещо хвилястий. Засноване на початку ХХ ст. нім. колоністами під назвою Водяне. Складалося із вулиці довж. до 3 км. Діяли школа, клуб, пошта, млин, медпункт. У 1929-1941 діяв кол-п "Мортен Рот" ("Червоний ранок"). Налічувалося до 100 дворів, проживало 300 чол. У 1943 – початок 1944 відбулося виселення німців за ініціативою окупаційних властей. Після визволення залишилося 2 хати, склад і нім. будинок. Жителі проживали у землянках. Село занепало. Залишки будинків і споруд вивозили у Софіївськ. р-н, до якого належало село, у вигляді будматеріалів. У 1945-1955 територія знаходилася у підпорядкуванні системи МВС і використовувалася як підсобне господарство обл. в'язниці. Відбудова почалася після 1955. Діяв кол-п "Авангард". Розвиту набуло з середини 50-х. Електроосвітлення проведене у 1955-1957. Населення зростало за рахунок приїжджих. У 1965 увійшов до скл. Криворізьк. р-ну і стало відділком рад-пу "Гірник". Сучас. назву одержало у 1965 за рішенням сільської громади. Названа на честь передовиків с/госп. виробництва. Складається з 2 вулиць, має 80 дворів, проживає 220 чол. Діють магазини, на захід околиці – озеро.

Маяківська світа Інгулецької серії порід, характеризується наявністю залізист. кварцитів, що залягають на захід від Криворізько-Кременчуцьк. розлому. Крім них присутні біотитові, гранат-біотитові сланці і гнейси. Потужність кварцитів невелика і не перебільшує 100 м. На Артемівськ. родовищі досягає 200-300 м.

Маяківське кладовище, закладене в 30-х на півн.-захід с. Маяк Надєждівськ. сільради. Пл. до 1 га. Кількість поховань невідома.

Маяківський будинок культури, відкрит. у 1968. Пл. 200 кв. м. Має зал на 80 місць, 2 приміщення для занять худ. самодіяльністю. Діють 2 творч. колективи, які відвідують 30 чол. Середнє річне відвідування до 600 чол. Культурний центр с. Маяк, місце проведення урочистостей, фестивалів, оглядів ін. Оточен. сквером з місцями для відпочинку.

Маяков Григорій Іванович (2.3.1937, Дніпропетров. обл.). Почес. майстер металургії СРСР (1991). Освіта середня. З 1962-1995 електрослюсар, бригадир дробильн. фаб-ки ПівдГЗК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник.

Маяков Йосип Дмитрович (8.12.1942, Саратовська обл.). Відом. еколог. Зак. Донецьк. політех. ін-т (1970). У 1960-1962 кріпильник ш. ім. Абакумова (Донецьк). У 1970-1982 ст. геолог, нач. партії Криворізьк. геофізич. експедиції. У 1982-1987 ст. геолог Жовт. геологіч. партії, нач. загону Центр. геологіч. партії. У 1987-1990 ст. геолог у В'єтнамі. У 1991-1997 нач. геологіч. партії, керівник екоцентру тр-ту “Кривбасгеології”. З 1997 нач. загону екодосліджень. Брав участь у розвідці Новополтавськ. родовища апатитів, Валявківськ. окислених, “Сухої Балки” неокислених кварцитів. Знавець екопроблем Кривбасу. Ініціатор введення екомоніторінгу в Кривбасі. Медаль ім. Лучинського.

Маяківські ставки, закладені у 1935, 1938, 1948 на землях рад-пу “Гірник”. Пл. 2,5; 1,3; 35 га, водні запаси 52, 26 і 700 тис. куб. м. Зариблені. Місце відпочинку місцевих жителів.

Маяковського вулиця, в м. Інгулець. Забудова почалася в 70-х у зв'язку з розвитком ІнГЗК. Довж. 150 м. Має 8 приват. будинків. Названа на честь поета В. В. Маяковського. Обслуговує 503 в/з.

Маяковського вулиця, житломасиву ст. Мудрьона Сакс. р-ну. Закладена у середині 50-х. Розвитку набула в 60-70-х. .Довж. 996 м, ширина 7 м. Має 42 приват. будинки, проживає 139 чол. Заасфальтована, багата на зелені насадження. Названа на честь поета

Маяковського Володимира Володимировича (19.7.1893, Грузія-14.4.1930, Москва). Автор поезій “Облако в штанах”, “Мистерия-буфф”, “Левый марш”, “Баня”, “Клоп” ін. Працював в “Окнах РОСТА”. Обслуговує 69 в/з.

Маяковського площа, закладена у кінці 60-х в Довг. р-ні. Пл. 0,3 га.

МБК, металобетонне кріплення вузла вібровипуску руди, технологічна схема випуску і доставки руди розроблена інж. ін-ту ВНДІБПГ В. С. Єфремовим, Г. Я. Щербатюком, Є. К. Алексєєвим з участю спеціалістів РУ ім. Дзержинського у кінці 70-х - початку 80-х. Дозволяє забезпечити випуск 200-300 тис. т руди. Продуктивність 773 т за зміну. Застосовувалася на шахтах Кривбасу.

МБЛ, МБЛД, системи сухого знепилювання гірнич. комбайнів, розроблені спеціалістами ін-ту ВНДІБПГ С. П. Поповичем, Л. М. Могилевським на початку 70-х. Призначені для зменшення запиленості від гірнич. комбайнів.

МВ-3, машина для прибирання гірничих виробок, створена колективом ін-ту ВНДПІрудмаш у 80-ті. Призначена для механізації робіт по очищенню виробок від гірнич. маси, що просипається під час завантаження і руху транспорт. засобів. Маса 8 т. Виготовлялася на Дніпропетров. з-ді гірничо-шахт. обладнання з 1987.

МВК-5, машина допоміжна касетна, створена колективом ін-ту ВНДПІрудмаш у 80-ті. Призначена для перевезення людей, доставки вантажу та обладнання за умов гірнич. виробок. Існують у дослід. зразках. Вітчизняних аналогів немає.

МГЦ-2, магнітний гідроциклон, розроблен. науковцями КГРІ на початку 80-х. Призначен. для знешламлювання руд. Використовується у гірнич. промисловості. Автори Л. П. Юров, Г. В. Губін. Сріб. медаль ВДНГ (1987).

Меандри, плавні заокруглені закрути ріки, які виникають внаслідок дії бокової ерозії грунту. Долинні М. характерні річці Інгулець.

Меблевої фабрики садівницьке товариство, закладене в 70-х у Ц.-Міськ. р-ні. Пл. 6 га. Має 85 ділянок.

Мевіуса А. економічні дослідження, про вивезення криворізьк. руди за кордон проводилися у 1897. Позначені низькі тарифи, висловлювалися пропозиції про припинення експорту через збитковість для рудників Криворіжжя. Це підтверджує, що проводилася політика пограбування надр Кривбасу іноземним капіталом.

Мегаліти (англ. megalithic), 1. Культові споруди на місці поховань періоду неоліту, бронз. віку. Являють необтесані каміння великих розмірів. Пам'ятники археології Криворіжжя. 2. Спорудження з великого каміння: менгіри, алеї меншрів, дольмени, кромлехи (пам'ятки археології).

Мегелик Дмитро Тихонович (9.11.1924, Полтав. обл.). Чл. СПУ. Освіта середня.Уч. ВВВ з 1942 у скл. 208, 1104 гв. СП. Поранен. під Кр. Рогом. Друкувався з 1949. Працював у газ. “Червона трибуна” (Миргород). Книги “Сонце над Поліссям” (1953), “Зелений дим” (1969), “Степові орли” (1973) ін. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Мегера, сварлива жінка у давнину на Криворіжжі.

Медаль, металевий знак, який випускається на честь події. Часто сприймається як нагорода. У Кр. Розі існують знаки почес. громадянина, “За заслуги перед містом”, Окремі примірники виготовлялися до пам'ятних дат та ювілеїв у вигляді настільних сувенірів.

Медальєрне мистецтво, мистецтво виготовлення монет та медалів, галузь дрібної пластики. На Криворіжжі майже не розвинута, медалі виготовляються ручним напівкустарним способом, від чого зростає їх коштовність. Найвідомійший на Криворіжжі медальєр О. Крючков.

Медведєв Володимир Іванович (1905, Запорізька обл.- 1977, Харків). Військ. діяч. Зак. Харків. ін-т народ. господарства (1928). У 1928-1941 економіст Держбанку в Харкові. Уч. ВВВ з червня 1941. Під час боїв заст. ком-ра 47 гв. СП і нач. оператив. відділу штабу 15 гв. СД. Уміло керував діями частин. З 50-х до 1970 нач. Харків. управління Держбанку.

Нагородж. орд. Червоного Прапора (3), Суворова 3 ст., Вітчизняної війни 1, 2 ст., Червоної Зірки, орд. США "Легіон офіцерської честі" 4 ст.

Медведєв Олексій Олексійович (17.3.1904, Кіровоград. обл.- 60-ті, Кр.Ріг). Гірнич. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1938). У 1921-1922 у скл. загонів ЧОН. У 1922-1929 на парт. і профспілк. роботі. У 1932-1934 зав. сектором Криворізьк. міськкому КПУ. У 1934-1937 нач. учбової частини гірнич. тех-му. У 1938-1940 керуючий РУ ім. Фрунзе. У 1940-1941 зав. відділом міськкому/обкому КП(б)У. У 1941-1943 заст. керуючого Липецьк. РУ, нач. рудника "Джезди".У 1943-1948 зав. відділом обкому КП(б)У. У 1948-1951 голов. інж. інспекції "Рудозбут". У 1951-1952 керуючий РУ "Інгулець". У 1958-1968 голов. інж. інспекції "Рудозбут".

Медведєв Сергій Андрійович (лист. 1912, Ленінград обл. -?). Проф. Д. Т. Н. Зак. Ленінград. гірнич. ін-т (1935). У 1929-1930 розмітник з-ду ім. Марата в Ленінграді. У 1935-1936 голов. механік Салаірськ. ШУ Захід. Сибіру. У 1936-1939 голов. механік тр-ту "Умальтабуд" Хабаровськ. кр. У 1939-1941 асистент ЛГІ. Стояв у витоків видобутку цинку і молібдену в СРСР. Восени 1941 сформував й очолив партизан. загін із студентів ЛГІ і уміло діяв у тилу фашистів під Ленінградом. 5 місяців успішно виконував завдання розвідвідділу Лен. фр. У 1942-1944 брав участь у модернізації штурмовика Іл-2. Винайшов систему охолодження літака. У 1944-1951 доцент, зав. лабораторією ЛГІ. У 1952-1955 зав. кафедрою КГРІ. Вперше вивчав проблеми гідродинаміки флотаційних машин. Автор 50 наук. праць з проблем аеродинаміки, використання осевих компресорів. Зробив вагомий внесок в оборон. промисловість. Згодом провідний науковець ЛГІ. Нагородж. орд. Червоного Прапора. Доля невідома.

Медведєв Сергій Ілліч (1936, Смоленська обл.-1.9.1994, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1969). У 1956-1961 працював на ПівдГЗК. У 1961-1994 майстер, нач. зміни, голов. інж. рудозбагач. фаб-ки НКГЗК. У 1971-1973 працював ст. майстром Ісфаганськ. металург. ком-ту в Ірані. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Медведєва А. О. геологічні дослідження, проводилися на Криворіжжі. У 1887-1889 за дорученням Геологіч. ком-ту. Вивчалися проблеми і характеристики покладів руд. Результати друкувалися на сторінках "Горнозаводского листка" у 1889.

Медведєва І. Ф. трудова діяльність, пов'язана з ШУ ім. Дзержинського. Керуючий з 1934. Організатор стахановськ. руху, умілий керівник процесу видобутку руди. Доля невідома.

Медвідь Михайло Іванович (1933, Тернопільська обл.). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1966). У 1951-1961 люковий, машиніст електровоза, підривник ш. "Д". У 1966-1976 гірнич. майстер, нач. дільниці ш. "Об'єднана". У 1976-1985 нач. ш. "Об'єднана" Першотравн. РУ. Умілий організатор процесу видобутку руди, брав участь у реструктуризації шахт Кривбасу. Нагородж. знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

"Медиком Кривбас", перша приватна клініка, у сучас. Кр. Розі відкрита у лист. 1999. Здійснює кваліфікаційну мед. допомогу вдома. Працюють лікарі - кардіологи, стоматологи, ревматологи. Пацієнти можуть одержати вичерпану інформацію телефоном. Розрахована на пацієнтів середнього достатку. Голов. лікар І. В. Хмельов.

Мединський (справж. **Покровський**) **Григорій Олександрович** (30.1.1899, Калузька обл.-19.2.1984, Москва). Рос. письменник. Освіта вища. Автор романів "Самбуз" (1930), "Марія" (1948), "Честь" (1959), повістей "Дев'ятий "А", "Повість про юність", "Щастя у твоїх руках", публіцистики "Щаблі життя" (1981). Держ. прем. СРСР (1950). Кілька разів відвідав Кривбас, брав участь у представлені у Кр. Розі книги "Честь". Листи зберігає криворіжець Ю. А. Янченко.

Медицина Криворіжжя, бере початок від шпиталю, який існував у військ. поселенні Кр. Ріг з кінця 20-х XIX ст. Серед перших медзакладів Кр. Рогу вважається фельдшерськ. пункт на руднику Галковського, який виник у кінці 80-х. У 1890 на його базі утворена лікарня на 8 ліжок. У 1898 на пожертви рудопромисловців почалося будівництво земської лікарні. Її відкрили у 1906. Мала 18 ліжок, працював лікар, 3 фельдшери, акушерка. В

основному мала інфекційний профіль. До цього на рудниках існувало 9 лікарень на 111 ліжок. У 1903 на відстані Веселих Тернів і ст. Роковата діяло 4 лікарні, працювало 9 фельдшерів. У 1905 діяло 10 лікарень на 210 ліжок. Використовувалася 91 копійка на душу населення на потреби охорони здоров'я. У 1910 на 1 тис. народжених вмирало 273, смертність серед дорослих складала 30 чол. на 1 тис. У 1913 на кожного лікаря доводилося 6 тис. пацієнтів, 3,8 ліжок на 1 тис. населення. У 1914 працювало 4 лікарів, 40 фельдшерів, 7 акушерок, діяло 9 лікарень на 292 ліжка. За часів рев. подій і гром. війни лікарні практично не діяли. Серед тих, хто відроджував медицину Криворіжжя К. І. Міхно, М. Я. Кривоніс, І. С. Молдован, С. Д. Шанявський, К. І. Колесник, А. Н. Китаєва. У груд. 1919-січ. 1920 у Кр. Розі розгорнуто 4 тифозних бараки на 200 ліжок, кількість яких зросла до 500. У боротьбі з тифом загинуло 25% лікарів і 20% середнього медперсоналу. Серед них лікарі Кривоніс, Рехес, Яновський, Павлов, Левицький, Пінчук. У 1920 відбувся 1-й медико-санітарний з'їзд Криворізьк. повіту. У 1923 на території Криворізьк. округу діяло 17 лікарень, 26 амбулаторій, 2 поліклініки, 10 санзакладів, 32 аптеки, 1 дитбудинок, 13 жіноч. консультацій. Бюджет на медицину складав 60 тис. крб. У 1925-1926 відкрито 2 поліклініки. Вперше у практиці криворізьк. медицини організовані медкурси. У 1926 лікар М. Г. Уткін започаткував психоневрологічну службу, у 1932 лікар І. І. Суфік відновив інфекційну службу, у 1934 М. А. Гальперіна очолила першу дитячу лікарню на 100 ліжок. Лікарі Г. П. Яшукова, Й. М. Кіржнер, С. А. Олендер організували акушерську службу. З 1936 діяв пункт саносвіти. У 1941 у Кр. Розі існувало 23 лікарні на 1532 ліжок, 17 амбулаторій і поліклінік, 28 фельдшерськ. пунктів, 13 жіноч. консультацій, 2 диспансери, 20 аптек, 4 санепідстанції. Багато медиків брали участь у підпільній боротьбі. Серед них С. С. Жовтоніг, Сироватка, Желєзкова. Патріоти врятували прапор 4-ї міськлікарні. Багато криворізьк. медиків воювали на фронтах. У 1947 відбудовано 17 лікарень на 1725 ліжок, 13 жіночих консультацій, 2 пологових будинки, на потреби медицини витрачено 28 млн. крб. У 1951 діяло 57 лікарськ. дільниць і 28 цехов. медпунктів. У 1956 почав діяти онкодиспансер на 50 ліжок, відкрилася медчастина РУ ім. Комінтерна. У 1959 працювало 850 лікарів, ліжковий фонд складав 2945. У 1961 утворен. пологовий будинок № 2. У 1966 кожні 10 тис. криворіжців обслуговували 26 лікарів, на 1 тис. населення доводилося 12 ліжок, працювало 120 рентгенівськ. апаратів, 18 флюорографів, 40 клініко-діагностич. лабораторій, 37 фізіотерапевтич. кабінетів, діяло 164 здравниці на підприємствах, в 6 санепідстанціях працювало 451 чол., з них 93 лікарі. Рівень захворювань серед городян знизився до 15%, у 14 разів поменшало випадків захворювань силікозом. У 1973 відкрито фак-т удосконалення лікарів Дніпропетров. медін-ту. Розвитку набула стоматологічна служба. У 1970 1-а стоматполікліліника отримала нове приміщення, у 1974 відкрита стоматполіклініка № 4, у 1977 - 5-а, 6-а, 7-а. У 1980 відкрит. кардіологіч. центр на базі 9-ї міськ. лікарні. У 2000 основу охорони здоров'я у Кр. Розі складали 13 лікарень, 4 дитяч. лікарень, 4 поліклініки, 7 диспансерів, 2 пологових будинки, 8 стоматполіклінік, інфекційна лікарня, 1 міська і 7 райсанепідстанцій, станція переливання крові, підприємство “Фармація”, відомча лікарня залізниці, поліклініка УВС, УкрНДІ промислової медицини, фак-т післядипломної освіти, медуч-ще, працювало 2448 лікарів, 7144 середнього, 3481 молодшого медперсоналу. Діяльністю медицини керує управління охорони здоров'я міськвиконкому.

Медичне училище № 1, відкрите у 1930. Перший набір складав 22 чол., працювало 11 викладачів. Розташовувалося у Ц.-Міськ. р-ні. За часів війни припинило діяльність, більшість викладачів та студентів брали участь у боях. Відновило діяльність у 1944. У 1967 одержало нову споруду у Дзерж. р-ні. Розташоване у 2-5 поверхових будинках пл. 7,7 тис. кв. м, з них 5,5 тис. - навчальні корпуси. Готує спеціалістів за спеціальностями: лікувальна справа, сестринська справа, лабораторна діагностика, медико-профілактична справа, акушерська справа, фармація. Діють 30 класних кімнат, 18 кабінетів і лабораторій, спортзал, тренажер. зал, спортмайданчик, бібліотека. Навчається 850-900 чол., працює 75 викладачів. Серед викладачів засл. працівники народ. освіти України Л. М. Гайдай, Г. Д.

Ківа. Працюють 19 предмет. гуртків, спортсекції з фізпідготовки, атлетич. гімнастики, шейпінгу. Директори С. А. Чернявська, І. М. Трегуб, Бебліна, Л. А. Пушкарьова, Г. І. Локтєва, В. С. Празднікова, М. Д. Сугак, В. Г. Криволапов, Л. О. Козенко. Розташовується на вул. Семашка Дзерж. р-ну.

Медичне училище № 2, відкрите у верес. 1989. Вело підготовку акушерів та медсестер. Перший набір складав 2 групи по 30 акушерів і 5 груп по 30 медсестер. У 1992 відкрита спеціальність з лікувальної справи (фельдшер), яке готувало спеціалістів для медпунктів і станції швидкої допомоги. За час існування підготовлено 1,4 тис. медсестер, фельдшерів та акушерок. У трав. 1997 відбулася реорганізація і медучилище № 2 ліквідоване як самостійна навчальна структура і приєднане до скл. медуч-ща № 1. Розташовується по вул. Федоренка Терн. р-ну. Директор В. П. Криволапов.

Медичний комбінат, існував у 1939-1941 у скл. поліклініки "Будівельник" на 1-й дільниці. Мав споруду на 5 поверхів. Зруйнован. під час війни. Завідував лікар Г. Д. Бронштейн.

Медичний центр ЗАТ "Криворіжстальконструкція", створен. у квіт. 1998. Проводить діагностику захворювань внутрішніх органів, їх лікування, реабілітацію і профілактику. Має сучас. обладнання, що дозволяє виявляти на ранніх стадіях порушення ритму серця та ішемічну хворобу. Застосовуються нетрадиційні методи діагностики.

Медичних сестер міська рада, створена у берез. 1960 за ініціативою В. М. Гужевського. Сприяє підвищенню ролі медсестринськ. професії в системі охорони здоров'я, удосконалення освіти, розробки стандартів діяльності медсестер, передачі передового досвіду, захисту інтересів і прав медсестер. Організовує конкурси та огляди. Голова О. Ф. Копейчикова, Р. Г. Інодіна, В. М. Сухенко, Є. І. Блажко, Л. М. Попович.

Медично-фізкультурний диспансер, створен. у жовт. 1963 на базі кабінету фізкультури 3-ї міськлікарні. Лікувально-профілактич. заклад, що здійснює мед. забезпечення спортсменів та організовує заняття лікувальною фізкультурою в установах Кр. Рогу. Діє при 2-й міськлікарні. Працює 11 чол. Голов. лікарі В. В. Боздуган, І. Л. Шапкін, В. І. Воробцова, Г. Г. Бабшліна, О. В. Білан.

Медник Семен Якович (1917, Кр. Ріг - 7.7.1941, Вінницька обл.). Авіатор. Зак. Севастопольське військ. авіауч-ще (1940). Вихованець Криворізьк. аероклубу. У 1935-1937 слюсар домен. цеху КМЗ. Уч. ВВВ з червня 1941 у скл. 88 авіаполку. Загинув у повітряному бою. Останки знайдені у 1977 жителями с. Бохоники. Прізвище встановлене за номером особистої зброї. Перепохован. у с. Бохоники. На могилі пам'ятник. Нагороджен. орд. Червоного Прапора.

Медовуха, алкогольний напій, відомий на Криворіжжі з часів козаччини. На сьогодні його рецепти втрачені. Але вважалося, що напій отримували від вина або горілки, зварених з медом у печі.

Медсануправління, існувало у 1934-1945 у скл. поліклініки "Будівельник". Вело боротьбу з епідеміями, обслуговували будівельників "Криворіжсталі". Голов. лікарі Григорович, З. Л. Габдуліна, Т. Л. Резник.

Медоносні рослини, група культурних рослин, з яких бджоли збирають нектар і квітковий пилок. Серед них плодові дерева, ягідні кущі, гречка, клени, липа ін. На Криворіжжі площі сягали до 80 га.

"Медувка", народ. назва конюшини у давнину на Криворіжжі.

Медуша, назва посудини з дерева для зберігання меду у давні часи на Криворіжжі.

"Мідь і цинк", французька промислова фірма заснована у Франції у середині XIX ст. У кінці 70-х XIX ст. з нею О. М. Поль підписав контракт - намір на можливі розробки криворізьких руд. Сприяла заснуванню Акціонерн. тов-ва Криворізьк. руд.

Межа, у старовину кордон земельних володінь у вигляді вузенької смужки необробленої землі. Часто об'єкт суперечок селян Криворіжжя.

Межлаук Валерій Іванович (20.11.1893, Харків-29.7.1938). Держ. діяч. Зак. істор. (1914), юридич. (1917) ф-ти Харків. ун-ту. У рев. русі з 1907. У 1917 чл. Харків. ком-ту

РСДРП(б). У лют.-берез. 1918 наркомфін Донецько-Криворізьк. рад. республіки, чл. Донецько-Криворізьк. обкому, надзвичайного штабу оборони. Вивіз коштовності Держбанку України. Уч. гром. війни. Чл. РВР 5, 10, 14А. У 1920-1924 керував відбудовою залізниці. У 1924-1926 заст. голови Головметалу, у 1926-1931 голова Головметалу. У 1931-1934 заст. голови Держплану СРСР. У 1934-1937, заст. голови Ради Праці і Оборони СРСР. З лют. 1937 нарком важкої промисловості. Жертва сталінськ. репресій. Реабілітован. у 1956. Нагороджк. орд. Червоного Прапора.

Мезенцев Олексій Іванович (31.3.1932, Курська обл. – трав. 2000, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Курськ. мед. ін-т (1959). У 1959-1964 голов. лікар Хоринської райлікарні в Бурятії. У 1964-1983 голов. лікар, зав. відділенням, з 1987 начмед 4-го міськ. протитубдиспансеру. Організатор урологіч. відділення (1985). У 1964-1980 голов. фтизіатр Кр. Рогу. За 1964-1983 захворюван. туберкульозом знизилася від 156 до 32,8 на 100 тис. населення. Делегат VIII, IX всесоюз. з'їздів фтизіатрів. Співавтор наук. праць з проблем лікування туберкульозу.

Мезозойська ера (мезозой) (від грецьк.-життя), четверта ера геологіч. історії Землі. Почалася 230 млн. тому, тривала 163 млн. р. Поділяється на 3 періоди - тріасовий, юрський, крейдовий. Існували 2 материки Лавразія і Гонзвана. Утворився Індійськ. океан. З'явилися магнолія, клен, верба, домінували папороті.

Мезоліт (від грецьк.- каміння), середній кам'яний вік, перехід від палеоліту до неоліту (10-7 тисячоліття до н.е.). У мезоліті з'явилися лук та стріли, мікролітичні знаряддя (на дрібних кам'яних відщепах), у мисливстві широко використовувалась собака. Археологи Криворіжжя знаходили ознаки присутності людини періоду М. у регіоні.

Мекеда Андрій Михайлович (1937, Черкаська обл.). Буд. керівник. Зак. Укр. ін-т інж. водного транс-ту (1960). У 1960-1966 інж. СУ № 6 криворізьк. тр-ту "Дніпроспецбуд". Брав участь у будівництві ЦГЗК, ПівнГЗК, домен. печей КМЗ. У 1966-1983 голов. інж., нач. СУ кіровоградськ. тр-ту "Гідроспецбуд". У 1983 голов. інж, у 1989-1995 керуючий тр-том "Кримгідроспецбуд".

Меланівка, народна назва с. Григорівка у давні часи. За переказами жив у с. Григорівка кріпак на ім'я Мелан. Він не витримав знущання поплічників пана Г. Г. Потоцького, запряг волів, посадив на вози жінку і 7 дітей та намагався втекти з неволі. На чумацькому шляху в р-ні с. Авдотівка втікачів наздогнали вершники, і кріпак наклав на себе руки.

Мелащенко Владислав Володимирович (4.9.1936, Кіровоград. обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1959). У 1959-1978 вальцювальник, інж., нач. виробнич. відділу КМЗ. У 1978-1983 заст. голови Держпостачу України. У 1983-1989 заст. міністра с/госп. машинобудування. У 1989-1990 1-й заст. голови Держпостачу СРСР. У 1990-1992 заст. міністра ресурсів, міністра торгівлі Росії. З 1992 на керівних посадах в корпорації "Росконтракт".

Мелантеріт (купорос залізний), мінерал класу сульфідів. Колір блідо-зелений. Блиск скляний. Прозорий, ламкий. В Кривбасі дуже рідкісний. Виявлен. Ю. Г. Мельником в кар'єрі "Кочубей" у 1962. Детально описан. Ю. Г. Гершойгом.

Мележик Віктор Миколайович (6.9.1954, Кіровоград. обл.). Засл. шахтар України (1996). Зак. Криворізьк. гірнич. тех-м (1974). З 1974 кріпильник ш. "Південна", тесля ВАТ "Суха Балка". Новатор виробництва. Майстер кріплення. Раціоналізатор і наставник.

Мелешкін Сергій Михайлович (1906, Рязан. обл.- 1972, Москва). Гірнич. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1935). У 1920-1924 наймит. У 1924-1928 каталь металург. з-ду ім. Петровського. У 1928-1930 в арм. у Харкові. У 1935-1937 інж.-дослідник НДГРІ. У 1937-1939 керуючий ШУ ім. Орджонікідзе. У 1939-1941 керуючий тр-том "Ленінруда". Невтомно впроваджував нову техніку і методи буріння. На початку ВВВ перебував у Швеції. Обміняний на нім. дипломатів. У лип.-серп. 1941 керував евакуацією тр-ту. У 1941-1957 нач. Головруди, заст. наркому (міністра) Чорної металлургії СРСР. У берез. 1944 очолював держ. комісію з обстеження. Кривбасу. Один з ініціаторів будівництва ГЗК. У 1957-1960 заст. голови Дніпропетров. радпаргоспу. Ініціатор створення верстата

вогневого буріння. З 1960 в органах Держплану СРСР. Допомагав у зведенні Асуанської греблі в Єгипті, будівництві залізоруд. підприємств в Індії, Болгарії, Угорщині. Мав подяку Ради РЕВ. Канд. тех. наук. Автор 24 наук. праць, 5 свідоцтв. Ім'я носить вул. у Кр. Розі. Нагороджж. орд. Леніна (3), Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Мелешкіна вулиця, житломасиву ім. Артема Сакс. р-ну. Закладена у кінці 50-х. Розвитку набула в 60-80-х. Центральні вул. Сакс. р-ну, магістраль Кр. Рогу. Одна з найдовших вул. Кр. Рогу. Довж. 5,2 тис. м, ширина 15-17 м. Перехрестя зарегульовані світлофарами. Має 53 висотних будинки, проживає 14,1 тис. чол. Розташовані РУ ім. Кірова, готель "Київ", Сакс. райвиконком, швейна фаб-ка, 4-а міська, 4-а дитяча лікарні, Будинок мод, сквери ін. Названа на честь організатора гірнич. промисловості С. М. Мелешкіна. Обслуговують 8, 10, 36, 71, 97 в/з.

Мелешкіна вул. сквер, закладен. у 1975 у зв'язку з будівництвом споруди Сакс. райкому КПУ і райвиконкому. Пл. 1,7 га. Обладнан. пішоходними доріжками, клумбами, місцями для відпочинку.

Мелешкіна С. М. меморіальна дошка, встановлена у груд 1974 на будинку № 9 по вул. Мелешкіна. Напис свідчить, що вулиця названа на честь видатного організатора гірнич. промисловості.

Меліса (Melissa), рід рослин родини губоцвітих. Налічує 5 видів, поширених у Півд. Європі, Півн. Африці. **М. лікарська** - багаторічна трав'яниста рослина. Стебла 4-гранні, до 1 м заввишки. Листки темно-зелені, голі зверху. Квітки дрібні, чашечка двогуба, трубчастодзвоникоподібна. Плід - сухий, розпадається на 4 горішки. Використовується як ефіроолійна й медоносна рослина. На Криворіжжі поширена на присадибних ділянках, вирощують в бот.саду.

Мелітопольська вулиця, розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. Довж. 397 м, ширина 7 м. Має 28 приват. будинків, проживає 63 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь м. Мелітополь Запорізьк. обл. Обслуговує Залізничне в/з.

Меліхова Тетяна Євгеніївна (15.10.1951, Черкаська обл.). Поетеса. Зак. КГРІ (1974). Літературною діяльністю займається з початку 70-х. Чл. літ. об'єднання "Рудана", очолювала секцію поезії. Уч. творч. семінару молоді Дніпропетров. обл. (1980). Твори у колектив. збірках "Кроки" (Дніпропетровськ, 1985), "Степной ветер" (Київ, 1995), "Стежина" (Кр. Ріг, 1999) ін. У 1993 разом з Т. Кошель випустила збірку "Двойное отражение".

Мелконян Андрій Хагикович (15.4.1915, Краснодар. кр. -?). Герой Рад. Союзу (13.9.1944). Уч. ВВВ з трав. 1942. У скл. 11 гв. сап. батальйону 15 гв. СД брав участь у визволенні Кр. Рогу. Ком-р відділення. Відзначився на Інгулецьк. плацдармі. Нагороджж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1, 2 ст., Червоної Зірки, Слави 2, 3 ст.

"Мелос", квартет створен. у 2000 у скл. ПК металургів. Відвідують 4 чол. У репертуарі укр. пісні. Керівник Н. П. Свердличенко.

Мельник Володимир Сергійович (30.8.1957, Вінницька обл.). Сільгосп. керівник. Зак. Дніпропетров. с/госп. ін-т (1990), юр. акад. України (1997). У 1979-1988 водій, керуючий відділенням, голов. агроном, у 1988-1994 директор рад-пу ім. Шевченка. У 1994-1998 народний депутат України. Брав участь у розробці Конституції України. Відмінник народ. освіти. Організував та очолив потуж. фермерське госп-во у Криворізьк. р-ні. З 2000 голова райдержадміністрації.

Мельник Володимир Степанович (23.11.1932, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1961). У 1944-1950 працював в кол-пі Широківськ. р-ну. У 1950-1956 маркшейдер ш. "Центральна" РУ "Інгулець". У 1956-1999 ст., голов. маркшейдер ІнГЗК. Керував проектуванням кар'єру, 1-4 черг ІнГЗК. Зробив вагомий внесок в охорону земельних і водних ресурсів, сприяв планомірній забудові Інгульця. Уч. VII (Ленінград, 1988), VIII (Нью Йорк, 1991), IX (Прага, 1994) всесвіт. конгресів маркшейдерів. Організатор школи маркшейдерів СРСР (1987).

Мельник Іван Пилипович (1908, Миколаїв. обл.- ?). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1958). У гірнич. промисловості з кінця 20-х. Ударник перших п'ятирічок, стахановець. У 1951-1967 майстер, нач. дільниці, нач. ш. "Д", "Північна-Вентиляційна". Умілий керівник процесу видобутку руди, брав участь у відбудові гірнич. промисловості Кривбасу.

Мельник Людмила Федорівна (17.4.1954, Хабаровськ). Чл. СХУ (1996). Зак. Омський педін-т (1976). З 1976 проживає у Кр. Розі. Працює у Центрі дитячої творчості Жовт. р-ну. Захоплюється іконописом, архітектурною графікою, різьбярством по каменю. Учасниця виставок у Харкові (1995), Києві (1996), Кр. Розі (1997).

Мельник Марія Федорівна (18.9.1948, Мінська обл.). Мед. керівник. Зак. Гроднинськ. медін-т (1972). У 1972-1973 лікар Слуцьк. райлікарні. У 1973-1974 голов. лікар Чаплинськ. лікарні. У 1974-1979 терапевт міськ. поліклінік. У 1979-1996 заст. голов. лікаря, з берез. 1996 голов. лікар 17-ї міськ. лікарні. Делегат Всесоюз. з'їзду лікарів (Орел, 1986), уч. наукових конференцій. Вивчає проблеми застосування ЕОМ в обстеженні працівників гірнич. промисловості.

Мельник Олександр Олександрович (8.6.1953, Волинська обл.). Відом. історик Криворіжжя, археолог. Зак. КГРІ (1979), курси археологів (1983). Вихованець СШ № 71. У 1970 електрик ЛРРЗ. Уч. бойових дій в Єгипті у 1973. З 1975 професійний археолог. Навчався в аспірантурі. У 1983-1987 очолював археологіч. загін, у 1987-1991 експедицію міськ. музею. Знавець стародавньої історії Криворіжжя. Керував розкопками майже 100 курганів, описав майже 1 тис. стародавніх поховань. Виявив кілька стародавніх поселень і стоянок на території Криворіжжя. Дослідник легенд і фольклору Криворіжжя. Дослідні звіти про експедиції зберігаються в НАН України. Художник, різьбяр по каменю і дереву. Уч. виставок. Роботи зберігаються у музеях і приват. колекціях. Уч. наук. дебатів про походження Кр. Рогу. Уч. 3-х міжнарод. виставок "Кам'янці". Автор книг, статтей з історії Криворіжжя. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом" (2000).

Мельник Степан Федорович (6.3.1906, Широке-14.12.1998, Кр. Ріг). Засл. шахтар України (1956). Зак. курси КГРІ (1947). З початку 20-х гірник шахт МЮД, № 6, "Центральна" ШУ "Інгулець". Уч. ВВВ з лип. 1941. У 1947-1957 гірнич. майстер ш. "Центральна" РУ "Інгулець". Актив. учасник відбудови. Один з керівників впровадження нової техніки і технологій. Серед перших використав спосіб підривання гірнич. виробіток, так званий "Інгулецький вруб". Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 2 ст., Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Мельников Володимир Тимофійович (18.6.1932, Владимирська обл.-12.1.1984, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1959-1984 електромонтер СПЦ №1, блюмінгу-3 ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, Трудової Слави 3 ст.

Мельников Всеволод Андрійович (22.8.1891, Ростов-1956, Кр.Ріг). Проф. (1935). Зак. Донецьк.політех. ін-т (1919). У 1919-1920 інж. з-ду "Тадо", у 1920-1921 геолог в Новочеркаську. У 1921-1942 викладач, доцент, зав. кафедрою, декан гірнич. фак-ту Донськ.-Новочеркаськ. індустр. ін-ту. Під час окупації Новочеркаська перебував у концтаборі. У 1943-1944 нач. техбюро ком-ту "Ростоввугілля". У 1944-1956 проф., декан гірнич. фак-ту КГРІ. Автор 10 підручників, 40 наук. праць з проблем гірнич. механіки. У 1939 підготував доктор.дисертацію про постачання шахт пневматич. енергією, однак рукопис знищили агенти гестапо під час арешту в Новочеркаську.

Мельников Валентин Петрович (31.8.1934, Вінницька обл.). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1956). У 1956-1972 гірнич. майстер, нач. дільниці, нач. ш. "Північна", у 1972-1977 голов. інж., у 1977-1993 ген. директор РУ ім. Кірова. Уміло керував видобувним процесом, впроваджував нову техніку. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Мельников Дмитро Федорович (1.9.1882, Ростов. обл.-6.1.1937). Укр. геолог. Зак. Петроград. гірнич. ін-т (1914). Уч. рев.подій 1905-1907. У 1914-1920 гірнич. інж. у Донбасі і Кузбасі. У 1921-1923 заст. нач. "Укрторфу". У 1923-1929 нач. Київ. гірнич. округу. У

1929-1932 нач. Геологіч. служби України. З 1933 ректор Київ. ун-ту. Вивчав проблеми руд. родовищ Кривбасу. Жертва сталінськ. репресій.

Мельников Микола Васильович (28.11.1909, Сарапул-7.12.1980, Москва). Герой Соц. праці (1979). Акад. АН СРСР (1962), проф. (1952), Д. Т. Н. (1950). Зак.Свердловськ. гірнич. ін-т (1933). З 1947 директор Ін-ту комплекс. освоєння надр АН СРСР. Вивчав проблеми розробок глибоких горизонтів Кривбасу, комплекс. використання родовищ руди. Держ. прем. СРСР (1946, 1979). Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора (3), "Знак Пошани".

Мельников Михайло Сергійович (1909/1910, Росія- (?), Калінінград). Держ. керівник. Зак. Ленінград. хіміко-технологіч. ін-т. У 1937-1940 нач. техвідділу. У 1940-1941 2-й секретар Дзерж. райкому КП(б)У. Один з організаторів евакуації підприємств р-ну на схід. У 1941-1943 працював на Уралі. У 1944-1954 1-й секретар Дзерж. райкому КПУ. Керував відбудовою р-ну. У 1954 виїхав до Калінінграда (обл.), де очолив колектив цемент. з-ду. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.Подальша доля невідома.

Мельников Олексій Дмитрович (3.03.1914, Свердлов. обл.). Герой Рад. Союзу (22.2.1944). Освіта вища. Працював на лісосплаві. Уч. боїв на Хасані. Уч. ВВВ з лют. 1942. У скл. 310 гв. СП 110 гв. СД брав участь у боях за півн. р-ни Кр. Рогу. Працював на металург. з-ді у м. Сєров. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст. (2), Червоної Зірки (2).

Мельникова Антоніна Михайлівна (26.10.1942, Сумська обл.). Почес. залізничник (1994). Зак. Дніпропетров. ін-т інж. залізнич. транс-ту (1977). У 1960-1969 працювала на Забайкальськ. залізниці. З 1969 інж., ст. економіст, нач. фінансово-економіч. відділу, з 2000 заст. нач. відділу Криворізьк. відділкуа Придніпров. залізниці. Уміло впроваджувала нові умови господарювання і стабілізації фінанс. становища відділка залізниці. Має іменний годинник від міністра шляхів сполучень СРСР (1986).

Мельникова М. П. науково-аналітичні дослідження, проводилися у 1883-1884 і торкалися проблем гірнич. промисловості півдня Росії. Подані відомості про запаси руд на Криворіжжі.

Мельниченко Микола Григорович (3.4.1926, Кіровоград. обл.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. У 1942-1945 на підневільній праці в Німеччині. У 1950-1956 працював на з-ді "Червона Зірка" (Кіровоград). У 1956-1960 прац. в рад-пі. У 1960-1998 тесля, модельник, контролер, токар-карусельник КЦРЗ. Стояв у витоків з-ду. Майстер високої кваліфікації. Брав актив. участь у створенні нової техніки. Раціоналізатор і наставник. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Мельничук Світлана Леонтіївна (28.11.1949, Марі-Ел.). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1965-1976 прядильниця Саратов. фаб-ки. У 1976-1986 прядильниця Криворізьк. вовнопрядильн. фаб-ки. Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Мельничук Тарас Юрійович (20.8.1938, Ів.-Франк. обл.-29.3.1995, Чернівці). Поет. Навч. у Чернівецьк. ун-ті, ін-ті ім. Горького. У 60-ті будував гірничозбагач. ком-ти у Кр. Розі. У 1972 репресован., ,позбавлен. роботи. Збірки "Несімо любов планеті" (1967), "Із-за грат" (1982), "Князь роси" (1990). Прем. ім. В. Сосюри (1990), Держ. прем. ім. Шевченка (1992).

Меморіал на братській могилі підпільників і воїнів Рад. Армії, які загинули у 1942-1944 відкрит. у 1946 у парку залізничників по вул. Серафимовича Довг. р-ну. У 1968 встановлена стела із залізобетону. Худ. Г. Г. Хрієнко. Тепер на її місці комплекс з 5-гранітних брил, які символізують 5 прапорів, що схилилися над прахом загиблих. На гранітних плитах вибиті імена 34 підпільників, які розстріляні 29.6.1942 і 30.6.1943, 144 прізвищ визволителів з 6 гв. СК. Палає Вічний вогонь. Остання реконструкція сталася у 1983.

Меморіал на честь металургів "Криворіжсталі", які загинули у роки Великої Вітчизняної війни (1941-1945) відкрит. 8.5.1985 на територ. ком-ту. Імена 350 криворіжсталівців вибиті на граніті (9.5.1990). Пошук триває. Його ведуть працівники

музею бойової і трудової слави КМК. Пам'ятник відлитий у фасонно-ливарному цеху бригадою П. Репнікова. Основу складає прямокутна колона. У верхній частині зірка і прапор. У підніжжі фігури літнього металурга, бійця з ручним кулеметом та бійця, який кличе вперед.

Меморіал пам'яті робітників заводу гірничого машинобудування, які загинули у роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 р. р., відкрит. у квіт. 1985. Скульптор заслуж. худ. України О. В. Васякін. Чотири багнети гвинтівки символізують 4 роки війни. На стелі вибито 72 імен., над стелою напис "Воїнам заводу "Комуніст", які загинули у боях за Батьківщину". Знаходиться у сквері поблизу з-ду.

Меморіал на братській могилі по вул. Постишева відкрит. у лист. 1969. Тут перепоховані залишки воїнів-визволителів, які загинули у лют. 1944 під час боїв за Зелене містечко і КХЗ. Відомо 92 імені. Капітан Д. Крилов, лейтенант В. Захаров, А. Корнєєв, П. Прещепа. Скульптор О. І. Ярошенко. Меморіал створен. у вигляді 3-х прапорів з барельєфом і могильними плитами. Тут 9 трав. проходять мітинги трудящих Дзерж. р-ну.

Меморіал на братській могилі воїнів-визволителів у парку РУ "Суха Балка" по вул. Ватутіна в будинку №20, встановлен. у трав. 1957. Скульптор М. К. Вронський, архітектор А. Г. Олейников. В центрі мармурова скульптура воїна з прапором і жінка з вінком. Перед ними Вічний вогонь. Перед меморіалом - могили з 865 іменами. Кладовище оточене чавунною решіткою і масив. воротами.

Меморіал на братській могилі воїнів по вул. Сестрорецькій Терн. р-ну, відкрит. у 1978. Художник Ю. Ларін. Прямокутна колона, в яку врізана рука, що утримує автомат. У 1982 облицьований рожевим туфом з Вірменії. На нижній залізобет. стелі вкарбовані 345 імен, серед Героя Рад. Союзу І. Г. Ухо, бійці і командири 92 гв., 188 СД, 5 ТА, 10 гв. ПДД. В основному загинули в жовт. боях 1943. Покоїться прах учасників штурму "Могили Баба". Багато імен встановили слідопити СШ № 40.

Меморіальна дошка на будинку № 56 по вул. Леніна, встановлена у 1975. Напис повідомляє, що тут знаходилася міська Рада робітнич., солдатськ. і селянськ. депутатів і штаб Червоної гвардії (1917, 1918). Розміри 0,8х0,6 м. Виготовлена з мармуру.

Меморіальна дошка на честь з'єднань, які визволяли територію коксохім. з-ду у лют. 1944, відкрита у лют. 1985 на одному з корпусів з-ду.

Меморіальна дошка на честь Криворізьк. Ради робітничих, солдатських і селянських депутатів, яка засідала у січ.-лют. 1918.Встановлена у 1967 на будинку 12 по вул. Жовтневій. Розмір 0,8х0,6 м. Виготовлена з мармуру.

Меморіальна дошка на честь загиблих у березні 1944 учнів НСШ № 101, відкрита у трав. 1999 на будинку НСШ № 101 у сел. Зелене Інгулецьк. р-ну. Напис свідчить, що Василь Марущак, Віталій і Галина Шумакови загинули від нім. авіабомби. Імена встановили слідопити під керівництвом О. І. Прокопчука.

Меморіальна дошка, що вказує на те, що вул. 23 лютого у Терн. р-ні названа на честь Рад. Армії і Військ.-Мор. Флоту встановлена у 70-х на будинку № 23 по одноймен. вул. Виготовлена з чорн. граніту.

Меморіальне кладовище радянських воїнів та мирних жителів, встановлена у 1967 по вул. Гірників (РУ ім. Леніна). Являє алею Слави, складається з 2-х братських і 34 індивід. могил. Поховано 580 бійців, командирів 15, 28, 92 гв., 188 СД та жителів Кр. Рогу. В центрі постамент воїна з автоматом. Поховані Герої Рад. Союзу В. О. Дишинський, В. М. Симбірцев. Меморіал реконструйован. у 1975 київ. об'єднанням "Художник".

Меморіальний знак на місці розстрілу фашистами у 1941-1943 6419 мирних жителів і 820 військовополоненних, відкрит. у лип. 1999 в р-ні трампарку у Ц.-Міськ. р-ні. У гранітну глибу вмонтована сталева стела з написом, яка нагадує про трагедію часів окупації Кр. Рогу.

Меморіальний комплекс на честь робітників та службовців РУ ім. Кірова, які загинули під час ВВВ споруджен. у трав. 1975. Виготовлен. вірмен. скульптором В. Ангашяном, архітекторами О. Савельєвим і С. Бурхаджяном. В центрі постать жінки з

лавровим вінком. На задньому фоні стела з іменами 128 чол. Серед них Герой Рад. Союзу І. М. Биков. Палає Вічний вогонь. Розташован. на вул. Мелешкіна Сакс. р.ну.

Меморіальні дошки (від лат. - пам'ятний), пам'ятні плити, розетки з металу, мармуру, граніту з написом, зображенням, барельєфом на честь видатних подій, відомих людей. Серед перших М.д. у Кр. Розі встановлена на честь Я. І. Вєсніка на споруді кол. заводоуправління КМЗ. На Криворіжжі встановлено 115 М. д. Більшість присвячена рев. подіям (1917-1920), героям ВВВ (1941-1945), держ. керівникам, передовикам виробництва, діячам науки і культури.

Менгір (англ.), культова споруда у вигляді неотесаного вертикально стоячого каміння часів бронзи. Знайдені у центрі світлиця в р-ні Криворізьк. телецентру та балки Дубової поблизу с. Ганнівка.

Менеджменту кафедра Криворізького економічного ін-ту Київ. економіч. ун-ту, створена у 1992 у скл. фак-ту економіки та управління. Готує спеціалістів з розробки стратегії розвитку підприємств, проведення системного аналізу, ефективного контролю виробнич. процесів.

Мемеля, млин у давні часи на Криворіжжі.

Менделєєва вулиця, розташована у житломасиві Гданцівка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 40-х. Розвитку набула в 50-х. Довж. 310 м, ширина 7 м. Має 13 приват. будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. вченого Менделєєва Дмитра Івановича (8.2.1834, Тобольськ, 2.2.1907, Петербург). Чл.-кор. Петербурзьк. АН (1876). Зак. Петербурзьк. голов. пед. ін-т (1855). У 1865-1890 - професор Петербурзьк. ун-ту. У 1869 відкрив періодич. закон. природи, названий періодич. законом Д. І. Менделєєва. У 1869-1871 видав перший посібник “Основи хімії, у 1861 – “Органічну хімію”, провів ряд досліджень з метеорології, астрономії та повітроплавання (1876-1880), розробив гідратну теорію розчинів, винайшов новий тип бездимного пороху, вивчав проблему видобування і транспортування кам'яного вугілля у Донбасі ін. Обслуговує 4 в/з.

Менжинського вулиця, розташована у житломасиві Гданцівка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 40-х. Розвитку набула в 50-х. До 1975 мала назву вулиця 1-а Набережна Антонівка. Довж. 310 м, ширина 7 м. Має 13 будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. держ. діяча Менжинського В'ячеслава Рудольфовича (31.8.1874, Петербург-10.5.1934, Москва). Зак. Петербурзьк. ун-т (1898). Уч. рев. подій 1905, рев. 1917. У 1923 - заст. голови, з 1926 - голова ОДПУ. Обслуговує 1 в/з.

Мензаренко Микола Васильович (13.1.1935, Полтав. обл.). Засл. працівник транс-ту України (1980). Освіта середня. У 1951-1960 працював у ВКБ РУ ім. XX партз'їзду. З 1960 водій, бригадир автобази № 20 автотр-ту. Новатор виробництва. Голова ради бригадирів. Ударник п'ятирічок. Наставник. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Мензона, Голодуха і Копилова рудник, діяв на Тарапаківськ. пласту з кінця 90-х XIX ст. Основний капітал належав М. С. Копилову. Розробка велася невеликим кар'єром з кінними барабанами. Після 1903 не згадується.

Менісперм (Menispermum), рід рослин родини меніспермових. Виткі листопадні напівчагарникові ліани до 5 м заввишки. Листки щитоподібні, 3-7-лопатеві до суцільних яйцеподібних. Світло-зелені, 10-20 см шириною. Квітки дрібні, у волотях до 2-6 см довж. Плід - майже кругла чорна збірна кістянка до 8-10 см у діам., кісточки сплюснуті, місяцеподібні. Цвіте V. Розмножується насінням, кореневими паростками, живцями, відсадками. У вертикальне озеленення Кр. Рогу для декорації стін, огорож, альтанок, арок рекомендується два види: **М. канадський** з Півн. Америки і **М. даурський** зі схід. Азії. Отруйний.

“Меняю. Куплю. Продам”, інформаційний бюлетень кооперативу “Абіко” виходив у 1990-1992 тиражем 500 екз. щомісяця. Одне з перших комерційних видань у Кр. Розі.

Меренка М. Д. кавалерійський партизанський загін, діяв у 1919 у тилу деникінців в околицях Кр. Рогу. Основу складали гірники Кривбасу і селяни навколишніх сіл. Вів бої, діяв методами нальотів на військ. об'єкти денікінців. Ком-р М. Д. Меренко.

Меренко Микола Дмитрович (1893, Кр. Ріг-10.8.1941, Одеса). Керівник правоохоронців. Освіта середня. Працював на рудниках Кривбасу. Актив. уч. рев. подій у 1917. Формував загони Червоної гвардії. Один з командирів 1-го Криворізьк. комуністич. полку. Чл. ревкому. У 1919-1920 нач. повітової міліції. Під час відбудови Кривбасу вів боротьбу з бандитизмом. У 1921-1941 займав керівні госп. посади. У лип. 1941 сформував кавполк і брав участь в обороні Одеси. Загинув у бою.

Меренко Петро Дмитрович (7.1.1899, Кр. Ріг-січ. 1942, там же). Уч. рев. подій, підпілля часів ВВВ. Освіта середня. З юних років працював на рудниках Кривбасу. У верес. 1917 формував загони Червоної гвардії, брав участь у збройному повстанні січ. 1918, боях з австро-нім.окупантами. У 1919 ком-р кавалерійськ. партизан. загін, що діяв у тилу денікінців. З початку 20-х відбудовував шахти Кривбасу. Працював на ш. "Комунар" ШУ ім. Дзержинського. У серп. 1941 залишився у Кр. Розі для організації підпільної боротьби. У груд. 1941 заарештован. і після тортур розстрілян. гестапо.

Меренко Сергій Петрович (21.1.1924, Кр. Ріг-6.3.1991, там же). Уч. підпілля часів ВВВ. Освіта вища. Вихованець СШ №26. З лип. 1942 уч. підпілля у скл. групи "Дзержинець". У гестапо піддавався тортурам. Втік. Брав участь в диверсіях, збройному опорі ворогу. Уч. ВВВ з лют. 1944 у скл. 10 ПДД. До 1974 працював майстром, нач. дільниці ш. "Саксагань". Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Слави 3 ст.

Меренков Василь Юхимович (15.9.1928, Курська обл.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. У 1957-1988 муляр тр-ту "Криворіжпівнічрудбуд". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Брав участь у будівництві важливих промоб'єктів. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Меренков Віктор Олексійович (1.9.1923, Орел-14.12.1975, там же). Герой Рад. Союзу (23.2.1945). Зак. Сталінград. авіашколу. (1943). Уч. ВВВ з серп. 1943. У скл. 897 ВАП 288 ВАД визволяв Кр. Ріг. В небі Кр. Рогу здійснив 16 б/вильотів. Всього 166 б/в 22 збит. літаків. В арм. до 1953, підполковник. Меморіал. дошка в Орлі. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (3), О. Невського, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Мереживо, текстильний виріб (ручної або машинної роботи) без тканної основи, в якому ажурний малюнок утворюється в результаті переплетіння ниток. Застосовується в основному для оздоблення білизни, одягу. Один з видів народної творчості, широко розповсюджен. на Криворіжжі до 70-х.

Мережівка (мерея), інструмент для обробки шкір та виготовлення з них одягу у давнину на Криворіжжі.

Мерецкова вулиця, розташована у житломасиві Гданцівка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 40-х, розвитку набула в 50-х. До 1975 мала назву вулиця Нижня Антонівка. Довж. 1,4 тис. м, ширина 7 м. Має 102 приват., 59 держ. будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь Героя Рад. Союзу (1940) Мерецкова Кирила Опанасовича (7.6.1897, Моск. обл.-40.12.1969, Москва). Маршал Рад. Союзу (1944). Зак. Військ. акад. РСЧА (1921). У 1940-нач. Генштабу, з 1941-заст. наркома оборони СРСР. Під час ВВВ командував арм., фронтами, групою військ. У 1955-1964 - пом. міністра оборони СРСР. Нагородж. орд. "Перемога".

Мерзлікін Анатолій Стефанович (24.4.1939, Кр. Ріг). Засл. металург України (1989). Освіта середня. У 1958-1994 агломератник аглоцеху ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник і раціоналізатор. Виробничі норми перевиконував на 120-130%. Засл. працівник ком-ту "Криворіжсталь" (1989), почес. металург СРСР (1989). Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Мерзлякової земельні володіння, розташовувалися на початку XX ст. поміж сучас. селами Валове і Кудашівка. Землі обробялися наймитами, вирощувалися високі на ті часи врожаї зернових. Економія припинила існування з початком гром. війни.

Меридіан (від ласт. meridianus - південний) **географічний,** лінія січення поверхні земної кулі плоскістю, проведеною через будь-яку крапку земної поверхні та осі оберту Землі.

Започатковий меридіан, від якого ведеться рахунок географічн. довготи прийнято Грінвіцький меридіан, який проходить через Грінвіч (біля Лондона).
Меркулова вулиця, житломасиву ст. Мудрьона Сакс. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула в 60-70-х. Довж. 742 м, ширина 7 м. Має 12 будинків держ. сектору, проживає 31 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь скульптора Меркулова Сергія Дмитровича (7.11.1881, Вірменія-8.6.1992, Москва). Народ. художник СРСР (1943). У 1902-1905 навчався в Акад. мистецтв в Мюнхені. Зняв посмертні маски з Л. М. Толстого, В. І. Леніна, М. М. Свердлова, В. В. Маяковського. Пам'ятник В. І. Леніну (Київ). Держ. прем. СРСР (1941, 1951).Обслуговує 69 в/з.
Меркунов Микола Дмитрович (4.10.1958, Кіровоград. обл.). Військ. журналіст. Зак. Свердлов. вище військ. уч-ще (1982). Служив у Серед.-Азіат. ВО, Групі рад. військ у Німеччині, Уральськ., Київ. ВО. Заст. ком-ра роти, ст. інструктор культмас. роботи дивізії. У червні 1994-лют. 1995 брав участь у миротворчій місії в Боснії. Відзначен. медаллю ООН "За службу миру". Зав. відділом військ. газ. "Слава і честь", спецкор по Криворізьк. гарнізону.
"Меркурий", газета виходить з серп. 1996. Подає торговельну, юридичну інформацію, рекламу, телепрограму. Засновник В. А. Шестопалов. Виходить раз на тиждень тиражем 2-3 тис. екз.
Меркушев Василь Опанасович (25.4.1910, Удмуртія-20.8.1974, Іжевськ). Герой Рад. Союзу (2.9.1943). Зак. Військ.-політ. акад. (1941). В арм. з 1931. Уч. ВВВ з червня 1941. Ком-р 270 ВІП 203 ВІД брав участь у визволенні півн.Кр. Рогу. Нагороджж. орд. Леніна (2), Червоного Прапора, Червоної Зірки.
Мертва голова (Acherontia atropos), метелик родини бражникових. Довж. до 6 см, розмах крил до 13 см. Гусінь (довж. до 15 см) живиться листям посльонових, в т. ч. картоплі, іноді метелик залазить у вулики і поїдає мед. У метелика на спині жовтий малюнок, що нагадує череп (звідси й назва "мертва голова"). Як рідкісний вид занесений до Червоної книги України.
Мертве повітря, суміж вуглекислого газу та азоту, яка утримується у руднич.повітрі у значно більшій пропорції ніж в атмосфер. повітрі. Появі сприяють процеси окислення, розкладення лісоматеріалів, виникнення азоту і воглекислого газу.
Мертвоїд (Tilphidae), жук роду твердокрилих. Довж. 12-23 мм. Має чорне, буре забарвлення. Вусики булавовидні. Надкрила часто залишають вершину черевця відкритою. Більшість видів живляться падлом. На Криворіжжі зустрічається 4 види.
Мертвоїдові (Silphidae), родина жуків. Довж. тіла 1,5-35 мм. Понад 500 видів, в Україні - понад 30. І жуки, і личинки живляться падлом, личинками ін. комах (зокрема, знищують гусінь шкідників с/госп.), рослинами (ушкоджують буряки, капусту та ін. с/госп.культури).
Мертелі (нм., лат.), тонкоподрібнені, вогнетривкі суміші, які використовуються з додаванням води для зв'язування вогнетривких виробів у кладці та заповнені швів. Використовується на гірнич. комбінатах і КМК.
Меруліус шкірястий (Merulius corium Fr.), гриб. Плодові тіла розпростерті, з відігнутим у вигляді шапки краєм; м'які, тонкі, шкірясті, білі, сіруваті, волосисті, з ледве помітними концентричними зонами. Гіменофор сітчасто-пористий, з неглибокими порами, спочатку білий, потім блідо-рожевий до рожево оранжевого, зрідка світло-коричневого. Гіфи тканин переплетені, товстостінні або тонкостінні, без пряжок, 3-6 завтовшки; субгіменіальні гіфи тонкостінні, 2,5-3 ц, завтовшки. Спори безбарвні, видовжено-овальні, майже циліндричні, з одного боку трохи приплюснуті, 6-7,5 х 3-3,5 ц. На Криворіжжі росте на мертвій деревині гілок і стовбурів дуба (Quercus), у дубових лісонасадженнях, польових лісосмугах, часто поодиноко (червень-лист.).
Мершавцев (Маршавцев) Федір Матвійович (20-ті,XX ст. Полтав. обл. - 1903, Кр. Ріг). Видат. садівник. Зак. Петербурзьк. мореплавне уч-ще. Уч. 2-х кругосвітніх плавань. Уч. Кримськ.війни 1853-1856. Кап.-лейтенант. Герой оборони Севастополя, 2 поранення. З

1857 у Кр. Розі. Заклав великий фруктовий сад на правому березі р.Саксагань. Саджанці виписував у Римі, Амстердамі. Створив перший у Кр. Розі фонтан. Вважався кращим садівником Півдня України. На місці саду утворився міськ. парк. Будинок М. визнаний пам'ятником історії (1997). Могила знесена у 20-х під час реконструкції вул. Глинки. Нагородж. орд. Св. Анни 3 ст., Св. Станіслава 2, 3 ст.

Мершавцева дитячий будинок, створен у лют. 1919 за дорученням повітового ком-ту КП(б)У. Перебувало більше 100 дітей, батьки яких загинули у 1914-1918. Все майно отримано шляхом конфіскації у багатих городян. Завідувала П. І. Лугова.

“Месники” підпільна група патріотів діяла у Кр. Розі з осені 1941 по лют. 1943 під керівництвом Ю. М. Козаченка. Месники вели боротьбу з окупантами у Кр. Розі та його околицях. До скл. входили Ю. Щербак, І. Москаленко, С. Косиков, О. Козлова, М. Стадник, В. Фомичов, П. Свириденко, М. Карачинський, В. Шевченко, П. Півень, О. Чорна ін. Проводили диверсії, розповсюджували листівки, визволяли полонених, готували збройний виступ проти фашистів. У лют. 1943 видані зрадником Городецьким і більшість підпільників загинуло у катівнях гестапо. Поховані у братській могилі у парку залізничників.

Метагаллуазит, мінерал класу силікатів. Зустрічається на Першотравнев. родовищі Кривбасу.

Металевий податливий анкер, створен. науковцями КГРІ у 80-х. Дозволяє замінити арочну метал.кліп анкерной. Сприяє економії металу на 1 км виробок 100-200 т, підвищує продуктивність праці.

“Metal Force” (“Метал Форс”), український музичний журнал, заснован у Кр. Розі приват. підприємством у жовт. 1999. Виходить щомісяця тиражем 5 тис. екз.

Металеві конструкції, будівельні конструкції, що використовуються в каркасах споруд, буд. індустрія Криворіжжя виготовляє багато видів М. к. і широко використовує у будівництві.

“Металіст” багатотиражна газета, орган центральних мехмайстерень видавалася з 23.6.1932 по 1934. Перейменована у “Механізований Кривбас”.

“Металіст”, завод діяв з лист. 1959, виник у результаті реорганізації артілі “Червоний металіст”. Займався випуском деталей для міськ. водопроводу, газових приладів. У берез. 1961 реорганізован. у міськпромком-т. Директор М. І. Мартинюк.

Металоконструкційний цех ком-ту “Криворіжсталь,” створен. у 1938 у вигляді дільниці з виготовлення нестандартних металоконструкцій і технологіч. обладнання. У серп. 1941 обладнання вивезене до Н/Тагілу. У 1944 відновлен. як цех. У 1949 перейменован. у ремонт.-монтажн. цех, у 1960 - у котельно-монтаж. цех. Сучас. назву має з 1969. Займається виготовленням металоконструкцій. Пл. 13,8 тис. кв. м. Потужність 5,4 тис. т. Начальники М. П. Северинчук, Д. І. Плосконос, Г. Ф. Колісниченко, М. М. Дубров, М. В. Гужов, В. М. Самойлов.

“Металопобутремонт”, артіль існувала у 1945-початок 60-х. Займалася випуском побутових відер, хлібних форм, корит, посуду, дитяч. іграшок. Працювало до 60 чол.

“Металург”, готель відкрит. у 1930-1931 на замовлення тр-ту “Руда”. Першими мешканцями були нім. та америк. спеціалісти, які брали участь у будівництві КМЗ. У 50-х архітектори В. Суманєєв, В. Млинарич, Ю. Сич здійснили реконструкцію. Проживали почесні гості Кр. Рогу. Серед них акад. І. Бардін, артисти Ю. Гуляєв, Є. Вєснік, Д. Ойстрах, генерали Г. Корчиков, П. Чирков ін. Перебуває у стадії реконструкції.

“Металург Кривбасу”, багатотиражна газета з-ду “Криворіжсталь” виходила у 1937-1941. Розповідала про життя і діяльність підприємства, виступала застрільником стахановськ. руху.

“Металург”, стадіон відкрит у 1970. Пл. 9,5 га. Має основне і запасне футбольні поля. Зали ігровий, штанги, боксу, боротьби, легкої атлетики, тенісний корт, хокейне поле, трибуни на 37,5 тис. місць. Одна з кращих спорт. споруд України. Місце офційних виступів футбол. ком-ди “Кривбас”. Має радіоточку, штучне освітлення, встановлене на 4-

х типових вежах. Місце масових заходів. У 1999 проведена реконструкція за вказівкою ПФЛ України, УЄФА. Розташован. по пр. Металургів у Дзерж. р-ні.

“Металург” стадіону меморіальна дошка, встановлена на фасаді у 1970. Надпис на мармурі свідчить, що ця споруда побудована на честь 100-річчя з дня народження В. І. Леніна.

“Металург” футбольна команда РУ ім. Дзержинського, існувала з трав. 1945 по квіт. 1959. Уч. чемпіонатів України, грала на стадіоні “Гірник”. Стала базою для створення міської футбол. команди. Тренер Г. К. Маликов. Серед відом. у Кр. Розі футболістів В. Лисак, М. Палецький, О. Ясиненко, Д. Приступа, М. Колбасов ін.

“Металурги”, триптих художника-мозаїсти Г. П. Бахмутова встановлен. на території КМК у 1974. Являє історію підприємства, з допомогою місцевих мінералів відтворюється героїч. шлях колективу з дня заснування. В центрі 3 постаті металургів, по боках мозаїчні зображення представників основних професій, викарбовані нагороди з-ду “Криворіжсталь”, подані виробничі показники.

Металургів и гірників міська організація профспілок,бере початок від Центральн. комітету профспілок гірничоруд. промисловості Півдня, утворен. у 1938. Під такою назвою діяв до 1948. У 1948 створен. міськком профспілки металург. промисловості. Сучас. назву має з 1992. Проводить об'єднання, соціальний захист, захищає права членів спілки. До скл. входять 63 первинні організації, діють 465 цехових організацій, 3410 профгруп, які об'єднують 150730 чол. Голови з 1967 І. М. Бурлуцький, І. С. Рєзніченко, А. Г. Ожинченко, В. І. Паршин, Є. О. Усов, А. К. Макаренко.

Металургійний кокс, див. **кокс.**

Металургів, проспект, в мкрн. Соцміста Дзерж. р-ну. Закладен. у середині 30-х. З'єднував житломасив з проммайданчиком КМЗ. Розвитку набув в 50-70-х. Кілька разів піддавався реконструкції. Довж. 2,4 км. Пл. 43,2 тис. кв. м. Кількість будинків 23. Розташовані управління “Криворіжгаз”, ставки КМК, стадіон “Металург”, друкарня, редакція газ. “Червоний гірник”, універмаг. Обслуговують 6, 27, 50 в/з.

Металургів проспекту, бульвар закладен у середині 80-х. Пл. 3,8 га. Місце відпочинку городян.

Металургів проспекту, сквер розташован. поблизу універмагу в Дзерж р-ні. Закладен у 1969. Обладнан. пішохідними доріжками, місцями для відпочинку. Пл. 2,3 га.

Металургійний технікум, відкрит. у трав. 1959 як вечірній. У лют. 1965 реорганізован. у металург. тех-м з денним і вечірнім відділеннями. У груд. 1986 ліквідоване вечірнє відділення, впроваджена заочна форма навчання. У червні 1997 ліквідован. шляхом утворення технікуму Держ. металург. Академії України. Перший набір складав 300 чол., тепер навчається більше 1 тис. чол. За час існування підготовлено до 10 тис. спеціалістів. Має сучас. навчально-виробничу. базу, майстерні, бібліотеку, гуртожиток ін. Розташован. по вул. Семашко в Дзерж. р-ні.

Металургійний факультет Державного інституту підвищення кваліфікації та перепідготовки керівних кадрів і спеціалістів металургійного комплексу України, створен. у 1998. Приймаються особи з вищою освітою металург. профілю. Зарахування проводиться за результатами тестів і співбесіди. Здійснюється підвищення кваліфікації фахівців за індивідуал. і типов. програмами. Спеціальність, яку вже має абітурієнт, повинна відповідати обраному напряму перепідготовки. Після закінчення навчання і захисту дипломного проекту видається диплом держ. зразка і друга вища освіта. Навчання проводяться за очно-заочною формою 2 роки. Курс складається з 4-х семестрів по 5 місяців кожний. Всі студенти проходять 150-годину програму роботи на комп'ютерах. Готуються спеціальності металургія чорних металів, банківська справа, обробка металів, менеджмент організації. Декан Криворізьк. фак-ту проф. О. Д. Учитель.

Металургійний факультет Національної металургійної академії України, веде початок з жовт. 1962 від Криворізьк. вечірнього фак-ту при Дніпропетров. металург. ін-ті. Ініціатива створення належала директору КМЗ М. С. Галатову та секретарю парткому М.

С. Пічужкіну. Готувалися спеціалісти для зд-ду “Криворіжсталь”, гірничозбагач. ком-тів. У 1968 перші 150 випускників одержали дипломи за фахом механічного обладнання металург. з-дів, металургії чорних металів, прокатного та ливарного виробництв, хіміч. технології твердого палива. У 1992 увійшов до скл. Дзерж. металург. академії. До скл. фак-ту входять кафедри фундамент. та соціально-економіч. дисциплін, металург. технологій та електромеханіч. обладнання з-дів. Вони ведуть ліцензійну підготовку за пірометалургійним, хімічної технології та інженерії, інженерною механікою, металообробки та електромеханіки напрямками. Готує спеціалістів за фахами металургії чавуну, металургії сталі, ливарного виробництва чорних і кольорових металів, хіміч. технології палива і вуглецевих матеріалів, обробки металів тиском, металург. обладнання, електроприводу та автоматизації промислових установок і технологіч. комплексів. У 1993 створен. учбово-виробничий комплекс під назвою Криворізька вища металургійна школа у скл. фак-ту, ком-ту “Криворіжсталь”, металург. тех-му, СПТУ №№ 31, 45, 66. На 1.9.1999 контингент студентів фак-ту становив 1087 осіб. До 1999 денна форма навчання у Кр. Розі 2 роки, а потім студенти переводилися до базового вузу у Дніпропетровськ. Саме тоді фак-т одержав право денної підготовки студентів у Кр. Розі за спеціальностями металургії чорних металів та електроприводу і автоматизації промислових установок і технологіч. комплексів. Фак-т став головним постачальником інж. кадрів для металург. та суміжними з нею промисловості регіону. Навчальний процес забезпечують 68 викладачів, серед них 5 докторів і професорів, 33 доценти. Майже всі мають досвід роботи на виробництві. За період існування підготовлено понад 3 тис. спеціалістів. Розташован. по вул. Революційній у Дзерж. р-ні. Декани В. Ф. Кушнирьов, Б. В. Боклан, О. Д. Учитель.

Металургія (від грецьк. - добуваю руду, обробляю метали), галузь науки, техніки і промисловості, яка охоплює процеси отримання металів з руд та ін. матеріалів, зміна хімічного складу, структури та властивостей металічних сплавів, надання металу призначеної форми. Чорна металургія є одна з основних галузей промисловості Криворіжжя.

“Металургремонт” № 2, акціонерне товариство, створене у жовт. 1972 як Криворізьке спеціалізоване управління № 2 тр-ту “Укрметалургремонт”. Здійснювало ремонтно-будівельно-монтажні роботи на промспорудах та фундаментів з-ду “Криворіжсталь”. Працювало 600 чол. У 1980 створен. цех кам'яного литва у скл. 100 чол., який з 1990 переведен. КЦРЗ. У 1990 працювало 1 тис. чол. У жовт. 1994 створене акціонерне тов-во, де працює 632 чол. У 2001 працювало 108 чол.

Метаморфоз, 1. У рослин - видозмінення вегетативних органів внаслідок їх пристосування до виконання тих або інших функцій в певних умовах існування. Напр., М. стебла в кореневище або цибулину, листка - в колючку або вусики. 2. У тварин - перетворення організму, що пов'язане з різкою зміною умов існування і способу життя під час його індивідуального розвитку. Напр., перетворення пуголовка в жабу, гусені в лялечку.

Метелики, лускокрилі (Lepidoptera), ряд комах. Мають 2 пари крил (розмах 3,25-270 мм), вкритих дрібними лусочками (звідки й друга назва), що зумовлюють яскраве і різноманітне забарвлення. Понад 150 тис. видів, в Україні - бл. 5 тис. Дорослі М. живляться нектаром квітів, соками плодів, гниючими речовинами тощо або зовсім не живляться. Личинки (гусінь) більшості М. рослиноїдні, у деяких видів - хижаки.

Метелиця, давній обрядовий танок на Криворіжжі під час зимових свят.

Метеорологічна станція, заклад для постійного метеорологіч. нагляду за станом атмосфери та земної поверхні Криворіжжя. М. с. обладнана вимірювальними приладами для визначення температури, тиску, вологості повітря та ін. метеорологіч. елементів. Криворізька М. с. знаходиться у Криворізьк. аеропорту.

Метеорологія (від грецьк. небесні явища і ...логія), наука про земну атмосферу та процеси, які в ній відбуваються. Вивчає склад та будову, вагообіг і фазові перетворення води, рух повітряних мас, електричні, оптичні явища атмосфери, теплообіг та тепловий

режим в атмосфері і на земній поверхні. Сформувалася у 2-й половині XVIII ст. Наукові спостереження на Криворіжжі почалися із середини 20-х. М. с. аеропорту - єдина установа, яка повідомляє про погодні умови в регіоні.

Метеостанція Кривого Рогу діяла з 1881. Споруджена на кошти акціонерн. тов-ва Криворізьк. руд за ініціативою О. М. Поля. Вивчала і прогнозувала погодні умови, служила інтересам промисловців, мала науково-практичне значення. Докладних історич. відомостей не виявлено.

Метляк, давня назва метелика на Криворіжжі.

Метод фотопружності у підземній урбаністиці, розроблен. науковцем КГРІ Г. Л. Турабелідзе на початку 80-х. Дозволяє зменшити площу забудови промпідприємств.

Метрика, посвідчення особи у давнину на Криворіжжі.

Метрологічний центр ком-ту "Криворіжсталь", створен. у січ. 2000 на базі Центр. метрологіч. лабораторії, утвореної у берез. 1980 шляхом реорганізації заводської метрологіч. лабораторії, яка почала діяти у берез. 1972. Має установки для сортування, калібровки, перевірки засобів вимірювальної техніки. Здійснює нагляд за станом вимірювальної техніки. Начальники Ю. І. Бургутін, Е. І. Есаулов, В. П. Живанов, В. О. Драшко.

Метциг Курт (25.1.1911, Німеччина) Проф. Нім. кінорежисер У кіно з 1933. Актив. уч. опору фашизму. Керівник кіностудії ДЕФА. Лауреат 5 нац. прем. НДР. У 1967 поставив фільм "Прапор Кривого Рогу".

МЕФ-1, магнітно-електричний пиловловлювач створен. спеціалістами ін-ту ВНДІБПГ у 80-х. Призначен. для очищення від пилу викидів фабрик огрудкування заліз. руд. Продуктивність 2 куб. м/сек. Вперше впроваджен. на аглофаб-ці НКГЗК.

Мефодія-перепелятника, народна назва 3 липня на Криворіжжі. Символізує достигання зернових.

Меха Аркадій Тимофійович (21.4.1919, Кіровоград. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. Уч. ВВВ у скл. частин МВС. У 1958-1974 машиніст верстатів вогневого буріння рудника НКГЗК. Випробував нову бур. техніку. Раціоналізатор. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Делегат XIII з'їзду КПУ. Нагородж. орд. Леніна.

"Механізатор", садівницьке товариство, управління механізації об'єднання "Кривбасрудоремонт" закладене у 80-х в Терн. р-ні. Пл. 1,1 га. Має 24 ділянок.

"Механізатор", садівницьке товариство, УМ №2 СУ № 456 тр-ту "Дніпроелектромонтаж" закладене у 70-х в Довг. р-ні. Пл. 3 га. Має 58 ділянок.

"Механізатор", садівницьке товариство УМ № 1 тр-ту "Криворіжбудмеханізація" закладене у 70-х в Довг. р-ні. Пл. 4,6 га. Має 98 ділянок.

Механізм чистки стояків розроблен. науковцями КГРІ під керівництвом А. П. Кононенка у кінці 70-х. Використовується для чистки коксових печей.

Механізована дистанція вантажно-розвантажувальних робіт Криворізьк. відділка Придніпров. залізниці створена у берез. 1965. Забезпечувала завантаження, розвантаження вагонів, сортування вантажів. Працювало 350 чол. Діяли Криворізьк., Апостолівськ., Нікопольськ. П'ятихатськ. виробничі дільниці, до скл. входило 12 опорних станцій Кр. Ріг-Головний, Кр. Ріг-Західний, Божедарівка, Девладове, Апостолове, Єлізарове, Лошкарівка, Нікополь, Мирова, Марганець, П'ятихатки, Жовті Води-2. У розпорядженні перебувало 70 механізмів. Розформована у червні 2001.

Механізована надбункерна решітка з віброприводом, створена науковцями КГРІ на початку 80-х. Призначена для пропуску у приймальні бункери насипних вантажів різних розмірів та вологи. Використовується у гірнич. промисловості.

Механізована пересувна система, розроблена науковцями КГРІ у середині 80-х. Призначена для транспортування і завантаження гірнич. маси у залізничні вагони. До скл. входять дробарки, збірно-розбірний магістральний конвейєр і перевантажувальний комплекс. Широко використовується у гірнич. промисловості Кривбасу.

Механіко-машинобудівний факультет Криворізьк. техніч. ун-ту створен. у 1964 у скл. КГРІ. Готує спеціалістів з технології машинобудування, гірнич. машин і комплексів. До скл. входять кафедри гірнич. машин; гірнич. механіки; теоретич. і прикладної механіки; автомобілей та автомобільн. госп-ва, технології машинобудування; металорізальнх верстатів та інструментів; фізичного виховання. Навчається понад 800 студентів, працює понад 100 викладачів. За час існування підготовлено більше 4 тис. спеціалістів.

“Механобр” ін-ту міська філія, утворена за наказом Мінчормету СРСР та рекомендацій 2-ї Криворізьк. партійно-техніч. конференції (1948) у 1952 з метою проведення наук.-дослід. робіт по збагач. бідних руд. Ще у 1924 Ленінград. ін-т “Механобр” почав досліди по збагач. відвалів криворізьк. некондиційних руд. У 1930-1935 разом з Дніпропетров. НДГРІ проводив дослідження по збагач. руд Кривбасу. У 1932 стала до ладу 1-а дослід. збагач. фаб-ка у Кривбасі на РУ ім. К. Лібнехта. У філіалі працювало 50 фахівців. У 1957 приєднався до ін-ту “Механобрчормет”. Директор філії М. П. Кожанов.

“Механобрчормет”, науково-дослідний і проектний інститут по збагаченню та агломерації руд чорних металів, створен. у 1956 на базі лабораторії збагачення НДГРІ, групи проектувальників ін-ту “Кривбаспроект”. У 1957 приєднана філія ін-ту “Механобр”. Займається аналізом речового скл. мінерал. сировини, розробкою магнітних, гравітаційних, флотаційних, спецтехнологій переробки сировини, виготовленням дослід. зразків обладнання, проектуванням промоб'єктів. Є головним в Україні з підготовки корисних копалин, їх комплексного використання, здійснення авторського нагляду за будівництвом пром. об'єктів. Виконує замовлення України, країн СНД, зарубіжжя. Підтримував творчі зв'язки з США, Францією, Японією, Канадою, Німеччиною, Індією, Нігерією, Бразилією ін. За роки існування розроблені проекти 33 збагач., 10 огрудкувальн., 3 агломерац. фаб-к загальн. потужністю 100 млн. т концентрату, 54 млн. т окатишів, 4,5 млн. агломерату щорічно. Виготовлено 2 тис. проектів, 1,3 тис. наук.-дослід. робіт. Серед основних фабрики ПівдГЗК, НКГЗК, ПівнГЗК, ЦГЗК, ІнГЗК, Полтав., Лебедин., Чіатур., Михайлівськ., ГЗК. Створено більше 100 видів технологіч. обладнання для збагач. та огрудкування руд.

“Механомонтаж-210”, Криворізьке управління ВАТ “Дніпромеханомонтаж” виникло у 1950 як Криворізьк. дільниця Запорізьк. управління Моск. тр-ту “Союзмонтажбуд”. Здійснює будівельно-монтажно-ремонтні роботи на гірнич. і металург. підприємствах Кр. Рогу. У 1953 реорганізоване у Криворізьк. дільницю Дніпропетров. управління “Союзмонтажбуд”. У 1954 утворене Криворізьк. управління “Металургмонтаж-210” тр-ту “Дніпрометалургмонтаж”. У 1992 утворене Криворізьк. управління “Механомонтаж-210”. З 1995 має сучас. назву. Працює до 300 чол.

Мец Юрій Семенович (20.8.1930, Херсон. обл.). Проф. (1987). Д. Т. Н. (1986). Зак. КГРІ (1953). У 1953-1955 нач. вибух. цеху Каракубськ. РУ у Донбасі. У 1955-1986 зав. лабораторією, відділом вибух. і відкрит. гірнич. робіт НДГРІ. З 1986 зав. кафедрою КГРІ/КТУ. Впровадив нове фізичне явище - вибухову стомленість гірнич. порід. Розробив теорію гранулюваних вибух. речовин для кар'єрів, шахт. З 1995 член-кор. АГНУ. Держ. прем. України (1997) за створення. ресурсозберігаючих вибухових технологій при розробці родовищ корис. копалин. Підготував 9 канд. наук. Голова спеціалізованої. ради по захисту канд. і доктор. дисертацій КТУ. Автор 260 наук. праць, 3 книг, володар 60 автор. свідоцтв і винаходів.

Меценат, особа, яка займається благодійною діяльністю. Назва пішла від імені сподвижника імператора Августа (74-64 ст. до н. е.). На Криворіжжі меценати В. Маленко, П. Гурмаза, В. Сичов, В. Балакін.

“Меч”, літературно-художній додаток до газ. “Дзвін”, виходив у лист. 1941.

Мечников Юрій Петрович (18.7.1937, Київ). Відом. геолог. Зак. Львів. ун-т (1959). У 1959-1973 ст. геолог геофізич. експедиції. У 1973-1974 геолог геологіч. партії № 17 Кіровськ. експедиції. У 1974-1984 викладач кафедри геології КГРІ. У 1984-1995 ст. геолог надглибокого буріння. З 1995 геолог Криворізьк. комплекс. геологіч. партії. Брав участь у

складанні геологіч. карт, досліджував Петрівське, Артемівське родовища, Алданський щит. Вивчав глибинну будову Кривбасу. Автор 23 фундаментальних геологіч. звітів, 16 наук. статтей. Уч. всесоюз. геологіч. нарад.

Мечникова вулиця, житломасиву ім. Горького Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Довж. 213 м, ширина 7 м. Має 4 приват. будинки, проживає 14 чол. Вкрита відсівом. Названа на честь відом. біолога Мечникова Іллі Ілліча (15.5.1845, Харків. обл.-15.7.1916, Париж). Заснував бактеріологіч. станцію. Нобелівська прем. (1908). Обслуговує 17 в/з.

Мешканов Олександр Федорович (1910-?). Гірнич. керівник. Освіта вища. У 1954-1957 нач. ш. "Комунар" РУ ім. Дзержинського. Уч. відбудови рудника. Умілий організатор процесу видобутку руди. Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Мєшков Ілля Михайлович (1883(?)-кінець 40-х, Кр. Ріг). Уч. рев. подій. Освіта н/середня. З 1903 служив на ЧФ. У 1905 у скл. екіпажу броненосця "Потьомкін" брав участь у збройному повстанні. Після роззброєння корабля в Румунії залишився в еміграції. Плавав матросом на грецьк. пароході. У 1917 повернувся в Росію. Уч. гром. війни. У 30-х працював на Криворізьк. коксохім. з-ді.

Мещенко Надія Опанасівна (1939, Волинська обл.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. З початку 60-х працювала плиточницею БУ № 2 тр-ту "Криворіжжитлобуд". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Брала участь у будівництві багатьох об'єктів, систематично перевиконувала виробничі завдання. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Мигань, народ. назва бузку у давнину на Криворіжжі.

Мигдаль (Amygdalus), рід листопадних кущів або невисоких дерев родини розових. Близько 40 видів. Листки чергові, ланцетні, пильчасті, розташування чергове. Квітки поодинокі або у щитках, білі або рожеві. Плід - кістянка з опушеним оплоднем. Цвіте IV. Розмножується насінням і паростками. На Криворіжжі в дикорослому стані поширений **М. степовий, бобчук** - кущ вис. 30-50 см. Квітки невеликі, пелюстки яскраво-рожеві. Плід вкритий повстю, яйцевидноокруглий, трохи сплюснутий. Цвіте IV-V. Зустрічається часто по степових схилах балок. Угруповання М. степового підлягають охороні, занесені до Зеленої книги України. В озелененні Кр. Рогу широко використовується **М. трилопатевий** - деревце до 5 м заввишки з махровими рожевими квітками, до 2,5 см у діам. Перспективні **М. низький** або **степовий; М. звичайний** - дерево до 4-8 м заввишки, квітки білі або світло-рожеві, плід 3-4 см завдовжки. Цінна горіхоплідна рослина (в плодах 40-60% олії).

Мизерницький Леонід Авакумович (24.6.1912, Дніпропетров. обл.). Гірнич. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1933). У 1933-1938 працював на рудниках Кривбасу. У 1939-1957 працював у Голов. управлінні свинцево-цинкової промисловості. Згодом у Держплані України, Мінчорметі СРСР. Вивчав проблеми комплекс. використання залізн. руд. Чл. Держкомітету Ради Міністрів СРСР з науки і техніки. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

"Микадо" збірник виходить з червня 2002. Засновник С. В. Барабанов. Друкує імператорські японські головоломки. Розважально-інтелектуальне видання. Розрахована на щоквартальний вихід тиражем 6 тис. екз.

Микити-гусятника, народна назва 28 вересня на Криворіжжі. Початок полювання на диких гусей, на вівчарнях стригли вівців.

Микитинська Січ, існувала у 1639-1952 у р-ні сучас. Нікополя на Микитинськ. Розі. Мала укріплення. Залишена запоріжцями, які відшукали більш безпечне місце розташування на о. Чортомлик. Мала значний вплив на регіон, де утворилося Криворіжжя.

Микитинський шлях, закладен. у XVIII ст. Починався від с. Мишурин Ріг від дніпровськ. переправи до Микитинськ. Січі (м. Нікополь). Проходив через Криворіжжя (с. Жовте, Саксагань).

Миклухо-Маклая вулиця, в мкрн. Перемога Дзерж. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула в 50-60-х. До 1975 носила назву вулиця 2-а Новолермонтовська. Довж.

302 м. Пл. 1,2 тис. кв. м. Має 23 приват. будинки. Названа на честь рос. мандрівника Миклухо-Маклая Миколи Миколайовича (17.7.1846, Новгород. обл.-14.4.1888, Петербург). Здійснив 10 подорожей до Нової Гвінеї, Філіппін, Маленезії. Автор наук. праць. Обслуговує 74 в/з.

“Микола Решетняк” рибальський траулер Чорномор. пароплавства. Споруджен. у Херсоні в 1970. Названий на честь керівника підпільної групи (1941-1943) М. Решетняка. Металобрухт зібрали криворізькі школярі. Приписан. у Керчі.

Микола Чудотворець, день цього святого, другого після Бога заступника, святкують на Криворіжжі тричі: Микола зимовий - 19 грудня, Микола весняний - 22 травня, Микола студений - 17 лютого.

Миколаєнко Анастасія Миколаївна (1916, Полтав. обл.-9.6.1996, Криворіжжя). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. З 1931 працювала у кол-пі “Кривбуд”. Ударник перших п'ятирічок. У 1946-1949 у скл. ланки Героя Соц. праці Н. І. Чирви досягла високих врожаїв зернових, соняшника. Похована у с. Шевченкове Криворізьк. р-ну. Нагороджена орд. Леніна.

Миколаєнко Микола Антонович (5.12.1919, Криворіжжя). Чл. СПУ (1958). Зак. Запорізьк. педін-т (1941), навчався у Криворізьк. СШ №№ 10, 15, 16. Уч. ВВВ з 1941 у скл. 1202, 1579, 1569 зеніт. арт. полків. Обороняв Москву, небо Горького, визволяв Гомель, Рєчицю. Нач. штабу зеніт. дивізіону. Виступав з віршами у газ. “Горьковская правда”, ж. “Україна”, по Білоруському радіо. Після війни повернувся до Кр. Рогу. Працював директором клубу, учителем, директором СШ № 15. З середини 50-х до 1960 редагував газ. “Червоний гірник”. Газета стала виходити великим форматом. З 1960 живе у Дніпропетровську. Був голов. редактором обл. книжкового видавництва, обл. телебачення. З 1980 на творч. роботі. Поетич. збірка “Тепловій” (1956), повісті “На лінії вогню” (1956), “Ксана” (1959), “До сходу сонця” (1963), публіцистика “Береги твого щастя” (1970). П'єси “Мар'яна”, “Іду за тобою” поставлені Криворізьк. театром ім. Шевченка. Нагороджена орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Миколаєнко Семен Семенович (1930, Воронезька обл.). Гірнич. керівник. Освіта вища. З 1968 працював нач. шахти ШПУ № 1 тр-ту “Кривбасшахтопроходка”. Умілий організатор виробництва. Ударник п'ятирічок, наставник. Нагороджена орд. Трудового Червоного Прапора.

Миколаївка, хутір виник у криворізьк. степу у середині XIX ст. У 1892 мав 1 двір, 8 жителів. Входив до скл. Криворізьк. волості Херсонськ. повіту Новоросійськ. генерал-губернаторства. Жителі займалися землеробством.

Миколаївська вулиця, житломасиву Новоіванівка Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула в 50-60-х. Довж. 1,7 тис. м, ширина 9 м. Має 32 приват. будинки, проживає 114 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь обл. центру України Миколаїва. Обслуговує Новоіванівське в/з.

Миколаївське родовище бідних залізних руд, розташоване на півн. від Кр. Рогу у Дніпропетров. обл. Географічні координати 48 º 42'-48º 45' півн. широти, 33º 38'-33º 39' схід. довготи. Належить до центр. частини Криворізьк.-Кременчуцьк. руд. підзони. Виявлене у 1928. Геологічна розвідка проводилася у 1949-1954, 1973-1974. Запаси руди розвідані до 500 м. Приурочене до магніт. аномалії. Миколаївська синкліналь виступає у ролі рудоконтролюючої структури. Рудні тіла пластообразні. Пл. 15,4 км х 1,3 км. Склад: залізисті кварцити, сланці. Типи руд: силікатно-магнетитові, магнетито-залізно-слюдкові, мартитові залізно-слюдкові джеспиліти. Утримання заліза 30%. Вивчали геологи В. А. Козакова, М. І. Верігін, Т. М. Сумцова.

Миколаївське шосе, розташована у житломасиві Весела Дача Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 80-х. Розвитку набула в 90-х. Довж. 2 тис. м, ширина 10 м. Має 15 багатоповерхов. будинків. Вкрита асфальтом. Названа на честь м. Миколаїв-обл. центру України. Обслуговує 67 в/з.

Миколи Решетняка ім. сквер закладен. у 1959 на вул. Ціолковського в Дзерж. р-ні. Пл. 0,5 га. Обладнан. пішохідними доріжками. Багатий на зелену рослинність.

Миколайчики (Eryngium), рід багаторічних трав'янистих рослин родини зонтичних. Листки колючо-зубчасті. Квітки в головках, оточених колючими листками, в зонтиковидному суцвітті. На Криворіжжі поширені **М. польові** і **М. сині**. **М. польові** - сірувато-зелена рослина, що має життєву форму перикотиполя (вис. 30-60 см), з білуватими квітками. Цвіте VII-IX. Широко розповсюджені по степових схилах балок. **М. сині** - рослина 30-60 см заввишки із забарвленою в синій колір верхньою частиною. Квітки голубі, в яйцевидних головках. Цвіте VI-XI. Зустрічається часто по солонцюватих луках, чагарниках. Використовується в сухих зимових букетах.

Миколи Кацалапа вулиця, розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. До 1998 мала назву вулиця Шевченка. Довж. 200 м, ширина 8 м. Має 4 приват. будинки, проживає 10 чол. Вкрита грунтом, багата на зелені насадження. Названа на честь співробітника міліції М. Д. Кацалапа. Обслуговує Незалежне в/з.

Миколи Лисяка вулиця, житломасиву 44 кв. Жовт. р-ну. Закладена у середині 50-х. Розвитку набула в 60-70-х. До 1989 мала назву вулиця Журналістів. Довж. 800 м, ширина 11 м. Має 8 багатоповерх. будинків, проживає 1,6 тис. чол. Вкрита асфальтом. Розташовані 2 магазини, церква. Багата на зелені насадження. Названа на честь воїна-інтернаціоналіста М. Лисяка. Обслуговує 53 в/з.

Миколи Ходича вулиця, розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 50-х. Розвитку набула в 60-х. Довж. 1,02 тис. м, ширина 10 м. Має 37 держ. будинків. Вкрита асфальтом. Названа на честь уч. криворізьк. підпілля М. І. Ходича. Обслуговує 72 в/з.

Миколина борода, останній сніп пшениці у полі у давні часи на Криворіжжі і символізував закінчення жнив.

Микрюков Віталій Васильович (25.10.1923, Удмуртія-4.4.1945, Одеса). Герой Рад. Союзу (29.6.1945). Зак. Краснодар. ав. школу (1941). Уч. ВВВ з червня 1943. У скл. 897 ВАП 288 ВАД брав участь у боях за півн. Кр. Рогу. Здійнив 226 б/в, збив 16 літаків. Помер від ран. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (3), О. Невського, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Микула Володимир Васильович (18.11.1926, Дніпродзержинськ). Пром. керівник. Зак. Балхаський гірнич. тех-м (1959). У 1941-1946 токар Балхаського рудника. У 1946-1957 на опер. роботі у держбезпеці. У 1957-1962 нач. будуправління тр-ту "Прибалхашбуд". У 1962-1987 нач. дільниці, голов. інж., нач. опалювальн. фаб-ки ЦГЗК. Брав участь у впровадженні магнетизуючого опалення окислен. руд. Автор винаходів. Уч. ВДНГ. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Милаш Андрій Володимирович (1885-1921, Кр. Ріг). Уч. рев. руху. Освіта н/середня. Працював на ш. Бронштейна. Уч. підпілля, подій жовт. 1917, січня 1918, боїв з австро-нім. окупантами, бандами Григор'єва. Люто забитий ворогами рад. влади.

Милашенков Сергій Васильович (15.9.1921, Смоленська обл.-14.7.1944). Герой Рад. Союзу (27.6.1945). Зак. Енгельську ав. школу (1942). У 30-тих працював в редакції газ. "Правда". Уч. ВВВ з груд. 1942. У скл. 109 гв. ШАП 6 ШАД визволяв Кр. Ріг. Здійснив 90 б/в. Спрямував палаючий Іл-2 на скупчення ворога. Пам'ятник, вул. у Кр. Розі. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора, Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки.

Милашенкову С. В. пам'ятник, встановлен. на території кол. військмістечка в Довг. р-ні у 1980. Являє образ льотчика у стрімкому пориві атаки. Погруддя встановлено на граніт. колоні.

Милая О. Г. геологічні дослідження, проводилися на Криворіжжі у 1951-1953 за дорученням Ін-ту геології Акад. наук України. Вивчалося походження крицесорного хроміту в тальковому горизонті Кривбасу.

Мило, миючий засіб, який широко застосовується у побуті. За призначенням поділяється на брускове, дьогтьове, гліцеринове, вапняне, стеаринове, туалетне, господарське,

смоляне, дустове ін. У давні часи на Криворіжжі використовувалося при виготовленні кінської збруї, одягу, взуття.

Миловидов Іван Олександрович (1929, Калінін-жовт. 1944, Криворіжя). Визволитель. Освіта н/середня. Уч. ВВВ з серп. 1941. У скл. 1 гв. мотоциклет. полку 5 гв. ТА визволяв Криворіжжя. Гв. сержант, радист танка Т-34 в екіпажі М. К. Гоменюка. 29.10.1943 перерізав шосе с. Гурівка-с. Лозуватка. Знищив багато живої сили і техніки противника. Героїчно загинув у бою під с. Недайвода. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст.

Милорадівська вулиця, розташована у житломасиві ім. Щорса Жовт. р-ну. Закладена в 20-х. Довж. 250 м, ширина 7 м. Має 4 приват. будинки. Багата на зелені насадження. Обслуговує 63 в/з.

Миляков Василь Гнатович (27.12.1923, Липецька обл.). Герой Рад. Союзу (22.2.1944). Уч. ВВВ з 1942. У скл. 273 гв. СП 89 гв. СД визволяв півн. р-ни Кр. Рогу. Ком-р міномет. розрахунку. Працював в тр-ті "Центрдомнаремонт" (Липецьк). Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Мильнянка (Saponaria), рід рослин родини гвоздичних, нараховує близько 30 видів, поширених в Європі, Захід. Сибіру, Серед. Азії. **М. лікарська** - багаторічна трав'яниста рослина з повзучим кореневищем. Стебла прямі, 30-70 см вис. Листки супротивні. Квітки двостатеві, запашні, пелюстки білі або рожеві. Цвіте VI-IX. Плід - коробочка. На Криворіжжі зустрічається як бур'ян, часто культивується як декоративна. Використовують у харчовій промисловості, медицині. Препарати посилюють видільні функції слизових облонок верхніх дихальних шляхів і травного каналу. У декоративному квітникарстві поширена **М. васильковидна** - рослина вис. 20-50 см. Стебла сланкі, розгалужені, густооблиснені. Листки лінійно-ланцетні, темно-зелені. Квітки рожеві у верхівкових щитковидних суцвіттях. Цвіте V-VI. Розмножують насінням та поділом кущів. В умовах Криворіжжя рекомендується для групових насаджень на клумбах, альпінаріїв.

Мильковський Іван Юхимович (1907, Дніпропетровськ- кінець 80-х). Військ. керівник. Зак. Київ. арт. уч-ще. В арм. з початку 30-х. Уч. ВВВ з лист. 1942. Під час визволення Кр. Рогу ком-р 456 артполку. Уміло керував діями частини під час вуличних боїв. Займав керівні посади в армії. Полковник. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), Б. Хмельницького 2 ст., О. Невського, Вітчизняної війни 1 ст. (2), Червоної Зірки.

Мир , сільська община або громада у давнину на Криворіжжі. Від М. походить вираз: усім миром.

Мирбаха М. А. земельні володіння придбані у 1868 в р-ні с. Весело-Павлівка Веселотернівськ. волості. Складалося з 263 дес. Належало майору рос. армії. Розташовувалися житлово-госп. будови. Земля оброблялася наймитами.

Миргородська вулиця, житломасиву Гвардія Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Довж. 420 м, ширина 8 м. Має 7 держ. будинків, проживає 78 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь райцентру Полтав. обл. Миргорода. Обслуговує 16 в/з.

Мирівська, вулиця сел. Мирівське Терн. р-ну закладена на початку 50-х. Розвитку набула у 60-х. Довж. до 200 м, ширина 8 м. Має 10 приват. будинків, проживає 35 чол. Обслуговує Мирівське в/з.

Мирівське селище,розташоване за 47 км від центру Кр. Рогу на півн.-захід, за 12 км від ст. Роковата і 1,5 км від ст. Грековата. Підпорядковується Терн. р-ну. Засноване у 1958 як житломасив для працівників ЦГЗК. У 1977 проживало 9,5 тис. чол. Пл. 126 га. Має 11 вулиць, проживає 2,8 тис. чол. Розташовані БУ № № 216, 4 тр-ту "Криворіжпівнічрудбуд", автобаза № 22 ін. пром. підприємства. Діють СШ, кінотеатр, поліклініка, бібліотека, магазини ін.

Мирлина, поміщика економія, виникла у 1796 шляхом дарунку рос. царицею 18 тис. дес. землі на території сучас. с. Златоустівка. Існували житлові будинки, псарня, ферма, сад з клумбами, міст через р. Водяна. Садиба позначена рівчаком, кущами. Пан займався

скотарством, коневодством, мисливством, землеробством. Існувала до 1820 і після смерті господаря перейшла у володіння поміщика Шарикова.

Мирний Іван Сергійович (8.7.1927, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. Працював у с/госп. У 1957-1977 прохідник ш. "Центральна" РУ "Інгулець". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Леніна.

Мирний Олександр Андрійович (28.8.1924, Дніпропетровськ). Новатор виробництва. Освіта середня. У металург. промисловості з кінця 40-х. У 1963-1980 оператор, слюсар, бригадир сортувальників сталі СПЦ № 2 з-ду "Криворіжсталь". Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. Леніна, "Знак Пошани".

Мирович Анатолій Іванович (19.6.1914, Миколаїв. обл.-1976, Моск. обл.). Герой Рад. Союзу (29.6.1945). Зак. Криворізьк. аероклуб, Харків. авіауч-ще, Військ.-повітр. акад. (1951). З дитячих років жив на РУ ім. Комінтерну. В арм. з 1935. Уч. ВВВ з червня 1941. Служив у 98 гв. окрем. розвід. авіаполку ВПС РСЧА. Здійснив 113 вильотів на фотографування. Розсекретив 110 ворож аеродромів, 340 залізнич. вузлів, 140 артбатарей. Викладав у Військ.-повітр. акад. В арм. до 1969, полковник. Писав вірші. Похован. у м. Моніно. Ім'я носить СШ № 34 Кр. Рогу, на стелі Героїв. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (4), Червоної Зірки (2).

Мировича вулиця, житломасиву Гвардія Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула в 60-70-х. До 1975 носила назву вулиця Колискова. Довж. 1 тис. м, ширина 9 м. Має 6 багатоповерх. будинків, проживає 465 чол. Вкрита асфальтом. Названа на честь Героя Рад. Союзу А. І. Мировича.Обслуговує 16 в/з.

Миролюбівське шламосховище, закладене у 1977 Новокриворізьк. гірничо-збагач. комтом. Розташоване за 3,5 км на півд. схід від збагач. фаб-ки. Пл. 460,7 га. Довж. 3,4 км, ширина 1,2 км. Глибина до 13 м.

Мирон, давня назва коропа на Криворіжжі.

Мирона-вітрогона, народна назва 21 серпня на Криворіжжі. Починали дути осінні вітри, і літо повертало на осінь.

Мироненка вулиця, розташована в м. Інгулець. Забудова почалася в 70-х у зв'язку із розвитком ІнГЗК. Довж. 600 м. Має 39 приват. будинків. Названа на честь уч. рев. подій на Криворіжжі К.Г.Мироненка. Обслуговує 503 в/з.

Мироненко Валентин Карпович (12.6.1925, Кр. Ріг). Герой Соц. праці (1966). Засл. гірник України (1963). Зак. Криворізьк. політехніч. тех-м (1973). У 1941-1944 машиніст екскаватора Бакальськ.РУ Челябінськ. обл. У 1944-1952 будував металург. з-д у Дніпропетровську, видобував руду в Монголії, споруджував зрошувальні системи в Молдавії. У 1952-1982 екскаваторник, бригадир комплекс. бригади ПівнГЗК. Відвантажив перший ковш руди ПівдГЗК. У 1957 організував на руднику школу передового досвіду. Ініціатор руху за ефективне використання робітнич. години, скорочення циклу завантаження гірнич. маси. Випробував всі вітчиз. екскаватори рудника ПівдГЗК. На агрегаті ЕКГ-4,6 Г довів місячну норму до 100 тис. куб. м гірнич. маси. Вперше в галузі відвантажив 1 млн. куб. м на рік. Заснував "клуб мільйонерів" у Кривбасі. Держ. прем. України (1971). Уч. пленуму ЦК профспілки робітників металург. промисловості (1974). Відвантажив 2-мільярдну тонну руди ПівдГЗК (1974). Нагородж. орд. Леніна, Жовтневої Революції, знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Мироненко Іван Андрійович (26.8.1930, Полтав. обл.-1997, Кр. Ріг). Відом. геолог. Зак. Харків. ун-т (1954). У 1954-1958 техкерівник тр-ту "Артемгеологія". У 1958-1997 ст. інж.-гідролог, нач. відділу, ст. геолог Жовт., Ц.-Міськ. геологіч. партій, нач. гідрозагону, бурильник-гідролог. Вивчав гідрологічні умови Кривбасу. Вів пошук питних підзем. вод. Відкрив родовища мінеральних і радонових вод. Відмінник розвідки надр СРСР.

Мироненко Карпо Григорович (25.10.1886, Орлов. обл.-20.6.1963, Кр. Ріг). У1899-1903 наймитував. У 1903-1905 працював на лісопильному з-ді. Уч. рев. подій 1905. Рік провів у в'язниці. У 1907-1910 гірник Копивськ., Стародобровольськ., Донецьк. рудників. Заарештован і примусово відправлен. до армії. Уч. 1-ї світ. війни. У 1917 формував загін

Червоної гвардії Донецьк. рудника, голова конфлікт. комісії рудкому профспілки. Уч. гром. війни, оборони Кр. Рогу, Царицина. У 1918 вів підпільну діяльність у Кр. Розі. У 1919 один з організаторів 1-го Криворізьк. комуністич. полку, боротьби з Григор'євим. Секретар партосередку, нач. міліції Донецьк. рудника. У 1921-1931 відбудовував ШУ ім. К. Лібкнехта. У 1931-1941 зав. відділом міськвиконкому. Чл. ЦК КП(б)У (1924). Делегат XI з'їзду КП(б)У. У 1941-1944 працював на Бакальськ. руднику на Уралі. З 1944 нач. шляхового будівництва тр-ту "Дзержинськруда". Почес. грамота і зброя від міськвиконкому (1935). Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Мироненко Олександр Андрійович (1933, Сумська обл.). Парт. керівник. Зак. КГРІ (1957). У 1950-1952 працював токарем міськ. промком-ту. У 1958-1962 гірнич. майстер кар'єру, диспетчер НКГЗК. У 1962 2-й, у 1966-1973 1-й секретар Інгулецьк. райкому КПУ. Перебував на партроботі у Дніпропетровську. Делегат XXVI-го з'їзду КПРС. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора (3), Почес. Грамотою Президії Верх.Ради України.

Миронов Дмитро Михайлович (21.3.1919, Брянська обл.-лют. 1974, Кр. Ріг). Керівник правоохоронців. Зак. Київ. вищу школу МВС (1962). Уч. ВВВ. Обороняв Москву. У 1948-1957 дільничний, інструктор, нач. політвідділу УВС Дніпропетров. обл. У 1957-1959 нач. Марганецьк. РВВС. У 1963-1966 нач. управління міліції Кр. Рогу. Почес. грамота МВС СРСР. Організатор боротьби із злочинністю у Кр. Розі в 60-х. Полковник міліції (1963). Відмінник міліції. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Миронов Олександр Олександрович (4.6.1948, Тверська обл.). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1971). У 1974-1978 гірнич. майстер, нач. дільниці, голов. інж. ш. "Жовтнева" РУ ім. Комінтерну. У 1978-1985 інструктор, зав. відділом Жовт. райкому КПУ. У 1985-1989 нач. ш. "Жовтнева" РУ ім. Комінтерна. У 1990-1991 1-й секретар Жовт. райкому КПУ. Згодом директор підприємства "Кривбаснафтосервіс".

Миронова балка, розташована у Сакс. р-ні. Тягнеться з півн. на півд. Довж. до 1,5 км, схили пологі, багата на різнотрав'я. Назва пішла від прізвища землевласника.

Мирончук Борис Борисович (10.3.1974, Кр. Ріг). Діяч мистецтв. Зак. Криворізьк. музуч-ще (1993), Донецьк. консерваторію (1996). Вихованець проф. А. Семешка. З 1996 викладач Донецьк. консерваторії, з 1998 соліст Донецьк. філармонії. Відом. баяніст. Лауреат всеукр. конкурсу ім. Підгірного (Харків, 1990), міжнарод. конкурсів "Приз Кастельфідардо", "Приз Барговальцітаро" (Італія, 1991), "Кубок Кривбасу" (Кр. Ріг, 1998). Фондові записи на радіо і ТВ, автор 2 дисків. Веде актив. концерт. діяльність в Україні, за кордоном.

Мирончук Євген Іванович (5.4.1929, Ровенська обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1955-1987 транспортувальник, кочегар, слюсар-сантехнік цемент.-гірнич. ком-ту. Наставник. Переможець змагань. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Мирошниченко Володимир Дмитрович (1.3.1936, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1970). У 1959-1961 люковий, у 1961-1962 секретар ком-ту ЛКСМУ ш. "Об'єднана". У 1962-1967 секретар ком-ту ЛКСМУ РУ № 1 СхідГЗК. У 1967-1972 секретар партбюро ш. "Об'єднана", парткому Першотравнев. РУ. У 1972-1973 2-й секретар, у 1973-1975 1-й секретар Терн. райкому КПУ. У 1977-1986 1-й заст. голови мціськвиконкому. У 1986-1989 директор РУ ім. К. Лібкнехта. З 1989 нач. управління об'єднання "Кривбасруда". Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Мирошниченко Григорій Юхимович (1899, Криворіжжя-10.8.1920). Уч. рев. руху. Освіта н/середня. У 1918 у скл. загонів Червоної гвардії. Уч. гром. війни. З 1920 у скл. повітової міліції. Загинув у бою з бандитами.

Мирська повинність у дореволюційному Криворіжжі, являла натуральну і грошову повинності сільськ. населення на утримання органів селянськ. управління, ремонту доріг ін.

Мирт звичайний (Myrtus communis), вічнозелене дерево або кущ з родини миртових. Батьківщина - Середземномор'я та Півн.Африка. Декоративнолистяна рослина. Пагони 4-гранні, дрібноволосисті, округлі. Листки супротивні, ланцетні, цільнокраї, шкірясті,

глянцеві. З листків та пагонів виготовляють ефірні масла. Рослина має високу фітонцидну активність. Поширена у кімнатному квітникарстві Кр. Рогу.

Миру проспект, закладен у середині 50-х на території Ц.-Міськ., Сакс., Дзерж. р-нів. Має 17 висотних будинків. Довж. 1,5 тис. м. Населення до 7 тис. чол. Розташовані монумент "Перемога", підприємство "Кривбаспромводопостачання". Місце урочистостей на честь запалення факелів до дня визволення Кр. Рогу, ін. міських свят. Пл. зелених насаджень 2,1 га. Символізує перемогу миру над війною. Головна транспорт. магістраль Кр. Рогу.Обслуговує 2, 7, 74, 69 в/з.

Миру проспекту сквер, закладен. на початку 80-х в р-ні АЗС. Пл. 1,6 га. Багатий на зелені насадження.

Мисливець Іван Савович (1.8.1936, Дніпропетров. обл.). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. З 1953 працював бригадиром польової бригади, тракторист підсобного госп-ва РУ ім. Кагановича, рад-пу ім. Шевченка. Ударник п'ятирічок, наставник, переможець змагань. Майстер вирощування високих врожаїв зернових. Нагороджений орд. Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора.

"Мысль", газета Катеринославськ. комітету правих есерів виходила у берез.-трав. 1918. Мала розповсюдження у Кр. Розі. Друкувала матеріали антирад. спрямування.

Мисник, навісний кухонний ящик для зберігання посуду використовувався на Криворіжжі з давніх часів.

Мисник Микола Дмитрович (6.5.1937, Луганська обл.). Засл. раціоналізатор України (1990). Зак. КГРІ (1976). З 1955 виконроб у Кузбасі. З 1963 майстер, ст. виконроб, нач. техвідділу тр-ту "Криворіжаглобуд". Автор 104 рацпропозицій з економіч. ефектом 1,22 млн. грн. Уч. ВДНГ СРСР.

Мистецтв школа № 1, заснована у 1982, як філія дитяч. музшколи № 5. Спочатку розташовувалася у СШ № 35 і клубі школяра "Ровесник". У 1986 і 1996 змінювала адресу і одержала приміщення дитсадка. Випускників понад 700 чол., 78 стали проф. музикантами. Тепер учнів 510, викладачів - 62. Діють фортепіан., народ. інструментів, оркестров., хоровий, худож., хореограф. відділи.

Мистецтв міська школа № 2, бере початок з 30-х, як музстудія. Офіційно відкрита у 1944, як вечірня музшкола для дорослих. Співпрацювала з дитяч. музшколою № 1. Знаходилася у кол. майстернях СШ № 8. Стала базою для створення музшкіл Кр. Рогу. У 1961 одержала приміщення. Випускників більше 3,5 тис. чол., 750 стали проф. музикантами. Діють відділення художнє, хореограф., театральне ін. Учнів - 650. У 1992 реорганізована у школу мистецтв № 2. Діють філії у житломасивах Всебратське, Карачуни. Серед випускників народ. артисти України В. Васильєва, Є. Боровська, засл. артисти України А. Білоножко, В. Колесник, А. Рожко. Директори М. П. Попелик, М. І. Ромасенко, В. З. Корнієнко, Ю. І. Зайцева, В. І. Довгаль.

Митниця міська, бере початок від лип. 1985 від митницького поста в аеропорту, входив до скл. Миколаїв. митниці. У верес. 1988 пост перетворен. на міську митницю. Поле діяльності розповсюджувалося на Дніпропетров. та Кіровоград. обл. У трав. 1989 відкриті пости у Дніпропетровську і Кіровограді із підпоряткуванням Криворізьк. митниці. У квіт. 1992 вони вийшли із складу Криворізьк. митниці. Утворюються митні пункти на КМК і в аеропорту. У лют. 1985 утворюються митні пости "Жовті Води", "Суха Балка", "Кривий Ріг-Південний". Згодом діяло 10 постів. Митниця охоплює Кр. Ріг, Криворізьк., Широківськ., Апостолівськ., Нікопольськ., Токмаківськ., Софіївськ., П'ятихатськ. райони. Обслуговує більше 1,5 тис. підприємств і близько 1 млн. громадян.

Митрофанов Андрій Леонідович (27.4.1961, Пермська обл.). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. мед. ін-т (1985). Вихованець СШ № 6. У 1986-1988 працював лікарем у м. Жовті Води. У 1988-2001 лікар-отоларинголог, зав. ЛОР-відділенням, з січ. 2002 голов. лікар 1-ї міськ. лікарні. Умілий організатор процесу лікування хворих. Уч. наук. конференцій з проблем розвитку медицини. Автор наук. праць.

Митрофанов Іван Ілліч (1908/1910(?), Кр. Ріг-верес. 1941). Уч. підпілля. Освіта середня. Під час окупації перебував у скл. підпільної групи. Розстрілян. гестапо після жорстоких катувань.

Митрофанов Іван Олексійович (10.4.1902, Кр. Ріг-12.1.1974, там же). Почес. гірник. Освіта н/середня. Видат. гірник Криворіжжя. Новатор виробництва. У 1914-1918 буронос, коногон, лопатник, бурильник Ростковськ. рудника. У 1920-1941 бурильник ШУ ім. Комінтерну. Один з перших стахановців Кривбасу, ударник перших п'ятирічок. Автор методу багатоперфораторного буріння. У 1938 вперше в СРСР застосував 2-перфораторне буріння, чим збільшив продуктивність у 1,5-2 рази. У 1940 встановив рекорд видобутку - 2,6 тис. т і 2,9 тис. т на зміну. Створив школу передового досвіду. У 1941-1945 бригадир бурильників Гороблагодатськ. рудника на Уралі. Серед перших повернувся на рудник "Більшовик". Кращий бурильник СРСР (1946, 1948). Продуктивність праці збільшив у 2,5-3 рази. Підготував 150 бурильників. Депутат Верх. Ради України (1946, 1951). Нагороджений орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора (2).

Митрофанова вулиця, розташована у житломасиві Більшовик Жовт. р-ну. Закладена в 40-х. До 1975 мала назву вулиця 2-а Сечова. Довж. до 1000 м, ширина 7 м. Має 33 будинка. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь відом. криворізьк. гірника І. О. Митрофанова. Обслуговує 12 в/з.

Митроха, давня назва перини на Криворіжжі.

Михайличенко Володимир Терентійович (13.9.1936, Кр. Ріг-4.1.1978, там же). Поет. Зак. Київ. ун-т. У 1954-1957 працював на будовах Києва. У 1957-1959 літ. співробітник газ. РУ ім. Комінтерну. Працював у редакції газ. "На трудовій вахті", газ. "Побузька зоря" у Хмельницькому, редагував останні вісті Криворізьк. редакції радіомовлення. У 1972-1977 літ. співробітник газ. "Сільський трудівник". Вірші писав з дитинства. Творчість високо оцінили О. Гончар, П. Тичина, В. Сосюра. Патріот Криворіжжя. Співець добра, краси. Піддавався переслідуванню за переконання, любов до укр. мови. Друкувався в ж. "Дніпро", "Прапор", періодич. пресі. Автор поетич. збірок "Лірика" (1958), "Ритми Кривбасу" (1978), "Полум'я" (1997). Ім'я носить вул. у Кр. Розі. Чл. Спілки письменників України (2001, посмертно). Щорічно проводяться творчі вечори, присвячені його пам'яті (керівник – донька Марічка)

Михайличенко Марія Володимирівна (3.7.1972, Кр. Ріг). Композитор, бард. Зак. Криворізьк. педін-т (1994). Дочка поета В. Михайличенка. Пише пісні на слова батька, Л. Костенко, Б. Мозолевського. Автор 70 пісень. Володар "Малої берегині" на фестивалі автор. пісні в Луцьку (1993). Гран-прі "Струн тернових" (1999). Приз глядацьких симпатій фестивалю автор. пісні у Харкові (1998). Організатор фестивалів і концертів автор. пісні у Кр. Розі. Президент клубу автор. пісні "Соль". Лауреат ІІ Міжнарод. фестивалю автор. пісні "Балаклавські канікули" (2000). Чл. Спілки творч. укр. молоді, відповід. секретар міськ. організації "Просвіта". Працює над магнітоальбомом "Криворізький сонет" пам'яті батька.

Михайлівка село, виникло у 1921 шляхом переселення жителів с. Лозуватка на землі, розташовані за 15 км на півн. захід. Серед перших поселенців С. О. Нежигай, М. І. Омельчак, Кандиба, П. Приймак, Я. Кіяшко, Проценко. Спочатку проживали у землянках, у 1923-1927 будували будинки. У період колективізації з'єдналося з с. Новоганнівка окремою вулицею. Назва "Михайлівка" залишилася лише у пам'яті народній. Звалася ім'ям землеміра Михайлова з с. Лозуватка, який наділяв землі під забудови.

"Михайлівська" шахта, ШУ ім. газ. "Правда" існувала у 1917-початку 30-х. Володіла малою потужністю. Видобуток почала у 1925. Опрацьовувала Сакс. руд. пласт. Докладних відомостей не виявлено.

Михайлівський рудник, заснован. у 1899 штабгером М. Михайловим на власних землях. Поклади розроблялися кар'єром пл. 1,8 кв. саж. Очевидно зник у 1900-1903 під час кризи. За рад. часів видобуток вело Першотравневе РУ.

Михайлівські ставки, закладені у кінці XIX ст. місцевими землевласниками на території сучас. рад-пу "Інгулецький". Пл. 7,5; 5,9; 5,7а га, водні запаси 150, 118, 114 тис. куб. м. Зариблені. Місце відпочинку місцевих жителів.

Михайліді Марія Володимирівна (21.1.1987, Кр. Ріг). Діяч мистецтв. Зак. Криворізьк. муз. уч-ще. Клас фортепіано викладач М. М. Кратинова. Лауреат 1-ї прем. Міжнарод. конкурсу ім. А. Караманова (Сімферополь, 1996), 1-ї прем. Міжнарод. конкурсу піаністів (Віченда, 1998), 3-ї прем. Міжнарод. конкурсу "Маленький принц" (Запоріжжя, 1998). Уч. концерту з нагоди Дня музики в Парижі (1998).

Михайлець В'ячеслав Якович (25.11.1929, Криворіжжя). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1952). У 1952-1959 механік кар'єрів Бакальськ. РУ на Уралі. У 1959-1983 голов. механік рудника, голов. механік НКГЗК. У 1983-1986 ст. наук. співробітник, ст. викладач кафедри інж. графіки КГРІ. Канд. тех. наук (1972), медалі ВДНГ. Винахідник. Автор наук. праць. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, знак. "Шахтарська слава" 3 ст.

Михайлов Володимир Костянтинович (1900, Херсон - груд. 1937, Дніпропетровськ). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1934). З середини 20-х до початку 30-х заст. військового комісару Кр. Рогу. З 1934 ст. викладач, зав. кафедрою, декан фак-ту КГРІ. З 1936 голов. інж. ШУ ім. Фрунзе. Канд. тех. наук. Впроваджував нову техніку. Проводив досліди. Ударник. У лист. 1937 заарештован., після суду розстрілян. як "ворог народу". Реабілітован. у середині 70-х.

Михайлов Василь Михайлович (10.1.1921, Удмуртія -10.11.1944, Бєлград). Герой Рад. Союзу (4.2.1944). Зак. Пермську авіашколу (1940). В арм. з 1938. Уч. ВВВ з лют. 1942. У період боїв за визволення Криворіжжя ком-р ескадрільї 672 ШАП 306 ШАД. На груд. 1943 здійснив 120 б/вильотів, збив 4 літаки. Загинув у повітр. бою. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), О. Невського, Вітчизняної війни 1 ст.

Михайлов Віталій Олександрович (14.5.1931, Владимирська обл.-лип. 1991, Кр. Ріг). Проф. (1987). Д. Т. Н. (1986). Зак. Моск. гірнич. ін-т (1955). У 1955-1959 асистент, ст. інж. Моск. гірнич. ін-ту. У 1959-1962 ст. наук. співробітник, нач. гірнич. відділення ВНДІнеруд (м. Тольятті). У 1962-1973 ст. наук. співробітник, зав. лабораторією з боротьби з пилом та шкідливими газами при відкритій розробці руд ін-ту "НДІметалургвентиляція". З 1973 доцент, зав. кафедрою КГРІ. Спеціаліст в галузі пиловловлювання при вогневому і шарошковому бурінні свердловин в кар'єрах, створення кондиційованих установок в кабінах екскаваторів і самоскидів. Автор більше 120 наук. праць, володар авторськ. свідоцтв.

Михайлов Володимир Олександрович (1926). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1957). З 1949 механік, нач. шахти Липецьк. РУ. У 1957-1965 керуючий Липецьк. РУ, нач. управління чорної металургії Центр.-Чорнозем. економ. р-ну. З 1965 очолював Студенівське РУ. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора (2).

Михайлов Іван Миколайович (1900 – початок 80-х, Кр. Ріг). Транспорт. керівник. Освіта середня. Уч. гром. війни з січ. 1920. Брав участь у боях з бандгрупами у 1920 – 1922 на Криворіжжі. Актив. учасник відбудови залізнич. тран-ту у тр-ті "Руда". Після ВВВ очолив управління залізнич. тран-ту тр-ту "Ленінруда". Вдруге керував відбудовою. Актив. труд. діяльністю займався до 1962.

Михайлов Михайло Віталійович (13.6.1955, Москва). Науковець. Зак. Моск. ун-т (1978). Вихованець СШ № 25. Дитинство і юність провів у Кр. Розі. Відом. біофізик. Працював в Моск. ун-ті. З 1994 викладає в Оксфордівськ. ун-ті (Англія). Уч. міжнарод. наук. конгресів. Автор наук. праць з проблем біофізики. Створив власну наук. школу.

Михайлов Микола Федорович (1896-10.3.1959, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Освіта середня. З 1911 на Гданцівськ. чавуноливар. з-ді. Уч. гром. війни. З 1926 брав участь у відбудовах шахт Кривбасу. Заст. керуючого тр-ту "Ленінруда". Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2).

Михайлов Олексій Михайлович (5.2.1934, Новгород. обл.). Проф. (1984). Д. Т. Н. (1988). Зак. Моск. політех. ін-т (1963). У 1954-1968 майстер, техкерівник, нач. дільниці

Семилукськ. вогнетривного з-ду. З 1970 аспірант, ст. викладач, доцент, проф. кафедри відкритих гірнич. розробок КГРІ/КТУ. У 1986-1989 перебував в Афганістані у посаді зав. кафедрою Кабульськ. політех. ін-ту, де налагодив розробку корис. копалин методом вибуху. Автор більше 100 робіт з проблем розробки копалин відкритим способом.

Михайлов Юрій Іванович (30.3.1924, Кіровоград. обл.). Проф. (1968). Д. Т. Н. (1967). Зак. КГРІ (1951). У 1941-1946 токар авторемз-ду у Свердлов. обл., авіатехнік у Челябінську. У 1951-1961 ст. наук. співробітник, керівник групи НДГРІ. У 1959-1973 доцент, проф., зав. кафедрою рудникового транс-ту КГРІ. Автор 60 наук. праць з проблем конфейєрної доставки руди на шахтах, підручників з гірнич. машин. Винахідник і раціоналізатор.

Михайлове Чудо, день 19 вересня у давнину на Криворіжжі. У цей день люди відпочивали, нічого не робили, бо боялись, що Михайло щось учудить.

Михайлюк Костянтин Прокопович (? -січ. 1942, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Освіта н/середня. Під час окупації Кр. Рогу перебував у підпіллі. Загинув у гестапо після жорстоких катувань.

Михайлюта Костянтин Панкратович (.?-17.1.1942, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Освіта н/середня. У верес.-груд. 1941 входив до скл. підпільної групи Меренка-Потапова. Виконував роль зв'язківця. У груд. заарештован. гестапо і після тортур розстрілян. Докладних відомостей не виявлено.

Михальського А. О. геологічні дослідження тривали на Криворіжжі у 1896-1901 за дорученням Геологіч. ком-ту. Вивчалися тотожність у будові смуги кристалічних сланців розвинутих по р. Жовта з Криворізьк. смугою, поклади Інгулецьк. родовища, питання геології Кривбасу.

Михальченко Ілля Антонович (1889, Брянська обл.-1969, Кр. Ріг). Почес. гірник. Освіта н/середня. У 1908-1918 лопатник, прохідник Стародобровольськ. рудника. Уч. гром. війни з трав. 1918 на Півд. фр. У 1920-1924 працював в Брянськ. обл. У 1924-1941 гірник шахт № 4, "Центральна" ШУ "Інгулець". Ударник перших п'ятирічок, стахановець. У 1944-1955 гірник ш. "Центральна". Двічі відбудовував Кривбас. Нагородж. орд. Леніна.

Михея-тиховія, народна назва 27 серпня на Криворіжжі. Ознака злагоди і спокою.

Михлік Василь Ілліч (29.12.1922, Миколаїв. обл.-29.12.1996, Москва). Двічі Герой Рад. Союзу (23.2., 29.6.1945). Зак. Військ.-повітряну акад. (1951). Вихованець СШ № 8, Криворізьк. аероклубу. В арм. з 1940. Уч. ВВВ з трав. 1943 у скл. 566 ШАП 224 ШАД. Здійснив 188 б/вильотів, у повітрі провів 1,5 тис. годин. Воював на Курській дузі, під Ленінградом, в Прибалтиці. Знищив 50 танків, 13 літаків, 7 паровозів, 150 вагонів, 100 гармат. Служив інспектором ВПС СРСР. Уч. Параду Перемоги у Москві (1945). Бюст у Кр. Розі. Почес. громадянин Кр. Рогу (1982). Уч. ювілейного Параду Перемоги у Москві (1985). Чемпіон Москви з гімнастики (1946). Пам'ятник на могилі. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (3), О. Невського, Вітчизняної війни 1 ст. (2), Червоної Зірки.

Михліка В. І. бронз. бюст, відкрит. згідно Указу Президії Верх. Ради СРСР від 29.6.1945. 23.2.1949 у сквері на розі вул. Жовтнева та Янова. Скульптор А. С. Кондратьєв, архітектор К. В. Савицький. Являє погруддя двічі Героя Рад. Союзу В. І. Михліка.

Михліка В. І. меморіальна дошка, встановлена у 1966 на будинку СШ № 8 по вул. Першотравневій, 13, де двічі Герой Рад. Союзу В. І. Михлік навчався у 1938-1940 рр.

Михліка В. І. ім. сквер, знаходиться на вул. Жовтнева та Янова в Ц.-Міськ. р-ні. Закладен у лют. 1949. Пл. 0,5 га. Обладнані пішохідні доріжки, місцями для відпочинку. В центрі бюст В. І. Михліка.

Міхно Карп Іванович (1887, Варшава-1954, Кр. Ріг). Держ. керівник. Зак. курси при Моск. ун-ті (1921). У 1908-1910 слюсар Кам'янськ. металург. з-ді. У 1910-1914 слюсар. За рев. діяльність у 1914 вислан. до Астрахані. У січ.-червні 1919 заст. голови Криворізьк. ревкому, повіт. комісар охорони здоров'я. У серп.-груд. 1919 керував підпіллям на Миколаївщині. У 1920 заст. голови Криворізьк. ревкому, повітвиконкому. З 1921 керував відбудовою Галковськ., Шмаківськ., Ростковськ. рудників, у 1929-1930 керуючий ШУ ім.

Дзержинського. будував нові шахти. Нагороджж. орд. Червоного Прапора, Трудового Червоного Прапора.

Мицик Теодор Васильович (26.4.1930, Львів. обл.). Гірнич. керівник. Зак. Львів. політехін-т (1963). У 1957-1968 маркшейдер, у 1968-1975 зав. гірнич. роботами ШПУ № 1, у 1975-1990 заст. голов. інж., у 1990-1997 нач. ШБУ № 1 тр-ту "Кривбасшахтопроходка".

Мичка, м'ята конопля без кістриці у давнину на Криворіжжі.

Миша звичайна (Mus musculus), представник родини мишей ряду мишоподібних ссавців. Поширена по всій земній кулі скрізь, де мешкає людина. Населяє найрізноманітніші біотопи, уникає пустель, тундр, суцільних лісів тайгового типу та високогір'я. На території Криворіжжя - скрізь. Активна цілодобово. Живе в будівлях, навесні може мігрувати в природні біотопи, де риє нори. Всеїдна, знищує і псує харчові продукти. Розмножується впродовж року, в приплоді 4-8 малят. Крім шкоди, якої завдає приміщенням, продуктам, кормам, є природним носієм збудників чуми і туляремії, лептоспірозу, бешихи, трихінельозу та багатьох інших захворювань, тому хатніх мишей необхідно знищувати.

Миша курганцева (Mus spicilegus), представник родини мишей ряду мишоподібних ссавців. Поширена в півд. і серед. р-нах Євразії. На території України зустрічається в лісостеп. та степовій зонах. На Криворіжжі мешкає у лісосмугах, степових балках, на полях багаторічних трав, на відвалах та складах чорнозему, у зонах відчуження біля залізнич. та автомобіл. доріг. Активна цілий рік. Характерною особливістю біології є спорудження курганців з запасами корму - насіння рослин, які ростуть поряд. На скельних відвалах курганці насипані з дрібнозему, строго конусовидної форми висотою до 48 см, на полях, складах чорнозему курганці більших розмірів. Під шаром землі (10-15 см) в різних коморах, окремо зібрані насіння і плоди різних видів (лобода, мишій, осот, вьюнок польовий, чина бульбиста та ін.) дикорастучих або культурних рослин. Живляться насінням переважно злаків, бобових, айстрових, навесні в їх кормі з'являються зелені частини рослин і рідше комахи. Самки народжують в середньому 6 малят (від 1 до 10). Коливання чисельності залежать від погодних умов та якості і швидкості збору врожаю. Найбільша шкода на полях (запаси насіння в курганцях та створення бур'янових рослин під час розорювання курганців). Небезпечна в епідеміологіч. відношенні.

Мишак жовтогорлий (Sylvaemus tauricus), представник родини мишей ряду мишоподібних ссавців. Поширений у лісовій зоні Європи та в Захід. Азії. В Україні водиться у лісовій та лісостеп. зонах, у степовій - по лісових масивах, чагарниках. На Криворіжжі рідкісний вид. Відловлювали в Гурівськ. лісі. Вид близький до мишака лісового, але особини більші за розмірами. Активний вночі, гнізда робить в дуплах і в землі. Робить запаси плодів (жолуді, горіхи, насіння липи, клена і ін.). Чисельність невелика.

Мишак лісовий (Sylvaemus sylvaticus), представник родини мишей ряду мишоподібних ссавців. Поширений в лісовій зоні більшої частини Євразії, в півн. частині Африки. В Україні зустрічається у лісовій та лісостеп. зонах, в степовій зоні по долинах річок розселився до Чорного моря. На території Криворіжжя мешкає в лісових масивах, лісосмугах, садах, балках, на полях; на порушених землях - відвалах, складах чорнозему, зонах відчуження біля ЛЕП, доріг. Активний вночі, цілий рік. Живе у норах, робить запаси корму (плоди абрикоси, лоха вузьколистого, шипшини та ін.). Основа живлення - насіння рослин, навесні в раціоні є зелені частини рослин та комахи. Період розмноження від початку берез. по жовт. включно. Буває по 3 приплоди в середньому по 6 малят (від 2-х до 9-ти малят). Є домінуючим видом серед мишовидних гризунів на відвалах і в лісонасадженнях. Шкодить молодим насадженням. Природний носій багатьох збудників захворювань.

Мишка лугова (малютка) (Micromys minutus), представник родини мишей ряду мишоподібних ссавців. Поширена в лісостеп. та півд. частині лісової зони Євразії. На території України мешкає скрізь, охоче селиться у вологих місцях з трав'янистою рослинністю по узбережжях річок, ставків. Робить гнізда на стеблинах трав, на вис. до 80

см. Гніздо у вигляді круглої кулі з рослинного пуху, трави. На території Криворіжжя зустрічається дуже рідко.

Мишедченко Валентин Іванович (6.1.1936, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. Далекосхід. політех. ін-т (1959). У 1959-1962 конструктор з-ду "Комуніст". Розробив метод механізації фрезерування бурових коронок. У 1962-1968 нач. дільниці мехцеху № 1 КЦРЗ. Керував уніфікацією креслень на запасні частини гірничодобувної обладнання. У 1968-1971 голов. інж. блоку ремонтних цехів ПівнГЗК. У 1971-1974 нач. ВТК, у 1974-1996 голов. технолог, з 1996 заст. голов. технолога КЦРЗ. Ініціатор впровадження верстатів ЧПУ, плазмо-механіч. обробки. Автор 20 рацпропозицій.

Мишій, рослина роду злакових, багаторіч. трава. Колоски одноквіткові. Бур'ян у посівах. Коріння довге, сплітається. Стебло жорстке. Добре приживається на будь-якому грунті.

Мищук Микола Іванович (29.8.1933, Волинська обл.-20.12.1995, Кр. Ріг). Почес. гірник. Освіта середня. У 1953-1986 бурильник, прохідник шахт "Комсомолка", "Гвардійська" РУ ім. Р. Люксембург. Під землею відпрацював більше 30 років. Передовик виробництва. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора, знак. "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Міаська вулиця, розташована у центр. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладена у дореволюційні часи. Розвитку набула в 30, 50-х. До 1975 мала назву вулиця 4-а Кривбасівська. Довж. 200 м, ширина 9 м. Має 67 будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь м. Міас Челябін. обл. (Росія). Обслуговує 24 в/з.

Мігуцький Леонід Романович (21.4.1925, Дніпропетровськ - 23.9.1973, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1950). Уч. ВВВ. У 1950-1952 нач. зміни аглофаб-ки з-ду ім. Дзержинського. У 1952-1955 нач. аглофаб-ки Череповецьк. металург. ком-ту. У 1955-1961 нач. аглофаб-ки № 2, аглоцеху, секретар парткому ПівдГЗК. У 1961-1973 директор НКГЗК. Впроваджував прогрес. технологію випуску концентрату з утриманням з утриманням заліза до 65%. Керував реконструкцією кар'єру № 1, введенням кар'єру № 2, першим в Україні впровадженням комбінованого автозалізнич. транс-ту в кар'єрах НКГЗК. Автор 20 винаходів. Засл. винахідник СРСР. Канд. тех. наук. Золота медаль ВДНГ. Нагородж. орд. Леніна, Жовтневої Революції, Вітчизняної війни 1, 2 ст., Трудового Червоного Прапора.

Мігушин Микола Михайлович (28.3.1917, Нижньогород. обл.)/ Почес. громадянин с. Чкаловка. Освіта середня. В арм. з 1934. Уч. ВВВ з верес. 1943 у скл. 47 гв. СП 15 гв. СД. Під час визволення Криворіжжя ком-р батальйону. Відзначився в боях на Інгулецьк. плацдармі. В арм. до 1957. Вів військово-патріотичну роботу у м. Нижній Новгород. Нагородж. орд. Б. Хмельницького 3 ст., О. Невського, Вітчизняної війни 1 ст. (2), Червоної Зірки.

Мідний вік (від грец. - chalkos - мідь та ...літ), енеоліт (від лат. - aeneus - мідний та літ), перехідний період від кам'яного до бронз. віку (IV-III тисячоліття до н. е.). Переважно знаряддя з каміння, але з'являються мідні.

"Мідь і цинк", французька промислова фірма заснована у Франції в середині XIX ст. У кінці 70-х XIX ст. з нею О.М.Поль підписав контракт-намір на можливі розробки криворізьк. руд. Сприяла заснуванню Акціонерного тов-ва Криворізьк. руд.

Мідянка (Coronella austriaca), представник родини вужових ряду лускатих плазунів. Поширена в Європі, Малій та Серед. Азії. Населяє всю територію України. На Криворіжжі мешкає в лісах, де тримається галявин, вирубок. Весною з'являється у квіт. В серп.-верес. самка народжує 2-15 одиниць 12-17 см довж. Живиться ящірками, дрібними гризунами, землерийками. Статевозрілою стає на третьому році життя. На зимівлю іде у жовт., ховаючись у нори, щілини, купи каміння. Вид занесено до Червоної книги України. Неотруйна.

Міжнародна вулиця, розташована у житломасиві Ворошиловка Жовт. р-ну. Закладена в 30-х. Довж. 60 м, ширина 7. Має 4 приват. будинки. Багата на зелені насадження. Обслуговує 14 в/з.

Міжрайонний реєстраційно-екзаменаційний відділ (МРЕВ) ДАІ, утворен. у 1974. Здійснює облік, реєстрацію автомототранс-ту, приймає екзамени, видання водійських посвідчень. Обслуговує жителів Кр. Рогу і Криворізьк. р-ну. На обліку перебуває понад 130 тис. транспорт. засобів, з них 79 тис. легкових, 7,5 тис. вантаж. автомобілів, 1,9 тис. автобусів.

Міжнародної академії комп'ютерних наук і технологій центр, створен. у груд 1993. Об'єднує фахівців з комп'ютерів. Голова В. М. Назаренко.

Міжнародної економіки і права факультет Криворізьк. економіч. ін-ту, створен. у серп. 1998. Готує спеціалістів з правознавства та міжнарод. економіки. До скл. входять 3 кафедри.

Міжнародної економіки кафедра Криворізьк. економічного ін-ту, створена у квіт. 1998 у скл. фак-ту міжнарод. економіки і права. Працює 6 викладачів.

Міжпланетна вулиця, центр. частини Жовт. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула в 50-60-х. Довж. 800 м, ширина 9 м. Має 10 держ. будинків, проживає 950 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Обслуговує 14 в/з.

Міжрайонна рада Українського товариства мисливців і рибалок, заснована у серп. 1927. Об'єднує любителів полювання і рибалки. З 1957 має свою базу на березі Карачунівськ. водоймища, мислив. будинок, 75 човнів. Об'єднує 2,2 тис. чол. Сприяє поповненню фауни Кривбасу. Слідкує за дотриманням правил полювання і рибальства. Охоплює територію Кр. Рогу, Криворізьк. і Широківськ. р-нів.

Міжрамне огородження з просічно-витяжного листа, розроблене спеціалістами ін-ту НДГРІ у кінці 80-х. Призначене для захисту гірників, що працюють за умов підвищеного гірнич. тиску і сейсміч. впливу вибухів.

Міжрегіональний центр професійної перепідготовки звільнених у запас військовослужбовців, створен. згідно з міжурядовим рішенням України і Німеччини 9.10.1990. Діє з 23.2.1994 на базі СПТУ № 59. Готує спеціалістів менеджменту у виробнич. сфері, фінансів і кредиту, обслуг. і ремонт радіоелектрич. техніки, ЕОМ, машбуд. профілю. Оснащен. спеціалізован. аудиторіями, майстернями фірм "Сіменс", "Грюндик", "Зінгер", "Бош". Строк навчан. від 3 місяц. до 3 років. На вечір. і ден. відділен. 1 тис. чол. Співробітничає з нім. фірмами "Фріц Вернер", "Вальтер Пілот", Діє сучас. автосерві. При центрі діють клуб тенісу, підліткова газ. "Погляд", циркова студія "Трюкачі". Директор В. Г. Балакін.

Міжрегіонального центру з перепідготовки кадрів стадіон, відкрит. у 1952. Пл. 3,5 га. Раніше належав ДРРЗ. Має футбольне поле, хокейний майданчик, стрілецький тир, тенісний корт, трибуни. Відбуваються змагання з футболу, стрільби. Розташован. по вул. Артилеристів, поблизу парку ім. Павлова в Ц.-Міськ. р-ні.

Міжрегіональної Академії управління персоналом Криворізька філія, створена у серп. 1993. Серед основних завдань якісна програмно-цільова підготовка висококваліфікованих спеціалістів у галузі економіки, менеджменту і права. До скл. філії входять кафедри економіки, права, психології, менеджменту. Підготовлено 600 чол. Діють бібліотека, науковий центр "Перспектива", футбольний, шаховий клуби, хор "Оксамит" ін. Директор А. С. Теплицький.

Мізерний Іван Германович (1909, Кр. Ріг-лип. 1885, там же). Почес. гірник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1934). У 1923-1930 лопатник, бурильник ШУ ім. Артема. У 1934-1941 голов. інж. шахти, парторг ЦК на Інгулецьк. руднику. Уч. ВВВ. У 1942-1944 секретар Міньярськ. райкому ВКП(б) Челябінськ. обл. У 1944-1953 секретар Марганецьк. райкому КПУ. Актив. учасник відбудови промисловості Придніпров'я. Делегат XVI з'їзду КПУ. З 1953 голов. механік РУ ім. Кірова. Керував будівництвом шахти ім. Артема, реконструкцією шахт "Північна", ім. Кірова. Нагороджен. орд. "Знак Пошани", знак. "Шахтарська слава" 2, 3 ст.

Мізинець, найменша за віком у сім'ї дитина у давнину на Криворіжжі.

Мізін Валерій Олександрович (21.1.1947, Дніпропетров. обл.). Держ керівник. Зак. КГРІ (1972). У 1965-1970 електрослюсар, технік, секретар ком-ту ЛКСМУ РУ ім. 40-річчя Жовтня (Марганець). У 1970-1972 секретар Марганецьк. міськкому ЛКМУ. У 1975-1980 секретар Дніпропетров. обкому ЛКСМУ. У 1980-1984 зав. відділом Криворізьк. міськкому КПУ. У 1984-1987 голова Сакс. райвиконкому. У 1987-1989 1-й секретар Сакс. райкому КПУ. У 1989-1991 в апараті ЦК КПУ. З 1981 на відповідальних роботах у Києві. З верес. 1993 заст. голови правління концерну "Укррудпром".

Мізін Олександр Васильович (24.6.1948, Полтав. обл.). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1994). У 1967-1977 ст. технік, інж, заст. нач. Криворізьк. геофізич. партії. У 1977-1986 нач. дільниці об'єднання "Криворіжкомплектпостач". У 1986-1990 зав. Ц.-Міськ. райкомунгоспом. У 1990-1998 заст. голови Ц.-Міськ. райвиконкому. З червня 1998 директор підприємства "Кривбаспромводопостачання". Умілий організатор виробництва. Керував проведенням благоустрою Ц.-Міськ. р-ну. Керує реконструкцією систем водопостачання Кр. Рогу. Уч. І, ІІ міжнарод. конгресів з екології, водопостачання (2000, 2001).

Мізюк Тетяна Володимирівна (17.8.1957, Кр. Ріг). Діяч культури. Зак. Одес. консерваторію (1982). У 1975-1977 викладач фортепіано музшколи № 2. У 1982-1998 викладач теоретич. відділу муз. уч-ща. У 1998-2001 зав. відділом культури міськвиконкому. З лист. 2001 зав. відділом культури облдержадміністрації (Дніпропетровськ). Організатор міських заходів культури, філармонії для школярів. Викладач-методист. Дослідник муз. творчості Криворіжжя. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Мізюка П. Д. (засл. гірник України (1958), трудова діяльність пов'язана з РУ ім. Ілліча. У 40-60-х працював машиністом лебідки. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Біографіч. даних не виявлено.

Мі-8, вертоліт (гелікоптер), літальний апарат з вертикальним зльотом і посадкою. Підйомну силу і тягу горизонтального польоту створюють лопаті гвинти. Бортовий номер 25275, виготовлен. у берез. 1967. Прибув до Кр. Рогу з Тюменськ. авіазагону у 1988.

Мікеладзе Михайло Герасимович (22.10.1899, Грузія – 70-ті, Тбілісі). Ген.-майор (1943). Зак. Тбіліськ. школу прапорщиків (1916). Військ. акад. ім. Фрунзе (1936). Уч. 1-ї світ. війни на Західн. фр. У лист. 1917-берез. 1918 воював з турками у скл. 1-ї Кавказ. СД. У берез.-жовт. 1918 знаходився в полоні в Ерздерумі. В Рад. арм. з 1921. Ком-р взводу, роти 1-го Грузин. полку. У 1931-1941 нач. штабу 1-ї Грузин. СД, 2 СД, 29 СД, 14 СК. Уч. ВВВ з червн. 1941. З трав. 1942 ком-р 195 СД. З жовт. 1942 нач. штабу 46А на Кавказі. Під час Курськ. битви і форсування Дніпра ком-р 7 гв. ПДД. У груд. 1943-квіт. 1944 ком-р 10 гв. ПДД. У черв. 1944-січ. 1946 ком-р 13 СК. В арм. до 1953. У 1953-1956 нач. військ. кафедри Тбіліськ. педін-ту. Депутат Верх. Ради Грузії. Актив. учасник визволення Кр. Рогу. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (3), Суворова, Б. Хмельницького 2 ст., Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Мікея А. Я. геологічні дослідження, проводилися на Криворіжжі у 1933-1934 за програмою вивчення геохімії Дніпропетров. обл. Науково обгрунтовувалася послідовність процесів рудоутворення у Кривбасі. Результати подавалися у вигляді тез доповідей на І обл. геологіч. конференції у 1934.

Милашенкова вулиця, розташована у західн. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. Довж. 300 м, ширина 7 м. Має 30 приват. будинків, проживає 96 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь Героя Рад. Союзу С. В. Милашенкова. Обслуговує Залізничне в/з.

Міліціонерів, які загинули у 1920, **пам'ятний меморіал,** встановлен. у трав. 1989 на місці перепоховання у 1989 загиблих у 1920 7 міліціонерів. Загинули від рук військ. загону П. Федорченка з Лозуватки, який вів бойові дії проти рад. влади. Г. Мірошниченко, І. Макаренко, П. Нікіцький, П. Харенко, П. Щербина, А. Стадник, Г. Шевченко зазнали жорстоких тортур і були розстріляні. Тіла поховані на кладовищі на Чорногорці. Цвинтар

опинився під загрозою знищення і прах перенесено у сквер по вул. Бородича Довг. р-ну. Встановлена гранітна стела з іменами загиблих.

Міліція Криворіжжя при Тимчасовому уряді, створена у берез. 1917 як робітничі дружини, які замінили поліцію часів царату. Особовий склад набирався з добровольців, окремих на службу рекомендували робітничі колективи. Здійснювала охорону рудників, залізниці, заводів, вела боротьбу з грабіжниками. Діями керувала Рада. Після лип. кризи 1917 Тимчасовий уряд розпочав роззброєння робітничої міліції, через побоювання, що озброєнні люди врешті-решт виступлять проти самого уряду.

Мілова Ольга Олександрівна (13.8.1960, Кр. Ріг). Фін. керівник. Зак. Київ. ін-т народ. госп-ва (1990). У 1978-1984 працювала у бібліотеці тех-му рудавтоматики. У 1984-1990 економіст обл. статуправління. У 1990-1996 економіст, заст. нач. відділу міськфінвідділу. З квіт. 1996 перший нач. відділення Держ. казначейства України у м. Кр. Розі. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Мілтотрогус (Miltotrogus), жук родини твердокрилих. Довж. 13,5-18,5 мм. Забарвлення блискуче, буро-червоне, тіло у дрібних густих крапках. Личинки знищують коріння. Шкідливий. На Криворіжжі зустрічається один вид.

Мільченко Анатолій Якович (30.10.1930, Донецьк-4.6.1995, Кр. Ріг). Держ. керівник. Зак. Харків. юр. ін-т (1956). У 1949-1950 зоотехнік в Донецьк. обл. У 1956-1963 слідчий, пом. прокурора Дзерж. р-ну. У 1963-1969 прокурор Інгулецьк. р-ну. У 1969-1971 заст. голови, у 1971-1981 голова Інгулецьк. райвиконкому. З 1981 заст. прокурора Кр. Рогу. Нагородж. орд. “Знак Пошани”.

Мінаков Юхим Антонович (1916, Орловська обл.). Новатор виробництва. Освіта н/середня. Уч. ВВВ з лют. 1942. З 1960 працював слюсарем ШПУ № 3 тр-ту “Кривбасшахтопроходка”. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки (2).

Мінералогія (від “мінерали” і грецьк. - вчення) наука геологіч. напрямку, яка вивчає мінерали, їх хім. склад, будову, властивості, шляхи утворення.

Мініна вулиця, розташована у житломасиві Осички Ц.-Міськ. р-ну. Закладена на початку XX ст. Серед першопоселенців французькі гірнич. інженери, які працювали на рудниках. Розвитку набула в 30, 50- 60-х. Довж. 720 м, ширина 9 м. Має 69 будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь Мініна Кузьми (Сухорук ?-1916)- рос. нац. героя, організатора визвольної боротьби рос. народу проти польськ. і шведськ. інтервенції початку XVII ст. Один з керівників народ. ополчення 1611-1612. У 1612-чл. земського уряду, 1613-у скл. Боярської думи. Обслуговує 1 в/з

Мірабіліт (від лат. дивовижна), мінерал класу сульфідів. Колір безбарвний, тьмяно-білий. Блиск скляний, прозорий. В Кривбасі рідкісний. Вивчав Ю.Г.Гершойт.

Мірошкін Олександр Якимович (кінець 90-х XIX ст. - 60-ті, Київ). Пром. керівник. Зак. Комун. ун-т ім. Свердлова. Уч. рев. подій 1917. Уч. гром. війни. Брав актив. участь у відбудові Кривбасу. У 20-х секретар партосередку ШУ ім. Дзержинського. У жовт. 1928 доставив Криворізьк. прапор для гірників Мансфельда до Харкова. У 1930-1933 керуючий КРЕС ім. Ілліча. У 1933-1938 нач. політвідділу рад-пу у Херсон. обл. У 1938-1941 секретар Миколаїв., Кіровоград. обкомів КП(б)У, заст. наркома рад-пів України. Уч. ВВВ. Нагородж. орд. Леніна.

Мірошниченка, бандитське угрупування діяло на Криворіжжі у 1924-1925. Складалося з карних злочинців, які грабували склади, магазини, вбивали вартових. Розкрита й знешкоджена співробітниками ОДПУ.

Міскантус (Miscanthus), рід рослин родини злакових. Батьківщина – Далекий Схід. **М.китайський** – багаторічна трав'яниста рослина, з прямими, голими стеблами, висотою 150-200 см. Листки лінійні, довжиною 40-60 см. Суцвіття завдовжки 25 см, складається з колосовидних гілочок, зібраних на верхівці стебла; гілочки, як і ніжки колосків, з довгими шовковистими білими або рожевувато-сріблястими волосками. Цвіте VII. Розмножується

поділом куща, рідше насінням. На Криворіжжі культивується в садах як декоративна рослина, використовується в сухих зимових букетах.

“Містер Норд”, дитячий зразковий театр естрадної пісні, створен. у 1995 у скл. ПК ІнГЗК. Відвідує 62 чол. Діють молодша і середня групи. У репертуарі пісні, композиції. Уч. фестивалів і конкурсів. Керівник М. А. М'ясоєдова.

Містечко, поселення з торгово-ремісницьким населенням у XVIII-XX ст. в Україні. До Великої Жовтневої революції Кр. Ріг мав такий статус.

“Місто”, рудне родовище, розташоване у межах Кр. Рогу. Має геологіч. координати 47º 54'-47º 55' півн. широти, 33º 22'- 33º 23' схід. довжини. Підпадалося під зону дії РУ ім. Ілліча. Являє півд. частину Криворізько-Кременчюцькськ. руд. підзони. Ст. Кр. Ріг-Західний за 3 км від родовища. Геологічна розвідка почалася у 1933-1935. У 70-х балансові запаси до глибини 1,2 тис. м складали 60 млн. т руди. Криворізька сінкліналь виступала у ролі рудоконтролюючої структури. Пл. складала 3,5 км х 2,3 км. Приурочене до контакту порід верхньої і залізисто-кремнистої формацій. Склад: залізисті роговики, джеспіліти, сланці, піщаники, кварцити, багаті заліз. руди. Типи руд: хлорит-магнетитові, карбонат-магнетитові, залізно-слюдко-мартитові. Утримання заліза до 38-46%. Вивчали геологи Линецька, Лавриненко, Пархоменко.

Мікологія, розділ ботаніки, що всебічно вивчає гриби.

Мікробіологія, наука, що вивчає мікроорганізми (їх будову, фізіологію, біохімію, систематику, спадковість і мінливість, поширення і роль в кругообігу речовин на землі тощо) з метою керування їх життєдіяльністю в інтересах людини. Сучасну М. поділяють на ряд галузей: загальну, технічну, сільськогосподарську, медичну, ветеринарну, геологічну і водну. Зародження М. пов'язане з ім'ям А. Левенгука. Основоположником М. як науки вважають Л. Пастера. Значний внесок у розвиток М. зробили нім. дослідник Р. Кох, рос. вчені Л. С. Ценковський, І. І. Мечников, М. С. Гамалія, Г. Н. Габричевський, С. М. Виноградський та ін., укр. - Я. Ю. Бардах, В. К. Високович, Д. К. Заболотний, В. Г. Дроботько та ряд ін. Основними завданнями сучасної М. є розробка методів боротьби з шкідливими мікробами і впровадження у виробництво корисних. В Україні центром досліджень з М. є Ін-т мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного.

Мікроклімат Кривбасу, клімат невеликих за площею територій (міста, села, лісу, галявини, кар'єру та ін). Формується під впливом місцевих факторів, які зумовлені підстилаючою поверхнею - рельєф, рослинність, поверхневі води і ландшафти в цілому. У долинах рік і днищах балок зима більш прохолодна, бо у западини стікає і залишається холодне повітря, фіксуються інверсії температури (її зростання з висотою). В западинах швидкість і сила вітру знижуються, більш затишно. Подібним чином діє і рослинність, особливо лісова та чагарникова. В лісових масивах мікроклімат прохолодніший, внаслідок скорочення сонячної радіації, яка відбивається кронами дерев і розсіюється. Також більша відносна вологість повітря, в результаті транспірації води рослинами. На узбережжі рік і озер мікроклімат формується під впливом водних мас, які влітку охолоджують атмосферне повітря, а в холодний період року викликають потепління повітря. Особливим (більш теплим) мікрокліматом відзначаються населені пункти, внаслідок значного прогрівання кам'яної забудівлі, в місті виникає специфічна (протягова) система циркуляції повітря. Власний мікроклімат мають і промислові місцевості - кар'єри, відвали, провали, проммайданчики, транспортні комунікації тощо.

Мікрорайон, комплекс будинків і системи закладів культурно-побутового призначення, як правило, знаходиться на території, яка прилягає до транспорт. магістралей міста, але не має доріг для наскрізного проїзду. Це первинна одиниця міста. Кр. Ріг складається з мікрорайонів, які виникли у середині 60-х. Серед них 4, 5, 7 Зарічні, 1, 2, 3 Східні, Карачуни, Даманський ін.

Міксер (від англ. - змішувач), в металургії сталева посудина, у середині викладена вогнетривкою цеглою, для накопичення розплавленого чавуну, виплавленого в домен.

печах та призначеного для наступної переробки в сталь. У М. вирівнюється хіміч. склад та температура. Широко використовується на ком-ті “Криворіжсталь”.

Мікулін Іван Степанович (9.3.1906, Воронезька обл.- 80-ті, Суми). Військ. керівник. Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе (1942). В арм. з 1928. Уч. ВВВ з червня 1941 у скл. 253 СП 44 СД. Під час боїв за Криворіжжя ком-р 47 гв. СП 15 гв. СД. Уміло керував діями полку, відзначився під час форсування р. Інгулець і захисті плацдарму. В арм. до 1957, полковник. Викладав військ. справу у Тартуськ. ун-ті. Нагородж. орд. Червоного Прапора (4), Суворова 3 ст., Червоної Зірки, Хрестом Грюнвальда 3 ст., Чехословацьким військовим хрестом.

Мікуцький Борис Антонович (1914, Омськ-6.5.1974, Красноярськ). Герой Рад. Союзу (22.2.1944). Уч. ВВВ з серп. 1942. У скл. 310 гв. СП 110 гв. СД брав участь у боях за півн. Кр. Рогу. Працював в аеропорту Красноярська. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Мікушев Георгій Миколайович (24.5.1898, Кунгур - 9.9.1941, Київ). Ген.-майор (1940). Зак. Олексіївське військ. уч-ще (1917), військ. акад. ім. Фрунзе (1933). Уч. 1-ї світ. війни, підпоручик. Удостоєн. Аннінської почес. зброї “За хоробрість”. У 1918 секретар газ. “Голос Кунгурської Ради”. В рад. арм. з 1918. У скл. 30 СД визволяв Кунгур, Тюмень, Іркутськ, Крим. З 1920 у штабі 7 СК Укр. ВО. З груд. 1932 ком-р 263 СП 25 СД. Уч. Київ. маневрів у верес. 1935. З трав. 1939 нач. відділу штабу Харків. ВО. У серп. 1939 очолив 41 Криворізьк. СД. Уч. походу у Захід. Україну. Уч. ВВВ з червня 1941. Виявив мужність під час оборони Рава-Руської. 41 СД 5 діб стримувала 5 нім. дивізій. Кілька разів виводив з'єднання з оточення. Загинув при обороні мосту через р. Остер поблизу м. Козелець. Спочатку похован. у Київ. ботсаду, у 1966 перепохован. на Лук'янівськ. кладовищі. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Мілевська Ніна Федорівна (20.1.1932, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1952-1983 лаборант, тунельник, апаратник біохімустановки, машиніст насосів, апаратник очистки стічних вод цеху вловлювання № 2 Криворізьк. коксохімз-ду. Передовик, ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора, Почес. Грамотою Президії Верх. Ради України.

Міліція криворізька (від лат. militia - військо), в Україні орган, який призваний забезпечувати охорону громадського порядку, державної та приватної власності, прав і законних інтересів громадян, підприємств, організацій та закладів від злочинних посягань та ін. антигромадських дій. Криворізьк. міський відділ складається з 7 РВВС, відділів ДАІ, охорони та ін. підрозділів міліції, які базуються на території Кр. Рогу та за його межами.

Міллерит (на честь англ. мінеролога У. Х. Міллера), мінерал класу сульфідів. Колір латунно-жовтий, блиск металевий. Непрозорий. Рідкісний. Виявлен. в піроксенітах РУ “Першотравневе” у вигляді поодиноких гірок і кристалів довж. 0,1-1,0 мм. Досліджувався Г. Ю. Гершойгом, В. М. Куделіним (1971).

Мільман Борис Якович (1912, Вінницька обл. - 1978, Дніпропетровськ). Засл. будівельник України. Зак. Одес. інж.-меліорат. ін-т (1932). У 1928-1941 будував гідротехнічні об'єкти в Сталіно і Маріуполі. У 1941-1944 працював у Челябінську. У 1945-1960 будував об'єкти на Далек. Сході і півд. України. У 1960-1978 організатор і перший керуючий тр-том “Дніпроспецбуд”. Керував будівництвом гідротехнічних і водоохоронних об'єктів у Кр. Розі. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора (2), “Знак Пошани”.

Міля російська старовинна міра довжини, яка дорівнювала 7,468 км. Цим виміром користувалися чумаки Криворіжжя.

Мімікрія, подібність одних тварин або рослин (їхніх органів) до інших або до предметів навколишнього середовища. М. - захисне пристосування, що виникло в процесі еволюції і сприяє виживанню видів у боротьбі за існування.

Міна, 1. Міра або монета у давнину на Криворіжжі. Пізніше операція по обміну житла, худоби ін. 2. Підкоп, підземний хід за часів козаччини для підриву ворожих будівель. Пізніше на Криворіжжі М. місце заряду для підриву рудного пласту, скелі, породи.

"Мінерал", видавництво створене у 1992. Веде підготовку і друкує видання Академії Гірнич. наук України, Криворізьк. техніч. ун-ту. Видає бюлетень "Відомості Академії гірнич. наук України".

Мінералогії, кристалографії та родовищ корисних копалин Криворізьк. техніч. ун-ту, створена у 1947 у скл. КГРІ як кафедра мінералогії, кристалографії і петрографії. Сучас. назву має з початку 70-х. Входить до скл. геологозбагач. фак-ту. Засновник В. В. Бесєдін. У 1951 О. С. Поваренних виготовлені кристалохімічну наукову школу. Створені геолого-технологіч. карти. Працює до 30 чол. Має сучас. лабораторії. Працювали професори О. С. Поваренних, В. Г. Махлаєв, Б. І. Пирогов, В. Я. Легедза.

Мінералогічний музей Криворізьк. техніч. ун-ту, створен. у 1950 у скл. КГРІ. Колекція складає 3,5 тис. мінералів з усієї планети, 800 з них присутні у Кривбасі. Зразки використовуються у навчальному процесі, організовуються екскурсії, проводяться наукові конференції геологів. Один з кращих М. м. у кол. СРСР.

Мінералогія, наука про мінерали, вивчає їх хіміч. склад, будову, фіз. і хім. властивості, умови утворення та зміни. Виникла у давнину, пов'язана з розвитком гірничої справи. Як самостійна наука сформувалася в епоху Відродження. Основи сучасної М. закладені В. І. Вернадським, А. Є. Ферсманом (Росія), У. Бреггом (Великобританія), В. Гольдшмідтом (Норвегія) ін. Визначають описову, генетичну, регіональну ін. Курс М. викладається у Криворізьк. техніч. ун-ті.

Мінеральних вод свердловини сквер, закладен. на початку 60-х в Ц.-Міськ. р-ні. Пл. 2,8 га. Багатий на зелені насадження. Обладнен. клумбами, пішохідними доріжками.

Мінеральні води Кривбасу, розвідані у 70-х. Основні джерела виявлені на берегах Карачунівськ. водоймища. З 1973 до магазинів надходили мінводи "Криворізька № 1", "Криворізька № 2". Приємний смак, містить значну кількість солей і мікроелементів. Корисна при хворобах шлунка, печінки. Випускалося до 5 млн. пляшок щорічно.

Мінеральні ресурси, сукупність корис. копалин, виявлених у надрах окремих регіонів, доступних і придатних для промислового використання.

Мінеральної води родовище, виявлене у 60-х геологами в р-ні ПівдГЗК. Радонові води за властивостями подібні до вод П'ятигорська, Цхалтубо. Відкрита водолікарня, яка допомагає позбавитися недугів центр. нервової системи, порушень обміну речовин, хвороб шкіри. Досвід схвалений Мін. охорони здоров'я України. Запаси радонових вод знайдено в р-ні Нікополь-Козельська.

Мінєєв Дмитро Михайлович (24.10.1916, Пензенська обл. - 21.1.1954, Пінськ). Герой Рад. Союзу (23.2.1945). Зак. Краснодар. ав. уч-ще, Військ.-повітр. акад. Працював на автоз-ді у Горькому. В арм. з 1940. Уч. ВВВ з берез. 1943. Уч. визволення Кр. Рогу у скл. 175 ШАП 305 ШАД. Вів повітряну розвідку за наказом полковника Ф. І. Полушка. Загинув у авіакатастрофі. Ім'я носить вул. і СШ № 137 Ниж. Новгорода. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), О. Невського, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Мініатюра (франц. miniature, від латинськ. minium - кіновар, сурик) художній твір (як правило, живопис), малих розмірів, який відрізняється особливо тонкою манерою накладання фарб. Спочатку мініатюрою називали виконанні гуашшю, аквареллю або ін. фарбами ілюстрації, ініціали, заставки у рукописних книжках. Мистецтво книжної мініатюри досягло найвищої досконалості в середині XX ст. Згодом назва "мініатюра" перейшла на живопис (головним чином портретний) малих форматів, виконаний на кістці, пергаменті, картоні, папері, металі, фарфорі, побутових предметах - табакерках, годинниках, ювелірних прикрасах, лакових виробах. На Криворіжжі в жанрі М. працює багато художників, серед яких Ю. Сич, Т. Боброва, Г. Сударіна та багато ін.

Мінін Яків Кірейович (9.6.1922, Гомельська обл.-15.6.1985, Москва). Герой Рад. Союзу (4.2.1944). Зак. Ленінград. акад. цивільн. авіації (1969). Уч. ВВВ з лист. 1942. У скл. 667

ШАП 292 ШАД визволяв Кр. Ріг. Здійнив 78 б/в. Працював у цивільн. авіації. Встановив 6 світ. рекордів на ТУ-104Є. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст. (2), Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки, "Знак Пошани".

Міннібаєв Гумер Хазінурович (22.10.1923, Башкирія). Герой Рад. Союзу (23.2.1945). Зак. Перм. ав. уч-ще (1942), Алма-Атинськ. ун-т. Уч. ВВВ з квіт. 1943. Уч. визволення Кр. Рогу у скл. 947 ШАП 289 ШАД. 14.1.1944 очолив атаку 6 Іл-2 на ворож. САУ. Підбитого літака направив аеродром. Здійснив 121 б/вильотів. Живе в Геленджику. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), Вітчизняної війни 1 ст. (2).

Мінська вулиця, житломасиву ім. Горького Терн. р-ну. Закладена на початку 40-х. Розвитку набула в 50-70-х. Довж. 589 м, ширина 9 м. Має 52 держ. будинки, проживає 274 чол., 44 приват. будинки, проживає 156 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь столиці Білорусії Мінська. Обслуговує 17 в/з.

Мінуарція (Minuartia), рід трав'янистих рослин родини гвоздичних. На Криворіжжі 1 вид - **М. кладеньконасінна**. Багаторічна рослина, 10-15 см заввишки із дерев'яніючою основою надземних пагонів. Листки ниткоподібні. Квітки білі, з 5 цілісними пелюстками. Зустрічається звичайно тільки в півд. частині Криворзьк. регіону по балках на вапнякових відслоненнях.

Мінухін Семен Михайлович (1900, Кр. Ріг- 70 - ті, Сімферополь). Уч. рев. подій. Зак. Всеукр. школу міліції (1925). Уч гром. війни у скл. 459 СП 51 СД, боротьби з бандитизмом на Криворіжжі. У 1925-1941 займав керівні посади у Харків., Дніпропетров., Одес. міліції. Уч. ВВВ у скл. контррозвідки. З 1950 полковник у відставці. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора, Червоної Зірки, іменною зброєю.

Міняйло Олександр Опанасович (13.9.1900, Дніпропетровськ - 25.2.1975, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Відом. конструктор. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1930). У 1922-1928 працював на шахтах Донбасу. У 1928-1941 нач. мехмайстерень, голов. механік тр-ту "Жовтеньруда". У 1941-1944 голов. механік тр-ту "Уралруда". У 1944-1967 голов. механік тр-тів "Дзержинськруда", "Кривбасруда". Очолював мехслужбу Кривбасу. Керував розробками гірнич. техніки. Держ. прем. СРСР (1948). Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани", знак. "Шахтарська слава" 3 ст.

"Міняйло", буровий верстат широко впроваджен. у шахтах Кривбасу у кінці 30-х. Ініціатор інж. Г. Малахов. Відзначався на той час великою продуктивністю. Вперше застосовані у забоях РУ ім. Дзержинського.

Міоценової коняки залишки, знайдені на околиці Кр. Рогу у кінці XIX ст. Доісторичні тварини жили у нашій місцевості у прадавні часи. Знахідка являла залишки кісток.

Міра, старовинна міра об'єму рідини, яка дорівнювала 26, 24 л. Користувалися жителі Криворіжжя.

Мірабіліс (Mirabilis), рід багаторічних рослин родини ніктагінових. Батьківщина - Америка. В озелененні Кр. Рогу та серед квітникарів-любителів найбільш поширений вид **М. Ялапа, нічна красуня, рання зірка**. Стебло густогіллясте, прямостояче, 30-80 см заввишки. Листки супротивні, видовжено-ланцетні. Квітки лійкоподібні, білі, жовті, малинові, оранжеві, пурпурові, яскраво-червоні або двоколірні. Цвіте VII і до заморозків. Розмножують насінням. Використовується для групових посадок, масивів, рабаток, бордюрів.

Мірило, лінійка або ін. вимірювальні прилади у давнину на Криворіжжі.

Мірікарія приквітникова (Myricaria bracteata), рослина родини тамариксових. Інтродуцент. Кущ до 2 м вис. Листки лінійні або лінійно-ланцетні, 1-6 мм довж., тупі. Квіти рожеві, зібрані у густі верхівкові китиці, 5-18 см довж. Плід - коробочка до 10 мм довж. і 3 мм шириною. Насіння з вістюком. Цвіте V-VIII. Розмножується насінням, живцями, відсадками. Рекомендується в озеленення міста для створення групових та поодиноких посадок у парках, скверах, на газонах. Декоративна листям, пагонами, квітками. Зростає в колекції Криворізьк. ботсаду.

Мірна діжка, старовинна міра обміру об'єму рідини, що дорівнювала 40 відрам, 492 літрам. Вживалася жителями Криворіжжя.

Мірна пляшка, старовинна міра об'єму рідини, яка дорівнювала 0,768 л. Користувалися шинкарі Криворіжжя.

Мірошник, давня назва людини, яка працювала на млині у давні часи на Криворіжжі.

Мірошниченка вулиця, житломасиву Веселі Терни Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула в 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця Абрикосова. Довж. 300 м, ширина 8 м. Має 22 приват. будинки, проживає 77 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь Героя Рад. Союзу Мірошниченка Віктора Петровича (1916, Харків обл. – 9.10.1941, Брянська обл.), який у боях під Москвою ціною власного життя підірвав залізничний міст і зупинив рух нім. танків. Обслуговує 90 в/з.

Мірошниченко Анатолій Васильович (1923, Кр. Ріг). Контр-адмірал (1970). Зак. Військ.-мор. акад., Ленінград. ун-т. Вихованиць СШ №8. Уч. ВВВ з лип. 1941. Займав керівні посади на Чорномор. і Півн. флотах. Уч. дальних походів, випробування сучас. зброї. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Вітчизняної війни 1, 2 ст., "За службу Батьківщині" 3 ст.

Мірошниченко Валерій Миколайович (29.2.1952, Волинь). Держ. керівник. Зак. Криворізьк. педін-т (1975), Київ. вищу школу підприємництва (1996). У 1977-1992 учитель, директор СШ № № 69, 17, зав. міськвно, заст. голови міськвиконкому. З 1991 заст. представника Президента України, з верес. 1995 заст. голови, з квіт. 1998 голова Криворізьк. райдержадміністрації. Ініціатор відкриття табору "Юнармієць", клубів юних моряків і льотчиків. З квіт. 2002 голова Апостолівськ. райдержадміністрації.

"Місто і люди" міська виставка, проходила в історико-краєзнавчому музеї у трав. 2000. Присвячена 225-річчю Кр. Рогу. Експонати розповідали про сучас. досягнення промисловості, культури, освіти, спорту.

"Місто крилатої долі" фільм, знятий Українськ. студією хронікально-документ. фільмів у 1972 про Кривий Ріг. На екрані - панорама міста, його будні і знатні люди. Автор сценарію С. М. Василевський, оператор М. П. Терещенко.

"Місто майстрів" міський фестиваль працівників побутової сфери проходив у трав. 2000 в ПК металургів. Присвячувався 225-річчю Кр. Рогу. Серед організаторів відділ побуту міськвиконкому, міська профспілки працівників місцевої промисловості і комунально-побутових підприємств. Діяла виставка зразків обладнання, виробів побут. сфери.

"Місце боїв 10-ї гвардійської дивізії,"пам'ятний знак встановлен у 80-х на території гранкар'єру в Терн. р-ні. Напис вшановує пам'ять воїнів 10 гв. ПДД, які вели у цих місцях важкі бої у жовт. 1943-лют. 1944.

Місце розстрілу 6-ти працівників рудника "Інгулець,"пам'ятне криворіжцям з 13.9.1941. А. Архипенко, С. Котолуп, І. Пивовар, М. Похил, І. Сахно, Ф. Цельман брали участь в евакуації рудника, але не змогли залишити місто. Їх стратили біля будинку рудника по вул. Петровського, 13. Меморіал. дошка з іменами розстріляних встановлена у 1967 на місці страти.У 1999 демонтоване у зв'язку із знесенням будинку.

Місцевий клімат, клімат території Криворіжжя за природних умов. Особливості виявляються у приземному прошарку повітря до висоти декілька сотень метрів.

Місцевий час, час визначен. для окремо взятого місця на планеті. Залежить від географіч. довготи місця та однаковий для всіх пунктів на одному мередіані. Кр. Ріг живе за київ. часом.

"Місячне світло", вокальний гурт створен. у 2001 у скл. ПК ІнГЗК. Відвідують 15 чол. У репертуарі сучас. пісні. Керівник Л. В. Беспалова.

Міська ветеранська організація, створена у 1987. Здіснює правовий і соціальний захист ветеранів. Нараховує 192,5 тис. чол. До скл. входять 202 первинні, 102 цехові організації. У якості колективних членів перебувають громадські об'єднання "Відгомін війни", "Діти війни", ради однополчан, воїнів-інтернаціоналістів, блокадників, остарбайтерів та в'язнів

гітлерівськ. концтаборів. Діють комісії. президія, проводяться зустрічі, конференції. Підготовлена “Книга пам'яті України” (Кр. Ріг). Знято 10 кінофільмів про ветеранськ. рух на Криворіжжі. Організовано 2 музеї. Існує 12 хорових колективів ветеранів. Голова А. К. Леонтюк, З. С. Лиса.

Міська полікілініка № 1, відкрита у 1992. Збудована за проектом австрійськ. фірми "Хофман-Макулан". Проект Л. Франка, архітектор Я. Сікора. Працюють терапевти, педіатри, акушери-гінекологи, стоматологи, невропатологи ін. Обслуговує мкрн Макулан, Всебратське, 4,4 тис. чол. Показники народжуваності на 30% вищі, ніж по Кр. Рогу. Дитяче відділення контролює здоров'я 1,4 тис.дітей. Працює 14 лікарів, 29 медсестер. Голов. лікарі В. Г. Масляник, С. І. Паніна, В. М. Чорна.

Міська служба сім'ї, відкрита у серп. 1978 як консультаційний пункт з питань сімейного життя при службі побутових послуг. Проводилися консультації у будинках культури. Залучалися психіатри, лікарі-сексологи, гінекологи. У лист. 1981 на базі консультпунктів утворилася міська служба сім'ї. До скл. входили служба знайомств, школа майбутньої сім'ї, профілактики розлучень. Проводилися вечори знайомств, розважальні програми. Діяла до 1992.

“Міськдержтехнагляд”, садівницьке товариство, закладене в 70-х у Ц.-Міськ. р-ні. Пл. 0,5 га. Має 10 ділянок.

Міський схід представників різних верств населення Кр. Рогу, відбувся 13.5.1911 за ініціативою громадських зборів. Складено листи на ім'я імператора Миколи II, Херсон. губернатора і земства з проханням надати Кр. Рогу статусу міста. Єдине, чого вдалося домогтися, так це визнання царем Кр. Рогу, як заштатного містечка.

Міське господарство, комплекс міських служб, підприємств, інженерних споруд та мереж. У Кр. Розі - це житлово-комунальне госп-во, підприємства та організації побутового обслуговування, міського транс-ту, зв'язку, торгівлі та громадського харчування, заклади освіти та охорони здоров'я, видовищні центри та ін. Знаходиться у підпорядкуванні рад народних депутатів.

Міське літературне об'єднання створене у червні 2001 при альманасі “Саксагань” за ініціативою А. Липицького, О. Старикова. Слугує об'єднанню літературних сил Кривбасу, створенню сприятливих умов для творчості. Членами є 50 чол. Серед них Г. Туренко, Л. Баранова, Н. Шопяк, А. Дюка, О. Степаненко, А.Липицький, П. Симоненко, Т. Мелехова. Голова О. Стариков.

Міськпромкомбінат, підприємство утворене у берез. 1961 шляхом реорганізації з-ду “Металіст”. Займався випуском газових плит, пароводної апаратури, пічного литва, батареї обігрівання, дитяч. іграшок ін. Асортимент складав 8 тис. плит і 60 ін. видів продукції. У 1962 реорганізован. у ливарно-механіч. з-д.

Міського комітету РСДРП(б) штаб, знаходився на вул. Поштовій (К. Маркса, 21) у 1917-1918. Місце, де приймалися рішення про об'єднання організацій РСДРП(б), вирішувалися дії щодо збройного повстання січ. 1918.

"Міська лікарня", станція швидкісного трамваю відкрита у трав. 2001. Спроектована у надземному варіанті. Скл. з 2-х вестибюлей пл. 150,5 кв. м, платформи пл. 133 кв. м, довж. 66 м. Приймає поїзди зі ст. “Жовтнева” та “Майдан Артема”. Обслуговує жителів мкрн. Сонячний, Східний.

Міська межа, кордони Кр. Рогу, як адміністративно-територіальна одиниця.

Міська рада, виборчий орган місцевого самоврядування діє з 1936. Вищий орган - сесія, яка проводиться на менше 4-х разів на рік. Обирається шляхом таємного голосування на 4 роки. До початку 90-х вибори проводилися без альтернативи, з 90-х на мандат депутата претендують по кілька чоловік. Розробляє і затверджує бюджет Кр. Рогу, проводить значну громадсько-господарську роботу. До скл. входять 75 депутатів.

Місячина, шестиденна панщина кріпаків, які не маючи власних наділів землі, за місячний продовольчий пай. Змушені були працювати на землях поміщика. Форма експлуатації

близька до рабства. Мала поширення в Україні, в тому числі і на Криворіжжі у XVIII-XIX ст.

Мітлиця, польовиця (Agrostis), рід трав'янистих рослин родини злакових. На Криворіжжі розповсюджена М.повзуча – багаторічна світло-зелена рослина 20-60 см заввишки. Стебла і неплідні пагони в нижній частині лежачі, вкорінюються у вузлах. суцвіття – волоть. Колоски одноквіткові, дрібні, стиснуті з боків. Широко розповсюджена на вогких солонцюватих луках по днищах балок, у заплавах Саксагані та Інгульця, по берегах ставків та боліт.

Мітряков Олексій Васильович (20.3.1920, Саратов. обл). Герой Рад. Союзу (13.9.1944). Зак. Волгоград. нафтовий тех-м (1958). Працював на Сталінград. трактор. з-ді. Уч. ВВВ з серп. 1942. Особливо відзначився у боях на Криворіжжі у жовт. 1943-лют. 1944. Провів кілька вдалих розвідок у ворож. тилу. Серед перших форсував Дністр. Працював у Волгограді. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст. (2), Слави 2, 3 ст.

Міхєєнков Василь Іванович (26.7.1957, Херсонська обл.). Еколог. Зак. Дніпропетров. хіміко-технологіч. ін-т (1980). У 1980-1987 майстер, нач. цеху, заст. нач. відділу Комунарськ. коксохім. з-ду. У 1986-1987 учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. Перебував у скл. оператив. групи особливої зони. У 1987-1988 заст. голов. інж. КХЗ. У 1988-1989 голов. інж. Єнакієвськ. коксохім. з-ду. У 1989-1991 заст. начальника, у 1991-1996 нач. Криворізьк. міжрегіональн. природоохорон. інспекції. Один з організаторів екослужби Кр. Рогу. Має подяку Мінекобезпеки України. Чл. укр. об'єднання "Квітка життя". Вивчає проблеми видоекології.

Міхієнко Віра Сергіївна (10.10.1945, Дніпропетров. обл.). Новатор виробництва. Зак. Криворізьк. гірничо-механіч. тех-м (1973). З 1975 інж.-технолог цеху № 5,5 ВАТ "РЕГОМ". Умілий організатор виробництва, ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Міхна Клавдія Йосипівна (1893, Криворіжжя - 1974, Харків). Держ керівник. Зак. Харків. юр. школу (1951). Уч. ревруху з 1912 на Шмаківськ. руднику. У трав. 1919 очолила санчастину 1-го Криворізьк. комуністич. полку. Актив. учас. гром. війни. Організувала дит будинок у Кр. Розі. Заарештовувалася денікінцями в Херсоні. Чл. жіночої ради Кр. Рогу. У 1927-1933 голова Криворізьк. міськради. Чл. ВУЦВК (1927). Уч. Всесоюз. наради допомоги дітям (1931). У 1933-1934 заст. голови райкооперації. У 1934-1941 нарсуддя в Дніпропетровську. У 1941-1943 нарсуддя в Челябінську. У 1943-1956 нарсуддя в Харкові.

Міхно Петро Фомич (15.6.1936, Кіровоград. обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1959-1991 слюсар цеху № 1 по ремонту металург. обладнання к-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Міхурник деревовидний (Colutea arborescens), рослина родини бобових. Батьківщина – Захід. Європа, Захід. Середземномор'я. Листопадний кущ до 4 м заввишки. Листки чергові, непарноперисті, 6-15 см завдовжки. Квітки світло-жовті у звисаючих китицях до 5 см завдовжки. Плід - багатонасінний здутий напівпрозорий біб 6-8 см завдовжки, зеленувато-червонуватий. Цвіте V-VII. Розмножується насінням. Декоративний, особливо під час цвітіння та плодоношіння. Рекомендується в озеленення Кр. Рогу для створення групових посадок у парках та скверах, для живоплотів.

Міцена чиста (Mycena pura (Pers.) Kumm.), отруйний гриб. Шапка 2-6,5 см у діам., опукла, згодом плоско-розпростерта, здебільшого лілувата, іноді рожева, білувато-рожевувата, жовтувата, біла, зрідка зеленувато-синювато-сіра. Пластинки рівномірно забарвлені, лілуваті, широкі. Хейло- та плевроцистиди гладенькі. Спори 5-9 х 2,5-4 мкм, амілоїдні. Ніжка 4-7 х 0,2-1 см, кольору шапки, гола, біля основи волосисто-шерстиста. М'якуш з запахом редьки. На Криворіжжі росте у листяних та хвойних лісах, дубових та з домішками інших порід насадженнях, вздовж водосховищ, часто на грунті (серп. – жовт.).

Міцена ковпаковидна (Mycena galericulata (Scop. ex Fr.) Gray). Шапка 2-6 (8) см у діам., плоско-розпростерта з горбочком у центрі, з рівним краєм, сіра, коричнево-сіра або бурувато-коричнювата, згодом вицвітає, до краю світліша, гола, в центрі волокниста. Пластинки білуваті, рожаво-сіруваті, з часом рожевуваті або червонуваті, з жилками, широкі. Хейлоцистиди з циліндричними виростами. Спори 8-14 х 5-7-9,5 мкм, амілоїдні. Ніжка 2-11 х 0,15-0,7 см, кольору шапки або світліша – жовтувата, донизу коричнювата, гола. М'якуш з запахом тухлого борошна або редьки. На Криворіжжі росте групами на старих пеньках листяних, зрідка хвойних дерев.

Міцкевича вулиця, Терн. р-ну. Закладена в 50-х. Розвитку набула в 60-х. Довж. 300 м, ширина 8 м. Має 19 приват. будинків, проживає 67 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь польськ. поета Міцкевича Адама Бернарда (24.12.1798, Гродненська обл.-26.11.1855, Константинополь, похован. у Кракові). Діяч нац.-визвольн. руху. У 1855 перебував в Україні. Товаришував з декабристами. Твори “Ода до молодості”, “Пісня філаретів”, “Дзядів”, “Пан Тадеуш”.Обслуговує Гірницьке в/з.

Міцковська Людмила Дмитрівна (4.6.1957, Донецьк). Відом. будівельник. Освіта середня. У 1979 бетонниця БУ № 3, облицювальниця, бригадир БУ № 4тр-ту/ ВАТ "Криворіжіндустрбуд". Брала участь у будівництві пром. і цивільн. споруд. Відзначається високою майстерністю. Наставник. Нагородж. знак. “За заслуги перед містом”.

“Мічурінець”, садівницьке товариство створене у лист. 1998. Об'єднує власників земельних ділянок. Голова Ю. І. Соболєв.

"Мічурінець", садівницьке товариство ком-ту “Криворіжсталь,” закладене у 80-х в Довг. р-ні. Пл. 32,7 га. Має 500 дільниць.

"Мічурінець", садівницьке товариство, ПівдГЗК закладене в 80-х в Інгулецьк. р-ні. Пл. 67,8 га. Має 1280 ділянок.

"Мічурінець", садівницьке товариство, ТЕЦ ім. Ілліча закладене у 80-х в Терн. р-ні. Пл. 3 га. Має 61 ділянку.

Мічуріна ім. колгосп, створен. у 1953 р. на базі кол-пу “Комбайн” з центром у с. Широке Криворізьк. р-ну. Об'єднав польові бригади сіл. Широке, Григорівка, Новоселівка, Вільний Посад, Вільний Табір. Мав 8,3 т га землі, садів 102 га, виноградників 4 га, 29 тракторів, 12 комбайнів, 13 автомашин, 33 сівалки, 1,9 тис. голів великої рогатої худоби, 1,3 тис. свиней, 900 овець, 5 тис. курей ін. У 1960 перетворен. на 4-е відділення рад-пу “Гірник”.

Мічуріна ім. радгосп, створений у 1964 на частині земель радгоспів “Гірник” та ім. К. Лібкнехта. Має 4,2 тис. га землі, з них 3,2 тис. за оранки, 2,6 тис. голів худоби, більше 60 тракторів, 40 автомобілів, 10 комбайнів. Виробляє 1,7-1,8 тис. т хліба, 300 т соняшнику, 8 тис. т овочів, 100 т фруктів. Працює 650 чол.

Мічуріну І. В. бюст, встановлен. в с. Вільне у 1968.Виготовлен. із залізобетону. Вчений селекціонер зображен. у момент роздумів.

Мічуріну І. В. пам'ятник, встановлен у с. Широке у 1984. Виготовлен. у вигляді бюста із залізобетону місцевими майстрами.

Мішакін Микола Миколайович (2.10.1959, Закарпатська обл.). Керівник правоохоронців. Зак. Військ. акад. Збройн. сил Росії (1995). В арм. з 1977. З 1983 у внутріш. військах. Полковник (1995). У 1995 сформував бригаду ВВ МВС України із штабом у Кр. Розі. Служив у гарячих точках кол. Союзу - Вірменія, Гагра, Баку, кордон з Молдовою. Перший у Кр. Розі кавалер укр. нагороди - орд. “За мужність”3 ст.

Мішанка, яма для виготовлення будівельних сумішей у давнину на Криворіжжі.

Мішина Галина Інокентіївна (20.8.1930, Чита-1997, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Іркутськ. медін-т. Одна із засновників стоматологіч. служби у Кр. Розі. У 1963-1974 лікар, у 1974-1986 голов. лікар 3-ї міськ. стоматполіклініки. Виховала багато лікарів-стоматологів.

Мішук Леонід Ісакович (31.3.1935, Дніпропетров. обл.). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1958). З 1958-1991 слюсар, бригадир, механік, ст. механік, нач.

дільниці, механік виробництва, голов. механік, голов. інж. збагач. фаб-ки ПівдГЗК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань, умілий керівник, новатор виробництва, наставник. Автор 60 рацпропозицій і винаходів. Держ. премія СРСР (1983) за участь у реконструкції збагач. фаб-ки ПівдГЗК.

Мішуренко Володимир Пилипович (23.11.1934, Дніпропетров. обл.-9.11.1987, Москва). Пром. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1964). У 1958-1961 слюсар коксоцеху, у 1961-1970 ст. майстер СПЦ № 2, у 1970-1075 заст. секретаря парткому з-ду "Криворіжсталь". У 1975-1977 нач. СУ № 2 тр-ту "Дніпродомнаремонт". У 1977-1986 заст. директора ком-ту "Криворіжсталь". У 1986-1987 заст. нач. управління праці Мінчормету СРСР. Відмінник профтехосвіти. Нагородж. орд. Дружби народів.

Мішуровський Віктор Васильович (26.4.1957, Кіровоград. обл.). Художник. Зак. Криворізький педін-т. Працює у галузі станкового живопису. Захоплюється пейзажем. Співець рідної природи. Викладає на кафедрі образотворч. мистецтва худ.-графіч.фак-ту педун-ту. Уч. виставок з 1983. Виставки у Кр. Розі (1985, 1997-2000), Києві (1993-1995). Серед робіт "Золоті березки", "Ніч на Різдво", "Ранок на річці Псьол," "Листопад. Вечір" (1999), "Зима. Сонячний день" (2000) ін.

Мішуровський Сергій Онікійович (1931, Кіровоград. обл.- 80-ті, Криворіжжя). Сільгосп. керівник. Зак. Укр. с/госп. акад. (1968). У 1947-1959 агроном кол-пу "Вперед до нового життя". З 1959 агроном, керуючий відділком держплемз-ду "Червоний шахтар". Умілий організатор виробництва. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Уч. ВДНГ СРСР. Похован. у с. Вільне. Нагородж. орд. Леніна.

Мішустін Євген Андрійович (21.1.1930, Бєлгород. обл.). Гірнич. керівник. Зак. Харків. гірнич. ін-т (1954). У 1954-1961 майстер, заст. голов. інж., нач. дільниці ВКБ РУ ім. Кірова. У 1961-1965 майстер, нач. дільниці, голов. інж. шахти "В-З" ШБУ № 1 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". У 1965-1967 нач. шахти ім. Артема № 2. У 1967-1974 нач. ШПУ № 2 тр-ту "Кривбасшахтопроходка". У 1974-1980 будував шахти в НДР. У 1980-1996 геолог, голов. економіст, нач. відділу тр-ту "Кривбасшахтопроходка". Нагородж. знак. "Шахтарська слава" 3 ст.

Мишутін Борис Гаврилович (лют. 1917). Гірнич. керівник. Зак. Томськ. політех. ін-т (1941). У 1941-1957 голов. маркшейдер Головруди СРСР. У 1957-1960 заст. голови Курськ. раднаргоспу. З 1960 працював у апараті Ради Міністрів СРСР. Брав участь у вирішенні проблем з будівництвом криворізьк. ГЗК. Нагородж. орд. "Знак Пошани" (2), "Шахтарська слава" 1-3 ст.

Міщани, у 1775-1917 прошарок населення з кол. посадських людей (ремісників, дрібних торговців, будинковласників ін.). Об'єднувалися за місцем проживання в общини з деякими правами самоврядування. До 1863 могли піддаватися тілесному покаранню. У переносному значенні - люди з дрібними інтересами, обмежені люди. М. Було розповсюджене по всій Україні і, зокрема, на Криворіжжі.

Міщенко Валентина Опанасівна (22.7.1947, Дніпропетров. обл.). Засл. артистка України (1980). Зак. Львів. консерваторію (1974). Дитячі роки провела у Кр. Розі. З 1974 солістка Донецьк. театру опери і балету. Співала провідні партії світової класики.

Міщенко Варвара Олександрівна (22.11.1922, Мордовія). Новатор виробництва. Зак. Моск. ін-т сталі і сплавів (1947). У 1941-1943 сталевар мартен. печі Златоустівськ. металург. з-ду. За часів війни друга жінка-сталевар в СРСР (разом з В. Клименко з Н/ГМК). Виплавила 100 тис. т сталі для броні. У 1948-1954 майстер, керівник лабораторії Златоустівськ. металург. з-ду. У 1954-1955 наук. співробітник Моск. ін-ту сталі і сплавів. У 1955-1978 інж., керівник групи, нач. хім. лабораторії з-ду "Криворіжсталь". Автор більше 100 рацпропозицій.

Міщенко Віталій Григорович (12.6.1949, Дніпропетров. обл.). Засл. будівельник Байконура (1980). Зак. Дніпропетров. інж.-буд. ін-т (1971). У 1971-1974 інж на з-ді в Комунарську. У 1974-1982 інж., нач. дільниці на Байконурі. Готував пускові установки

для старту косміч. кораблів. Брав участь у пуску “Союз” 17-40, “Салют” 4-7, багаторазового корабля “Буран”. З 1982 у Кр. Розі. Працює в тр-ті ”Спецпостачметал”.
Міщенко Володимир Іванович (3.12.1937, Донецька обл.). Чл. СПУ (1982). Зак. Донецьк. пед. ін-т. Працював учителем. З 1962 кор. Донецьк. облрадіо, редактор Дніпропетров. ком-ту з телебачення та радіомовлення, зав. відділом видавництва “Промінь”. Друкувався у журналах. Автор циклу “Криворізькі сонети” (1974). Проживає у Дніпропетровську.
Міщенко Володимир Іполитович (24.6.1920, Ростов-6.2.2001, Кр. Ріг). Керівник металургії. Зак. Ростов. індустр. ін-т (1941). Уч. ВВВ з червня 1941 у скл. ВПС ЧФ. Обороняв Севастополь. У лип. 1942-квіт. 1945 у ворож. полоні. Здійснив 5 втеч. У лип. - верес. 1945 у скл. спецгрупи обстежував лінію Мажіно (Франція). У 1946-1954 працював в проект. бригаді тр-ту “Дніпросталь”. У 1954-1980 ст. інж., керівник бригади, голов. конструктор тр-ту “Укрдіпромеза”. Прем. Радміну СРСР (1987). Сріб. медаль ВДНГ. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст.
Міщенко Роза Михайлівна (20.7.1927, Пермська обл.). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1961-1982 швачка, майстер швейного цеху Криворізьк. швейної фаб-ки. Переможець змагань, ударник п'ятирічок, новатор. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.
Мкртчян Овсеп Гургенович (13.1.1950, Єреван). Підприємець. Зак. Моск. економіч. ун-т (1994). У 1973-1975 працював на з-ді, у 1976-1982 викладав фізкультуру в СШ №№ 118, 23 в Єревані. З 1982 працював в Дзерж. ком-ті громадськ. харчування. Брав участь у ліквідації наслідків землетрусу у Вірменії. З 1992 ген. директор фірми “Джерело”, засновник укр.-італ. фірми “Санджер”. Створив 40 підприємств громадськ. харчування. У груд. 1996 заснував вірмен. громаду в Кр. Розі, її голова. Веде актив громадськ. діяльність.
МКС, машина для прибирання покрівлі, розроблена конструкторами ін-ту ВНДПрудмаш у кінці 60-х-початку 70-х. Призначена для виконання робіт з ремонту покрівлі, буріння шпурів. Маса 9,7 т. Вантажоспроможність 800 кг.
Молочний шлях, Чумацький Шлях, тьм'яна смуга, що пересікає зіркове небо. Являє собою велику кількість зірок, які концентруються до основної площини Галактики. Поблизу цієї площини розташоване Сонце. Спостерігається з території Криворіжжя. Чумаки у дорозі орієнтувалися М. П.
Млин, машина для подрібнення (помелу) матеріалів. На Криворіжжі мали поширення різноманітні М.: вітряки, водяні, жорнові, борошномельні, парові, електричні ін. На пром. підприємствах міста використовуються М. дробильні, конусні, молоткові, рудні ін. За формою і виглядом умовно поділяються на барабанні, роликові, молоткові, вібраційні, струменеві. Використовуються на всіх ГЗК та КМК, а також для помолу борошна.
Млинківське рудовиявлення, розташоване поблизу с. Млинки Онуфріївськ. р-ну Кіровоград. обл. Географіч. координати 48º 47'-48º 50' півн. широти, 33º 38'-33º 40' схід. довготи. Являє центр. частину Криворізько-Кременчук. руд. підзони. Геологіч. розвідка проводилася силами криворізьк. геологів у 1949-1955. Млинківська синклиналь виступає у ролі рудоконтролюючої структури. Належить до залізисто-кремнистої формації. Вік 2100 млн. років. Склад: залізисті кварцити, сланці, руда. Тип руди: магнетито-мартитові. Утримання заліза 46%. Вивчали геологи Г. М. Сумцова, Л. Г. Загоруйко.
Млинківське родовище бідних залізних руд, розташоване на півн. від Кр. Рогу в Онуфріївськ. р-ні Кіровоград. обл. Географічні координати: 48º 47'- 48º 50' пів. широти, 33º 38'-33º 40' схід. довготи. Належить до центр. частини Криворізьк.-Кременчуцьк. руд. підзони. Виявлене у 1928. Геологічна розвідка проводилася у 1949-1955. Запаси руди розвідані до 300 м. Приурочене до інтенсивних магніт. аномалій. Млинківська синкліналь виступає у ролі рудоконтролюючої структури. Пл. 4 км х 0,7 км. Рудні тіла - пластоподібні. Склад: залізисті кварцити, сланці, руда. Типи руд: грюперито-магнетитові, магнетито-силікатні, гематітові роговики. Утримання руди 30%. Вивчали геологи: В. А. Козакова, М. І. Верігін, Т. М. Сумцова.

Многолєтній Володимир Григорович (6.1.1952, Кіровоград. обл.). Засл. працівник промисловості України (1996). Зак. СПТУ № 30. У 1970-1977 працював водієм в Устинівці Кіровоград. обл. З 1978 похідник ВКБ РУ ім. XX партз'їзду/ВАТ "Суха Балка". Новатор виробництва. Майстер проходки.

"Мобілка", народ. назва мобільного або сотового телефону на Криворіжжі у 1990-2000-і.

Мовна, назва лазні у давні часи на Криворіжжі.

Мовчан Володимир Петрович (2.10.1951, Кіровоград. обл.). Гірнич. керівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1984). У 1970-1972 агломератник Качканарськ. ГЗК. У 1972-1991 горновий, майстер, нач. дільниці, голов. інж. фаб-ки огрудкування, заст. директора, секретар парткому ЦГЗК. У 1991-1997 директор об'єднання "Кривбасасфальт". З груд. 1997 гендиректор ЦГЗК/ВАТ "ЦГЗК". Автор 300 рацпропозицій, 2 винаходів.Лауреат премії "Золота фортуна". Народ. депутат України (2002).

Мовчан Олександр Якович (23.1.1948, Запорізька обл.). Діяч культури. Зак. Воронезьк. ін-т мистецтв (1976). У 1976-1979 директор Новоусманськ. муз. школи Воронезьк. обл. У 1979-1987 викладач по класу баяна, зав. учбовою частиною муз. школи № 1. З верес. 1987 заст. директора муз. уч-ща. Переможець фестивалів і конкурсів. Подяки Мінкультури України. Виховав багато проф. музикантів.

Мовчанюк Андрій Якович (1936). Почес. гірник. Освіта середня. З 1956 працював кріпильником, скреперистом, бурильником ш. "Північна" РУ ім. Кірова. Новатор виробництва, ударник п'ятирічок, переможець змагань. Випробувував бурверстат КБУ-1. У 1974 встановив рекорд буріння - 114 погонних метрів за зміну. Почес. грамота Мінчормету СРСР. Нагороджж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Могаричова Катерина Карпівна (груд., 1903, Запорізька обл. - 80-ті, Кр. Ріг). Пед. керівник. Зак. Моск. ін-т червоної професури (1938). У 1920-1925 учитель у школах Євпаторії, санаторії "Таласса", познайомилася з Г. І. Ульяновою-Єлізаровою. З 1925 жила у неї в Москві. У 1931-1932 викладач у комвузі в Магнітогорську. У 1932-1935 викладач в комвузі у Смоленську. У 1936-1938 викладач політекономії в Моск. комвузі. У 1938-1941 викладач історії у Воронезьк. медін-ті. У 1941-1944 працювала на з-ді боєприпасів у Ташкенті. У 1945-1960 викладач історії Криворізьк. педін-ту. Автор наук. праць з проблем історії.

"Могила Баба", меморіальний комплекс на одноймен. кургані (на військ. картах 1943 позначалася, як висота 118,7 м) відкрит. у 1958 за 2,5 км на півн. від КСП "Веселі Терни". На верхів'ї встановлена 75-мм гармата, внизу гранітна стела, яка свідчить, що у боях за висоту відзначилися воїни 82 СК. Висота кілька разів переходила з рук в руки. Знаходився спостережний пункт ком-ра 82 СК генерала Кузнєва і нач. артилерії Муфеля. Бліндажі збереглися.

Могила більшовиків-підпільників І. П. Калиниченка, Ю. І. Умникової, В. П. Чередниченка, С. М. Харитонова, П. С. Цини розстріляних австро-нім. інтервентами 2.6.1918. У 1924 встановлен. пам'ятник. У 1958 замінений на проект архітектора Л. Р. Витвицького. Має форму пірамідальної колони. У 1998 відбулась реконструкція. На гранітній стелі імена розстріляних. Розташована в Ц.-Міськ. р-ні по вул. Жовтневій.

"Могила Грендзюшка", курган розташ. на вододілі лівого берега р. Інгулець за 0,2 км на півн. схід від кол. аеропорту і за 1 км на захід від балки Іонова, що поблизу с. Радгоспне. Вис. 4,2 м, діам. 60 м. Насип близький до зрізаного конуса, на схилах замулені окопи. Оглянутий археологом О. О. Мельником у 1983.

"Могила Копанева", курган в р-ні Ц.-Міськ. кладовища, поблизу балки Копанева. Має 2 насипи. 1-й вис. 3,7 м, діам. 50 м. 2-й – вис. 0,3 м, розораний. Оглянутий й описаний археологом О. О. Мельником у 1980.

Могилевцев Іван Фролович (11.9.1923, Орлов. обл.-20.5.1993, Кр. Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. Уч. ВВВ з 1943. У 1945-1984 кріпильник, гірнич. майстер, нач. дільниці ш. ім. Орджонікідзе РУ ім. Леніна. У 1955-1960 голова кол-пу на цілині.

Сріб. медаль ВДНГ. Ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст., "Знак Пошани".

Могильник (археолог.), комплекс поховань часів мезоліту. За обрядом розподіляється на трупоположення і трупоспалення (поховання попелу). Форми могильних споруд від простих ям до великих гробниць. На Криворіжжі визначені у вигляді грунтових курганів. Християнські звуться кладовищами. Також місця поховання худоби.

Могильник (Aquila heliaca), орел-могильник, птах родини яструбових. Довж. 726-835 мм, вага до 3 кг. Великий, ширококрилий, дуже темний орел. Забарвлення буре, іноді чорне. Верх голови світло-жовтий. Перелітний птах. Зрідка зустрічається на Криворіжжі. Гніздо з гілок на деревах. Голос - схожий на собачий лай “тьяф-тьяф”. Живиться невеликими тваринами.

Могильник (Necrophorus), рід жуків родини мертвоїдових. Довж. 15-30 мм. В Україні - 10 видів. Яйця відкладають на трупи дрібних тварин, яких перед цим закопують, вигрібаючи з-під них землю (звідси й назва). В Кр. Розі живе М. рудобулавий.

Могильовська вулиця, житломасиву Дубова Балка в м. Інгулець. Існувала з початку XX ст. як робітнич. селище. До 1975 мала назву вулиця 8-го Березня. Складалася з приват. сектора. Знесена у 70-80-х у зв'язку з розширенням кар'єру ІнГЗК. Проживали гірники РУ "Інгулець". Назва походила від білорус. міста Могильов.

Могуров Микола Сергійович (1938, Дніпропетров. обл.). Сільгосп. керівник. Зак. Вищу парт. школу при ЦК КПУ (1979). У 1957-1966 електромеханік ЦГЗК. У 1966-1977 зав. відділом, у 1979-1983 2-й секретар Криворізьк. райкому КПУ. З 1983 працював заст. нач. Криворізьк. об'єднання плодоовоч. продукції. Почес. грамота ЦК ЛКСМУ. Нагородж. орд. “Знак Пошани”.

Моделювання і програмного забезпечення кафедра Криворізьк. техніч. ун-ту, створена у 1979 шляхом відокремлення із скл. кафедри електротехніки та електричних машин. Перший завідуючий проф. Е. Г. Файнштейн. Діють наукові лабораторії, працівники вивчають проблеми автоматизованих систем управління.

Модилевський Давид Аронович (13.1.1925, Київ). Мед. керівник. Зак. Київ. медін-т (1948). Один із засновників стомат. служби у Кр. Розі. У 1963-1974 голов. лікар 3-ї міськ. стоматполіклініки. Згодом працював у 5-й стоматполікілініці. З 1990 проживає в США.

Модленко Петро Іванович (1.8.1923, Київ. обл.). Прокурор. Освіта вища. Уч. ВВВ з серп. 1942. Під час визволення Кр. Рогу служив у скл. окрем. медсанбату 1 гв. ПДД. Полковник юстиції. Займав керівні посади у Ген. прокуратурі України.

Модно-галантерейний магазин Я. М. Гольденберга, обслуговував криворізьк. модниць у 1904-1917. Спеціалізувався на продажу галантереї, був законодавцем моди у Кр. Розі. Знаходився на вул. Поштовій Ц.-Міськ. р-ну.

МОДР житломасив, розташован. у півд. частині Ц.-Міськ. р-ну. Закладен. у кінці 90-х XIX ст. як гірниче селище Тарапаківка, де розташовувався Пастухівськ. кар'єр у зоні Лихманівськ. руд. пласту. Являло хаотичну забудову із землянок і бараків. Розвитку набув в 30, 50-60-х. Назва походить від одноймен. шахти РУ ім. Ілліча, гірники якої проживали у селищі. Сама назва походить від Міжнародної організації допомоги революціонерам, утвореної у 1922 за ініціативою К. Цеткін. В СРСР цю організацію очолювала О. Д. Стасова. Діяла до початку ВВВ. У селищі провели юні роки двічі Герої Рад. Союзу Д. Б. Глинка, В. І. Михлік, Герої Рад. Союзу Б. Б. Глинка, І. В. Лавроненко. Пл. 4 тис. га. Має 32 вулиці, проживає 4,2 тис. чол. Діє СШ № 12, мережа торгівлі. Розташована пам'ятка природи- скелі МОДРу.

“МОДР”, садівницьке товариство з-ду гірнич. машинобудування, закладене в 70-х у Ц.-Міськ. р-ні. Пл. 10,3 га. Має 154 ділянок.

Модрівська вулиця, розташована у житломасиві МОДР Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 30-х. Розвитку набула в 50-х. До 1975 мала назву вулиця 1-а Модрівська. Довж. 2,5 тис. м, ширина 9 м. Має 29 держ. будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Обслуговує 19 в/з.

Модрівська невелика балка, довж. до 0,7 км. Має круті, місцями обривисті і скелясті схили. Місце тренувань та змагань альпіністів Кр. Рогу. Назва походить від одноймен. житломасиву в Ц.-Міськ. р-ні.

МОДРівські виходи породи докембрія, є пам'ятником природи держ. значення. Знаходяться в р-ні мкрн. МОДР, по берегах Інгульця, на затопленому кар'єрі, прорізі шосейної дороги. Унікальні виходи на поверхню залізистих і сланцевих порід криворізьк. серії докембрія, найдавніші розробки заліз. руди у Кривбасі. Площа 20 га. Охороняється законом. На прикладі цього родовища геологи довели можливість магнітного збагачення бідних руд.

Модрина (Larix), рід рослин родини соснових, налічує 10-12 видів, що поширені в гірських регіонах та субарктичних країнах Північ. півкулі. Листопадні дерева з довгими і короткими гонами. Листки на довгих гонах розміщені виразно по спіралі, на коротких бокових гілочках - пучками по 20-40 (60); чоловічі квітки кулясті або яйцеподібні з численними тичинками, які мають по два пиляки, які розкриваються косою тріщиною; жіночі квітки складаються з круглястих зеленуватих лусок, розташованих в пазусі червоних покривних лусок. Шишки - яйцеподібно-довгасті, конічні або кулясті. Для озеленення парків, скверів Кр. Рогу рекомендується **М. європейська** і **М. сукачова** - рослини швидкоростучі, світлолюбні, зимостійкі, невимогливі до грунтів. Розмножуються насінням.

Можайського вулиця, мкрн. ім. Шевченка Дзерж. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула у 50-60-х. Довж. 358 м. Пл. 2 тис. кв. м. Має 45 приват. будинків. Названа на честь рос. конструктора літака Можайського Олександра Федоровича (21.3.1825, Фінляндія - 1.4.1890, Петербург). Контр-адмірал. Створив перший вітчизняний літальний апарат (1882). Обслуговує 5 в/з.

Мозговий Микола Васильович (9.11.1931, Чернігів. обл.). Новатор сільгосп. виробництва. Зак. Майнівськ. зоотехніч. тех-м (1955). З 1956-1965 зоотехнік кол-пу ім. Ворошилова, рад-пу "Інгулецький". У 1965-1991 голов. зоотехнік Лозуватськ. птахофабки. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Майстер вирощування поголів'я птахів. Ім'я у Книзі Трудової Слави Дніпропетров. обл. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора (2), "Знак Пошани".

Мозолевський Борис Миколайович (1.2.1936, Миколаїв. обл. - 20.9.1992, Київ). Видат. археолог Д. І. Н. Зак. Київ. ун-т (1964). У юності працював в кол-пі бетонником, кочегаром. З 1964 археолог. З 1965 нач. Орджонікідзевськ. археологіч. експедиції Ін-ту археології АН України. Відом. дослідник скіфо-античної історії. Під час розкопок Товстої могили знайшов унікальний витвір стародавнього мистецтва пектораль, золоту прикрасу вагою 1150 г золота. Провів 4 розкопки на Криворіжжі. Консультант і наук. керівник криворізьк. археологів. Автор книг з історії. Поет. Збірки "Начало марта" (1963), "Шиповник" (1967), "Зарево" (1971).

Моісєєв Віталій Сергійович (23.7.1931, Бєлгород. обл.). Відом. геолог. Зак. КГРІ (1964). У 1950-1953 бурильник, ст. бур. майстер Жовт. геологіч. партії. У 1953-1989 ст. інж., нач. загону, нач. тех. відділу Криворізьк. геологіч. тр-ту. Керував випробуванням сталевої дробсічки, алмазного буріння. Співробітничав з Ін-том фундаментальної хімії АН СРСР.

Моісєєв Ігор Миколайович (14.7.1970, Кр. Ріг). Засл. майстер спорту України (2000). Зак. КГРІ (1992). У 1992-1994 пом. машиніста електровоза ЦГЗК. З 1994 тренер з атлетич. гімнастики. Засновник армреслінгу у Кр. Розі. Уч. змагань з 1995, міжнарод. змагань з 1997. Чемпіон світу "Золотий ведмідь" (1999), сріб. призер чемпіонату Європи (1999). Виховав мсмк О. В. Семиренка.

Мойсєєнко Валентина Єгорівна (1935, Тверська обл.). Відом. будівельник. Освіта н/середня. Ветеран тр-ту "Криворіжжитлобуд". Бригадир малярів БУ № 2. Передовик виробництва, наставник. Відзначилася на будівництві багатьох об'єктів. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Мокін Борис Іванович (3.1.1943, Черкаська обл.). Проф. (1987). Д. Т. Н. (1984). Зак. КГРІ (1966). Працював електриком Жашківськ. цукроз-ду Черкас. обл., монтажником на будівництві ПівдГЗК. У 1971-1989 викладач, доцент, проф., з 1989 ректор Вінницьк. політех. ін-ту. Один із засновників Акад. гірнич. наук України. У 1987-1989 працював у Мінвузі України. Акад. АПН (1992). Прем. Мінвузу України (1987), прем. Міносвіти України (1992). Народ. депутат України (1990-1994). Автор 160 наук. праць, 3 монографій, 35 винаходів.

Мокін Вадим Арсентійович (14.10.1927, Кр. Ріг). Пром. керівник. Освіта вища. У системі комунальної служби Кр. Рогу з початку 60-х. У 1979-1980 голов. інж., у 1980-1982 директор підприємства "Криворіжтепломережа".

Мокія Світлана Олексіївна (11.6.1946, Полтав. обл.). Проф. (1990). Д. М. Н. (1989). Зак. Дніпропетров. медін-т (1970). Засл. винахідник СРСР (1989). У 1970-1974 педіатр Царичанськ. райлікарні. У 1974-1976 навчалася у клінічній ординатурі. У 1976-1989 асистент, доцент, зав. кафедрою госпітальної педіатрії Дніпропетров. медін-ту. З 1990 декан фак-ту удосконалення лікарів Дніпропетров. мед. акад. (Кр. Ріг). Голова міськ. педіатрич. тов-ва, управління республіканськ. асоціації дитяч. пульмонологів. Почес. грамота Мінохорони здоров'я. Відмінник охорони здоров'я України. Автор 130 наук. праць. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Мокія мокрого, народна назва 24 травня на Криворіжжі. Якщо в цей день було туманно і вогко, то все літо буде дощове.

Мокошь (Макошь, Макоша), язичницька слов'янська богиня жінок, плодоношення, природи, води. Дружина Перуна, заступниця плодовитості і роду. Об'єкт культу прадавніх жителів Криворіжжя.

Мокра балка, в р-ні с. Лозуватка. Тягнеться з півн. на півд. Довж. до 1,5 км. Схили круті, часом пологі. Береги вкриті тернем, гльодом, шипшиною, багата на різнотрав'я. Впадає в р. Інгулець. Назва походить від джерела на дні. Утворилася в наслідок розмивання грунту весняними і дощовими водами.

Мокрецеві (Ceratopoginidae, син. Heleidae), родина комах ряду двокрилих. Довж. 1-4 мм. Самки частини видів - кровососи (нападають на людей та диких і свійських тварин), самці усіх видів живляться соками рослин. Бл. 900 кровососних видів, в Україні понад - 60. М. - переносники збудників деяких хвороб тварин і людини. Представник криворізьк. фауни - М. звичайний.

Мокрицького вулиця, розташована у житломасиві Весела Дача Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 50-х. Розвитку набула в 60-х. До 1975 мала назву провулок 2-й Сєрова. Довж. 140 м, ширина 7 м. Має 65 держ. будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь укр. і рос. живописця Мокрицького Аполлона Миколайовича (12.8.1810, Полтав. обл.-8 або 9.3.1870, Москва). Проф., Моск. уч-ща живопису, скульптури та архітектури. Твори "Автопортрет" (1840), "Портрет невідомої" (1853), "Італійський пейзаж" (1847). Брав участь у викупі з кріпацтва Т. Г. Шевченка. Обслуговує 25 в/з.

Мокроусов Олексій Васильович (Фома Матвійович) (9.6.1887, Курська обл. - 28.10.1959, Сімферополь). Військ. діяч. Освіта середня. Уч. рев. подій 1905 в Донбасі. З 1908 служив на БФ. Вів рев. роботу. У 1912-1917 працював на шахтах Швеції, Данії, Аргентини. Уч. рев. подій 1917 в Петрограді. У берез.-квіт. 1918 ком-р загону моряків ЧФ, вів бої з австро-нім. окупантами на Криворіжжі. Уч. гром. війни. Уч. гром. війни в Іспанії. За часів ВВВ керівник партизан. руху в Криму. Ім'я носять вул. у Сімферополі, Севастополі. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст., Трудового Червоного Прапора.

Мокрянський Цезар Адамович (12.12.1907, Житомир. обл. - 23.8.1971, Криворіжжя). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. Працював у с/госп. Під час ВВВ будував залізницю Кизляр-Астрахань. Відмовився служити в армії польск. генерала Андерса. У 1946-1950 працював у рад-пі в Нікопольськ. р-ні. У 1950-1967 керуючий відділком рад-пу "Червоний шахтар". Умілий організатор виробництва, ударник

п'ятирічок, переможець змагань. Бронз. медаль ВСГВ (1957). Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора (2).
Молдавська вулиця, Терн. р-ну. Закладена в 70-х. До 1975 мала назву вулиця Набережна. Довж. 450 м, ширина 8 м. Має 7 приват. будинків, проживає 75 чол. Вкрита відсівом. Названа на честь Молдавії. Обслуговує Гірницьке в/з.
Молдавський гусарський полк, сформован у 1777 у скл. рос. армії. Брав участь у рос.-турецьк. війнах XVIII ст. До нього були приписані 1652 чол. с. Терни (5-а рота) і 1858 чол. с Грузьке (11-а рота). Ком-р полковник В. С. Зверєв.
Молдованов Василь Михайлович (1928, Одес. обл.). Відом. будівельник. Освіта н/середня. На будовах Кривбасу з 1949. У тр-ті "Криворіжжитлобуд" з 1965. Бригадир мулярів БУ № 11. Переможець змагань. Систематично перевиконував виробничі завдання. Відзначився на будівництві житла, ДП № 9. Наставник. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.
Молебен, величний процес колективної хвали, подяки і прохань християн, які звертаються до Бога, Богоридці і святих. Проходить у храмах Криворіжжя після літургії, під час ранкових і вечірніх служб.
Молібденит (від грец. - свинець), мінерал класу сульфідів. Колір голубовато-свинцево-сірий, блиск металевий. Рідкісний. Зустрічається в токових гранітах, інгулецьк. магматитах і в породах Криворізьк. серії. У незначній кількості виявлен. О. І. Стригіним у 1958.
"Молодий гірник", газета-додаток до газ. "Червоний гірник" виходила у 1930-1931, як одноденна газета для молоді. Гостро писала про проблеми молоді.
"Молодий друкар", газета, вийшла спецвипуском у 1931.
"Молодий Іллічівець", газета, як додаток-сторінка до газ. "Червоний гірник" виходила у Кр. Розі у 30-ті.
"Молодий ленінець", газета, вийшла спецвипуском у 1958. Підготовлена журналіст. бригадою на будівництві НКГЗК.
"Молодий ленінець", газета, орган Дніпропетровськ. обкому та міському ЛКСМУ виходила під такою назвою у 1944-1960. Друкувала багато матеріалів про життя криворізьк. молоді.
"Молодий рудокоп", газета, орган Криворізьк. окружкомітету ЛКСМУ і газ. "Червоний гірник" виходила у 1926-1928. До лист. 1927 на сторінках газ. "Червоний гірник", з груд 1927 окрем. видання, як безкоштовний додаток до газ. "Червоний гірник". Виходила двічі на місяць.
"Молодий цирк України", фестиваль започаткован. у Кр. Розі як щорічний в День міжнарод. захисту дітей 1.6.1997. Проходить у цирку. Серед переможців першого циркові колективи ПК ім. Фрунзе, ім. Леніна, "Сухої балки", ПівдГЗК, з-ду гірнич. машинобудування.
Молодило (Sempervivum L.), рід рослин родини товстянкових. Багаторічні трав'янисті вічнозелені рослини з м'ясистими черговими сидячими листками, що утворюють щільні прикореневі розетки, 3-13 см у діам., 5-7 см вис. Квітконоси виходять з центру рзетки. Суцвіття щитковидно-волотисте. Квітки правильні, двостатеві, зірчасті, білі, жовті, жовто-зелені, червоні, рожеві і пурпурові. Плід - багатолистянка. Розмножують вегетативно (дочірніми розетками) та насінням. У культурі на Криворіжжі вирощують **М. покрівельне** - стебло до 30 см висотою. Стеблові листки яйцеподібно-ланцетні, по краю мають густі довгі війки. Суцвіття густе, сильно гіллясте, до 20 см у діам. Квітки темно-, світло-пурпурові або червоні. Цвіте VI-VII. Використовують для альпінаріїв, кам'янистих схилів, групових насаджень. В дикому стані на Криворіжжі зростає на відслоненнях гірських порід в басейні Саксагані та Інгульця. **М. руське** - стебло 20-35 см. Листки розетки обернено-яйцеподібні, залозисто-волосисті. Квітки жовті. Цвіте VII-VIII. Рекомендується для кам'янистих садів, альпінаріїв тощо.

Молодіжна вулиця знаходилася у житломасиві. Дубова Гірка в Інгульці. Знесена в 70-х у зв'язку з розширенням кар'єру ІнГЗК. Складалася з приват. сектора.

Молодіжна вулиця, розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. Довж. 476 м, ширина 9 м. Має 20 приват. будинків, проживає 118 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Обслуговує Залізничне в/з.

Молодіжний клуб цінителів мудрості створен. у трав. 1996. Налічує 12 активістів. Проводить дискусії. Президент А. В. Заславський.

Молодіжний театр Галини Костенко, створен. у Центрі дитячої та юнацької творчості Дзерж. р-ну у 1993 на базі дитяч. театр. студії. У 1995 отримав звання народного. Лауреат 4-го Міжнарод. театр. фестивалю (1996), Гран-прі фестивалю "Рампа-97", лауреат 2-го Міжнарод. фестивалю профтеатрів "Мальпомена Таврії" (2000). В репертуарі спектаклі, короткі п'єси. Керівник, режисер-постановник Г. І. Костенко-Малютіна.

"Молодість" клуб школяра, діяв у Жовт. р-ні у 80-90-х. Об'єднував школярів, які відвідували гуртки і секції за інтересами. Вихованці брали участь у виставках, фестивалях і конкурсах.

"Молодість" народний ансамбль бального танцю ПК ш. ім. Леніна, створен. у 1981 за ініціативою В. та Л. Підтоптаних. У 1990 присвоєне звання народного. Склад - 70 чол. від 8 до 25 років. В репертуарі сучас., класич., латиноамерик. танці. Переможець, дипломант фестивалів "Ритми Кривбасу", "Сонячне коло", "Срібне джерельце", "Україно моя" ін.

"Молодість" спортклубу секція боксі, створена у 1963 за ініціативою В. І. Жура. Пропагує бокс, проводить тренування і змагання. Серед тренерів В. М. Жиров, О. П. Дубрава, М. Д. Дорохов. Місце проведення міжнарод. турніру пам'яті В. І. Жура. Голова В. В. Баландін.

"Молодість", фізкультурно-спортивний комплекс ЦГЗК, відкрит. у жовт. 1967. Є складовою частиною ЦГЗК. Обслуговує 20 цехових колективів. До скл. входять ігровий зал 48х18 м, плавальний басейн 25х14, зал боротьби, боксу, атлетич. гімнастики, підготовки плавців, настольного тенісу, 3 сауни, фойє ін. Діє теніс. Корт з 3 майданчиками. Діють 6 спорт. секцій, які відвідують більше 300 чол. культивуються боротьба самбо і дзю-до (тренери А. Г. Кантур, А. Ф. Ярошенко), плавання (О. О. Анечкін), настольний тенісу (І. М. Абрамов), бокс (О. П. Дубрава, В. М. Жиров), футбол (В. М. Бондаренко, В. М. Орєхов), карате (В. М. Коржак). Працює 12 чол. Проводиться фізкультурно-оздоровча робота з працівниками ЦГЗК. Діють групи здоров'я, аеробіки, аквааеробіки, атлетич. гімнастики. Щорічно проводяться спартакіади з баскетболу, волейболу, міні-футболу, армспорту, плавання, тенісу, гирьового спорту, шахів і шашок. Щорічно організовуються турніри пам'яті Ю. Чопея (самбо), В. Жура (бокс), В. Циганкова (плавання). У змаганнях беруть участь понад 500 чол.

Молодогвардійців вулиця, знаходилася у старій частині м. Інгулець. Виникла, як гірницьке поселення поблизу ш. "Магістральна". Розвитку набула в 30-х у зв'язку з розвитком РУ "Інгулець". До груд. 1975 носила назву ш. "МЮД". Знесена в серед. 80-х у зв'язку із розширенням кар'єру ІнГЗК. Називалася на честь чл. "Молодої гвардії", що вела боротьбу з ворогами у 1942-1943 в м. Краснодоні.

Молодогвардійців СШ № 15 музей пам'яті юних підпільників групи М. Решетняка, відкрит. у лист. 1957 у класній кімнаті, де навчався керівник групи патріотів. У 1995 переобладнан. у куточок в приміщенні нової школи. Серед 200 експонатів особисті речі, листи підпільників, довідки, фотографії. У центрі скульптури О. Васякіна, картини Г. Хрієнка "Засідання штабу підпільників", Пержа "Ранок комсомольської страти". У створенні брали участь О. І. Товтоп'ятенко, В. Г. Шевченко, І. Б. Киянчук. За час існування відвідало 45 тис. чол. Входить у маршрут міськ. екскурсії "Нескорене підпілля". Діють рада, екскурсійна, лекторська, пошукова групи.

Молодожон Григорій Каленикович (16.11.1898, Дніпропетров. обл. – 70-ті Кр. Ріг). Уч. рев. подій. Зак. Харків. с/госп. ін-т (1930). Уч. 1-ї світ. війни. З верес. 1918 чл. підпілля у Павлограді, один з організаторів партизан. руху на Катеринославщині проти австро-нім.

окупантів, надзвичайної комісії в Україні. Уч. гром. війни на Півд. фр. У 1920-1922 чл. волвиконкому в Павлограді. Брав участь в організації системи меліорації на Дніпропетровщині. У 1930-1933 нач. проект. відділу тр-ту "Меліовод". У 1933-1941 забезпечував водопостачання потужностей з-ду "Кріворіжсталь". Один із перших будівельників з-ду. У 1941-1954 ст. інж. водопостачання Н/Тагільськ. металург. з-ду. У 1954-1959 керував групою сантехніки ін-ту "Кривбаспроект". Автор 23 наук. праць з водопостачання. Нагородж. знак. "Герою ревруху" (1922).

Молодості вулиця, розташована у житломасиві Гданцівка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 50-х. Розвитку набула в 60-х. До 1975 мала назву вулиця 2-а Набережна Антонівка. Довж. 180 м, ширина 7 м. Має 31 держ. будинок. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Обслуговує 1 в/з.

"Молодь, на трактор!", заклик 1932, який мав за мету підготувати трактористів для роботи на ланах Криворіжжя. До цього діяли курси при Ленінськ. і Гейківськ. МТС. Серед перших відгукнулися криворіжці Д. Г. Крицький, О. Л. Нежигай, Я. Г. Тимофєєв ін.

Молоков Микола Олександрович (1925, Дніпропетров. обл.). Повний кавалер орд. Слави (1944, 1945 (2). Освіта середня. Уч. ВВВ з лют. 1944 у скл. 944, 1008 СП. Уч. визволення Кр. Рогу. Орд. Слави 3 ст. за бої на Криворіжжі. Орд. Слави 2 ст. за бої на Одері. Орд. Слави 1 ст. за бої в Берліні. Після війни працював у кол-пі ім. Чапаєва Богданівськ. сільради Дніпропетров. обл.

Молокозавод міський №1, бере початок від молочарні, організован. у січ. 1938. Діяли приймальні пункти збору молока від населення у селах Карнаватка, Нижня Антонівка. У 1938-1941 реалізовувала 20 фляг молока щодня. Навесні 1944 почав діяти невеликий молокоз-д на Гданцівці. Реалізовував молоко незбиране, сир, сметану, пиріжки, морозиво. У 1955 обсяг виробництва досяг 20 тис. т. Почали діяти сепаратор. відділення, пункти у 17 селах Криворіжжя. У 1956 проведена реконструкція. Потужність досягла 50 т молока на добу, організовані цехи в р-ні КХЗ, РУ ім. Фрунзе. У 1960 потужність досягла 38,4 тис. т. У верес. 1961 став до ладу новий з-д в Карачунівськ. промвузлі. У 1965 випускалося 30 найменувань продукції загальною кількістю 214,5 тис. т. У 1968 проведена часткова, у 1985 повна реконструкція. У 1991 введен. цех комплексної переробки вторинної сировини. У 1991 утворене тов-во орендаторів, з серп. 1995 ВАТ "Криворізький молокозавод №1" Директори М. С. Багров, І. П. Афанасьєв, А. Г. Хлобистов, Г. В. Григоренко, В. З. Демчишин, Л. М. Лифаренко, О. С. Марков, В. І. Костенко.

Молокозавод № 2, діє з груд. 1969 з добовою потужністю 100-120 т. Асортимент складався з 30 найменувань. Серед них пастеризоване, топлене, білкове молоко, кефір, аерін, ряженка, сирки, сири. З 1973 має автоцех на 40 машин. У 1982 відкрита дільниця по виготовленню молока для малюків. У 1990-1992 відбулася ген. реконструкція, потужність зросла до 200 т на добу. У 1994 відкрита дільниця з виробництва масла селянськ., шоколад. на 3 т за зміну, у 1995 - дільниця казеїну на 1 т, у 1996 - випуск кремів, йогуртів, майонезів за європейськ. технологією. У червні 1997 утворене ВАТ "Криворізький молокозавод № 2". Має 7 фірмових магазинів. Директори О. М. Горелик, С. З. Сикорін, П. М. Чорнокалов, А. І. Маслов, Т. І. Мурзіна, П. А. Береза. Розташован. у житломасиві Олександрівка Жовт. рну.

"Молот" газета, видавалася у Катеринославі у квіт.-лип. 1918 під час австро-нім. акупації. Вийшло 7 номерів. Мала розповсюдження у Кр. Розі.

"Молот", багатотиражна газета залізнич. станції Кр. Ріг, виходила у 1926-1929. Розповідала про діяльність залізничників, передовиків, піднімала гострі виробнич. питання.

Молочай (Euphorbia), рід трав'янистих рослин родини молочайних. Об'єднує більше 1500 видів, поширених по всій земній кулі. Місцеві види - однорічні або багаторічні рослини, що містять білий молочний сік. Листки цілісні. Квітки без оцвітини, одна маточкова квітка та 10-12 тичинкових квіток оточені чашечкоподібним покривцем і утворюють невеличкі суцвіття (так звані ціатії). Молочний сік м. отруйний. З дикорослих М. на Криворіжжі

найбільш поширені 4 види. **М. сегієрів** та **М. степовий** (перший вид відрізняється меншою товщиною стебел, розмірами листків та суцвіть), звичайно зустрічаються по степових схилах балок, на старих залізоруд. відвалах. **М. напівмохнатий** - по днищах балок, на луках. **М. прутовидний** - широко розповсюджен. бур'ян на полях, в садках, порушених землях, засмічених місцях. У декоративному квітникарстві відкритого грунту поширені: **М. великозубий, М. висячий, М. голова медузи.** Розмножується насінням, живцями. Використовується для створення сукулентних композицій, у колекціях. В Криворізьк. ботсаду культивують грунтопокривні види молочаю: **М. кипарисовидний, М. миртолистий** - багаторічні трав'янисті рослини вис. 10-30 см. Тропічні та субтропічні види молочаїв, що вирощуються у закритому грунті - декоративні одно- або багаторічні трави, кущі, низькорослі дерева, м'ясисті, колючі. Стебло від карликового до колоноподібного, найрізноманітнішої форми: кулясте, стовпоподібне. Багато видів мають товсті та короткі колючки біля основи листка. Квітки здебільшого дрібні, жовті, зеленуваті, в окремих видах - яскраво-червоні, оранжеві. Найбільш декоративні в інтер'єрах Кр. Рогу: **М. Міля**, різновидність блискучий, **М. найгарніший** (“різдвяна зірка”).

Молочка (Glaux), рід трав'янистих рослин родини первоцвітих. **М. приморська** - багаторічник з м'ясистим розпростертим або прямостоячим стеблом, вис. 5-20 см. Листки еліптичні або довгасто-ланцетні, сидячі. Квітки поодинокі, сидячі в пазухах листків, без віночка. Чашечка дзвониковидна, блідо-рожева. Цвіте V-VI. Зустрічається звичайно на солонцюватих і засолених луках.

Молочна кухня, заклад, де готують, розподіляють та продають їжу для немовлят. Виникли на Криворіжжі у 30-х XX ст.

Молуккська трава (Molucella), рід рослин родини губоцвітих. Батьківщина - Середземномор'я. На Криворіжжі культивують **М. гладеньку** - однорічна рослина з розгалуженим прямостоячим стеблом, вис. 50-60 см. Листки прості, майже круглої форми. Квітки в пазухах листків, світло-рожеві, оточені світло-зеленими чашолистиками дзвоникоподібної форми. Цвіте VI-VIII. Розмножують насінням. Використовується як декоративна рослина в квіткових аранжуваннях та в сухих зимових букетах.

Молчанов Станіслав Леонідович (19.8.1932, Кр. Ріг). Пром. керівник. Зак. КГРІ (1955). У 1955-1956 нач. дільниці РУ “Інгулець”. У 1956-1963 директор гірнич. пром. школи. З 1962 заст. директора, нач. дільниці, заст. нач. ВКБ ПівнГЗК. У 1977-1978 голов. інж. управління “Дніпроекскавація”. Згодом заст. керуючого тр-том “Криворіжпівнічрудбуд”. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Молюски, м'якуни (Mollusca), тип безхребетних тварин. Тіло у більшості без внутрішнього скелета, звичайно складається з голови, тулуба і м'язового вироста - ноги; зверху вкрите раковиною (у деяких М. вона недорозвинена або зовсім відсутня). 7 класів, близько 130 тис. видів, поширені в морях (більшість), прісних водах і на суходолі. В Україні - бл. 500 видів. Деяких М. вживають в їжу (устриці, мідії, гребенці, кальмари та ін.) або використовують для підгодівлі свійських тварин (напр., беззубки, жабурниці та ін.), з раковин М. виготовляють перламутрові вироби; прісноводних і морських перлівниць добувають заради перлів. Серед М. є шкідники с/госп. культур (виноградний слимак), проміжні хазяї червів-паразитів людини і тварин.

Момоджі Георгій (Юрій) Сергійович (1912, Одеса - 1988, Москва). Проф. Д. Г/М. Н. Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1937). У 1937-1941 наук. співробітник НДГРІ. У 1941 голов. геолог “Укргеотресту”. Дав характеристику бурих залізняків Криворіжжя у зв'язку з питанням їх пром. використання. Дослідив хіміко-мінералогіч. склад і металург. властивості бурих залізняків. У 1941-1948 вів розвідку Атасуйськ. родовищ руди. У 1948-1954 нач. Головчорметгеології СРСР. З 1954 займався наук. діяльністю. Держ. прем. СРСР. Нагородж. орд. Леніна, “Знак Пошани”.

Момот Галина Іллівна (1950, Миколаїв. обл.). Відом. будівельник. Освіта середня. Ветеран тр-ту “Криворіжжитлобуд”. Маляр БУ № 6. Ударник п'ятирічок. Переможець

змагань. Брала участь у будівництві багатьох об'єктів. Наставник. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Момот Микола Олександрович (14.5.1938, Черкаська обл.). Буд. керівник. Освіта середня. У 1958-1966 тесля тр-ту "Краснодоншахтобуд". З 1966 працював бригадиром мехколони № 97 тр-ту "Криворіжсільбуд". Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Серед перших у тр-ті перейшов на бригадний підряд. Раціоналізатор і наставник. Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора.

Монаков Федір Кузьмич (25.5.1925, Бєлгород. обл.). Відом. геолог. Зак. Старооскольськ. геологорозвід. тех-м (1946). Уч. ВВВ. У 1946-1988 технік, ст. геолог, нач. дільниці Центр. геологіч. партії, геолого-зйомного загону експедиції тр-ту "Кривбасгеологія". Вивчав поклади руди РУ ім. Кірова, "Інгулець", Скелеватськ. родовища магнетитів. Детально обстежив Рахманівську дільницю. Брав участь у складанні геологіч. карт Криворізько-Кременчуцьк. зони масштабом 1:50000. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст.

Монарда дудчаста (Monarda fistulosa), багаторічна трав'яниста рослина родини губоцвітих. Часто використовується в озелененні Кр. Рогу, вис. 80-120 см. Стебло пряме, опушене, особливо вгорі, гіллясте. Листки зубчасті, продовгувато-ланцетні. Квітки пурпурово-рожеві, м'які, зібрані у головчасте суцвіття 7 см у діам. Цвіте V-VII. Плід - горішок. Має сорти. Розмножують поділом кущів та насінням. Декоративна рослина, яку висаджують у міксбордерах, для декорування. Використовують як пряну, ароматичну рослину у парфумерії та кондитерській промисловості. Сухими стеблами перекладають речі для відлякування молі.

Монарьов Роман Григорович (17.1.1980, Кіровоград). Майстер спорту (1939). Футболіст. Нападаючий. Грав у ФК "Зірки" (Кіровоград), "Аланія" (Владикавказ). У "Кривбасі" з 1999. Грав за молодіж. збірну України. Уч. єврокубків 1998/1999. Забивав вирішальні голи.

Монастир (від грецьк.), спільне товариство монахів, які прийняли єдині правила життя. У середні віки центр розповсюдження знань, написання і друку книжок. Найбільші М. називали лаврами. У Кр. Розі існує чоловіч. і жіноч. М. у Жовт. р-ні.

Монастирський Дмитро Петрович (1901, Хмельницька обл.- ?). Керівник правоохоронців. Зак. Луганськ. школу міліції (1940). З початку 20-х працював на з-ді "Комуніст". У 1927 колектив направив на роботу в органи міліції. Працював дільничним інспектором. У 1941 очолив 1-е міськ. відділення міліції. Серед останніх залишив Кр. Ріг. Уч. ВВВ з серп. 1941 у скл. військ НКВС. У 1946-1948 нач. 1-го відділення міліції Кр. Рогу. У 1951 виїхав до Кам'янець-Подільського. Подальша доля невідома.

Монастирний Микола Якович (1927). Почес. металург СРСР (1964). Освіта середня. З 1949-1983 горновий домен. цеху № 1 з-ду "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Нагородж. орд. Леніна, Почес. Грамотою Призидії Верх. Ради України.

Монастирський Мусій Соломонович (1879, Могильов. обл. - 9.11.1919, Верхньодніпровськ). Проф. революціонер. Зак. Рогачівську реміснич. школу (1898). У 1899 в Катеринославі. З лют. 1900 - слюсар Довг. локомотив. депо. Восени 1903 створив соціал.-демократ. гурток. В кінці 1903 заарештован. за звинуваченням у вбивстві нач. депо. Актив. уч. рев. подій в Довгинцевому 1905. Чл. страйк. комітету. За уч. у збройному повстанні заарештован. Втік з Херсон. в'язниці. Працював у Нікополі, Ризі. У 1908 у Кр. Розі. Працював у с. Саксагань. Заарештован денікінцями на ст. Верхівцево. Після тортур розстріляний.

Монголо-татарське нашестя, на територію сучас. України на початку 40-х XIII ст. Величезне військо кочівників вдерлося на землі Київ. Русі, руйнувало міста і села, знищувало населення. Встановилося багатовічне іго, що негативно позначилося на долях слов'ян. Орди завойовників пройшлися землями Криворіжжя.

Монета (лат.), грошовий знак, відчеканений із металу: золота, платини, срібла, міді та різних сплавів. Сучас. укр. монети виготовляються зі сплавів міді, нікелю, алюмінію, заліза. На Криворіжжі у давнину в обігу були монети Польші, Росії, Туреччини ін.

Моніторинг (від англ.), система спостережень та контролю за станом навколишнього середовища. Попередження прояву природних та антропогенних явищ, що шкідливо впливає на середовище. У Кр. Розі започаткован. у кінці 80-х-початку 90-х ХХст.

Монковського Ч. А. геологічні дослідження, проводилися на Криворіжжі у 1886-1898 за дорученням Геологіч. ком-ту. Визначена ширина Криворізьк. складки кристаліч. сланців, вивчалася геологіч. будова і тектоніка Кривбасу. Результати друкувалися у "Горнозаводском листке" у 1897-1898.

Монахов Володимир Васильович (30.9.1922, Кр. Ріг - 18.11.1983, Москва). Засл. діяч мистецтв Росії (1964). Зак. СШ № 26, ВДІК (1952). Видат. кінооператор, режисер. Уч. ВВВ з лип. 1941. З 1952 на кіностудії "Мосфільм". Зняв фільми "Стряпуха" (1955), "Висота" (1957), "Четверо" (1958), "Доля людини" (1959), "Оптимістична трагедія" (1963), "Кохання моє вічне" (1982). Ленінська прем. (1959). Чл. худради кіностудії "Мосфільм". З 1971 секретар Спілки кінематографістів СРСР. У ВДІК викладав курс оператор. мистецтва. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки (2), "Знак Пошани".

Монацит (від грец. - відокремлюсь), мінерал класу фосфатів. Блиск скляний. Колір червонувато-бурий, червоний. Виявлений геологом В. М. Куделіним у важкій фракції магнетитових роговиків Кривбасу. Вивчали М. П. Щербак, Л. Ю. Левковська.

Монашка, черниця (Lymantria monacha), метелик родини хвилянкових. Розмах крил до 60 мм. В Україні мешкає в хвойних, переважно в ялиново-соснових лісах. Шкідник лісу. У Кр. Розі зустрічається зрідка в насадженнях ялини і сосни.

Монгольф'є, Пьєр-Луї де (? - ?). Франц. банкір. Один із засновників Акціонер. тов-ва Криворізьк. заліз. руд у 1880. Мав значну частку від прибутку за видобуту руду на Криворіжжі.

Моноклінні піроксени, група породоутворюючих ланцюжкових силікатів з багатьма схожими якостями. Вивчалися Б. І. Пироговим, Р. Т. Штодою, Д. Д. Бойком, Л. Д. Юр'євим.

Монстера приємна (Monstera deliciosa), велика (до 10-15 м), багаторічна ліана родини ароїдних. Батьківщина - тропічні вологі ліси Центр. та Півд. Америки. Стебло до 10 см в діам., здерев'яніле, з потужними повітряними коренями, які досягають декілька метрів довж. Листкові черешки до 1 м довж. Листкова пластинка велика, до 1 м та більше в діам., шкіряста, темно-зелена, округла, глибокорозсічена з численними отворами від 2 до 15 см в діам. Суцвіття - початок, до 27 см довж. та 12 см товщиною. Покривало човноподібне. Суплідця їстівне, з приємним смаком та ароматом. Оранжерейна культура, широко використовується при озелененні інтер'єрів м. Кр. Рогу.

Монтажно-ремонтний цех ком-ту "Криворіжсталь," створен. у лют. 1997. Здійснює ремонт і монтаж металург. обладнання. Начальник Л. А. Приходько.

Монтморіллоніт (грецьк. - від місця знахідки), мінерал класу силікатний. Колір сірувато-білий, червонуватий, зеленуватий. Блиск тьмяний, матовий. Непрозорий. В Кривбасі спостерігається у корі вивітрювання багатьох утворень. Вивчали Д. П. Хорошева, І. В. Дубина.

Монумент (лат.), пам'ятник значних розмірів, який своєю величністю підкреслює масштабність, образність худ. вирішення. У Кр. Розі характерний М. "Перемога".

Монумент на честь 15 гв., 28 гв., 353 СД, встановлен. на територ. цементно-гірнич. ком-ту у 1975. Худож. І. І. Доценко. Фігура автоматника являє копію експедиції М. "Перемога" на пр. Миру. Символізує подвиг воїнів-визволителів 3-х дивізій. У 1998 знесен. як той, що виготовлен. тимчасово із гіпсу.

Монументальне мистецтво один з видів образотворч. мистецтва розраховане на конкретне архітектурне середовище і звернуте до мас. Характеризується узагальненням,

масштабом та ідейним спрямуванням. До нього належать пам'ятники Криворіжжя, скульптурні, мозаїчні композиції, вітражі, оптичні.

Монументу захисники дамби КРЕС сквер, закладен. в 1977 у зв'язку з відкриттям меморіалу бійцям спецзагону А. М. Шурупова по вул. Петрозаводській у Жовт. р-ні. Пл. 1,5 га. Розташ. на березі КРЕСівськ. водоймища. Обладнен. пішохідними доріжками, місцями для відпочинку.

Монюшка вулиця, розташована у житломасиві Чорногорка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 30-х. Розвитку набула в 50-х. До 1975 мала назву провулок 2-й Нагорний. Довж. 137 м, ширина 7 м. Має 37 будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь польськ. композитора Монюшка Станіслава (5.5.1819, поблизу Мінська-4.6.1872, Варшава). Диригент, педагог, один з основоположників польськ. класич. музики. Твори 10 опер ("Галька", 1858, "Зачарований замок", 1865 ін.), балети, водевілі, кантати ("Мільда", "Ніола"), симфоніч. увертюра "Казка", романси, пісні. Обслуговує 98 в/з.

Моргун Леонід Павлович (9.8.1941, Волгоград. обл.). Спорткерівник. Зак. Дніпропетров. металург. ін-т (1972). У 1972-1979 зав. сектором прокату цього ін-ту. З 1979 заст. директора, з 1990 директор СДЮШОР КГРІ/КТУ. Один з організаторів проф. підготовки важкоатлетів у Кр. Розі. Організатор турнірів і змагань. Виховав 2 засл. майстрів спорту, 3 мсмк. Суддя національної категорії з важкої атлетики.

Моргун Наталя Антонівна (17.4.1958, Кр. Ріг). Керівник пошт. зв'язку. Зак. Моск. ін-т зв'язку (1986). З 1976 сортувальник кореспонденції, секретар ком-ту ЛКСМУ, ст. інструктор, ст. інж., заст. нач., з січ. 2001 нач. Головпоштамту. Умілий організатор пошт. зв'язку.

Моргун Никифор Георгійович (27.4.1900, Херсон. обл.). Мореплавець. Зак. Ленінград. військ. мор. уч-ще. З 1910 юнга на річковому пароплаві. Від Херсонськ. мореплав у 1926 брав участь у поході вітрильника "Товариш" до берегів Півд. Америки. Грою на скрипці піднімав бойовий дух команди, коли корабель сів на мілину у затоці Лапласа. Плавав по Чорному, Азовському морях. Командував підвод. човнем, гідрогеографіч. судном. Уч. ВВВ з лип. 1941 у скл. ЧФ. Обороняв Одесу, Севастополь, Кавказ. Згодом працював військ. аташе в Болгарії, викладав у мореход уч-щі ім. Нахімова. Автор 40 рукописних книг про море. Конструктор моделей кораблів. Художник-мариніст. Скрипаль. З 1927 влаштовував сольні концерти. Виховав кілька Героїв Рад. Союзу. Народ. художник України. І. Шульга написав портрет. Чл. Географіч. тов-ва. Нагородж. орд. Червоного Прапора (2), Вітчизняної війни 1, 2 ст., Червоної Зірки.

"Морда", народна назва рибальського знаряддя верші на Криворіжжі.

Мордвінкін В'ячеслав Васильович (22.5.1950, Пензенська. обл.). Прокурор. Зак. Харків. юрін-т (1977). У 1977-1986 ст. слідчий, заст. прокурора Інгулецьк. р-ну. У 1986-1995 прокурор Криворізьк. р-ну. З серп. 1995 міжрайон. природоохоронним прокурор. Активізував захист природи у Кривбасі.

Мордовіна Ганна Олексіївна (15.3.1908-? Кр. Ріг). Новатор виробництва. Працювала на залізниці. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани". Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Мордовець Йосип Лаврентійович (1900, Криворіжжя –20.2.1976, Кишинів). Ген.-майор (1943). Зак. Моск. акад. МВС (1932). Уродженець с. Недайвода. З 1913 працював на рудниках Кривбасу лопатником, коногоном, буроносом. Уч. 1-ї світ. війни, наступу під керівництвом генерала Брусилова. Уч. гром. війни з серп. 1918 на Півд. фр. Брав актив. участь у боротьбі з бандитизмом на Криворіжжі. У 1923-1928 перебував на парт. роботі. З 1928 в органах НКВС. У 1940-1941 перший заст. наркома НКВС Молдавії. Уч. ВВВ з червня 1941. Займав керівні посади у військ. контррозвідці СМЕРШ. У 1944-1949 нарком, у 1949-1954 міністр Держбезпеки Молдавії. Депутат Верх. Ради Молдавії (1946). Почес. співробітник органів Держбезпеки. Нагородж. орд. Леніна (2), Червоного Прапора (2), Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки (2), "Знак Пошани".

Мордовін Микола Олексійович (1922, Ростов. обл.-17.12.1966, Кр. Ріг). Художни-ілюстратор. Вчився у Харків. худ. ін-ті. З 1946 жив у Кр. Розі. Ілюстрував книги Д. Ткача, О. Гуреєва, П. Ногіна, М. Миколаєнка, А. Іхенхейзер та ін. Оформив дві театральні виставки. Написав картини " Пушкін – ліцеіст," "Портрет Ганни Армашовоі," "Обвал."

Мордовська вулиця, в м. Інгулець.Забудова почалася в 70-х у зв'язку з розвитком ІнГЗК.До груд.1975 мала назву вулиця Набережна. Довж. 500 м. Має 16 приват. будинків. Названа на честь Мордовії. Обслуговує 503 в/з.

Морель, давня назва деяких сортів слив, абрикос, вишень на Криворіжжі.

Моренко Іван Макарович (30.10.1927, Дніпропетров. обл.-12.10.1980, Кр.Ріг). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1942 насильно вивезен. до Німеччини. У 1949-1951 працював на КМЗ. У 1952-1978 слюсар ДРРЗ. Очолював бригаду умільців. Наставник. Щомісяця давав цікаві рацпропозиції. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Моріса Тореза вулиця, житломасиву Новоіванівка Терн. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула в 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця Заводська. Довж 2,4 тис. м, ширина 8 м. Має 54 приват. будинки, проживає 192 чол. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Обслуговує Новіванівське в/з. Названа на честь лідера лівих сил Франції Тореза Моріса (28.4.1900-11.7.1964, Париж). З 1930 Генсек ЦК ФКП, один з лідерів та організаторів руху опору часів 2-ї світ. війни. Обслуговує Новоіванівське в/з.

Морква (Daucus), рід трав'янистих рослин родини зонтичних. **М. дика** - дворічна жорстковолосиста рослина, з прямостоячим, розгалуженим вгорі стеблом, вис. 25-80 см. Листки двічі або тричі перисторозсічені. Квітки білі, в зонтичних суцвіттях, посередині яких знаходиться неплідна темно-червона квітка. Цвіте VI-VII. На Криворіжжі зустрічається звичайно як бур'ян на полях і відкритих місцях, біля доріг. Вирощується як овочева і кормова культура. Корнеплід м'ясистий, рожевий, червоний, жовтий, білий. Свіжий сік містить вітаміни В, С, Е, К. Врожай 200-400 ц/га. Вживають свіжу, варену, смажену. На Криворіжжі вирощують сорти Нантська харківська, Шантене сквирська.

Моркун Володимир Станіславович (9.9.1951, Москва). Д. Т. Н. (1999). Зак. КГРІ (1973). З 1975 наук. співробітник, асистент, доцент, зав. кафедрою електрифікації гірнич. підприємств, нач. наук.-дослід. комплексу КГРІ/КТУ. Відом. фахівець у галузі автоматич. контролю технологіч. процесами гірнич. виробництва. Чл.-кор. Міжнарод. акад. комп'ютерних наук (1994), чл.-кор. АГНУ (2001). Уч. міжнарод. конгресів, виставок. Автор 130 наук. праць, 50 винаходів, учбових посібників.

Мороз Геннадій Григорович (27.3.1975, Дніпропетровськ). Майстер спорту (1999). Футболіст, півзахисник. Грав за ФК "Дніпро" (Дніпропетровськ), "Адміра-Ваккер" (Відень). У "Кривбасі" у 1992. За "Кривбас"провів 64 ігор, забив 17 м'ячів. Сріб. призер (1992/1993), бронз. (1998/1999,1999-2000) чемпіонатів України. У 1999 увійшов до скл. 33 кращих футболістів України. Грав за збірну України. Уч. єврокубків (1998/1999). З 2000 у скл. ком-ди "Динамо" (Київ),"Дніпро"(Дніпропетровськ).

Мороз Євген Петрович (12.11.1933, Сумська обл.). Пром. керівник. КГРІ (1969). У 1959-1997 машиніст, майстер, голов. інж., нач. рудозбагач. фаб-ки. Уч. пуску збагач. фаб-ки НКГЗК. Один із творців технології по випуску концентрату з 61-62% заліза. Автор 80 винаходів і рацпропозицій. Нагородж. орд. Дружби народів.

Мороз Євген Стефанович (16.6.1938, Луганська обл.). Буд. керівник. Зак. Дніпропетров. інж.-буд. ін-т (1965). У 1958-1960 муляр, майстер тр-ту "Криворіжаглобуд." У 1965-1978 майстер, ст. виконроб, нач. будуправлінь, заст. керуючого тр-том "Криворіжпівнічрудбуд" У 1978-1981 голов. інж., у 1981-1998 керуючий тр-том "Криворіжпівнічрудбуд". Один з керівників будіндустрії Кривбасу у 80-90-х. Нагородж. Почес.Грамотою Президії Верх. Ради України.

Мороз Іван Андрійович (4.9.1943, Полтав. обл.-6.6.1998, Кр. Ріг). Засл. працівник промисловості України (1994). Зак. КГРІ (1990). З 1962 горновий, нач. зміни, ст. майстер, нач. відділу склоцеху, нач. цеху сортового скла ком-ту "Криворіжсталь". Ударник п'ятирічок, переможець змагань, умілий організатор виробництва.

Мороз Микола Павлович (1939, Чернігів. обл.). Засл.будівельник України. Зак. Одес. інж.-буд. ін-т (1964). З 1964 майстер, виконроб, голов. інж., ген. директор підприємства "Дніпросантехмонтаж". Засл. будівельник України. Чл.-кор. Акад. будівництва України. Керував будівництвом ДП № 8, стана 250-3 з-ду "Криворіжсталь", збагач. фаб-к ПівнГЗК, ІнГЗК, Криворізьк. ГЗК, швидкіс. трамваю у Кр. Розі. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Мороз Михайло Якович (1902-7.3.1961, Кр. Ріг). Госп. керівник. Зак. Дніпропетров. хіміко-технологіч. ін-т (1932). З 1917 лампонос, слюсар, підривник на шахтах Донбасу. З 1932 у коксохім. виробництві. Нач. зміни, цеху Запорізьк., Криворізьк. КХЗ. Під час ВВВ у Н./Тагілі. З 1945 на Криворізьк. КХЗ. Брав участь у відбудові з-ду. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани".

Мороз Надія Макарівна (22.6.1922, Кіровоград. обл. – 23.9.1989, Кр. Ріг). Відом. геолог. Зак. КГРІ (1950). У 1940-1941 колектор Жовт. геологіч. партії. У 1941-1945 працювала в геологіч. структурах Уралу. У 1950-1953 голов. геолог шахт в НДР. З 1953 ст., голов. геолог Ленінськ. геологіч. партії. Вела розвідку руд. покладів Петрівськ., Ганнівськ. родовищ, РУ ім. Р.Люксембург, ім. Леніна.

Мороз Петро Петрович (1935, Житомир. обл.). Буд. керівник. Зак. Полтав. ін-т інж. с/госп. будівництва (1959). У 1960-1973 працював на керівних посадах на будовах Кривбасу. З 1973 голов. інж., керуючий тр-том "Закарпатбуд". Умілий організатор виробництва.

Мороз Петро Степанович (1868-1942, Кр. Ріг). Транспорт. керівник. Освіта вища. Інженер-шляховик. З 80-х на залізниці. Актив. учасник будівництва Катеринівськ. залізниці, пуску гілки на ст. Довгинцеве. Уч. рев. подій 1905. Займав керівні посади на ст. Довгинцеве.

Морозов Григорій Григорович (1908, Кіровська обл.- кінець 80-х, Кр.Ріг). Військ. діяч. Зак. Військ.-хім. уч-ще (1932). Служив в армії. Уч. ВВВ з червня 1981 у скл. 345 СП 105 СД. Служив в армії, полковник. Працював в ДТСААФ. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора, Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки.

Морозов Григорій Михайлович (30.11.1907, - ?, Кр. Ріг). Військ. діяч. Освіта середня. Працював на залізниці. Служив в армії. Уч. ВВВ. Після звільнення в запас працював на залізниці. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки. Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Морозов Степан Ілліч (6.1.1894, Тульська обл.-30.9.1950, Москва). Ген.-лейтенант (1944). Зак. Військ. акад. РСЧА (1921), Військ. акад. ім. Фрунзе (1927). Уч. 1-ї світ. війни. У 1917 у скл. загону Червоної гвардії. Уч. гром. війни. У 1921-1942 займав керівні пости в армії. Уч. ВВВ з серп. 1942. У лют. 1944 брав участь у визволенні Криворіжжя, форсуванні Інгульця на чолі 28 гв. СК. В арм. до 1949. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), Б. Хмельницького 1 ст., Суворова 2 ст.

Морозова, ген.-майора рос. армії земельні володіння, розташовувалися з середини 60-х XIX ст. на лівому березі р. Боковенька (територія сучас. Кіровської сільради). Підпорядковувалися села Богоблагодатне, Ізюмівка, Попівка. Пл. до 150 га. Існував маєток, сад, млин, ставок з греблею. Господар проживав в Одесі, економією правив керуючий. Використовувалася праця наймитів, які вирощували зернові, доглядали худобу, свійську птицю. Припинила існування з початком гром. війни.

Морозюк Марія Іванівна (21.4.1925, Вінницька обл.). Новатор с/госп. виробництва. Освіта середня. У 1942-1945 перебувала у нім.. неволі. У 1945-1950 працювала у кол-пі Вінницьк. обл. У 1950-1982 доярка рад-пу "Південний". Майстер високих надоїв. Одержувала по 5,1 тис. кг молока від кожної корови. Ім'я у Книзі Трудової Слави Дніпропетров. обл. Нагородж. орд. Леніна, Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора.

Морока, давня назва туману на Криворіжжі.

Морочко Олександр Іванович (1923, Краснодар-15.11.1943, Кр. Ріг). Поет. Зак. Орджонікідзів. військ. уч-ще. (1943). Обороняв Моздок, визволяв Темрюк, Тамань. З верес. 1943 ст. лейтенант, очолював підрозд. зв'язку 807 артполку. На Криворіжжі ком-р роти при штабі 37 А. Загинув у бою. Писав ліричні вірші. У Терн. філіалі міськ. краєзнав. музею зберігається фронтова записна книжка М. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Морського робітничо-селянського флоту тиждень підтримки, проходив 15-22 трав. 1926 на Криворіжжі. Закладена основа шефства Кривбасу над ЧФ.

Морфоскульптурний рельєф, сформувався під дією екзогенних геоморфологіч. процесів. Основними серед них є флювіальні (глибинна та бокова водна ерозія постійних і тимчасових водотоків, площинний змив, транспортування твердих наносів та їх акумуляція на днищах річкових долин і балок, у конусах виносу), гравітаційні (виникнення зсувів, обвалення та осипання гірських порід, формування денудаційних форм), карстові (корозія - розчинення карбонатних порід, механіч. ерозія рухливою водою), суфозійні (механічне винесення підзем. водами дрібної фракції геологічн.), антропогенні (добування корис. копалин, складування побічних відходів). На території Криворіжжя розвинуті кілька генетич. типів морфоскульптур. рельєфу - флювіальний, карстовий, суфозійний, гравітаційний, еоловий, антропогенний.

Морфоструктурний рельєф, сукупність значних за розмірами нерівностей земної поверхні, що сформувалися під впливом переважно внутрішніх (ендогенних) сил Землі, але й за умов присутності екзогенних процесів. До ендогенних факторів рельєфоутворення належать: землетруси, рухи блоків земної кори, вулканізм, процеси метаморфізації, утворення тріщин і крупних розломів у літосфері, інтрузивний магматизм. До морфоструктурн. рельєфу відносяться такі великі форми рельєфу, як рівнини, гори, гірські хребти, височини, плато, низовини, кряжі, пасма та ін.

Морфоструктурний рельєф Кривбасу, територія Криворіжжя розташована в межах Східно-Європейськ. полігенної рівнини (морфоструктура I порядку), виникнення якої обумовлене великою тектоніч. структурою - Східно-Європейськ. платформою. Півн.частина Кривбасу (від горизонталі + 100 м і вище) належить Придніпровсько-Приазовській геоморфологіч. області цокольних пластово-денудаційних височин (Азово-Приднепровська височина - морфоструктура II порядку), Центр.-Придніпровській денудаційній височині (морфоструктура III порядку) і її зниженій частині - Інгуло-Інгулецькій лесовій акумулятивній розчленованій рівнині. Південна частина Кривбасу (від горизонталі +100 м і нижче) входить до скл. Причорноморської геоморфологіч. області пластово-акумулятивних та пластово-денудаційних рівнин (морфоструктура II порядку), Півн.-Причорноморськ. рівнини (морфоструктура III порядку). Морфоструктури II порядку зумовлені доволі крупними тектоніч. утвореннями - Український кристалічний щит та Причорноморська западина. Морфоструктури III і IV порядків - тектонічними блоками, меншими за розмірами, площа яких змінюється від кількох десятків тисяч кмІ до кількох десятків кмІ. За характером розчленування, Л. М. Булава (1990) виділяє 7 геоморфологіч. мікрорайонів (морфоструктури IV порядку). Основу морфоструктур. рельєфу складають вододільні лесові плато і їх схили, які витягнуті з півн. та півн.-сходу на півд., мають загальний похил на південь, в бік Чорного моря, а також в бік річкових долин і балок. Вододільні плато є поверхнями вирівнювання різного віку - від залишково пізньосарматської на півн. до понтійської на півд. Абсолютні відмітки вододільного плато +169-173 м на півн., +75 м на півд. Зниження висоти вододілів з півн. на півд. становлять 0,69 м/км. Крутизна вододільних плато дорівнює від 0 до 1,5º, на схилах до 3-6º Середня густота горизонтального розчленування території Кривбасу ерозійною сіткою висока - від 0,8 до 1,6 км/кмІ. Врiз річкових долин відносно вододілів складає 70-90 м, глибина врізу балок 20-40 м.

Морхов Володимир Миколайович (17.9.1926, Липецька обл.-?). Відом. геолог. Зак. КГРІ (1959). У 1941-1943 працював на цукроз-ді, в кол-пі. Уч. ВВВ з груд. 1943 у скл. арт. частин. У 1953-1986 ст. інж., зав. комплекс. лабораторії експедиції тр-ту

“Кривбасгеологія”. Створив сучас. наук. лабораторію, яка виконувала замовлення геологів СРСР. Провідний спеціаліст хіміко-аналітичних досліджень мінералів. Автор наук. праць. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст.

Морхова Валентина Єгорівна (8.1.1932, Курська обл.). Відом. геолог. Зак. Старооскол. геологіч. тех-м (1953). З 1944 працювала в кол-пі. У 1953-1983 ст. технік, гідролог режимної гідрогеологіч. станції/партії тр-ту “Кривбасгеологія”. Вивчала режим підземних вод на шахтах Кривбасу. Проводила гідрогеологіч. зйомку Кривбасу в масштабі 1:25000, складала карти, фундаментальні геологіч. звіти.

Морянка, довголежаче гашене вапно у давнину на Криворіжжі.

Мосенцов Анатолій Омелянович (13.4.1914, Харків. обл.). Керівник підпілля. Зак. Одес. фінанс. тех-м. Працював ст. інспектором-ревізором Мінфінансів України. Уч. ВВВ з жовт. 1941 у скл. 5 КП, 31 артполку. Партизанив під Харковом. У жовт. 1943 закинут. у ворож. тил під Кр. Рогом. Створив та очолив підпільну групу “Криворіжжя”. Керував боями проти карателів. Брав актив. участь у визволенні Кр. Рогу. Після ВВВ працював ревізором КРУ у Кр. Розі. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст.

Мосіна Євгенія Іванівна (1930, Криворіжжя). Новатор виробництва. Освіта середня. У 1952-1980 доярка рад-пів “Криворізький”, “Прогрес”, “Радушний”, “Красіне”. Майстер високих надоїв молока. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Москаленко Анатолій Іванович (17.2.1942, Кр. Ріг). Держ. діяч. Зак. Крим. педін-т (1971), Дніпропетров. ун-т (1975), Акад. суспільн. наук при ЦК КПРС (1987). У 1959-1962 кіномеханік відділу культури Криворізьк. р-ну. У 1965-1967 слюсар КМЗ. У 1967-1972 на комсомол. роботі. У 1972-1980 інструктор оргвідділу, помічник 1-го секретаря Дніпропетров. обкому КПУ. У 1980-1982 1-й секретар Сакс. райкому КПУ, у 1982-1984 2-й секретар Криворізьк. міськкому КПУ. У 1987-1990 1-й секретар Жовтоводськ. міськкому КПУ. У 1990-1993 зав. відділом облвиконкому. З 1993 директор обласного Ділового центру. Народ. депутат України (1994-1998). Головував у підкомітеті Комітету Верх. Ради України з питань бюджету.

Москаленко Анатолій Григорович (8.11.1934, Кр. Ріг). Засл. тренер України (1997). Зак. Київ. ін-т фізкультури (1964). Майстер спорту (1964). У 1956-1960 працював на ш. № 5 РУ ім. Фрунзе. У 1964-1972 викладач фізкультури СПТУ № 29, тренер ДЮСШ № 2. З 1972 ст. тренер з греко-римської боротьби ДЮСШ № 5. З 1968 голова міськ. федерації з боротьби. З 1997 ст. тренер з греко-римської боротьби команди школярів Дніпропетров. обл. Брав участь у змаганнях. Виховав 12 майстрів спорту, учасників чемпіонатів світу, Європи, СРСР, України. Відмінник народ. освіти. Тренер вищої категорії.

Москаленко Іван Лук'янович (1939). Новатор виробництва. Освіта н/середня. З 1967 машиніст автокрана тр-ту “Криворіжсільбуд”. Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Брав участь у будівництві багатьох об'єктів. Наставник. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Москаленко Іван Трохимович (...1912-30.6.1943, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Зак. Криворізьк. педін-т. Працював завучем СШРМ № 16. У верес. 1941 разом з Ю. М. Козаченком створив підпільну групу у Дзерж. р-ні (Соцмісто). Чл. підпільного ком-ту. Залучив до групи румун. та італійськ. офіцерів. Виданий провокатором. Витримав тортури. Розстріляний. Похован. у парку залізничників в Довг. р-ні.

Москаленко Микола Юхимович (29.9.1932, Криворіжжя). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. У 1947-1962 тесля РБУ РУ ім. Леніна. У 1962-1964 монтер геологіч. експедиції. У 1964-1992 водій рад-пу “Веселі Терни”. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Москаленко Михайло Іванович (22.2.1928). Засл. будівельник України (1980). Освіта середня. Ветеран тр-ту “Криворіжстальконструкція”. У 50-80-х один з провідних монтажників. Будував важливі пром. об'єкти. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Нагородж. орд. Леніна.

Москаленко Олександр Іванович (1914, Кр. Ріг-18.8.1972, там же). Держ. керівник. Зак. КГРІ. У 1930-1941 токар, гірнич. майстер, голова профспілки ШУ ім. Кагановича. У 1941-1946 парторг ЦК ВКП(б) у Н/Тагілі. У 1947-1952 секретар парткому РУ ім. Дзержинського. У 1952-1955 секретар міськкому КПУ. У 1955-1959 голова Криворізьк. міськвиконкому. З 1959 заст. керуючого тр-том "Ленінруда". Брав актив. участь у відбудові Кривбасу, керував реконструкцією шахт і підприємств. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Москаленко Олександр Михайлович (19.5.1958, Дніпропетров. обл.). Мед.керівник. Зак. Дніпропетров. медін-т (1981). У 1981-1992 лікар, у 1992-1994 голов. лікар наркологіч. диспансеру. Голов. нарколог Кр. Рогу. Керував програмою Мінохорони здоров'я України по реалізації комплекс. програми лікування хворих на алкоголізм і наркоманію. Один із організаторів страйків медиків у 1992. У 1995 організував перший у Кр. Розі приват. психотерапевт. кабінет. Учень і послідовник О. Р. Довженка. Лікар вищої категорії. Чл. Європейськ.професійної психотерапевтич. ліги (2000).

Москаленко Сергій Васильович (14.3.1959, Сумська обл.). Рекордсмен Книги незвич. рекордів України (1996). Зак. Черкаськ. педін-т (1982). У 1984-1994 тренер-масажист ФК "Кривбас", з 1994 учитель фізвиховання СШ № 8. Майстер спорту (1978). Чемпіон України з лиж. гонок (1976-1981). 14-15.12.1996 встановив рекорд Книги рекордів Гіннеса по спортмасажу. Протягом доби безперервно провів сеанс масажу. Промасажував 106 осіб.

Москаленко Сергій Романович (20.9.1954, Кіровоград. обл.). Мед. керівник. Зак. Одес. мед. ін-т (1982). У 1974-1975 працював фельдшером швидкої допомоги Маловисківськ. райлікарні. У 1982-1997 лікар-хірург, з квіт. 1997 голов. лікар 1-ї міськ. лікарні. Умілий організатор процесу лікування хворих. Має подяки та заохочення. Бере участь у громадськ. житті Кр. Рогу.

Москалець Микола Семенович (20.12.1917, Кіровоград. обл.- ?, Криворіжжя). Сільгосп. керівник. Освіта середня. Уч. рад.-фінськ. війни 1939-1940, ВВВ у скл. 49 ВАП 309 ВАД. У 1946-1954 голов. агроном у Миколаїв. обл. У 1954-1962 голова кол-пу. У 1962-1966 керуючий відділком, у 1966-1972 секретар парткому рад-пу ім. К. Лібкнехта. У 1972-1975 директор плодорозсадника. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки.

Москалець Федір Мануілович (28.11.1929, Кіровоград. обл.). Засл. будівельник України (1977). Освіта середня. У 1956-1994 слюсар, трубоукладник, бригадир тр-ту "Криворіжшляхводбуд". Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Наставник. Стояв у витоків тр-ту. Нагородж. орд. "Знак Пошани".

Москалюк Василь Федосійович (16.6.1939, Миколаїв. обл.). Поет. Зак. Дніпропетров. школу міліції (1968). У 1957-1959 муляр тр-ту "Криворіжбуд". У 1964-1966 водій автобази № 22. У 1966-1971 працював в системі МВС. У 1971-1974 слюсар з-ду по ремонту дизельних автомобілів. У 1974-1986 юрисконсульт ПівдГЗК, тр-ту рад-пів, РУ ім. Дзержинського. З 1986 нач. правового сектора, відділу відділка залізниці. Вірші пише з дитинства. Домінує краєзнавча тематика, лірика, патріотичні пісні. Серед них "Криворізький вальс", "Гімн Кривого Рогу", "Гданцівські мости", "Моя Україна", "Велич міста" ін. Чл. Спілки письменників художньо-соціальної літератури України (1998). Співробітничає з композитарами М. Буценком, А. Горчинським, О. Грицишиним, О. Білоненком. Лауреат фестивалів і конкурсів.

Москаль, давня назва російських солдатів на Криворіжжі. Їх не поважали за те, що вони розігнали Запорізьку Січ.

Москальков Євген Федорович (22.1.1911, Кр. Ріг-21.1.1975, Москва). Гірнич. ген. директор 1 рангу (1944). Зак. КГРІ. З 1929 працював на рудниках Кривбасу слюсарем, бурильником, нач. дільниці, голов. інж. шахти, голов. інж. тр-ту "Жовтеньруда". З верес. 1941 голов. інж. тр-ту "Союзплавик" у Забайкаллі. У короткий строк провів реконструкцію рудників, замінив ручну працю механічною.Керував спорудженням високовольтної лінії Букука-Калангуй. За рахунок зміни параметрів систем часткової

механізації робіт по кріпленню і підтриманню гірнич. виробок вдалася у 1,5-2 рази збільшити продуктивність забоїв. Автор проекту гравітаційної збагачувальної установки на руднику Калангуй. Сприяв переходу від сухого до вологого буріння. У берез. 1944 повернувся у Кр. Ріг, очолив РУ ім. Дзержинського. Керував відбудовою шахт "Гігант," ім. Ворошилова, "Комунар", ім. 1-го Травня. З 1945 по 1947 перебував у США, вивчав досвід рудників. До верес. 1951 заст. голов. інж. тр-ту "Кривбасруда". З верес. 1951 голов. інж. і нач. "Головруди" Мінчормету СРСР. З 1957 у Держплані СРСР нач. підвідділу планування виробництва металург. сировини і палива.Держ. прем. СРСР. Брав участь у плануванні гірничозбагач. ком-тів. 20 років член редколегії, редактор "Горного журнала". Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора (3), Червоної Зірки.

Москальов Олександр Гнатович (14.3.1928, Алтай - 19.3.1998, Кр. Ріг). Почес. гірник. Освіта н/середня. У 1949-1978 бурильник, прохідник, бригадир РУ ім. Комінтерну. Ударник п'ятирічок. Переможець річних змагань. Більше 20 років керував прохідницькою бригадою. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Москіти (Phlebotomidae), родина кровососних комах ряду двокрилих. Довж. 1,3-3,5 мм. Близько 500 видів, поширені на всіх материках, здебільшого в торопіч. і субтропіч. зонах; в Україні - 5 видів. М. - переносники збудників багатьох небезпечних хвороб тварин і людини.

"Московка", народна назва популярної на Криворіжжі 50-х куртки з натурального або штучного хутра.

Московська вулиця, розташована у житломасиві Бажанове Жовт. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця 1-а Московська. Довж. 560 м, ширина 7 м. Має 28 приват. будинків. Багата на зелені насадження. Названа на честь столиці Росії - м. Москва. Обслуговує 63 в/з.

Мостинський Лев Борисович (16.11.1926, Башкир. АРСР). Пром. керівник. Зак. Криворізьк. пед. ін-т (1958), КГРІ (1962). Уч. ВВВ. Працював учителем. З 1958 електрослюсар, бригадир, нач. дільниці, заст. нач. збагач. фаб-ки, голов. енергетик ПівдГЗК. Ударник п'ятирічок, переможець змагань, новатор виробництва, наставник. Автор 40 рацпропозицій. Прем. Ради Міністрів СРСР за реконструкцію збагач. фаб-ки (1982).

Мостовий кран, складний техніч. механізм у вигляді опорного або підвісного мосту із вантажним візком. Міст пересувається вздовж підкранових рейок, спрямовуючи ходу до прольоту цеху. Візок 5-450 т. Один вид пересування вантажів у металург. промисловості на ком-ті "Криворіжсталь".

Мостовий Григорій Михайлович (1918, Чимкент. обл. - 8.3.1944, Криворіжжя). Визволитель. Освіта середня. Працював учителем в Казахстані. Уч. ВВВ з серп. 1941. Уч. визволення Криворіжжя у скл. 47 гв. СП 15 гв. СД. Ком-р 1-го батальйона. Загинув у бою, піднімаючи батальйон в атаку. Похован. у с. Дружба Чкаловськ. сільради. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Мостовий Микола Олексійович (20.12.1941, Дніпропетров. обл.). Повний кавалер орд. Трудової Слави (5.3.1976, 2.3.1981, 29.4.1986). Зак. Дніпропетров. хіміко-механіч. технікум (1962). На КХЗ з серп. 1962. Слюсар по ремонту обладнання коксового цеху, майстер, апаратник очистки газу цеху сіроочистки. Чл. ЦК профспілки робітників металург. промисловості. З квіт. 1992 на заслуж. відпочинку.

Мости Кр. Рогу, споруди, що прокладають шлях над перешкодою. До скл. входять опори і прогонові будови. На Криворіжжі відомі з давніх часів. Перший кам'яний у межах Кр. Рогу споруджен. у 1828 в р-ні сучас. Прорізу (Ц.-Міськ. р-н). Знесен. у 1957. На території Кр. Рогу існує 92 мости, з них 60 шляхопроводів і 27 мостів.

Моськін Сергій Іванович (28.2.1959, Кр. Ріг). Пед. керівник. Зак. Криворізьк. педін-т (1980), Харків. ун-т (1994). У 1982-1986 майстер виробнич. навчання, секретар ком-ту ЛКСМУ СПТУ № 59. У 1988 2-й секретар Ц.-Міськ. райкому ЛКСМУ. У 1988-1994 заст. директора СПТУ № 59. З 1994 заст. директора Міжрегіонального центру перепідготовки

кадрів. Організатор і голова військ.-патріотич. клубу “Пошук”. Керує розшуком поховань часів ВВВ. Автор наук. праць з проблем виховання молоді. Уч. Всеукр. наради психологів (2000).

Моталка, мотальна машина. Застосовується у ткацькому, трикотажному і скручувальному виробництвах. **1.** Пристрій для намотування дроту на дротових стана комту “Криворіжсталь”. **2.** Машина для намотування пряжі на вовнопрядильній фабриці.

Мотіна, балка починається на вис. 155 м в р-ні с. Галина-Лозуватка. Впадає в долину р. Саксагань у межах с. Сергіївка. Довж. 12,9 км. Схили пологі, багаті на зарості чагарників і різнотрав'я. По правому схилу проходить залізниця ст. Кр. Ріг-Головний-П'ятихатки. Переважно прямолінійна, у нижній частині глибока. На кількох відгалуженнях декілька рівчаків і ярів. Діють 2 ставки. Місце розташування дачних ділянок криворіжців. Назва походить від ім'я жінки, яка володіла землями.

Мотовило, 1. Дерев'яна качалка з ріжками на одному кінці для намотування ниток при ручному прядінні у давнину на Криворіжжі. **2.** Деталь зернового комбайна.

“Мотор”, народ. назва легкового таксі у 70-90-х на Криворіжжі.

Мотоцикл (від мото та грецьк. - колесо), 2-3-колісний транспортний засіб з карбюраторним 2-4-тактним двигуном потужністю до 75 квт. Розрізняють шляхові (швидкість до 215 км/г), спортивні (до 300 км/г, рекорд швидкості 513 км/г (1978) та спеціальні мотоцикли. Перший з двигуном внутрішнього згорання виготовлен. Г. Даймлером (1885, Німеччина). З часів появи на Криворіжжі популярний серед молоді.

Мотрона зимова, народна назва 22 листопада на Криворіжжі. З цього дня починається зима.

Мотрони - пастовиці, день 9 квітня.

Мотронівка, народ. назва однієї з частин Інгулецьк. р-ну. Скл. з приват. сектора. Закладена на початку XX ст. Проживає до 1,5 тис. чол.

Мохов Михайло Григорович (1929-? Кр. Ріг). Пром. керівник. Освіта вища. У буд. промисловості з кінця 40-х. У 1966-1976, 1982-1984 директор заводу стінових матеріалів. Умілий організатор виробництва. Нагороджж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Мохов Сергій Григорович (1953, Кр. Ріг - 1982, там же). Літератор. Зак. Дніпропетров. ун-т. Вихованець СШ № 1. Працював учителем, кор. багатотиражної газ. “Радянський гірник” РУ ім. Дзержинського. Писав оповідання, повісті. Чл. літоб'єднання “Рудана”. Друкувався у періодичній пресі. Автор кн. “Нове перше кохання” (2000). Трагічно загинув в автокатастрофі.

Мохова Катерина Сергіївна (28.11.1979, Кр. Ріг). Поетеса. Зак. Криворізьк. муз. уч-ще (2000). Пише вірші, оповідання, друкується у періодичній пресі, альманасі “Саксагань”. Дипломант обл. конкурсів (1999, 2000).

Мохур Кирило Венедиктович (11.5.1888, Кр. Ріг - 1970, Кр. Ріг). Повний Георгіївський кавалер. Освіта середня. У 1902-1903 наймитував. У 1903-1909 працював на рудниках Кривбасу. У 1909-1914 служив в царськ. армії. Уч. 1-ї світ. війни. Прапорщик. За хоробрість у боях удостоєн Георгіївськ. хрестів 1-4 ст., медалей “За хоробрість” 1-4 ст. Ком-р роти Преображенськ. полку. Уч. ревподій у Петрограді в 1917. У 1918 брав участь у формуванні загонів Червоної гвардії на Криворіжжі, один з керівників збройного повстання січ. 1918. У 1919 один з ком-рів 1-го Криворізьк. комуністич. полку по боротьбі з отаманом Григор'євим. Актив. учасник гром. війни, до 1921 перебував на команд. посадах у Червоній Армії. У 1920-1921 військ. комендант Кр. Рогу. У 1925-1956 на госп. роботі у Кр. Розі. Нагороджж. орд. Червоного Прапора.

Моцарта вулиця, розташована у півн. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. До 1975 мала назву провулок 5-й Софіївський. Довж. 496 м, ширина 7 м. Має 35 приват. будинків, проживає 70 чол. Вкрита щебенем, багата на зелені насадження. Названа на честь австр. композитора Моцарта Вольфганга Амадея (27.1.1756, Зальцбург-5.12.1791, Відень). Представник віденської класичної школи. Клавесиніст, скрипаль, співак, органіст і диригент. Творчість М. - вершина європ. музики XVIII ст.

Твори (понад 600). 16 опер (“Весілля Фігаро” (1786), “Дон Жуан” (1787) ін.); культова музика, “Реквієм”, близько 50 симфоній, концерти для різних інструментів з оркестром, сольні пісні, вокальні ансамблі. Обслуговує 48 в/з.

Мочалов Олег Олександрович (8.11.1928, Санкт-Петербург). Відом. геолог. Зак. КГРІ (1958). У 1944-1945 ремонтник Миколаїв. суднорем. з-ду. У 1945-1947 модельник Старооскол. мех. з-ду. У 1951-1969 бур. майстер Ленінськ. геологіч. партії, техкерівник Центр. геологіч. партії, нач. техвідділу тр-ту “Кривбасгеологія”. У 1969-1972 голов. інж. Ковдорськ. геологіч. партії Мурманськ. обл. У 1972-1973 нач. загону тр-ту “Київгеологія”. У 1973-1974 голов. інж. Саурейськ. геологіч. партії Полярно-Урал. експедиції. У 1974-1983 нач. загону “Кривбасгеології”. Автор наук. праць з проблем буріння розвідувальних свердловин. Раціоналізатор. Сріб. медаль ВДНГ. Керував випробуванням бур. верстатів. Голова ради ВТВР тр-ту (1959-1969). Уч. всесоюз. геологіч. конференцій, Всесвіт. гірнич. конгресу (Москва, 1967). Відмінник розвідки надр СРСР. Чл. експертної комісії буріння Мінгеа СРСР.

Мочило, ємність для замочування конопель перед їх обробкою у давнину на Криворіжжі.

Мочка, спеціальна петля на сідлі вершника у давнину на Криворіжжі.

Мошинський Іван Петрович (? -27.6.1942, Кр. Ріг). Уч. підпілля. Освіта н/середня. Під час окупації Кр. Рогу перебував у скл підпільної групи Є. Родіонової, що діяла в Довгинцевому. Виконував обов'язки зв'язкового, слідкував за рухом поїздів по ст. Довгинцеве. Розстрілян. гестапо після жорстоких катувань.

Мошиченка ім. шахти РУ ім. Кагановича (“Суха Балка”), введена у 1934. Проект. потужність до 250 тис. т руди. Розробляла поклади першого гнізда 2-го Сакс. пласту. Глибина горизонту 150 м. У серп. 1941 зруйнована і затоплена. Відбудована у 1945. Закрита у 1948. Названа на честь гірнич. інженера Є. С. Мошиченка.

Мошиченка ім. шахти Червоногвардійськ. ШУ відкрита у 1931, як ш. “Північна”. У 1934 названа на честь гірнич. інж. Є. С. Мошиченка. Вела видобуток півд. руд. поля родовища рудника. Потужність 350 тис. т. Ліквідована у 1939 у зв'язку із введенням ш. “Центральна”.

Мошиченко Борис Кіндратович (початок XX ст.-? Кр. Ріг). Засл. будівельник України (1975). Освіта вища. На будівництві шахт Кривбасу з 1929. Уч. ВВВ. У 1947 працював нач. відділу, голов. інж., нач. БУ № 2, заст. керуючого тр-том “Криворіжбуд”. Стахановець 30-х, ударник п'ятирічок, умілий організатор виробництва. Нагородж. орд. Леніна, Трудового Червоного Прапора, “Знак Пошани”. Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Мошиченко Єфрем Семенович (1892-1.5.1934, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1928). З 1910 працював на рудниках Кривбасу. У 1918-1922 десятник, нач. дільниці шахти в Донбасі. У 1928-1932 зав. ш. “Змичка” ШУ ім. газ. “Правда”. З трав. 1932 голов. інж. ШУ ім. Кагановича. Вперше застосував систему розробок руди під поверховими штреками. Проводив досліди застосування масових вибухів для гасіння порожнеч. Премійован. автомобілем. Загинув у результаті обрушення грунту після дослід. вибуху на території ш. “Профінтер” ШУ ім. Кагановича. Встановлен. пам'ятник.

Мошка, вкраплення піску або ін. матеріалу у віконному склі у давні часи на Криворіжжі.

Мошляк Іван Никонович (15.10.1907, Алтай-22.4.1981, Ленінград). Герой Рад. Союзу (25.10.1938). Ген.-майор. Зак. Військ. акад. ім. Фрунзе (1941), Військ. акад. Генштабу (1952). В арм. з 1929. Героїзм виявив у боях на озеро Хасан за сопку Заозерну. Уч. ВВВ з серп. 1941. Ком-р полку і бригади. Під час боїв жовт.-груд. 1943 на Криворіжжі ком-р 62 гв. СД. Успішно керував з'єднанням у боях за півн. рудники. З 1968 в запасі. Бюст на батьківщині. Нагородж. орд. Леніна (2), Червоного Прапора (2), Суворова 2 ст., Кутузова 2 ст., Вітчизняної війни 1 ст. (2), Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки.

МПГЗ, машина вантажна шахтна, створена спеціалістами ін-ту ВНДПрудмаш у 80-ті. Призначена для завантаження гірнич. маси. Потужність 3,15 куб. м./хв. Маса 14,2 т. Виготовлялася на Копейськ. машинобудівному з-ді.

“Мрія”, народний вокальний ансамбль ПК ш. ім. Леніна, діяв у 1990-1995. У берез. 1993 присвоєне звання народного. Склад. жінки 20-30 років. Керівник Т. В. Гордієнко.

“Мрія”, вокальний ансамбль ПК “Саксагань”, створен. у 1993 за ініціативою М. К. Лямець. У репертуарі укр., рос. народ. пісні, колядки, щедрівки. Виступає на сценах Кр. Рогу.

“Мрія”, меблевий комбінат бере початок від дрібних кустарних майстерень, які існували до революції. Центром криворізьк. меблевиків стали сучас. вул. Українська, Урицького. Найбільш відомі брати Шаблій. У лип. 1936 кустарні артілі “Червоний Жовтень”, обозники “Жовтня”, бондарі артілі ім. Комінтерну об'єдналися. У червні. 1947 утворилася артіль “Червоний Жовтень”. У жовт. 1956 на її базі утворилася меблева фабрика. Виготовляла столи обідні, шафи платяні, дивани, кушетки, бочкотару. У 1975 увійшла до скл. об'єднання “Дніпропетровськдрев”. У цей період відбулася реконструкція, введен. оздоблювальний цех і започатковане оздоблювально-складне виробництво. Випуск меблів оцінювався у 16,5 млн. крб. У 1985 перейшла на самостійний баланс. У лют. 1992 реорганізоване у меблевий комбінат “Мрія”, який у серп. 1995 перетворен у ВАТ. Випускає набори спалень, гофрокартон. Директори І. Бадат, М. О. Прохоров, І. В. Семенців, М. В. Лобанов, І. Л. Трохановський.

“Мрія”, садівницьке товариство БУ № 45 тр-ту “Південтермоізоляція” закладене у 70-х в Довг. р-ні. Пл. 4,4 га. Має 62 ділянки.

Мрук Іван Леонтійович (1907, Миколаїв. обл.- 1944, Молдавія). Сільгосп. керівник. Освіта н/середня. Один з перших комсомольців м. Казанка. У 1929-1931 працював на шахті ШУ ім. Артема. У 1931 у скл. 25-тисячників направлен. на село. У 1934-1941 голова кол-пу “Червоний гірник” с. Інгулець Лозуватськ. сільради. Уч. ВВВ з червня 1941. Загинув у бою на території Молдавії.

Мрук Ілля Леонтійович (21.7.1904, Миколаїв. обл.- 1940, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. Дніпропетров. гірнич. тех-м. Один з перших комсомольців Казанки. У 1925-1931 лопатник, гірнич. майстер ШУ ім. Дзержинського. У 1931-1937 зав. шахтою ім. Валявка ШУ ім. Ілліча. Жертва сталінських репресій. Реабілітован. у 1958.

Мсоєв Олександр Іванович (1905-січ. 1974, Кр. Ріг). Держ. керівник. Освіта вища. З початку 20-х працював у гірнич. промисловості. Уч. ВВВ. У 1944-1957 голова Дзерж. райвиконкому. Керував відбудовою р-ну. Працював у ВРП РУ ім. Дзержинського. Нагороджж. орд. “Знак Пошани”.

“МТК”, рекламно-інформаційна газета, заснована у лип. 2000 ПП “МТК”. Щотижневик тиражем 2 тис. екз.

Муассаніт (на честь франц. геол. Ф. Муассана), мінерал класу карбідів. Дуже рідкісний у природі. Колір від зеленого до чорного. У Кривбасі встановлен. у протерозійських розсипах в р-ні с. Латовка. Предмет дослідження Л. Ф. Мордовець (1962).

Мудрості вулиця, розташована у житломасиві Першотравневе Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 30-х. Розвитку набула в 50-х. До 1975 мала назву вулиця Некрасова. Довж 615 м, ширина 7. Має 19 держ. будинків. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Обслуговує 1 в/з.

Мудрьона, залізнична станція Криворізьк. відділка Придніпров. залізниці на лінії ст. П'ятихатки-ст.Кр. Ріг-Головний у центр. частині Кр. Рогу. Відкрита у 1893, як вантажний пункт для перевезення заліз. руди рудників центр. частини Кривбасу. З тих часів грає роль вантажної станції. Має сучас. залізнич. мережу, обладнання.

Мудрьонівська вулиця, розташована у півн. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. Довж. 601 м, ширина 7 м. Має 47 приват. будинків, проживає 90 чол. Вкрита щебнем, багата на зелені насадження. Обслуговує 69 в/з.

Мужиков Іван Павлович (6.10.1905, Самарська обл.- 80-ті, Кр. Ріг). Пед. керівник. Зак. Моск. ін-т народ. госп-ва ім. Плеханова (1935), ВПШ при ЦК ВКП(б) (1947). У 1922-1923 польовий діловод. У 1923-1924 землекоп на будівництві Турксибу. У 1924-1925 у скл. частин особливого призначення воював з басмачами в Узбекистані. У 1925-1926 працював в кол-пі “Зоря” в Киргизії. У 1929-1930 зав. відділом облплану в Узбекистані. У 1930-1937

голов. бух. бавовнян. з-ду. У 1938-1941 секретар Токтогульськ. райкому ВКП(б). У 1941-1945 нач. політвідділу 109 КД, 83 СД. Уч. походу в Іран. У 1945-1951 зав. відділом обкому ВКП(б) у Фрунзе. У 1952-1962 заст. міністра освіти Киргизії, зав. кафедрою с/госп. ін-ту, директор партшколи. Володів 6 мовами тюрськ. групи. Депутат Верх. Ради Киргизії (1951-1955). Канд. істор. наук (1952). З 1962 доцент історії КГРІ. Нагородж. орд. Червоної Зірки, "Знак Пошани", Почес. Грамотами Президії Верх. Ради Киргизії (4).

Музеї (від грецьк. - святилище муз), наук.-дослід. і наук.-просвітницькі заклади, які збирають, вивчають, зберігають і популяризують пам'ятки природничої історії, матеріальної і духовної культури. Типи М.: дослідницько-науково-освітні, дослідні і навчальні. Основу музеїв на Криворіжжі заклав О. М. Поль. Перші М. з'явилися у 20-х XX ст. і мали геологіч. спрямування. На Криворіжжі діють до 200 музеїв та музейних кімнат.

Музей під відкритим небом, відкрит. серп. 1994 в парку ім. газ. "Правда" за ініціативою археолога О. О. Мельника. Експонати датуються продавніми часами і виявлені на Криворіжжі під час археологічних розкопок. Складається з 3-х розділів - стародавній світ, середньовіччя, новий час. Колекція складається з 70 експонатів. Вважається унікальним і єдиним в Україні.

"Музика-центр", молодіжна концертна програма, започаткована за ініціативою відділу молоді Інгулецьк. району у лют. 2000. Сприяє залученню молоді Кр. Рогу до муз. творчості. естрадного мистецтва. Організовує щорічні конкурси, огляди, фестивалі.

Музильов Володимир Іванович (23.2.1929, Бєлгород. обл.). Засл. металург України (1974). Зак. Челябінськ. металург. тех-м. У 1946-1963 працював оператором на Челябінськ. металург. з-ді. З 1964-1981 ст. оператор блюмінга-2 з-ду "Криворіжсталь". Працював з дня пуску блюмінга-2, прокатав перший зразок. Ударник п'ятирічок, переможець змагань, наставник. Відмінник змагань Мінчормету СРСР. Нагородж. орд. Леніна.

Музичне вулиця, житломасиву Ставки Жовт. р-ну. Закладена у кінці 40-х. Розвитку набула в 50-60-х. Довж. 600 м, ширина 9 м. Має 11 багатоповерх. будинків, проживає 430 чол. Розташовані міськ. лікарня № 6, муз. школа. Ліворуч розташовані штуч. ставок і сквер. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Назву одержала через розташування муз. школи. Обслуговує 61 в/з.

Музичне училище, відкрите у верес. 1959, як філія Дніпропетров. муз. уч-ща. Мало фортопіанне та народ. інструментів відділення. Працювало 8 викладачів, навчалося 30 учнів. З верес. 1961 діє, як самостійний муз. заклад. У 1963 стався 1-й випуск у скл. 25 чол., на 1966 50 відсотків вихованців ставали студентами консерваторій і вузів. До скл. входили 6 відділів - фортепіанне; струнних інструментів, хорового диригування, духових та ударних інструментів, теорії музики, народ. інструментів. Працювало 25 викладачів. У 1989 відкрите відділення музичного мистецтва естради. У 1993 проведен. семінар естрадних відділень муз. уч-щ України. Ініціатор проведення Міжнарод. конкурсу баяністів-акордеоністів "Кубок Кривбасу". Серед вихованців 18 лауреатів міжнарод., 95 укр. фестивалів, конкурсів. Навчається 310 чол., працює 120 викладачів, 25 ведуть концерт. діяльність за кордоном. Щорічний прийом 56 чол., випуск - 67. За роки існування підготовлено більше 2,3 тис. фахівців. Діють хор, духовий оркестр, ансамбль скрипалів, оркестр народ. інструментів, камерний оркестр, симфоніч. оркестр, оркестр укр. народ. інструментів, біг-бенд естрад. відділу. Директори М. І. Ромасенко, Ю. І. Зайцев, В. К. Тимченко.

Музично-педагогічний факультет, заснован. у 1975 у скл. Криворізьк. педін-ту. У витоків стояли Р. М. Лісовий, О. Є Новіков, А. М. Шульженко. До скл. входили предметні комісії методики музвиховання, співу, хорового диригування і теорії, історії музики та гри на муз. інструментах. До ск. входять кафедри теорії, історії музики та гри на муз. інструментах і методики музвиховання, співу та хорового диригування. Серед провідних спеціалістів проф. О. М. Шульженко, А. А. Семешко, Т. Й. Рейзенкінд, викладачі С. М. Бреус, О. І. Шрамко, Г. О. Білоненко, В. В. Бєлікова, О. С. Паньков, Л. М. Ракітянський.

Діють 5 хорових колективів, ансамбль “Лілея”, духовий, народ. інструментів оркестри. Готує вчителів музики і співів, культпрацівників шкіл.

Музично-поетичні вечори, концерти – зустрічі літераторів, музикантів, художників та ін. творчих людей міста з криворіжцями. Регулярно проходили у всіх палацах культури Кр. Рогу. Мали поширення до середини 80-х. З 2001 проведення МПВ відновлено.

Музлов Олег Михайлович (28.10.1965, Кр. Ріг-7.10.1984, Афганістан). Воїн-інтернаціоналіст. Зак. СШ № 7. В арм. з 1984. Доброволець в Афганістані. Водій. Важкопораненим спрямував палаючу машину у провалля. Похован у Кр. Розі. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Мукачева вулиця, розташована у житломасиві Весела Дача Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 50-х. Розвитку набула в 60-х. Довж. 204 м, ширина 7 м. Має 43 держ. будинки. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь м. Мукачеве - міста обл. підпорядкування Закарпат. обл. Обслуговує 25 в/з.

Мукомельні споруди існували у кожному населен. пункті. Поділялися на млини і вітряки. Мали гідравлічні або парові двигуни. На берегах Інгульця існувало багато водяних. Їх залишки зустрічаються у селах Недайвода, Іскривка, Новоселівка, В/Терни.

Мулявко Іван Федосійович (1924). Новатор виробництва. Освіта середня. З 1961 працював токарем ЛРРЗ. Ударник п'ятирічок. Переможець змагань. Кращий за професією. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Мулявко Лідія Василівна (1.5.1947, Кр. Ріг). Пед. керівник. Зак. Криворізьк. педін-т (1970). З 1970 учитель математики, зав. метод. службою Сакс. райвно, зав. відділом, секретар Сакс. райкому КПУ, директор санаторної школи-інтернату № 7. Брала участь у складанні планів 5-денного навчання. Відмінник освіти України. Почес. Грамота Міносвіти України. Нагородж. знак. “За заслуги перед містом”.

Мульд (тех.), у металург. промисловості сталева коробка, з якої шихту з допомогою завалювальної машини завантажують у сталеплавильні агрегати. Ємність до 0,25-3,3 куб. м. У доменному виробництві форма для одержання зливок.

Мулько Анатолій Пилипович (6.2.1939, Черкаська обл.). Засл. будівельник України (1988). Освіта середня. У 1959-1963 працював у тр-ті “Кривбасрудбуд”. У 1963-1995 бригадир монтажників домобудівного ком-ту. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Брав участь у спорудженні важливих об'єктів народ. господарства Кр. Рогу. Нагородж. орд. Трудового Червоного Прапора.

Мумія, деякі види мінеральних фарб у давнину на Криворіжжі.

Муніципальний духовий оркестр, створен. у квіт. 1998 на базі ПК “Саксагань” під керівництвом І. В. Кульжинського. У репертуарі твори укр., рос., зарубіж. композиторів, марші, вальси, романси ін. До ск. входять професійні музиканти. Виступає з концертами на міських святах.

Мунтян Іван Савович (4.1.1926). Держ. керівник. Освіта вища. Займав керівні посади у гірнич. промисловості Магадан. обл. У 1960-1965 голова Ц.-Міськ. райвиконкому. Згодом заст. нач. Головруди України, голова гірників об'єднання “Металургпром”.

Мунтяна М. Д. (засл. працівник торгівлі (1968), трудова діяльність пов'язана з організацією громадського харчування. РУ ім. ХХ партз'їзду. Працювала зав. їдальнею № 23. Мала значні успіхи у роботі. Вичерпаних біографіч. даних не виявлено.

Мур, вид тину, який споруджувався з каміння. Зводився власниками будинків Кр. Рогу до початку 60-х. Окремі збереглися до наших часів. В основному використовувалися пласти породи.

Мурава, народ. криворізька назва, 1. Поливи, якою вкривали керамічний посуд. 2. Різнотрав'я у давнину на Криворіжжі.

Муравйова вулиця, розташована у житломасиві Весела Дача Ц.-Міськ. р-ну. Закладена в 50-х. Розвитку набула в 60-х. До 1975 мала назву вулиця 1-а Карнаватська. Довж. 482, ширина 7 м. Має 51 держ. будинок. Вкрита відсівом, багата на зелені насадження. Названа на честь декабриста Муравйова Артамона Захаровича (1794-16.11.1846, Іркутська обл.).

Полковник, чл. “Союзу порятунку”, потім “Союзу благоденства” і Півд. тов-ва декабристів. Засуджено до страти, яку замінено каторгою (1826). Обслуговує 72 в/з.

Мурай Володимир Михайлович (26.7.1926, Кр. Ріг). Чл. СЖУ (1975). Зак. Криворізьк. пед. ін-т (1951). Вихованець СШ № 8. Уч. ВВВ з жовт. 1943. У 1949-1962 на комсомол., парт. роботі, кор. газ. “Червоний гірник”. У 1962-1993 голов. редактор міської редакції радіо і телебачення. Зробив вагомий внесок у розвиток електрон. засобів масової інформації. Керував становленням міськ. телебачення. Зняв кілька фільмів про Кр. Ріг. Активіст руху ветеранів. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Муратов Ігор Леонтійович (28.7.1912, Харків - 29.3.1973, там же). Чл. СПУ. Зак. Харків. ун-т (1939). Уч. ВВВ з черв. 1941 у скл. 20 СП 37 СД. Пораненим потрапив у полон, перебував у концтаборі о. Узедом. Уч. опору, писав антифашист. вірші. У 1953-1973 писав роман “Саксаганські портрети” (1974), тривалого часу проживав у Кр. Розі. Кн. “Поетичні трилогії” (1946), “Буковинська повість” (1951), “У сорочці народжений” (1964), “Жовтневі махори” (1970) ін. Держ. прем. СРСР (1952). Нагородж. орд. Жовтневої Революції, Трудового Червоного Прапора, “Знак Пошани”.

Мурахве Самуїл Ілліч (1909 – 3.4.1944, Одес. обл.).Військ. керівник. Освіта середня. В арм. з початку 30-х. Стояв біля витоків десант. військ. Під час боїв на Криворіжжі заст. ком-ра 3 гв. ПДП 1 гв. ПДД. Особисто керував відбиттям ворож. атак в р-ні с. Недайвода, забезпечив відхід військ. Помер від ран. Похован. у м. Балка. Нагородж. орд. Червоного Прапора, Червоної Зірки.

Мурашинолевові, мурашині леви (Myrmeleontidae), родина комах ряду частокрилих. Довж. тіла до 7,5 см, розмах крил до 17 см. Живляться головним чином дрібними комахами, здебільшого мурашками. Бл. 1200 видів, в Україні - близько 10 видів, з яких найвідоміший мурашиний лев звичайний. На Криворіжжі М. л. зрідка зустрічаються на піщаних грунтах.

Мурашкові (Formicoidea), надродина гуртосімейних комах ряду перетинчастокрилих. Близько 6 тис. видів, в Україні - понад 100. Серед М. є шкідники саду, лісу, баштанних культур, харчових продуктів. Хижі види (мурашка темно-бура лісова, мурашка руда лісова) відіграють значну роль в лісових біоценозах як регулятори чисельності шкідливих комах. У багатьох країнах корисних М. охороняють (в т. ч. й в Україні).

Мурзак Василь Леонтійович (14.4.1920, Одес. обл.-...19..., Кр. Ріг). Герой Соц. Праці (1958). Освіта н/середня. У 1936-1940 працював у кол-пі ім. Калініна Одес. обл. Уч. ВВВ з груд. 1941 у скл. прикордон. військ. Вів боротьбу з диверсантами у скл. Смерш. З 1948 машиніст завантаження домен. печей КМЗ/КМК. Новатор виробництва. Ударник. Раціоналізатор і наставник. Почес. металург. Першим опанував 40-тонні вагон. терези. Брав актив. участь у відбудові з-ду. Ініціатор труд. починів, уміло використав досвід магнітогорців по формуванню ходу домен. печей. Уч. ВДНГ. Уч. всесоюз. нарад передовиків виробництва. Уч. ювілейних плавок. Актив. учасник ветеранського руху в Кр. Розі. Багато разів запалював факел біля монумента “Перемога”. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни II ст.

Мурзакаєв Михайло Федорович (2.10.1931, Горьковська обл.). Новатор сільгосп. виробництва. Освіта н/середня. У 1953-1961 екскаваторник на торфорозробках. У 1962-1991 тракторист рад-пу “Гірник”. Переможець змагань, ударник п'ятирічок. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

Мурзіна Тетяна Іванівна (25.8.1958, Оренбурзька обл.). Пром. керівник. Зак. Оренбурзьк. політехніч. ін-т (1982), Київ. технологіч. ін-т легкої промисловості (1991). З 1986 майстер, заст. директора, з 1989 директор міськмолокоз-ду № 2. Умілий організатор виробництва, випуску нових видів продукції.

Мурлян Захар Миколайович (4.9.1895, Миколаїв. обл.-1.11.1957, Кр. Ріг). Уч. рев. подій. Почес. залізничник. Зак. Житомир. школу прапорщиків (1917). Уч. 1-ї світ. війни у скл. 409 СП 101 СД. Георгіївськ. кавалер. У 1918 ком-р загону Червоної гвардії у Миколаїв. обл. Один з керівників Вісуньської республіки. У груд. 1919 вів бій з денікінцями на ст.

Довгинцеве. Потрапив у полон. Вижив після розстрілу. У 1921-1941 працював на залізниці. Уч. ВВВ у скл. паровоз. бригад. У 1944-1946 ст. машиніст паровоза депо ст. Довгинцеве. Залишив спогади про події гром. війни. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Мурманська вулиця, розташована у житломасиві Бажанове Жовт. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. До 1975 мала назву вулиця 1-а Новошахтинська. Довж. 800 м, ширина 7 м. Має 14 приват. будинків, проживає 17 чол. Багата на зелені насадження. Названа на честь обл. центру на півн. Росії - м. Мурманськ. Обслуговує 31 в/з.

Муромська вулиця, розташована у захід. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-60-х. Довж 1, 2 тис. м, ширина 9 м. Має 71 приват. будинок, проживає 152 чол. Вкрита асфальтом, названа на честь м. Муром Владимир. обл. (Росія). Обслуговує Залізничне в/з.

Муругов Юрій Костянтинович (15.8.1951, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1975). З 1975 гірнич. майстер, нач. дільниці ш. "Центральна", секретар партбюро ш. "Ювілейна", парткому РУ ім. XX партз'їзду. З 1989 голов. інж. ш. "Південна", з 1991 нач. ш. "Ювілейна" ВАТ "Суха Балка". Умілий організатор процесу видобутку руди. Брав актив. участь у реструктуризації підземного Кривбасу.

Мусарський Абрам Петрович (17.6.1910, Дніпропетров. обл.-1988, Н/Новгород). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. мед. ін-т (1935). Представник династії криворізьк. медиків. Працював у Кр. Розі. У кінці 30-х служив на Далек. Сході. Уч. ВВВ з серп. 1941 у скл. медчастин. Працював у Москві і Н/Новгороді. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст., Червоної Зірки.

Мусарський Зіновій Петрович (17.6.1910, Дніпропетров. обл.-1989, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. мед. ін-т (1936). Уч. боїв на о. Хасан. Завідував Долинськ. райвідділом охорони здоров'я. Побудував лікарню в Долинській. У 1939 один з організаторів курортів у м. Трускавець. Уч. ВВВ з червня 1941 у скл. медчастини. Лікар-рентгенолог. З 1946 працював зав. відділенням рентгенології 3-ї міськ. лікарні. Голов. рентгенолог Кр. Рогу. Охороні здоров'я віддав 50 років. Представник династії криворізьк. медиків. Нагородж. орд. Вітчизняної війни 1 ст.

Мусарський Ісан Петрович (1897, Дніпропетров. обл. - лист. 1943, Київ). Мед. керівник. Зак. Моск. мед. ін-т (1926). Представник династії криворізьк. медиків. Уч. 1-ї світ. війни у скл. мед. частин Захід. фр. Уч. гром. війни, фельдшер. З 1926 працював хірургом у Софіївці. Очолював Довг. залізнич. лікарню. Уч. ВВВ з серп. 1941 у скл. польового госпіталю. Загинув під час визволення Києва.

Мусарський Петро Мусійович (1852, Дніпропетров. обл. - 1943, там же). Мед. керівник. Освіта середня. Засновник династії криворізьк. медиків. З 70-х XIX ст. працював фельдшером у Софіївці, Нікополі. Один із засновників земської медицини на Катеринославщині. Мав особисту подяку від прем'єр-міністра Г. Столипіна за вірну службу. Розстрілян. гітлерівцями у м. Нікополь.

Мусарський Семен Петрович (1891, Дніпропетров. обл. - січ. 1953, Кр. Ріг). Мед. керівник. Зак. Дніпропетров. мед. ін-т (1926). З 1926 лікар, з 1932 голов. лікар Криворізьк. інфекційної лікарні. Один з перших лікарів-інфекціоністів Кр. Рогу. Заклав основу інфекційної служби у Кривбасі. Уч. ВВВ з серп. 1941 у скл. мед. частин. Полковник медслужби. З 1950 голов. лікар інфекційної лікарні. Брав актив. участь у відродженні медицини Кр. Рогу. Нагородж. орд. Червоної Зірки.

Мусат, давня назва сталевої пластини, об яку точили ножі, коси на Криворіжжі.

Мусатова Ганна Іванівна (19.4.1942, Луганська обл.). Засл. діяч мистецтв України (1993). Зак. Київ. ін-т театр. мистецтва (1965). У 1957-1959 бетонниця на Дніпродзержинськ. ком-ті. З 1959 актриса Дніпродзержинськ., Одес., Сумськ., Криворізьк. театрів. Перший лауреат премії ім. Комсомолу Кривбасу. У 1975-1980 директор Криворізьк. муз.-драм. театру. У 1980-1984 директор Сумськ. театру. У 1984-1989 директор театру оперети у Волгограді. У 1989-1999 директор Криворізьк. театру драми і музкомедії ім. Шевченка. У 1994 режисер спектаклів. Організатор гастролей по містах

України, СНД. Володар Гран-прі Придніпров. фестивалю “Січеславна-97”. Продовжує ставити спектаклі укр. класики, виступає у ролі актриси. Керівник приватного театру.

Мусіївка, залізнична станція, Криворізьк. відділка Придніпров. залізниці на лінії ст. Долинська-ст. Кр. Ріг. Відкрита у 1898. Виконує обов'язки пропуску транзит. поїздів, приймає приміські електропоїзди.

Мусіївка, селище Кіровськ. сільради розташоване за 7 км на півд. схід від центру сільради, на лівому березі р. Інгулець. Рельєф спокійний. Засноване у 80-х XIX ст. До початку гром. війни центр одноймен. волості. Існувала церква, початкова школа. Розвитку набуло в 30-х. Під час війни зазнало руйнувань. Разом з одноймен. станцією відбудоване на початок 50-х. У 1973 населення складало 438 чол. Входило до скл. рад-пу “Комуніст”. Пл 38 га. Має 1 вулицю, 57 будинків, проживає 264 чол. Діють магазин, дит. садок, медпункт.

Мусіївки, села Кургани розташовані, 1. За 1 км на півн. від ст. Мусіївка. Складається з 2-х насипів. Домінуючий висотою 1,2 м, діаметром 45 м, 25 розорен. до 0,6 м. 2. За 0,3 км від переїзду Кр. Ріг-Миколаїв. Висота 2,8 м, діаметр 45 м. Оглянуті археологом О. О. Мельником у 1983.

Мусіївська вулиця, розташована у житломасиві Карнаватка Ц.-Міськ. р-ну. Закладена на початку XX ст. Розвитку набула в 30, 50-х. Довж. 6,97 тис. м, ширина 9 м. Має 29 будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь криворізьк. с. Мусіївка, кол. центру волості. Обслуговує 72 в/з.

Мусіївська церква, відкрита у 90-х XIX ст. Розташовувалася на березі р. Інгулець в с. Мусіївка (стара). Мала вівтар, куполи. Богослужіння відбувалися у вихідні і святкові дні. Відвідували віруючі сіл Мусіївка, Богоблаготне, Данилівка, Ізюмівка, Андріївка. Існувала до початку 30-х. З середини 30-х територія затоплена Карачунівськ. водоймищем.

Мусіївський брід, діяв з чумацьких часів на р. Боковенька в р-ні с. Мусіївка. Користувалися мандрівникі, які їхали на півд. України. Ліквідован. у середині 30-х у зв'язку із закладенням Карачунівськ. водоймища.

Мусіївської магнітної аномалії рудовиявлення, розташоване у межах с. Вільне за 1 км від ст. “Червоний шахтар”. Географіч. координати 47º 56' - 48º 00' півн. широти, 33º 17' - 33º 18' схід. широти. Являє півд. частину Криворізько-Кременчуцьк. руд. підзони. Геологіч. розвідка проводилася у 50-х. Пл. 0,5 кв. км. Вік 2600 млн. років. Склад: залізисті речовини, сланці, багаті руди. Вивчали геологи А. С. Кисельов, Т. М. Сумцова, Л. Г. Загоруйко.

Мусковіт (від італ. - Москва), мінерал класу силікатів. Колір сріблясто-білий, сірий. Блиск скляний. Прозорий. У Кривбасі розповсюджен. нерівномірно. Вивчали М. І. Світильський, В. В. Аршинов, Б. Я. Меренков. Породоутворюючий мінерал. Широко використовується у будівництві, хім. промисловості.

Мусоргського вулиця, належить до Жовт. і Терн. р-нів. Основна частина належить до житломасиву 44 квартал, відтинок на повороті до ст. Роковата - Терн. р-ну. Закладена в 50-х. Розвитку набула в 50-70-х. Довж. 3,5 тис. м, ширина 12 м. Центральна магістраль Жовт. р-ну. У підпорядкуванні Жовт. р-ну 24 багатоповерх. будинків, проживає 2470 чол. На території Терн. р-ну розташовано 2 держ будинки, проживає 137 чол. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Піддана реконструкції за ініціативою ЦГЗК на початку XXI ст. Першою забудовою був готель з рестораном “Північ”. Серед старожилів родини Острійків, Ізюмських, Радулів. Розташовані ПК ЦГЗК, кінотеатр “Жовтень”, стоматполіклініка, готель, парк, 10 магазинів. Названа на честь рос. композитора Мусоргського Модеста Петровича (21.3.1839, Псков. обл.-28.3.1881, Петербург). Учасник “Могучої кучки”. Опери “Борис Годунов”, “Хованщина”, “Сорочинський ярмарок”, писав пісні і романси. У 1879 відвідав Україну. Обслуговують 15, 37, 53 в/з.

Мусоргському М. П. пам'ятник, встановлен. у 1957 по вул. Ватутіна, 33а (територія муз. школи № 2). Композитор зображен. у робочому кріслі, перебуваючи у творчих роздумах.

Мустьєрська культура, найпізніша археологіч. культура раннього палеоліту - 100-35 тис. років тому. Назва походить від виявленої у 60-х печерної стоянки Ле-Мустьє у Франції. Характерні кам'яні знаряддя праці. На Криворіжжі датується 70-32 тис. років тому. Пам'ятка - стоянка у Дубовій Балці.

Мутилка, див. **каламутник.**

Мутило Володимир Анатолійович (27.12.1948, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Зак. КГРІ (1971). З 1971 гірнич. майстер, нач. дільниці ш. "Жовтнева" РУ ім. Комінтерну/ШУ "Жовтневе". Рекордсмен Кривбасу по кількості років за кермом дільниці. Підготував 50 спеціалістів. Умілий організатор видобутку руди, успішно впроваджує нову техніку.

Муха Григорій Ничипорович (17.8.1912, Кр. Ріг-1.6.1959, Чернівці). Герой Рад. Союзу (24.3.1945). Зак. Ніжин. тех-ніч права, КУКС (1942). Дитинство провів у Довгинцевому. Працював на залізниці ст. Карші. Уч. ВВВ з трав. 1942. Ком-р роти 1939 СП, 417 СД. Відзначився при штурмі Сапун-гори під Севастополем. 7-9.5.1944 знищив 3 доти, відбив 3 атакиював директором з-ду фарб. Ім'я на стелі Героїв. Нагородж. орд. Леніна, Червоного Прапора (2), Вітчизняної війни 2 ст., Червоної Зірки.

Муха Іван Григорович (20.4.1936, Чернігів. обл.). Пром. керівник. Зак. Київ. ін-т народ. господарства (1986). У 1959-1968 слюсар, водій АТП 03772. У 1968-1980 нач. автоколони автоцеху НКГЗК. З трав. 1980 нач. автоцеху ПівнГЗК. Умілий організатор транспорт. забезпечення виробнич. процесу. Нагородж. знак. "За заслуги перед містом".

Муха кімнатна (Musca domestica), комаха родини мух справжніх. Довж. тіла 6-8 мм. Поширена всесвітньо. В умовах України за літо дає 4-5 поколінь. Пасивний переносник збудників бактеріальних, протозойних і гельмінтозойних хвороб людини і свійських тварин.

Мухач Віктор Михайлович (31.7.1942, Дніпропетров. обл.). Засл. металург України (1994). Освіта середня. З 1961 розливник сталі мартен. цеху ком-ту "Криворіжсталь". Новатор виробництва, переможець змагань, ударник п'ятирічок.

Мухін Володимир Герасимович (1878, Орлов. обл.-9.3.1930, Архангельська обл.). Гірнич. керівник. Зак. Петербурзьк. ун-т (1904). У 1904-1905 служив на БФ. З трав. 1906 у Кр. Розі. До 1912 інж. при Брянськ. тов-ві. У 1909 побував у Швеції, де вивчав метод підповерхового обрушення. Перевів Олександрівськ. рудник на пневматичне буріння шпурів. У 1911 випробував швецький метод на руднику "Суха Балка". На початку XX ст, запропонував збагачувати бідні криворізькі руди. Вивчав геологіч. будову родовища. У 1912-1917 керуючий рудниками Брянськ. тов-ва. Уч. з'їзду гірничопромисловців півдня Росії (1912). У ці роки побував у Німеччині, Франції. Співавтор першого монографічного геологічного опису Кривбасу. У 1921 почав працювати в "Райруді", з лип. 1922 голов. інж. Півд.-Рудного тр-ту. Ініціатор створення єдиної енергосистеми на руднику. Виступив противником передачі родовища в експлуатацію захід. фірмам. Автор 25 наук. праць з проблем видобутку руд. У 1928 заарештован. за сфабрикованим звинуваченням. Слідство відбував у Харкові, де написав працю "Нові системи розробок для Кривого Рогу". Висланий до табору Кем на Соловках. Помер від тифу. Пам'яті присвячена книга Г. Гусейнова "Чаша Карла Фаберже" (1995).

Мухіної вулиця, розташована у півд. частині Довг. р-ну. Закладена в 20-х. Розвитку набула в 30, 50-70-х. До 1975 мала назву провулок Кириленка. Довж. 2 тис. м, ширина 10 м. Має 15 багатоповерхових будинків. Вкрита асфальтом, багата на зелені насадження. Названа на честь рос. скульптора Мухіної Віри Гнатівни (1.7.1889, Рига-6.10.1953, Москва). Народ. художник СРСР (1943), чл. АМ СРСР (1947). Твори і композиції "Полум'я революції" (1922-1923), "Селянка" (1927), "Хліб" (1939), "Партизанка" (1942); портрети, пам'ятники. Держ. премія СРСР (1941, 1943, 1946, 1951, 1952). Обслуговує 55 в/з.

Муховор, давня назва павука на Криворіжжі.

Мухоловка (Muscicapa), птах ряду горобцеподібних. Довж. 10,5-17 см, вага 8,5-19,5 г. На Криворіжжі поширені **М. сіра** (M. stniata), **М. строката** (M. Nypolenca), **М. мала** (M.

parva), **М. білошийка** (M. abbicollis). Переважають сірі, білі, чорні, бурі кольори забарвлення. Дзьоб широкий. Прилітає у квіт.-трав., відлітає у верес.-жовт., населяє ліси, парки, сади. Гніздо у дуплі. Кладка у квіт.-трав. з 4-9 яєць. Обережний, тримається парами. Голос - дзвінке "тіть-тіть" або "пігь-пігь". Живиться комахами. Дуже корисний.

Мухомор білий смердючий (Amanita virosa Lam. ex Seer.), смертельно отруйний гриб. Шапка набуває жовто-золотистого забарвлення, 5-7-10 см у діам., конусовидно-напівкуляста, згодом конусовидно-розпростерта, іноді асиметрична, клейка. Пластинки білі, вузькі. Спори – 8-9,5 мкм у діам., або 9,5-13 х 8,5-12 мкм, кулясті, гладенькі. Ніжка 5-10 х 0,8-1,5 см, циліндрична з бульбою, волокниста, волокнисто-шорстка, щільна, з тонким, волохатим нестійким кільцем, яке швидко зникає, біля основи з вільною мішковидною, з нерівним краєм піхвою. М'якуш білий, на зламі не змінюється. На Криворіжжі росте у дубових, дубово-ясеневих з іншими домішками дерев насадженнях (лип. – жовт.). У молодому віці плодові тіла плутають з плодовими тілами печериць, сироїжок. За таксономічністю прирівнюються до блідої поганки.

Мухомор зелений, бліда поганка (Amanita phalloides (Vaill.) Seer.), смертельно отруйний гриб. Шапка 5-10 см у діам., напівсферична, згодом опукло-розпростерта, зеленувата, оливкувата, кольору бронзи, зрідка оливкувато-коричнювата, гола, з гладеньким, плоским, тупим краєм. Пластинки білі, густі, тонкі. Спори - 10,5 х 7-8 мкм, безбарвні, гладенькі, широкоовальні, майже кулясті. Ніжка 5-10 х 0,8-2 см, до основи поступово потовщується, біля основи з бульбою, біла або оливкувато-мережчата, з порожниною, з широким, зверху гладеньким, жовтуватим, з внутрішнього боку рубчастим білим кільцем, донизу з вільною, мішкуватою, з нерівним, лопатевидним краєм, білою піхвою. М'якуш білий, солодкий, з неприємним запахом. На Криворіжжі росте у дубових насадженнях, лісосмугах, парках та мішаних лісах (лип. – жовт.). Часто плутають у молодому віці з плодовими тілами печериці, сироїжок.

Мухомор, моримуха, аманіта буро-жовта (Amanita fulva (Schaeff. ex Pers), неїстівний гриб. Шапка 3-10 см у діам., напівкуляста, дзвониковидна, згодом плоско-розпростерта з невеликим горбочком у центрі, з рівним рубчастим краєм, темно-бурувато-, зрідка червонувато-руда або коричнювата. Пластинки білі, згодом з рудуватим відтінком. Спори 9-12 мкм. Ніжка до 15 (20) см заввишки., донизу злегка потовщена, спочатку щільна, потім з порожниною, гладенька, іноді муарово-плямиста, біля основи з великою рудуватою піхвою. М'якуш білуватий. На Криворіжжі росте у дубових та з іншими домішками дерев насадженнях, степових лісосмугах (червень - жовт.).

Мухомор пантерний (Amanita pantherina (DC. ex Fr.) Seer), отруйний гриб. Шапка бурувато-коричнева або сірувато-бура, з численними білими пластівцями, напівсферична, згодом опукло- або плоско-розпростерта, 6-10 см у діам., з тонким рубчастим краєм. Пластинки білі, густі. Спори 8-12 х 6,5-7,5 мкм, еліпсовидні. Ніжка 6-10 х 0,5-1,2 см, циліндрична, з бульбою, біла, тонковолокниста, внизу з складками, з порожниною, з білим вузьким кільцем, з приростою з вільним краєм піхвою. М'якуш білий, з неприємним запахом. На Криворіжжі росте у дубових, дубово-ясеневих насадженнях вздовж узбережжя водосховищ (червень - лист.).

Мухомор цитриновий (Amanita citrina (Schaeff.) S.F.Gray.), неїстівний гриб. Шапка 4-8-10 см у діам., опукло- або плоско-розпростерта, з тупим, плоским, гладеньким краєм, лимонно-жовта, зеленувата або оливкувата, зрідка біла, з великими білими або бурувато-білими пластівцями. Пластинки білі, згодом жовтуваті. Спори 8-11 х 7-9 мкм, широкоовальні, майже кулясті, гладенькі. Ніжка 7-9 х 1-1,5 см, циліндрична, з великою облямованою, жовтуватою або коричнюватою бульбою, з порожниною, з широким жовтим, зверху пластівчастим кільцем, з приростою піхвою. М'якуш білий, з запахом редьки. На Криворіжжі росте у дубових та з іншими домішками дерев насадженнях, вздовж водосховищ, каналів, лісосмуг (червень - лист.).

Мучинський Анатолій Анатолійович (3.1.1951, Мінська обл. - верес. 1990, Кр. Ріг). Правоохоронець. Освіта середня. Старшина міліції. З 1975 міліціонер окрем. дивізіону, патрульно-пост. служби. Загинув при виконанні службових обов'язків. Ім'я на стелі в УВС.

Мушкель, див. **киянка.**

Мушкет, стародавня козацька вогнепальна зброя, кремнева рушниця. Мав поширення на Криворіжжі у часи козаччини.

Мушмула германська або звичайна (Mespilus germanica), рослина родини розових. Батьківщина - Кавказ, Мала Азія. Листопадне дерево або кущ до 3-6 м заввишки. Листки ланцетні або яйцеподібні, знизу опушені. Квітки поодинокі, білі, великі. Плоди грушоподібні, бурі, борошнисті. Цвіте V. Ціниться як плодова і декоративна рослина. Рекомендується в озеленення Кривого Рогу для парків і скверів, створення живоплотів. Деревина придатна для токарських виробів.

Мушмула японська (Eryobotrya japonica), вічнозелений кущ або дерево родини розових. Листки короткозубчасті, продовгувато-овальні, загострені, по краю великозубчасті. Зверху зелені, знизу опушені. Квітки кремові, білі, зібрані в волоть до 50-60, ароматні. Плід м'ясистий, соковитий, округлий, оранжевий, кисло-солодкий. Культивується як плодова, декоративна та лікарська рослина. В умовах Кр. Рогу - оранжерейна рослина, зустрічається в колекціях квітникарів-любителів.

Мхітарян Самсон Елович (25.10.1912, Туреччина-трав. 2000, Кр. Ріг). Відом. тренер. Зак. Ростов. педін-т (1935). Один із засновників класичної греко-римської боротьби на Криворіжжі. З кінця 20-х працював у Єревані, Краснодарі, Ростові. У 1935-1939 учитель історії Чгорлицьк. СШ. Уч. ВВВ з лют. 1942. У 1946-1950 працював на шахтах Донбасу. З 1950 тренер ДСТ "Локомотив". Уч. змагань, на поміст виходив у 50-річному віці. Виховав багато талановитих спортсменів. Проводиться турнір пам'яті тренера.

Мхітаряна С. Е. турнір пам'яті проводиться у спорткомплексі ДСТ "Локомотив" з лист. 2001 за ініціативою депутата міськради Ю. Юровського, за підтримки групи депутатів міськради. Участь беруть до 50 спортсменів з багатьох міст України. Переможцям вручаються дипломи і пам'ятні призи.

"МЮД", шахта стала до ладу у 1932 на базі родовища колишнього Широківськ. рудника, його шахти "Широківська". Назва пішла від Міжнародного юнацького руху. Мала клетьову установку. У 1940 видобуто 476 тис. т руди. Входила до складу ШУ "Інгулець" та РУ ім. Ілліча. Під час ВВВ затоплена і підірвана. Після війни відбудована і згодом закрита через вичерпаність запасів надр. Шахтні надбудови демонтовані. За стволом нагляд здійснює ІнГЗК. Тепер на території розташована автоколона АТП 14158.

Мюллер Едуард Леангардович (2.3.1924, Крим - 1985, Кр. Ріг). Діяч культури. Зак. Челябінське музуч-ще (1950). У 1950-1955 артист оркестру Челябінськ. опер. театру. З 1955 викладач у музшколах №№ 3, 8, заст. директора музуч-ща. Грав в Держ. дух. оркестрі України, Німеччини.

М'якотілкові (Cantharidae), родина жуків. Довж. 5-15 мм. Близько 4000 видів, поширені на всіх материках; в Україні - 103 види. М. живляться головним чином комахами і кліщами, деякі - незначні шкідники плодових культур.

М'ягкохлєбов Григорій Олександрович (10.4.1905, Дніпропетровськ-20.3.1943, там же) Гірнич. керівник. .Зак. Дніпропетров. гірнич. ін-т (1932). У 1927-1934 гірнич. майстер ш. "Комінтерн" ШУ ім. Дзержинського. У 1935 зав. ш. "Магістраль", у 1935-1937 нач. ш. "МЮД". З 1937 керуючий ШУ "Інгулець". Керував введенням ш. "Центральна". Сформував бригади стахановців. Влітку 1941 керував евакуацією рудника. Залишен. у тилу для організації підпільн. боротьби. Виданий зрадником і розстріляний гестапо.

М'якина (польова), суміш насінникових плівок, частини колосся, стебла, зерен, які одержують в процесі обмолоту зерна і бобових рослин. На Криворіжжі використовуються на корм тварин.

М'ялка, давня криворізька назва пристрою для: **1**. М'яття шкіри при вичинці. **2.** Попереднього м'яття конопель. Поділялися на ручні та ударні.

М'ясников Михайло Іванович (21.11.1922, Орлов. обл.) Герой Рад. Союзу (24.3.1945). Зак. Орлов. танк. уч-ще (1942). В арм. з 1939. Уч. ВВВ з червня 1941. Захисник Брест. фортеці. 6.7.1941 прорвався до Пінських боліт. Уч. оборони Кавказу, визволення Керчі. Заст. ком-ра танк. батальйону 63 окрем. Т бр. Відзначився під час боїв за Севастополь. Танкісти М. знищили 9 САУ, 64 гармати, 280 солдатів ворога, захопили 2,1 тис. полонених. Поставив крапку над визволенням Криму. Пораненим не залишив поле бою на Херсонесі. У 60-х військ. комісар Інгулецьк. р-ну Кр. Рогу. В арм. до 1975, полковник. Живе в Дніпропетровську. Нагородж. орд. Леніна, Вітчизняної війни 1 ст. (2), Червоної Зірки (2).

М'ясников Федір Іванович (7.6.1947, Горковська обл.) Пром. керівник. Зак. КГРІ (1980). У 1966-1968 підривник, у 1975-1985 нач. дільниці, у 1985-1993 голов. інж., з 1993 нач. цеху № 2 підприємства "Кривбасвибухпром". Умілий організатор виробництва, впроваджує нові технології підривної справи. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст., знак. "За заслуги перед містом".

М'ясоєдов Володимир Михайлович (30.12.1933, Махачкала) Гірнич. керівник. Зак. Півн.-Кавказ. металург. ін-т (1956). У 1956-1960 заст. нач. дробильної фабрики ш. "Нова". У 1960-1997 нач. зміни, голов. інж. збагач. фаб-ки, голов. збагачувальник, нач. тех. відділу ЦГЗК. Керував впровадженням технології збагач. окислених руд. Автор 30 наук. праць, 30 винаходів.

М'ясокомбінат, бере початок від бойні, яка існувала в дореволюц. Кр. Розі по Лісному провулку. Переробляла 15 т живності. Продукція надходила за кордон. Згодом діяла ковбас. фаб-ка з 6 т на добу. У 1945 споруджен. новий ковбас. цех з 7 т на добу і бойню з 5 т У 1954 на території Карачунівськ. промвузла. З 1958 ковбас. цех випускав 10 т У 1960 введен. холодильник на 1,6 тис. т У 1961 став до ладу м'ясо-жировий цех на 30 т. У 1963 котельня перейшла на газ. опалення. З початком будівництва корпусу напівфабрикатів територія зросла до 11 га. У 1971 проведена реконструкція пельменного (5 т) і пиріжкового (60 тис. штук) цехів. В кінці 80-х виготовлялося ковбаси 25 т, котлет - 1,4, м'ясного фаршу - 4,2, пельменів - 4,2. У ті роки працювало до 1,5 тис. чоловік. З початку 90-х колектив переживає нелегкі часи. Директори П. В. Іванов, В. О. Новичков, Б. О. Ковров, І. П. Ніконенко, Л. Т. Волков, І. М. Валовий, М. К. Чепкий, А. Ф. Дикань, С. А. Вербицький, А. П. Рябов.

М'ята (Mentha), рід багаторічних трав'янистих рослин родини губоцвітих. Кільця квіток утворюють звичайно колосовидні або головчасті суцвіття. Віночок лійковидний, з майже правильним, 4-лопатевим відгином. На Криворіжжі розповсюджені 2 дикорослих види. **М. польова** - рослина з розсунутими кільцями лілових квіток, часто зустрічається по берегах водойм, на заплавних луках. **М. водяна**, у якої рожеві квітки зібрані в овальні головки на кінцях стебел, - звичайно по берегах водойм і у воді на мулуватих грунтах. В культурі поширена **М. перцева** (м. холодна) - широко відома як лікарська та ефіроолійна рослина.

М'ятенко Андрій Прокопович (13.7.1934, Чернігів. обл.) Засл. працівник транспорту України (1988). Зак. Дніпропетров. тех-м залізнич. тран-ту (1965). У 1953-1993 монтер, бригадир, майстер Криворізьк. дистанції шляхів Придніпров. залізниці. Ударник п'ятирічок, переможець змагань. Почес. залізничник. Почес. грамоти Міншляхів сполучень СРСР (1983). Ім'я у Книзі Трудової Слави Придніпров. залізниці. Нагородж. орд. Трудової Слави 3 ст.

М'яч Анатолій Іванович (23.5.1932, Кр. Ріг) Народний умілець. Зак. Криворізьк. металург. тех-м (1969). З кінця 40-х працював бондарем, ковалем, зв'язківцем. У 1966-1990 майстер СПТУ № 28. Представник династії бондарей. Один з найвідоміших спеціалістів у цій галузі. Уч. виставок. Витвори використовуються у побуті, займають місце в інтер'єрах.

М'яч Степан Омелянович (27.4.1894, Кр. Ріг – 70-ті, Кр. Ріг). Почес. гірник. Освіта початкова. У 1904-1914 працював в селі. У 1914-1915 лопатник Карнаватськ. рудника. Уч. 1-ї світ. війни з 1915. У 1918-1922 працював у полі. У 1922-1941 гірнич. майстер ШУ ім. Артема. Актив. учасник відбудови рудника. Стахановець. Виробнич. план виконував на

140%. Послідовник методу О. І. Семиволоса. У 1943 відбудовував рудник "Жовта Річка". З 1944 відбудовував рудник ім. Кірова. Нагородж. орд. Леніна.

М'яч Семен Фокійович (1892-1978, Кр. Ріг). Гірнич. керівник. Освіта н/середня. У 1908-1920 відкатник, лопатник Шмаківськ. рудника. Уч. рев. подій 1917, гром. війни. У 1921-1941, 1944-1956 працював на РУ ім. К. Лібкнехта. Ударник перших п'ятирічок. Стахановець. Уч. ВВВ. Наставник. Майже 50 років працював під землею.

М'яточник (Ballota), рід багаторічних трав'янистих рослин родини губоцвітих з єдиним видом **М. чорний**. Рослина вис. 50-80 см, коротковолосиста, з висхідним розгалуженим стеблом. Листки яйцеподібні, зарубчасто-пилчасті. Віночок двогубий, рожевий, зрідка білий, волосистий. Цвіте VI-VIII. Широко розповсюджений на засмічених місцях, у лісових насадженнях.